

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2024

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2024

Report on the socio-economic situation of Małopolskie Voivodship 2024

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Kraków 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Dział Opracowań Regionalnych
Statistical Office in Kraków, Regional Studies Division

pod kierunkiem
supervised by

Agnieszki Szlubowskiej

Zespół autorski

Editorial team

Anna Dziedzic, Katarzyna Jarębska, Ewa Juda, Marta Kłósek, Marcin Łacic, Roman Michalik, Karolina Rudnik,
Agnieszka Ziomek-Požoga

Prace redakcyjne

Editorial work

Agnieszka Czekaj, Marcin Łacic, Maria Penpeska

Tłumaczenie

Translation

Anna Dziedzic

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Karolina Rudnik

ISSN 2720-1910

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2024”. Opracowanie jest kontynuacją wcześniejszych edycji charakteryzujących potencjał regionu, wzbogaconą m.in. o prognozę ludności do 2060 r., miesięczne dane o pracujących w gospodarce narodowej oraz analizę z badania struktury wynagrodzeń według zawodów.

Publikacja zawiera kompleksowy zestaw informacji statystycznych opisujących społeczeństwo, kapitał ludzki, jakość i warunki życia, gospodarkę, finanse jednostek samorządu terytorialnego oraz środowisko naturalne. W celu umożliwienia oceny zmian zachodzących w województwie na przestrzeni ostatnich lat wybrane zagadnienia zaprezentowano w retrospekcji do 2015 r.

Niniejsze opracowanie stanowi połączenie analizy z graficzną prezentacją w postaci licznych wykresów i map obrazujących zjawiska w czasie i w układzie przestrzennym. Integralną częścią publikacji są tablice z danymi statystycznymi prezentujące województwo małopolskie na tle kraju, a także miasta na prawach powiatu, na czele z Krakowem.

Oddając w Państwa ręce niniejsze wydawnictwo składam serdeczne podziękowanie wszystkim uczestnikom badań statystycznych. Mam nadzieję, że raport będzie dla Państwa użytecznym źródłem wiedzy o regionie. Zachęcam również do zapoznania się z naszą różnorodną ofertą wydawniczą, którą stale urozmaicamy odpowiadając na potrzeby użytkowników danych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Preface

I present to you the "Report on the socio-economic situation of Małopolskie Voivodship 2024". The study is a continuation of previous editions characterising the region's potential, enriched, among others, with: population projection until 2060, monthly data on employed persons in the national economy and analysis from the survey of the structure of wages and salaries by occupations.

The publication contains a comprehensive set of statistical information describing society, human capital, quality and living conditions, economy, finances of local government units and the natural environment. In order to enable the assessment of changes taking place in the voivodship over recent years, selected issues were presented in retrospection to 2015.

This study combines analysis with graphical presentation in the form of numerous charts and maps illustrating phenomena in time and in spatial layout. An integral part of the publication are tables with statistical data presenting Małopolskie Voivodship against the background of the country, as well as cities with powiat status, especially Kraków.

By handing this publication over to you, I would like to express my sincere thanks to all participants of statistical research. I hope that the report will be a useful source of knowledge about the region for you. I also encourage you to familiarise yourself with our diverse publishing offer, which we constantly diversify to meet the needs of data users.

Director
of the Statistical Office
in Kraków

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A. Szlubowska', with a stylized, flowing script.

Agnieszka Szlubowska

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface.....	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty.....	7
Symbols. Main abbreviations.....	7
Synteza.....	9
Executive summary	15
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	21
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	21
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	24
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships.....	24
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	32
Chapter 3. Area and territorial division of the voivodship	32
Rozdział 4. Środowisko	34
Chapter 4. Environment	34
4.1. Powierzchnia	34
4.1. Area	34
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	36
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	36
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza.....	40
4.3. Pollution and protection of air.....	40
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	42
4.4. Nature protection. Forests	42
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	46
4.5. Industrial and municipal waste.....	46
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska.....	50
4.6. Economic aspects of environmental protection	50
Rozdział 5. Społeczeństwo.....	53
Chapter 5. Society.....	53
5.1. Kapitał ludzki	53
5.1. Human capital	53
5.2. Jakość życia	83
5.2. Quality of life	83
Rozdział 6. Gospodarka	130
Chapter 6. Economy	130
6.1. Produkt krajowy brutto	130
6.1. Gross domestic product	130
6.2. Przedsiębiorczość	135
6.2. Entrepreneurship	135
6.3. Produkcja i usługi.....	156
6.3. Production and services	156

Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem.....	186
Chapter 7. Development management	186
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	186
7.1. Revenue of local government units	186
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	189
7.2. Expenditure of local government units.....	189
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	192
7.3. Result of budgets of local government units	192
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich	195
7.4. Projects co-financed by the European funds	195
7.5. Planowanie przestrzenne	199
7.5. Spatial planning.....	199
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie małopolskim	206
Chapter 8. Selected data on Małopolskie Voivodship.....	206
Rozdział 9. Wybrane dane o Krakowie.....	210
Chapter 9. Selected data on Kraków.....	210
Rozdział 10. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	212
Chapter 10. Selected data on cities with powiat status	212

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys.	tysiąc
mln	milion
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona decitonne
t	tona tonne
l	litr litre
ha	hektar hectare

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
szt. pcs	sztuka piece
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności NACE classification
r/r y/y	rok do roku year on year
Dz. U.	Dziennik Ustaw
UE EU	Unia Europejska European Union
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
MW	megawat megawatt
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour

Synteza

Powierzchnia w 2022 r.

grunty zrekultywowane	+63,1% r/r
grunty zagospodarowane	+123,3% r/r

W ciągu roku odnotowano wzrost powierzchni gruntów zrekultywowanych oraz gruntów zagospodarowanych.

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2022 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	+2,2% r/r
zużycie wody na potrzeby przemysłu	+4,2% r/r
zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych	+1,8% r/r
ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania	-42,0% r/r

W relacji do 2021 r. zwiększyło się zużycie wody zarówno na potrzeby przemysłu, jak i gospodarstw domowych. Spadła ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, w tym zwłaszcza oczyszczanych mechanicznie.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2022 r.

emisja zanieczyszczeń powietrza:	
pyłowych	-5,3% r/r
gazowych (bez dwutlenku węgla)	+2,3% r/r
zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:	
pyłowe	99,8%
gazowe (bez dwutlenku węgla)	60,1%

Spadła emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza, natomiast wzrosła zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla). Odsetek zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do ich redukcji zmniejszył się w przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), a w przypadku zanieczyszczeń pyłowych pozostał na poziomie sprzed roku.

Ochrona przyrody. Lasy w 2022 r.

powierzchnia obszarów prawnie chronionych	+73 ha r/r
powierzchnia gruntów leśnych	-784 ha r/r
lesistość	28,6%

Zwiększyła się powierzchnia obszarów prawnie chronionych, natomiast mniejsza była powierzchnia gruntów leśnych. Wskaźnik lesistości utrzymał się na poziomie notowanym rok wcześniej.

Odpady przemysłowe i komunalne w 2022 r.

odpady przemysłowe wytworzone	+12,6% r/r
odpady komunalne zebrane	-1,9% r/r
udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie	+0,4 p. proc. r/r

Wzrosła ilość wytworzonych odpadów przemysłowych. Zebrano mniej odpadów komunalnych. Wyższy niż przed rokiem był udział odpadów zebranych selektywnie.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2022 r.

nakłady na środki trwałe służące:	
ochronie środowiska	+35,0% r/r
gospodarce wodnej	+52,8% r/r

Zarówno nakłady poniesione na środki trwałe służące ochronie środowiska, jak i nakłady w gospodarce wodnej były wyższe w ujęciu rocznym. Większość nakładów pochodziła ze środków własnych inwestora.

Demografia w 2023 r.

liczba ludności	+0,02% r/r
na 1000 ludności:	
urodzenia żywe	8,26
zgony	9,56
przyrost naturalny	-1,30
saldo migracji stałej	1,52
małżeństwa zawarte	4,29

W 2023 r. odnotowano niewielki wzrost liczby ludności w porównaniu z poprzednim rokiem. Zmniejszyła się liczba zgonów i urodzeń. Przyrost naturalny przyjął wartość ujemną, a ogólne saldo migracji stałej pozostało dodatnie. Zawarto również mniej małżeństw.

Edukacja w roku szkolnym 2022/23

dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	+4,9% r/r	Rok szkolny 2022/23 był kolejnym, w którym odnotowano wzrost liczby dzieci uczestniczących w wychowaniu przedszkolnym.
uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży	+0,5% r/r	Zmniejszyła się liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, ale wzrosła liczba uczniów uczęszczających do nich.
uczniowie w szkołach ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży	+6,0% r/r	Zwiększyła się liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych. Największą popularnością cieszyły się szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki na uczelniach.
studenci w uczelniach	-0,1% r/r	W relacji do poprzedniego roku zmniejszyła się liczba studentów. Wśród osób, które ukończyły studia wyższe, największy odsetek stanowili absolwenci kierunków związanych z techniką, przemysłem i budownictwem.

Zasoby pracy w 2022 r.

pracujący	1434,2 tys.	Według stanu na koniec października 2023 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej wyniosła 1434,2 tys. osób.
stopa bezrobocia rejestrowanego	-0,2 p. proc. r/r	W stosunku do 2022 r. spadła liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy, jak i stopa bezrobocia rejestrowanego.
współczynnik aktywności zawodowej w 4 kwartale według BAEL	+2,0 p. proc. r/r	Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w relacji do 4 kwartału 2022 r. zwiększyła się liczba osób pracujących i bezrobotnych, a zmniejszyła grupa biernych zawodowo.
wskaźnik zatrudnienia w 4 kwartale według BAEL	+1,5 p. proc. r/r	
stopa bezrobocia w 4 kwartale według BAEL	+0,7 p. proc. r/r	

Zamożność mieszkańców w 2022 r.

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	+12,9% r/r	Tempo wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw było niższe niż rok wcześniej.
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	+17,2% r/r	W ujęciu rocznym zwiększyła się liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe, jak również przeciętna wysokość miesięcznej emerytury i renty.
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych	+22,5% r/r	Świadczenia wypłacane przez KRUS (rolnikom indywidualnym) rosły szybciej niż świadczenia ZUS.
dochody gospodarstw domowych	+9,7% r/r	W relacji do 2021 r. wzrost przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na jedną osobę w gospodarstwach domowych.
wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych	-1,3 p. proc. r/r	W 2022 r. w ujęciu rocznym odnotowano spadek wskaźnika zagrożenia ubóstwem oraz współczynnika Giniego.
współczynnik Giniego	-0,5 p. proc. r/r	

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2022 r.

beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	-9,4% r/r	Obniżyła się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej, jak również liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.
świadczenia rodzinne	-1,0% r/r	W porównaniu z 2021 r. zmalała liczba beneficjentów świadczeń rodzinnych, zmniejszyła się również kwota wydatków na te świadczenia.
świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”	+5,3% r/r	Wzrosła liczba żłobków i klubów dziecięcych oraz liczba przebywających w nich dzieci.
placówki opieki nad dziećmi do lat 3	+4,8% r/r	

Warunki mieszkaniowe w 2022 r.

zasoby mieszkaniowe	+1,6% r/r	Wzrosła liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych.
powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę	31,0 m ²	Poprawiły się warunki mieszkaniowe w stosunku do stanu sprzed roku: zmniejszyła się przeciętna liczba osób w mieszkaniu, a wzrosła zarówno przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania, jak i powierzchnia przypadająca na jedną osobę.
zużycie w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca:		
wody z sieci wodociągowej	+1,8% r/r	Zwiększyła się długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz liczba przyłączy prowadzących do budynków.
gazu z sieci	-8,5% r/r	

Ochrona zdrowia w 2022 r.

ambulatoryjna opieka zdrowotna		W porównaniu z 2021 r. zwiększyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, jak również liczba udzielonych w nich porad.
podmioty	+1,8% r/r	
udzielone porady	+4,7% r/r	
łóżka w szpitalach ogólnych	-1,7% r/r	Liczba szpitali ogólnych zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego, spadła również liczba łóżek, którymi placówki dysponowały. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba hospitalizowanych pacjentów.
kadra medyczna		W 2022 r. wzrosła liczba personelu medycznego pracującego bezpośrednio z pacjentem (z wyjątkiem pielęgniarek). Wśród lekarzy najwięcej było specjalistów z zakresu chorób wewnętrznych.
lekarze	+1,8% r/r	
lekarze dentyści	+1,7% r/r	
pielęgniarki	-0,2% r/r	
położna	+0,2% r/r	
farmaceuci	+1,5% r/r	
fizjoterapeuci	+5,2% r/r	W relacji do 2022 r. odnotowano spadek liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. Udzieliły one mniej świadczeń zdrowotnych niż rok wcześniej.
diagnozy laboratoryjni	+1,5% r/r	
wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego w 2023 r.	-5,5% r/r	

Kultura w 2022 r.

czytelnicy bibliotek publicznych	+6,8% r/r	W stosunku do 2021 r. odnotowano wzrost liczby czytelników bibliotek publicznych oraz liczby wypożyczanego księgozbioru. Wzrosła także liczba uczestników imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach, jak również zwiedzających galerie i salony sztuki.
uczestnicy imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	+77,7% r/r	
widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych w 2023 r.	+26,7% r/r	W 2023 r. odnotowano wzrost liczby zwiedzających muzea, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, a także w kinach stałych.
widzowie w kinach stałych w 2023 r.	+22,0% r/r	

Bezpieczeństwo publiczne w 2023 r.

przestępstwa stwierdzone	-4,6% r/r	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była niższa niż rok wcześniej. Zwiększył się wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw. Na drogach województwa Policja odnotowała mniej wypadków.
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych	+0,5 p. proc. r/r	
wypadki drogowe	-0,7% r/r	

Spółeczeństwo informacyjne w 2023 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	+1,1 p. proc. r/r	Udział gospodarstw domowych posiadających w domu dostęp do Internetu systematycznie rośnie.
osoby w wieku 16–74 lata korzystające z usług administracji publicznej przez Internet	+6,3 p. proc. r/r	W 2023 r. zwiększył się odsetek osób w wieku 16–74 lata korzystających z Internetu. W porównaniu z 2022 r. zwiększył się również udział osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet.

Aktywność społeczna w 2023 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	+6,4% r/r	W 2023 r. utrzymał się wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.
--	-----------	--

Produkt krajowy brutto w 2022 r.

produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	+14,4% r/r	Według wstępnego szacunku produkt krajowy brutto był wyższy niż w 2021 r. Relacja PKB na jednego mieszkańca według parytetu siły nabywczej do średniej unijnej pozostała na tym samym poziomie.
produkt krajowy brutto na jednego mieszkańca (w PPS; UE27=100)	71%	

Podmioty gospodarki narodowej w 2023 r.

podmioty gospodarki narodowej (stan w dniu 31 grudnia)	+3,9% r/r	Tempo wzrostu liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON było nieznacznie słabsze niż rok wcześniej. Rozwój przedsiębiorczości znalazł odzwierciedlenie w większej liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz spółek handlowych.
spółki handlowe (stan w dniu 31 grudnia)	+6,0% r/r	

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2022 r.

nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową	+16,6% r/r	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową były wyższe niż w roku poprzednim. Wzrosły nakłady poniesione na działalność innowacyjną zarówno w grupie przedsiębiorstw przemysłowych, jak i w jednostkach z sektora usługowego.
personel wewnętrzny B+R (w EPC)	+3,5% r/r	
nakłady na działalność innowacyjną:		
w przemyśle	+8,0% r/r	
w usługach	+17,8% r/r	

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2023 r.

przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	-0,5 p. proc. r/r	W skali roku minimalnie zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu. Spadła popularność łącza o prędkości „przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s” na rzecz „przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s”.
przedsiębiorstwa wyposażające wyposażone w stałe łącza o prędkości „przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s”	-3,3 p. proc. r/r	

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r.

wynik finansowy netto	-17,3% r/r	Wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw w 2023 r. były słabsze w porównaniu z rokiem poprzednim. Pogorszyła się większość badanych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Spadła wartość przychodów ze sprzedaży na eksport oraz udział tych przychodów w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W ujęciu rocznym zmniejszył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto.
wskaźnik rentowności obrotu:		
brutto	-1,4 p. proc. r/r	
netto	-1,4 p. proc. r/r	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r.

nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	+2,4% r/r	Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw niefinansowych były większe niż w 2022 r. Największy wzrost dotyczył nakładów na maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i wyposażenie. Zmniejszyła się liczba nowych inwestycji, jak również ich wartość kosztorysowa.
-------------------------------------	-----------	---

Rolnictwo w 2023 r.

bydło	-2,8% r/r
trzoda chlewna	+10,8% r/r
owce	-4,7% r/r
skup produktów rolnych:	
ziarno zbóż	+24,3% r/r
ziemniaki	+71,0% r/r
żywiec rzeźny	+13,3% r/r

W 2023 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zanotowano wzrost pogłowia trzody chlewnej, ale spadek pogłowia bydła i owiec. Zwiększył się skup pszenicy, żyta, mleka oraz ziemniaków. Więcej skupiono także żywca wołowego i wieprzowego, mniej natomiast żywca drobiowego. W ujęciu rocznym ceny skupu zbóż, żywca wołowego i drobiowego oraz mleka były niższe, a ceny skupu ziemniaków i żywca wieprzowego były wyższe. Ceny targowiskowe większości podstawowych produktów rolnych spadły.

Przemysł w 2023 r.

produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	+0,2% r/r
---	-----------

Produkcja sprzedana przemysłu była wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. Zanotowano spadek przeciętnego zatrudnienia oraz wzrost wydajności pracy, mierzonej wielkością produkcji sprzedanej na jednego zatrudnionego.

Budownictwo w 2023 r.

produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	+0,1% r/r
produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	+14,6% r/r
mieszkania oddane do użytkowania	-9,8% r/r

W porównaniu z 2022 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa, jak i produkcji budowlano-montażowej. Wzrosła wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na jednego zatrudnionego. Oddano do użytkowania mniej mieszkań niż w poprzednim roku.

Rynek wewnętrzny w 2023 r.

sprzedaż detaliczna	-4,6% r/r
sprzedaż hurtowa	-44,2% r/r

Sprzedaż detaliczna towarów była mniejsza niż rok wcześniej, spadła również sprzedaż hurtowa towarów zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych.

Transport w 2022 r.

drogi publiczne o twardej nawierzchni	+1,0% r/r
przewozy pasażerów komunikacją miejską	+52,4% r/r
przewozy pasażerów w transporcie lotniczym	+140,9% r/r

W porównaniu z 2021 r. zwiększyła się długość dróg publicznych, w tym dróg o nawierzchni twardej. Większa była liczba linii obsługiwanych przez komunikację miejską, z której skorzystało więcej pasażerów. Zwiększyło się natężenie ruchu samolotów obsługiwanych przez port lotniczy, jak również liczba osób korzystających z transportu lotniczego.

Energia w 2022 r.

produkcja energii elektrycznej	-2,9% r/r
zużycie energii elektrycznej	-7,0% r/r

W 2022 r. odnotowano spadek produkcji energii elektrycznej. Zwiększyła się liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, natomiast zmniejszyło się jej zużycie.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r.

dochody ogółem	+0,5% r/r
dochody własne	+8,8% r/r

Dochody jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż uzyskane w 2021 r., ale tempo ich wzrostu było wolniejsze w relacji do roku poprzedniego.

**Wydatki jednostek samorządu terytorialnego
w 2022 r.**

wydatki ogółem	+10,3% r/r	Wydatki jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż przed rokiem. Zwiększył się udział wydatków majątkowych, które niemal w całości zostały przeznaczone na inwestycje.
wydatki inwestycyjne	+12,9% r/r	

**Wynik budżetów jednostek samorządu
terytorialnego w 2022 r.**

wynik ogółem	-1453 mln zł	Wynik finansowy jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. był ujemny. W ujęciu rocznym znacznie wzrosła liczba jednostek z deficytem budżetowym.
udział jednostek z deficytem	+52,4 p. proc. r/r	

Executive summary

Land area in 2022

reclaimed land	+63.1% y/y	An increase in the area of reclaimed land and managed land was recorded during the year.
managed land	+123.3% y/y	

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2022

water consumption for the needs of the national economy and population	+2.2% y/y	Compared to 2021, water consumption for the needs of both industry and households increased. The amount of industrial and municipal wastewater requiring treatment, especially mechanically treated, has decreased. The percentage of the population connected to wastewater treatment plants has diminished.
water consumption for the needs of industry	+4.2% y/y	
water consumption for the needs of households	+1.8% y/y	
industrial and municipal wastewater requiring treatment	-42.0% y/y	
population connected to wastewater treatment plants	-0.3 pp y/y	

Pollution and protection of air in 2022

emission of air pollutants:		The emission of particulate pollutants in the air decreased, while the emission of gaseous pollutants (without carbon dioxide) increased. The percentage of pollutants retained in pollutant reduction systems diminished in the case of gaseous pollutants (without CO ₂), however, in the case of particulate pollutants remained at the previous year's level.
particulates	-5.3% y/y	
gaseous (excluding carbon dioxide)	+2.3% y/y	
retained pollutants in pollutant reduction systems:		
particulates	99.8%	
gaseous (excluding carbon dioxide)	60.1%	

Nature protection. Forests in 2022

areas under legal protection	+73 ha y/y	The area of legally protected areas increased, while the area of forest land decreased. The forest cover indicator remained at the level recorded in the previous year.
forest land area	-784 ha y/y	
forest cover	28.6%	

Industrial and municipal waste in 2022

industrial waste generated	+12.6% y/y	The amount of generated industrial waste increased. Less municipal waste was collected. The share of selectively collected waste was higher than in the previous year.
municipal waste collected	-1.9% y/y	
municipal waste collected separately	+0.4 pp y/y	

Economic aspects of environmental protection in 2022

outlays on fixed assets for:		Both outlays on fixed assets for environmental protection and outlays in water management were higher on an annual basis. Most of these outlays came from the investor's own funds.
environmental protection	+35.0% y/y	
water management	+52.8% y/y	

Demography in 2023

number of population	+0.02% y/y	In 2023, there was a slight increase in population compared to the previous year. The number of deaths and births decreased. The natural increase was negative and the total net permanent migration remained positive. There were also fewer marriages contracted.
per 1000 population:		
live births	8.26	
deaths	9.56	
natural increase	-1.30	
net permanent migration	1.52	
marriages contracted	4.29	

Education in the 2022/23 school year

children in pre-primary establishments	+4.9% y/y
pupils in primary schools for children and youth	+0.5% y/y
students in post-primary schools for children and youth	+6.0% y/y
students at higher education institutions	-0.1% y/y

The 2022/23 school year was another in which an increase in the number of children participating in pre-primary education was recorded.

The number of primary schools for children and youth decreased, but the number of pupils attending them increased.

The number of students in post-primary schools has increased. The most popular were those schools that gave the opportunity to obtain a matriculation certificate, and thus continue education at higher education institutions. 87.3% of the total number of students at this level of education attended these schools.

Compared to the previous year, the number of students decreased. Among people who graduated from higher education, the largest percentage were graduates of faculties related to technology, industry and construction.

Labour resources in 2022

employed persons	1434.2 thousand
registered unemployment rate	-0.2 pp y/y
activity rate by LFS in the fourth quarter	+2.0 pp y/y
employment rate by LFS in the fourth quarter	+1.5 pp y/y
unemployment rate by LFS in the fourth quarter	+0.7 pp y/y

As of the end of October 2023, the number of employed persons in the national economy amounted to 1434.2 thousand persons.

Compared to 2022, the number of the registered unemployed at labour offices and the registered unemployment rate decreased.

According to the results of the Labour Force Survey (LFS), compared to the fourth quarter of 2022 the number of employed persons and of the unemployed increased, and the group of the economically inactive decreased.

Inhabitants' wealth in 2022

average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	+12.9% y/y
average monthly retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system	+17.2% y/y
average monthly retirement and other pension for individual farmers	+22.5% y/y
household income	+9.7% y/y
at-risk-of-poverty rate after social transfers	-1.3 pp y/y
Gini coefficient	-0.5 pp y/y

The growth rate of monthly gross wages and salaries in enterprise sector was lower than in the previous year.

The number of people receiving retirement and other pension benefits, as well as the average monthly amount of retirement and other pension increased annually. Benefits paid by the Agricultural Social Insurance Fund augmented faster than benefits of Social Insurance Institution.

In relation to 2021, the average monthly disposable income per capita in households increased.

In 2023, the at-risk-of-poverty rate and the Gini coefficient decreased in annual terms.

Social assistance and family support in 2022

beneficiaries of social assistance at domicile	-9.4% y/y
family benefits	-1.0% y/y
child-raising benefit "Family 500 plus"	+5.3% y/y
establishments providing care for children up to the age of 3	+4.8% y/y

The number of people who were granted social assistance benefits decreased, as well as the number of beneficiaries of social assistance at domicile. Compared to 2021, the number of beneficiaries of family benefits decreased, the amount of expenditure on these benefits also decreased. The number of nurseries and children's clubs increased, as well as the number of children staying in them.

Housing conditions in 2022

dwelling stocks	+1.6% y/y
useful floor area of a dwelling per person	31.0 m ²
consumption in households per capita:	
of water from water supply system	+1.8% y/y
of gas from gas supply system	-8.5% y/y

The number of dwellings in dwelling stocks augmented. Housing conditions improved compared to the previous year: the average number of persons in a dwelling decreased, and both the average useful floor area of one dwelling and the area per person increased.

The length of the water, sewage and gas networks and the number of connections leading to buildings increased.

Health care in 2022

out-patient health care	
entities	+1.8% r/r
consultations provided	+4.7% r/r
beds in general hospitals	-1.7% r/r
Medical personnel	
doctors	+1.8% y/y
dentists	+1.7% y/y
nurses	-0.2% y/y
midwife	+0.2% y/y
pharmacists	+1.5% y/y
physiotherapists	+5.2% y/y
laboratory diagnostics	+1.5% y/y
calls to the occurrence places of emergency rescue teams in 2023	-5.5% y/y

Compared to 2021, the number of out-patient health care entities increased, as well as the number of consultations provided by them.

The number of general hospitals decreased compared to the previous year, and the number of beds available at the facilities also decreased. Compared to the previous year, the number of hospitalized patients increased.

In 2022, the number of medical personnel working directly with patients (except nurses) increased. Most doctors were specialists in internal diseases.

Compared to 2022, there was a decrease in the number of calls to the occurrence places of emergency rescue teams. They provided fewer health services than a year earlier.

Culture in 2022

borrowers of public libraries	+6.8% y/y
event participants in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	+77.7% y/y
audience in theatres and music institutions in 2023	+26.7% y/y
audience in indoor cinemas in 2023	+22.0% y/y

In relation to 2021, the number of borrowers of public libraries and the number of borrowed book collections increased. The number of event participants in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres as well as the number of visitors to galleries and art salons increased.

In 2023, there was recorded an increase in the number of visitors to museums and audience in theatres and music institutions as well as in indoor cinemas.

Public safety in 2023

ascertained crimes	-4.6% y/y
rate of detectability of delinquents in ascertained crimes	+0.5 pp y/y
road accidents	-0.7% y/y

The number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings was lower than in the previous year. The rate of detectability of delinquents in ascertained crimes increased. Fewer accidents were recorded by the Police on the roads of the voivodship.

Information society in 2023

households with Internet access	+1.1 pp y/y
persons aged 16–74 using public administration services via the Internet	+6.3 pp y/y

The share of households with Internet access at home is systematically growing. In 2023, the number of people aged 16–74 using the Internet increased. Compared to 2022, the percentage of people using public administration services via the Internet also increased.

Social activity in 2023

foundations, associations and social organisations

+6.4% y/y

In 2023, an annual growth in the number of foundations, associations and social organisations continued.

Gross domestic product in 2022

gross domestic product (current prices)

+14.4% y/y

According to preliminary estimates, the gross domestic product was higher than in 2021. The ratio of GDP per capita according to purchasing power parity to the EU average remained at the same level.

gross domestic product per capita (in PPS; EU27=100)

71%

Entities of the national economy in 2023

entities of the national economy (as of 31 December)

+3.9% y/y

The growth rate of the number of national economy entities entered in the REGON register was slightly slower than a year earlier. The development of entrepreneurship was reflected in a larger number of natural persons conducting business activity as well as commercial companies.

commercial companies (as of 31 December)

+6.0% y/y

Research and development and innovation activity in 2022

internal expenditure on research and development

+16.6% y/y

Intramural expenditure on research and development was higher than in the previous year.

internal R&D personnel (in FTE)

+3.5% y/y

expenditure on innovation activities:

in industry

+8.0% y/y

in services

+17.8% y/y

Expenditure on innovation activities increased both in the group of industrial enterprises and in the group of units from the service sector.

Using of information and communication technologies in enterprises in 2023

enterprises with broadband Internet access

-0.5 pp y/y

The percentage of enterprises with broadband Internet access decreased slightly over the year. The popularity of connections with a speed of "at least 30, but less than 100 Mbit/s" has decreased in favour of "at least 100, but less than 500 Mbit/s".

enterprises with Internet access 30–100 Mbit/s

-3.3 pp y/y

Financial results of non-financial enterprises in 2023

net financial result

-17.3% y/y

The gross and net financial results of the surveyed enterprises in 2023 were weaker compared to the previous year. Most of the economic and financial indicators deteriorated. The value of revenues from export sales and the share of these revenues in net revenues from the sale of products, goods and materials decreased. On an annual basis, the share of enterprises reporting net profit decreased.

turnover profitability rate:

gross

-1.4 pp y/y

net

-1.4 pp y/y

Investment outlays of non-financial enterprises in 2023

investment outlays (current prices)

+2.4% y/y

Investment outlays of the surveyed non-financial enterprises were higher than in 2022. The greatest increase concerned outlays on machinery, technical equipment, tools and equipment. The number of new investments as well as their estimated cost value decreased.

Agriculture in 2023

cattle	-2,8% y/y
pigs	+10,8% y/y
sheep	-4,7% y/y
procurement of agricultural products	
cereal grains	+24,3% y/y
potatoes	+71,0% y/y
livestock for slaughter	+13.3% y/y

In 2023, compared to the previous year, there was an increase in the number of the stock of pigs, but a decrease in the number of cattle and sheep. The procurement of wheat, rye, milk and potatoes increased. More beef and pork livestock has been also procured, but less poultry. On an annual basis, the purchase prices of cereals, live cattle, poultry and milk were lower, and the purchase prices of potatoes and live pigs were higher. Marketplace prices for most basic agricultural products decreased.

Industry in 2023

sold production of industry (constant prices)	+0.2% y/y
---	-----------

The sold production of industry was higher (in constant prices) than in the previous year. Average paid employment decreased, but labour productivity increased, measured by the volume of sold production per employee.

Construction in 2023

sold production of construction (current prices)	+0.1% y/y
construction and assembly production (current prices)	+14.6% y/y
dwellings completed	-9.8% y/y

In comparison with 2022, an increase in sold production of construction as well as in construction and assembly production was recorded. Labour productivity, measured by the value of production sold per one employee, increased.

According to preliminary data, less dwellings have been completed than in the previous year.

Internal market in 2023

retail sales	-4.6% y/y
wholesale	-44.2% y/y

Retail sales of goods were lower than in the previous year, and the wholesale of goods both in trade and wholesale enterprises decreased as well.

Transport in 2022

hard surface public roads	+1.0% y/y
transport of passengers by urban transport	+52.4% y/y
transport of passengers by air transport	+140.9% y/y

Compared to 2021, the length of public roads has increased, including hard surface roads. There was a greater number of lines served by public transport, which were used by more passengers. The traffic intensity of aircraft served by the airport has increased, as has the number of persons using air transport.

Energy in 2022

production of electricity	-2.9% y/y
consumption of electricity	-7.0% y/y

In 2022, a decrease in electricity production was recorded. The number of electricity consumers in households increased, while its consumption decreased.

Revenue of local government units in 2022

total revenue	+0.5% y/y
own revenue	+8.8% y/y

The revenue of local government units was higher than that obtained in 2021, but its growth rate was slower compared to the previous year.

Expenditure of local government units in 2022

total expenditure	+10.3% y/y
investment expenditure	+12.9% y/y

The expenditure of local government units was higher than a year ago. The share of capital expenditure, which was almost entirely allocated to investments, increased.

**Result of budgets of local government units
in 2022**

financial result

- PLN 1453 mln

The financial result for 2022 of local government units was negative. The number of entities with a budget deficit increased significantly year on year.

share of units with a deficit

+52.4 pp y/y

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Województwo na tle kraju

Table 1. Voivodship against the background of the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania ^a w powierzchni ogółem w 2022 r. w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management ^a in total area in 2022 in %	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2022 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population in 2022 in hm ³	8971,4	395,8
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2022 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2022 in hm ³	7842,7	338,2
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2022 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2022 in dam ³	1360368	117489
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2022 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2022 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	203623354	7079274
pyłowych particulates	20173	1094
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2022 r. w % Total area under legal protection in total area in 2022 in %	32,3	53,1
Lesistość w 2022 r. w % Forest cover in 2022 in %	29,7	28,6
Ludność ^a na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r. Population ^a per 1 km ² of total area in 2023	120	226
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r. Natural increase per 1000 population in 2023	-3,6	-1,3
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2023	0,2	1,5
Przeciętne trwanie życia w 2022 r. w latach Life expectancy in 2022 in years		
mężczyźni males	73,4	74,9
kobiety females	81,1	82,2

^a Stan w dniu 31 grudnia.

^a As of 31 December.

Tablica 1. Województwo na tle kraju (cd.)**Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w 2022/2023 r. Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2022/2023 school year	949	949
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w 4 kwartale 2023 r. w % Employment rate by LFS ^b in the 4 quarter 2023 in %	57,1	57,7
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w 4 kwartale 2023 r. w % Activity rate by LFS ^b in the 4 quarter 2023 in %	58,9	59,4
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w 4 kwartale 2023 r. w % Unemployment rate by LFS ^b in the 4 quarter 2023 in %	3,1	2,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2023 r. Registered unemployed persons per job offer in 2023	19	18
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w 2023 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^c in 2023 in PLN	7444,39	7797,50
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2023 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2023 in PLN	3270,23	3206,40
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2022 in PLN	2249,79	2236,67
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^d w 2022 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^d in 2022 in %	13,7	13,6
Współczynnik Giniego ^d w 2022 r. w % Gini coefficient ^d in 2022 in %	26,3	27,2
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2022 r. w % Beneficiaries of social assistance in the number of total population in 2022 in %	3,4	3,0
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2022 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2022 in thousand PLN	3569296	295206
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^e na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2022 r. Children staying in nurseries and children's clubs ^e per 1000 children up to the age of 3 in 2022	180	169
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r. Population per out-patient health care unit in 2022	1448	1559
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2022 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2022:		
lekarze doctors	35	35
pielęgniarki nurses	57	57

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w Polsce zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). e Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych; stan w dniu 31 grudnia.

a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year. b The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Based on data from the European Survey of Income and Living Conditions (EU-SILC). e Children in nurseries and children's clubs; as of 31 December.

Tablica 1. Województwo na tle kraju (dok.)
Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2022 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2022	43,5	39,6
Produkt krajowy brutto ^a (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Gross domestic product ^a (current prices) per capita in 2022 in PLN	81093	72004
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 10 tys. ludności w 2023 r. Entities of the national economy ^b per 10 thousand population in 2023	1368	1403 ^c
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ^b na 10 tys. ludności w 2023 r. Commercial companies with foreign capital participation ^b per 10 thousand population in 2023	23	20 ^c
Personel wewnętrzny w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^d w 2022 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^d in 2022	9,5	15,2
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^e w 2023 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^e in 2023 in %	80,9	85,1
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^e w 2023 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^e in 2023 in %	94,6	94,4
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^e w 2023 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^e in 2023 (previous year=100; current prices)	114,0	102,4
Obsada bydła ^f na 100 ha użytków rolnych w 2023 r. w szt. Cattle density ^f per 100 ha of agricultural land in 2023 in heads	42,5	28,4
Obsada trzody ^f chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2023 r. w szt. Pigs density ^f per 100 ha of agricultural land in 2023 in heads	63,1	18,6
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^g w 2023 r. w zł Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^g in 2023 in PLN	896419	822279
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^g w 2023 r. w zł Sold production of construction (current prices) per 1 average employed person in construction ^g in 2023 in PLN	989166	863464
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r. Dwellings completed per 1000 population in 2023	5,9	6,3
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r. Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2022	101,5	176,0
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w km w 2022 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in km in 2022	6,2	7,1
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2022 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2022 in %	21,0	20,6

a Wstępny szacunek. b Stan w dniu 31 grudnia. c Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. d Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. f Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2022 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Preliminary estimation. b As of 31 December. c Excluding entities for which the information on the business address or place of residence does not exist in the REGON register. d Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. f As of 1 June. The data on agricultural land as of 1 June 2022 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on 1 June 2020. g Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Rozdział 2

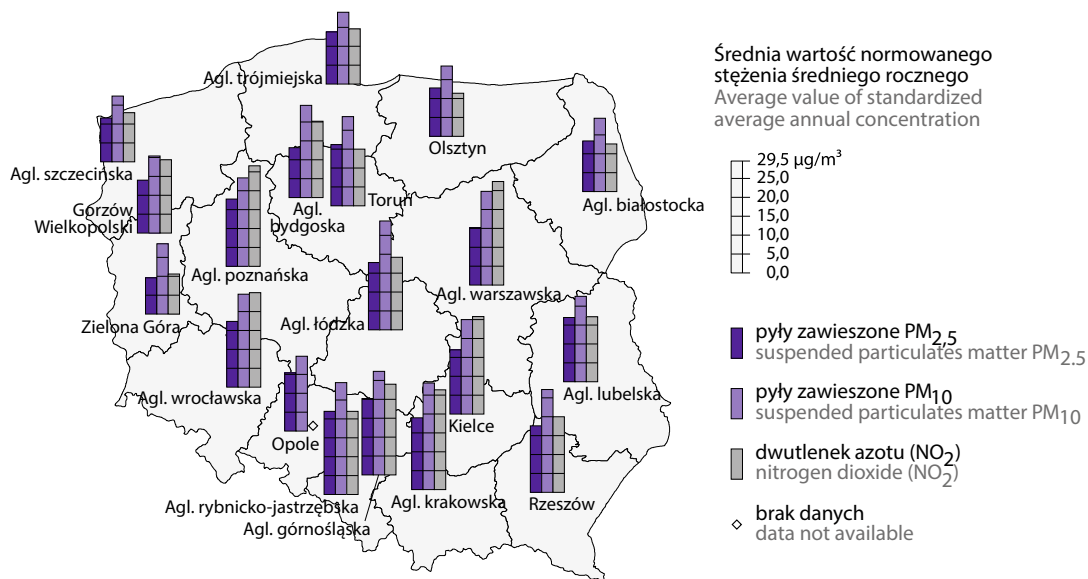
Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

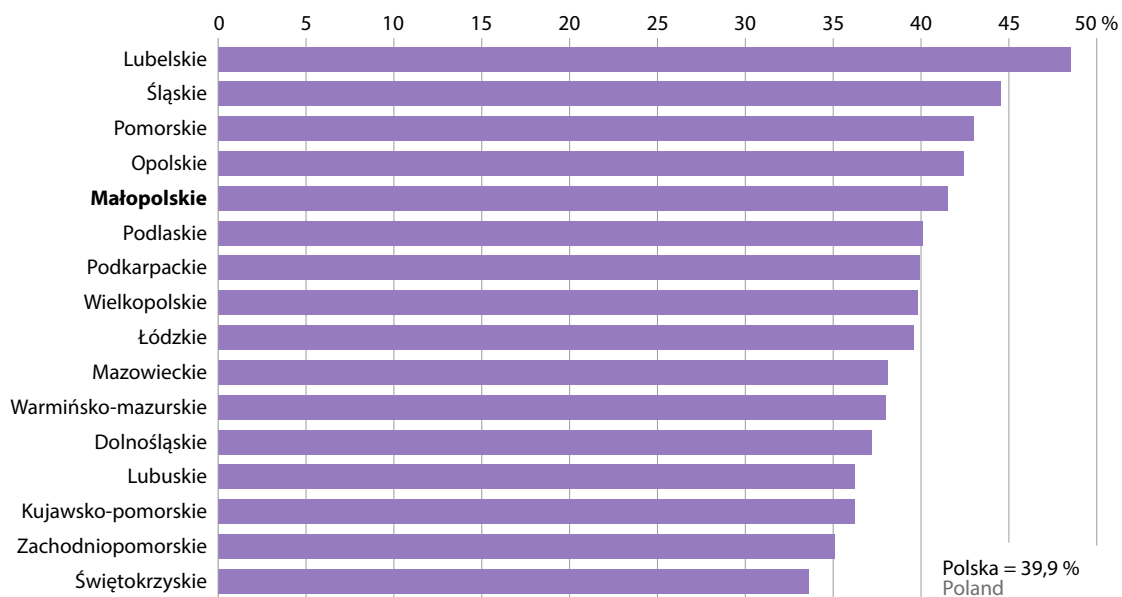
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2022 r.

Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2022

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2022 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2022

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.

Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2023

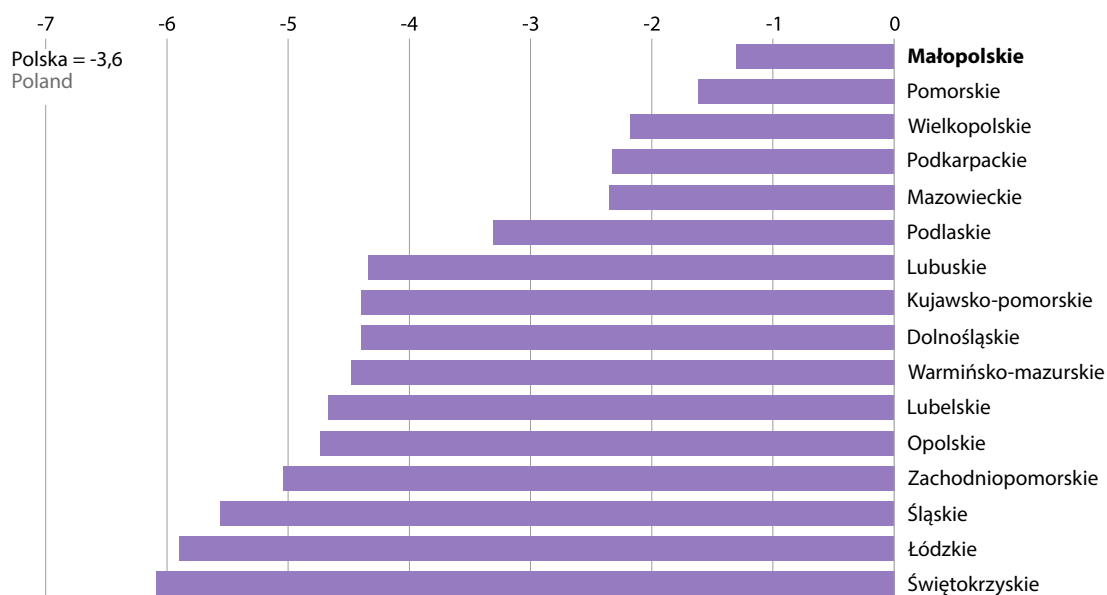
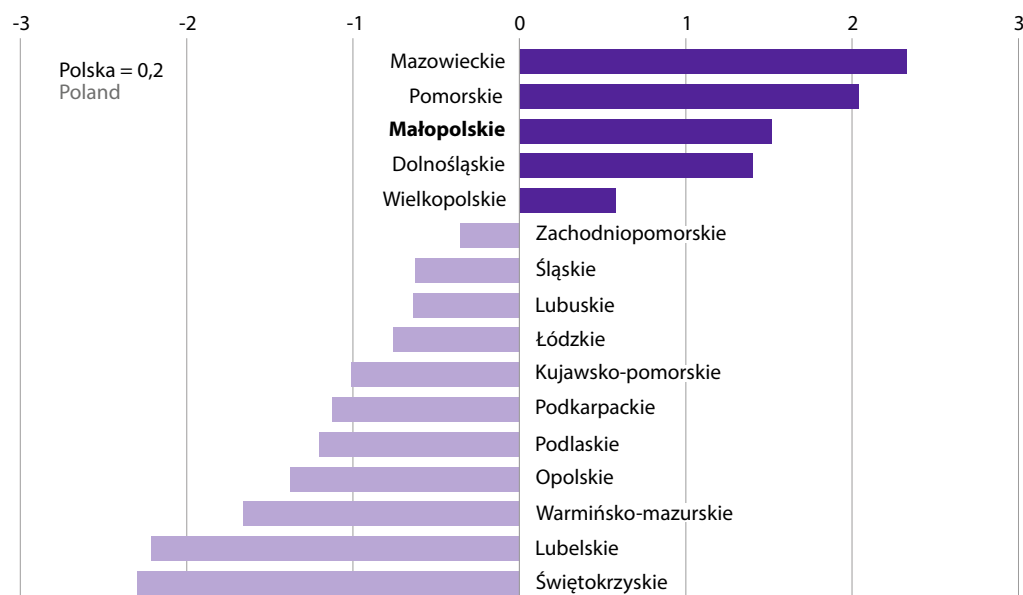
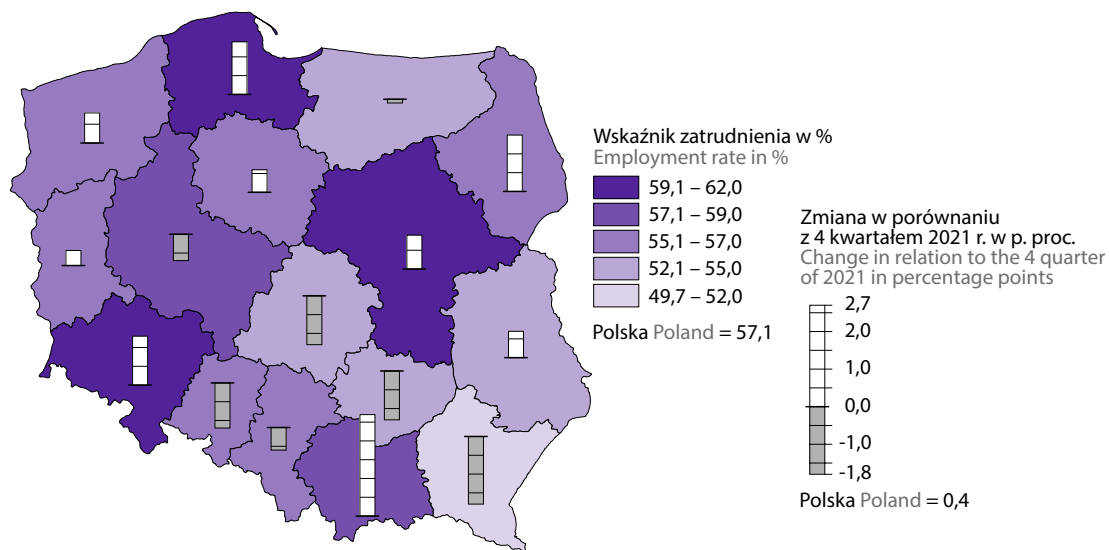
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.

Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023

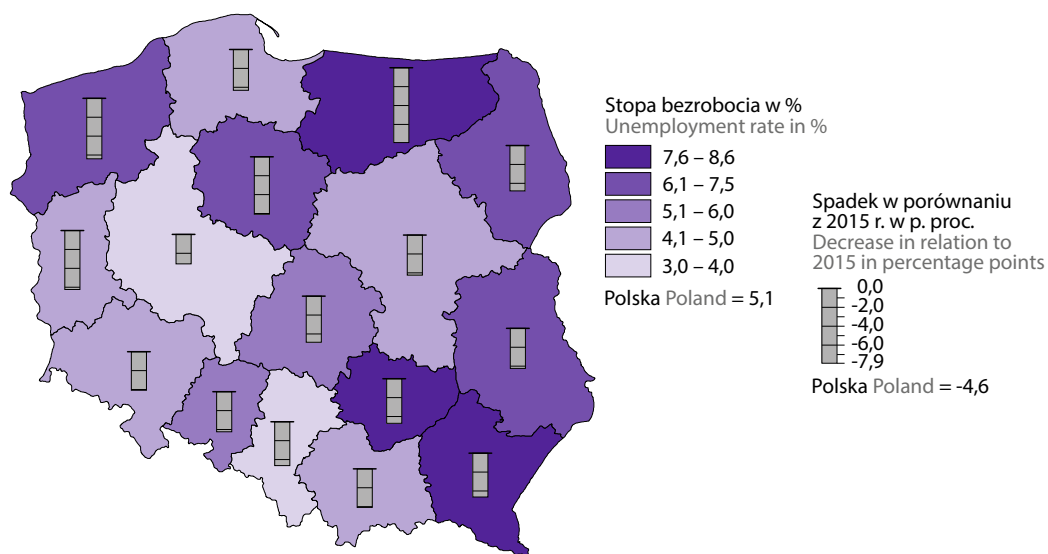

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kwartale 2023 r.

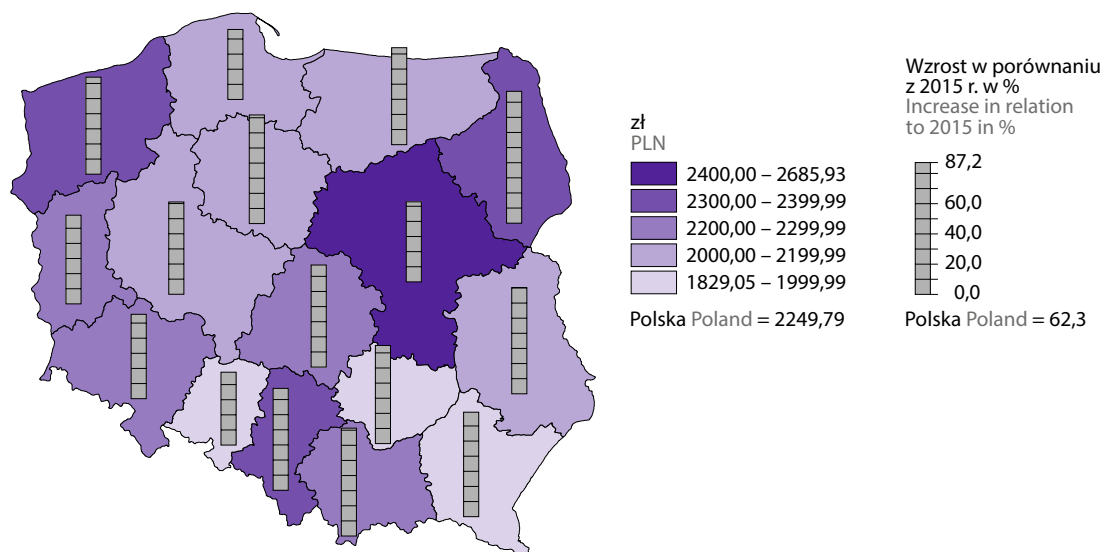
Map 2. Employment rate by LFS in the 4 quarter of 2023

Mapa 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia)

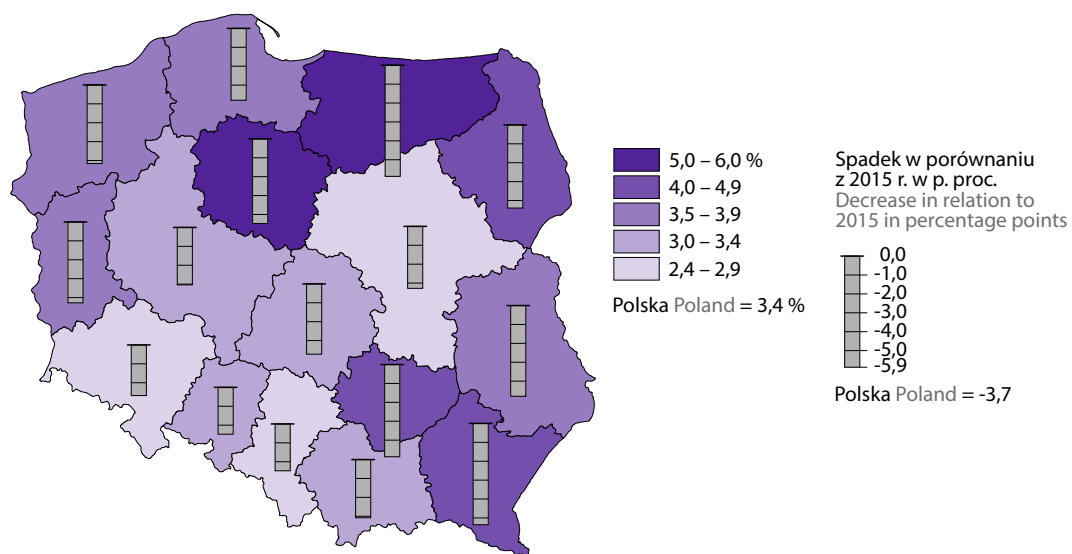
Map 3. Registered unemployment rate in 2023 (as of 31 December)

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2022

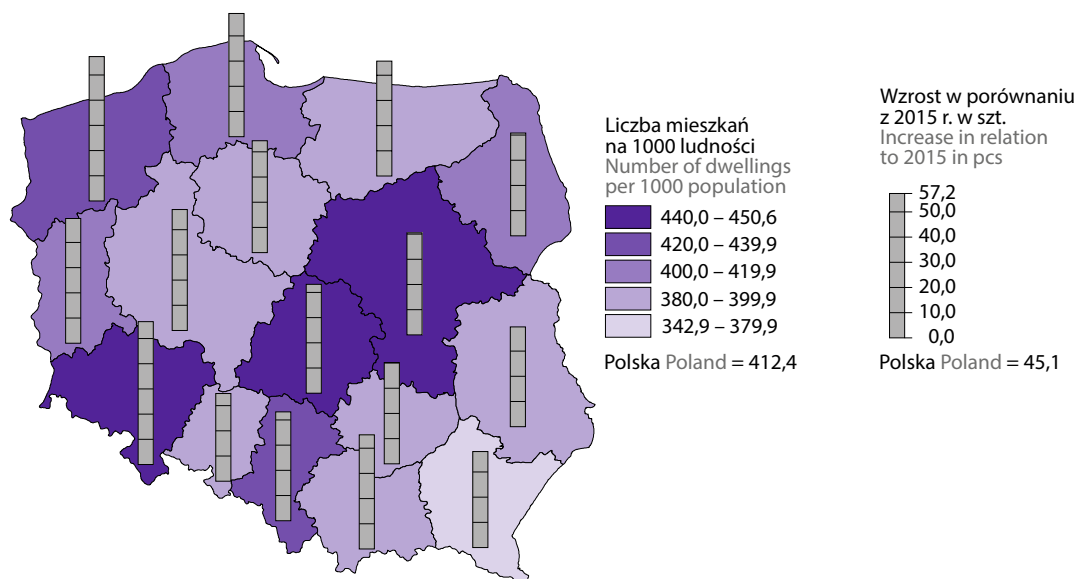

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2022 r.
 Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2022

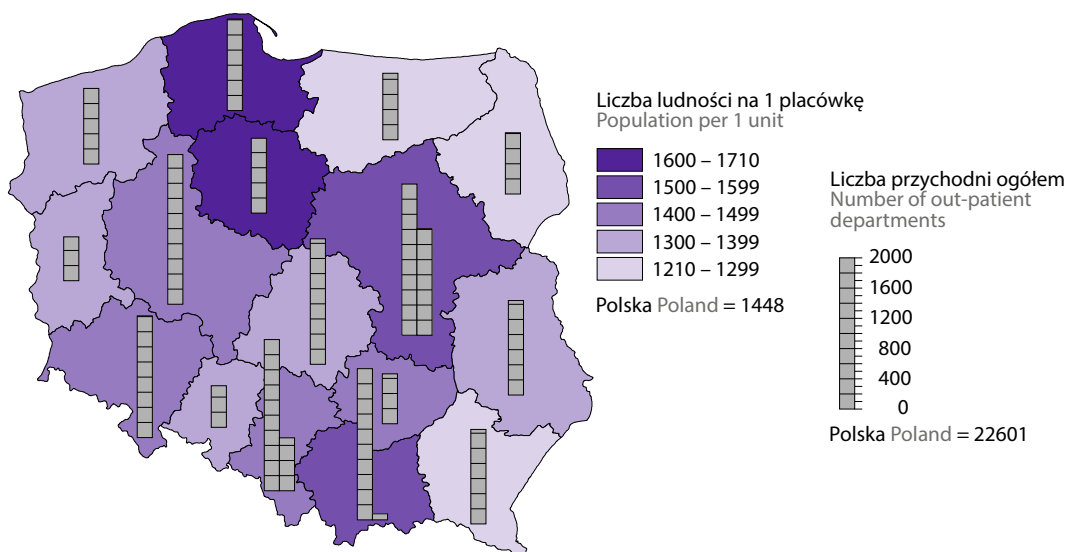

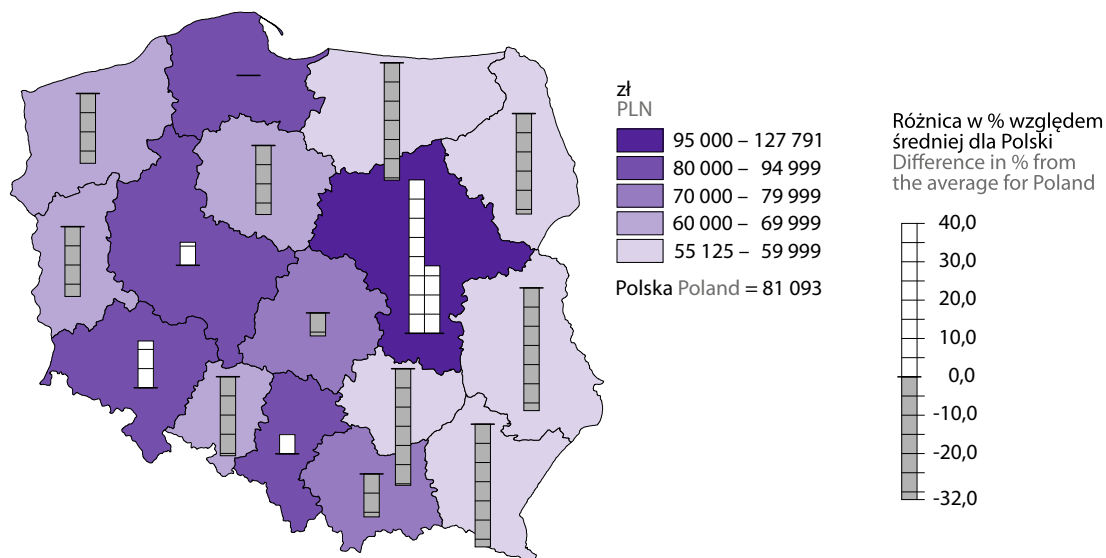
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 6. Dwelling stocks per 1000 population in 2022
As of 31 December**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

Map 7. Out-patient health care units in 2022
As of 31 December

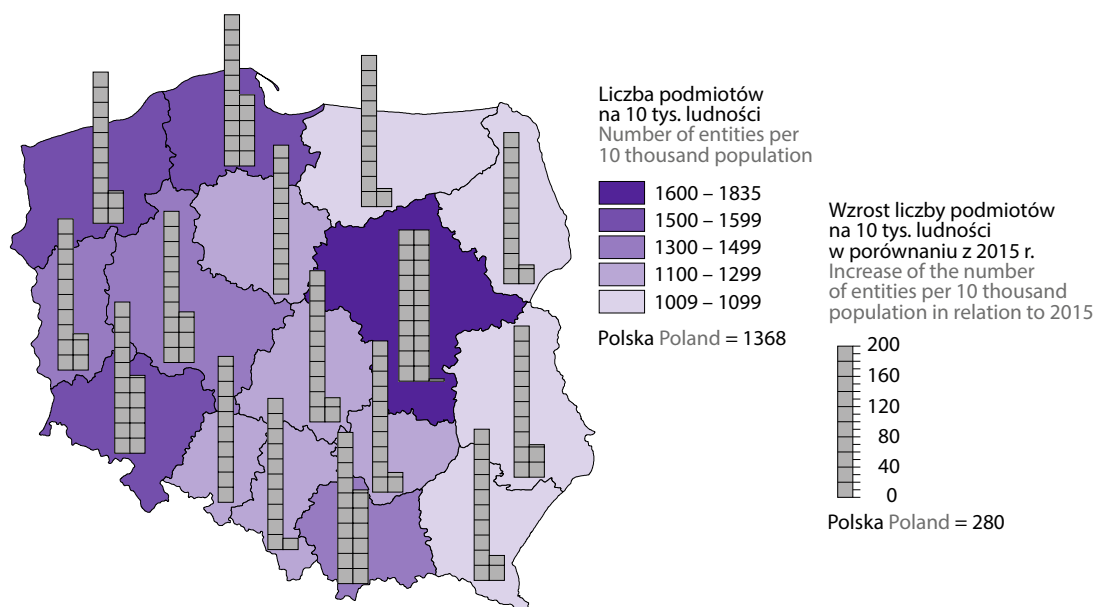
Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2022 (current prices)

a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2023
As of 31 December

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2023 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2023

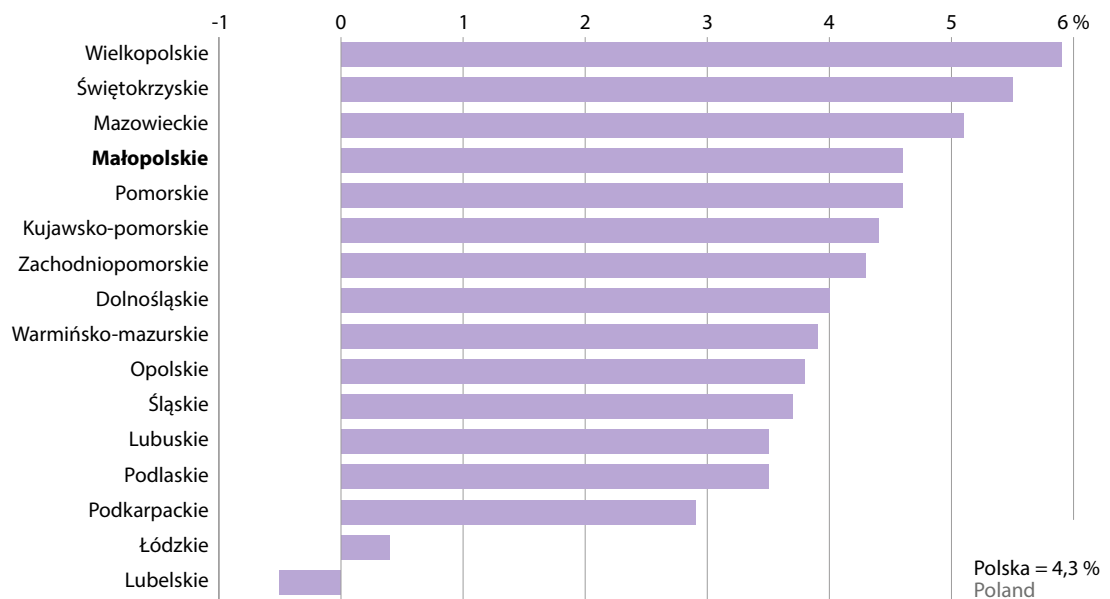
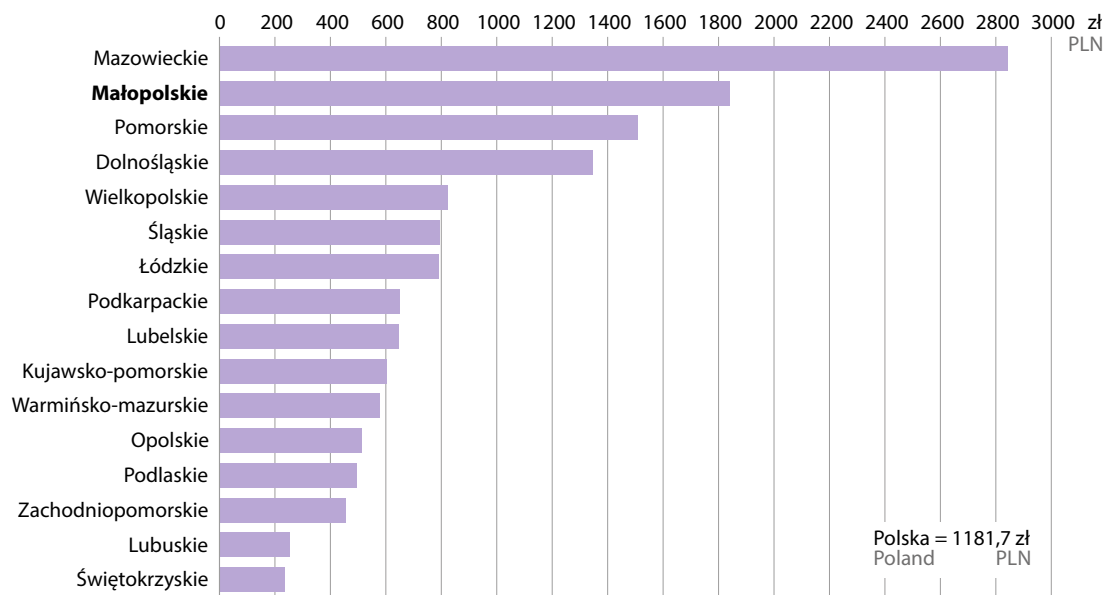
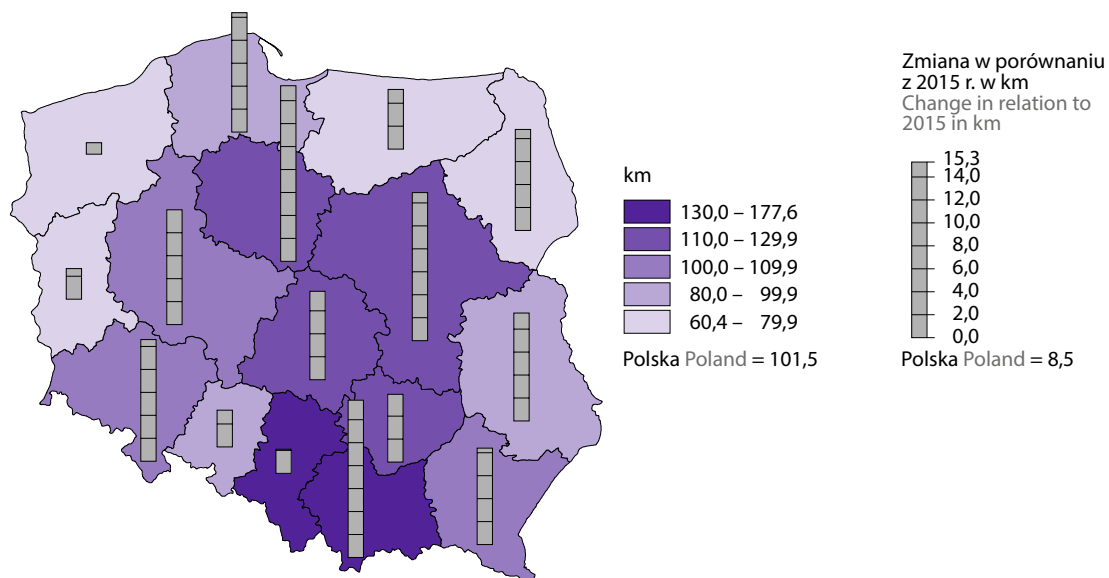
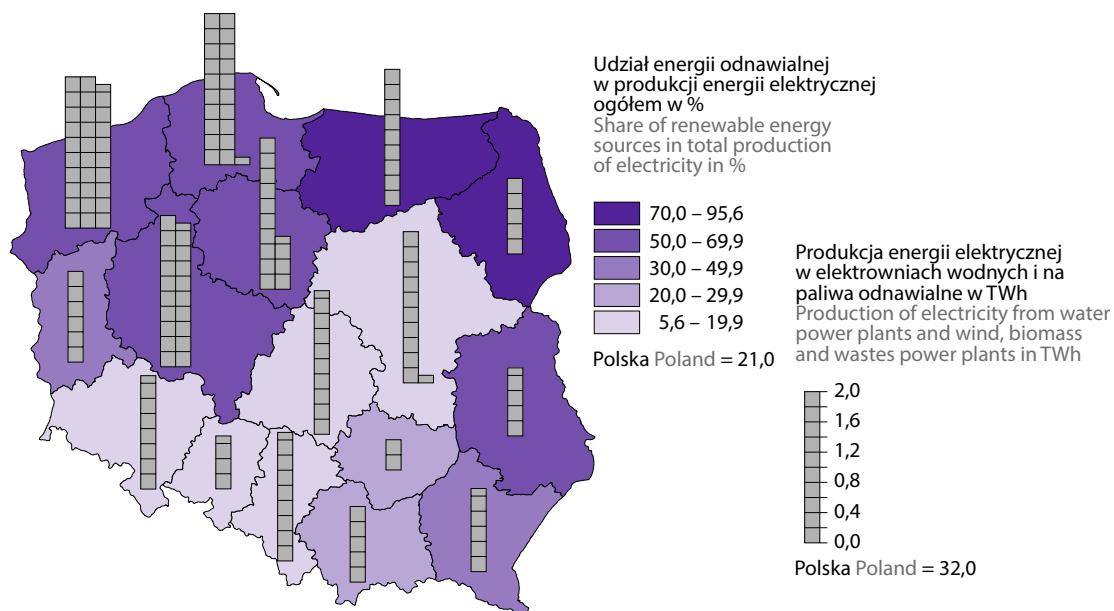
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2022 (current prices)

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2022 r.Map 10. Hard surface public roads per 100 km² of total area in 2022**Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2022 r.**

Map 11. Energy from renewable sources in 2022

Rozdział 3
Chapter 3

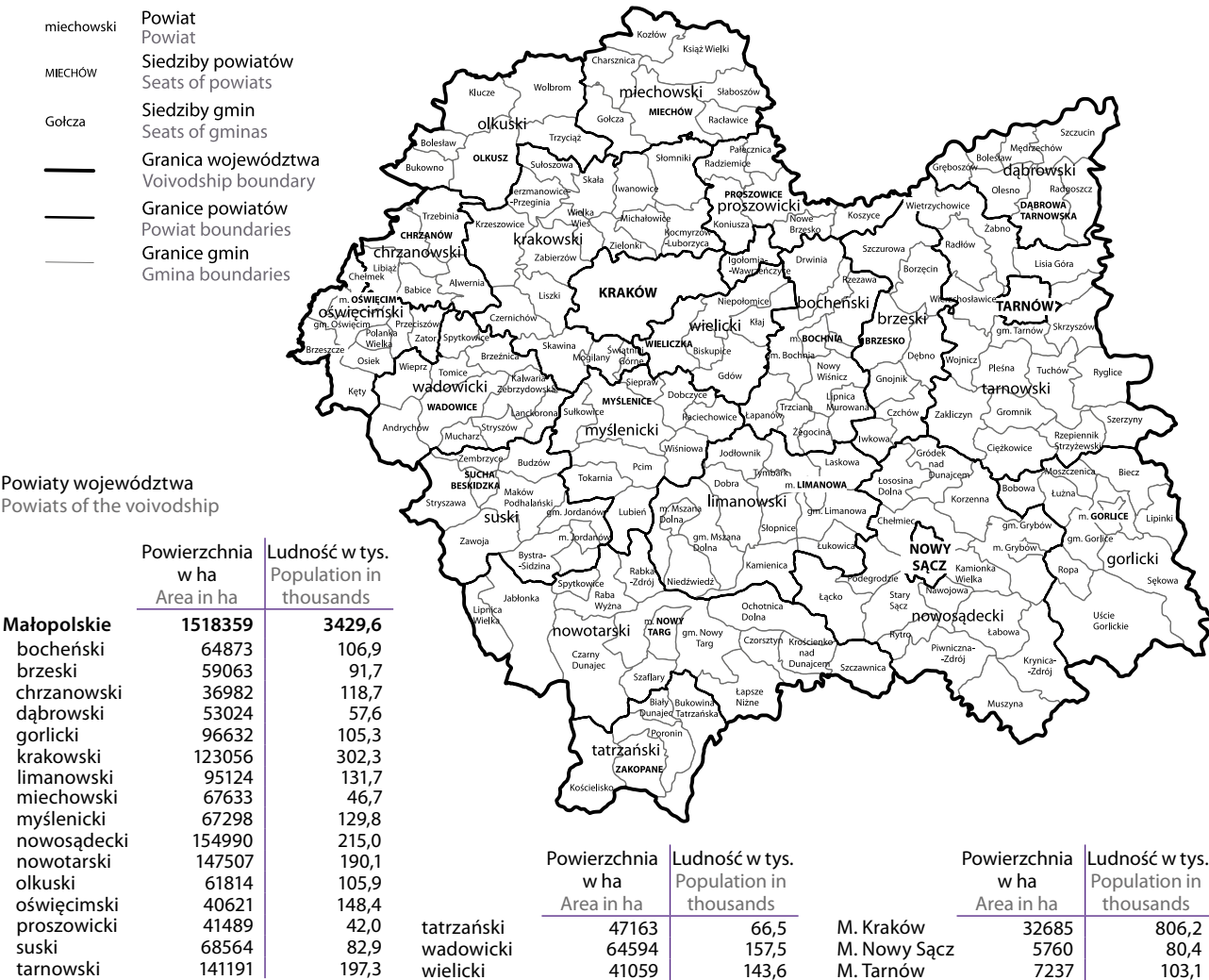
Powierzchnia i podział terytorialny województwa
Area and territorial division of the voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa małopolskiego w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Administrative division of Małopolskie Voivodship in 2023

As of 31 December

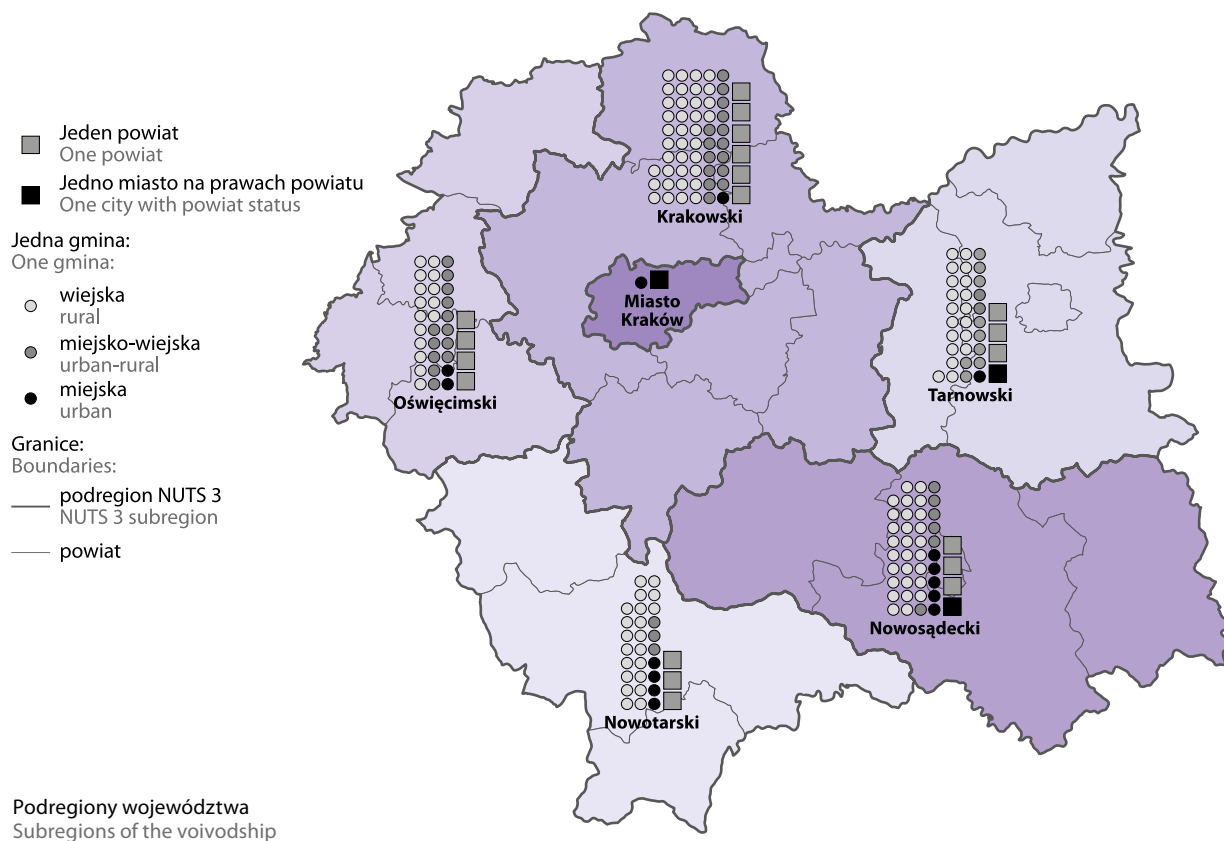
Według stanu w dniu 1 stycznia 2024 r. województwo małopolskie zajmowało powierzchnię 15184 km² (1518359 ha), co stanowiło 4,8% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r.) mieszkało 3429,6 tys. osób, tj. 9,1% ludności Polski. Gęstość zaludnienia wynosiła 226 osoby (druga lokata w kraju). W miastach mieszkało 47,9% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa małopolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of Małopolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2023

As of 31 December

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Dane ewidencji geodezyjnej wskazują na dalszy wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych kosztem użytków rolnych i gruntów leśnych. Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdeastowanych i zdegradowanych jest nadal niski.

Województwo małopolskie leży w południowej części Polski. Pod względem powierzchni należy do najmniejszych w kraju. Od zachodu graniczy z województwem śląskim (długość granicy 291 km), od północy – z świętokrzyskim (185 km), od wschodu – z podkarpackim (187 km), a południowa granica jest granicą państwową ze Słowacją (319 km).

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 2. Geodesic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	1518279	1518279	1518359	1518359	4,8
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	922656	916862 ^a	911105 ^a	904164 ^a	4,8
Gruntys leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	463966	460648	460016	458877	4,8
Gruntys pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	20603	22409	22700	22853	3,0
Gruntys zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	93637	101624 ^b	108055 ^b	113161 ^b	6,2
Nieuzytks Wasteland	11449	11333	11761	11151	2,4

^a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „gruntys leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. ^b Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified until 2016 in the item “forest land as well as woodland and shrubland”. ^b Including land for the construction of public roads or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Całkowita powierzchnia geodezyjna województwa wynosi 1518359 ha, co stanowi 4,8% ogólnej powierzchni Polski. W strukturze gruntów według kierunków wykorzystania największy udział mają użytki rolne – 59,5%, a w dalszej kolejności grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 30,2%, grunty zabudowane i zurbanizowane – 7,5% oraz grunty pod wodami powierzchniowymi, nieużytki, tereny różne, użytki ekologiczne – łącznie 2,8%.

W odniesieniu do 2015 r. powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 18492 ha, a w relacji do 2022 r. – o 6941 ha. Areał gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych zmniejszył się odpowiednio o 5089 ha i 1139 ha. Dane ewidencji geodezyjnej wskazują na dalszy wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – o 19524 ha względem 2015 r. i 5106 ha w ujęciu rocznym.

W 2022 r. w województwie małopolskim powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji liczyła 2032 ha, z czego na grunty zdewastowane przypadało 85,5%, a na grunty zdegradowane 14,5%. Grunty te stanowiły 0,1% ogólnej powierzchni województwa, a ich udział w powierzchni gruntów tego typu w kraju wyniósł 3,3%. Powierzchnia gruntów zdewastowanych w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 103 ha do 1738 ha, natomiast wzrosła powierzchnia gruntów zdegradowanych – o 179 ha do 294 ha.

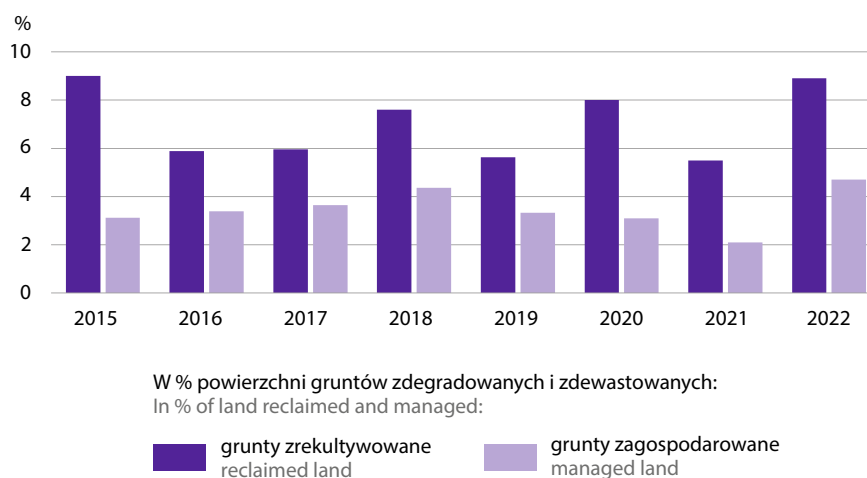
W 2022 r. poddano rekultywacji 181 ha gruntów wobec 111 ha w roku poprzednim. Areał gruntów zagospodarowanych wyniósł 96 ha (w 2021 r. – 43 ha). Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych był nadal niezadowalający i wyniósł odpowiednio 8,9% i 4,7% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych. W latach 2015–2022 zrehabilitowano 1154 ha i zagospodarowano 569 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, głównie na cele rolnicze oraz leśne.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 6. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2022 r. odnotowano wzrost zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w odniesieniu do roku poprzedniego. Większe niż rok wcześniej było zużycie wody zarówno w przemyśle, jak i w gospodarstwach domowych.

W ujęciu rocznym zmniejszyła się ilość ścieków przemysłowych, a wzrosła ilość ścieków komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi. Nieznacznie obniżył się odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

W 2022 r. zużycie wody ogółem w województwie małopolskim wyniosło 395,8 hm³ i było większe w ujęciu rocznym (o 2,2%) oraz mniejsze w porównaniu z 2015 r. (o 15,7%). Największy udział w strukturze zużycia wody ma przemysł. Zużycie wody na cele przemysłowe w 2022 r. wyniosło 222,6 hm³, co oznacza wzrost względem roku poprzedniego (o 4,2%), a spadek w odniesieniu do 2015 r. (o 24,9%). Gospodarstwa domowe w omawianym okresie zużyły 98,6 hm³ wody, czyli więcej niż w roku poprzednim (o 1,8%), jak i w 2015 r. (o 9,1%). Do napełniania i uzupełniania stawów rybnych zużyto 45,1 hm³ wody, tj. mniej niż w roku poprzednim (o 11,0%) i zarazem mniej niż w 2015 r. (o 21,6%).

Zużycie wody w województwie małopolskim stanowiło 4,4% całkowitego zużycia wody w Polsce (podobnie rok wcześniej). Gospodarstwa domowe w województwie zużyły 7,7% ilości wody zużytej przez gospodarstwa domowe w kraju (rok wcześniej – 7,6%). Zużycie wody do napełniania i uzupełniania stawów rybnych stanowiło 5,4% zużycia w kraju (w 2021 r. – 6,0%), natomiast zużycie wody na potrzeby przemysłu stanowiło 3,4% zużycia krajowego (podobnie rok wcześniej).

Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Table 3. Water consumption by needs during the year

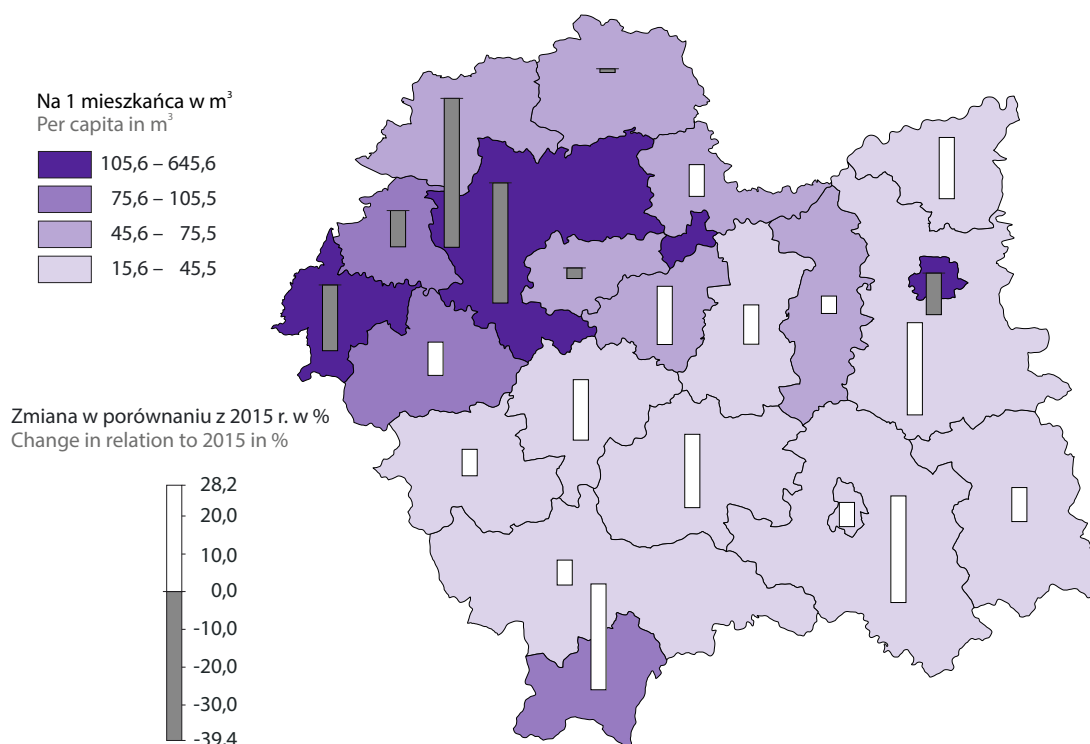
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w hm³ in hm³				Polska=100 Poland=100
Ogółem ^a Total ^a	469,7	404,9	387,3	395,8	4,4
w tym: of which:					
Przemysł Industry	296,4	230,8	213,7	222,6	3,4
Rybnictwo ^b Fishing ^b	57,5	50,7	50,7	45,1	5,4
Gospodarstwa domowe Households	90,3	98,1	96,8	98,6	7,7

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.

a Until 2018, includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2022 r. wyniosło 115,4 m³ i było ponad dwukrotnie mniejsze niż przeciętnie w kraju (237,2 m³). W ujęciu rocznym odnotowano wzrost zużycia wody *per capita* (o 2,5 m³), przy jednoczesnym spadku w porównaniu z 2015 r. (o 23,9 m³). W ujęciu terytorialnym największe zużycie wody na jednego mieszkańca od lat notuje się w powiatach krakowskim i oświęcimskim (w 2022 r. odpowiednio 645,6 m³ i 318,7 m³) co wynika z umiejscowienia na ich terenie dużych zakładów przemysłowych. Najmniejsze zużycie wody *per capita* odnotowano w powiecie gorlickim (15,6 m³).

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2022 r.
 Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2022

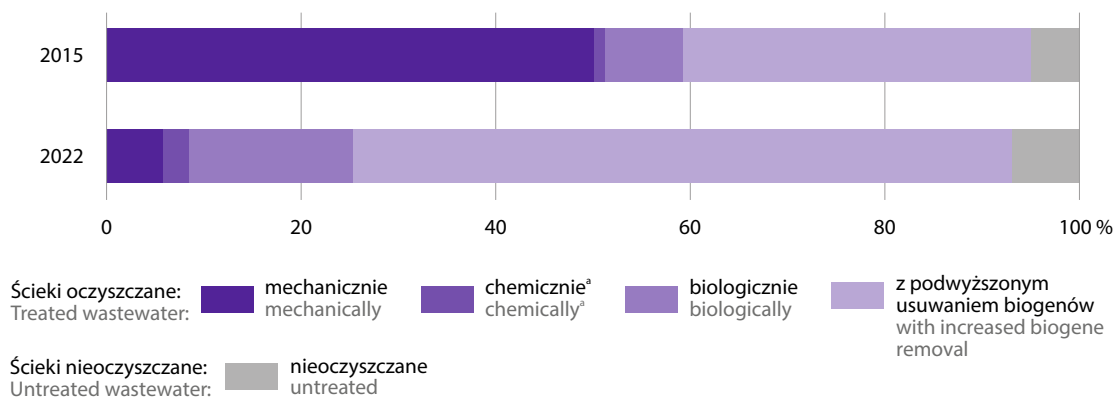
Na stopień degradacji i zanieczyszczenia zasobów wodnych i gleby w znacznym stopniu wpływa ilość wytwarzanych ścieków. W 2022 r. w województwie małopolskim odprowadzono do wód lub do ziemi łącznie 338,2 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych. Spośród ogólnej ilości ścieków 220,6 hm³ przypadało na ścieki odprowadzane z zakładów, a pozostałe 117,5 hm³ na ścieki odprowadzone przy użyciu sieci kanalizacyjnej. Ścieki z województwa małopolskiego stanowiły 4,3% ogółu ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi w Polsce. Oczyszczenia wymagało łącznie 152,5 hm³ ścieków, tj. 7,1% ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia w kraju.

W 2022 r. w województwie odprowadzono 35,0 hm³ ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia, a ich ilość zmniejszyła się zarówno w relacji do 2015 r. (o 77,9%), jak i w ujęciu rocznym (o 76,2%). Ścieki te w większości poddano oczyszczeniu (69,8%), głównie mechanicznemu (36,8,7%) i z podwyższonym usuwaniem biogenów (32,7%). W ostatnich latach zmalała ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych w postaci nieoczyszczonej. W 2022 r. takich ścieków było 10,6 hm³, podczas gdy rok wcześniej – 12,1 hm³, a w 2015 r. – 13,1 hm³.

Ilość odprowadzonych ścieków komunalnych wymagających oczyszczenia wyniosła 117,5 hm³ i była większa o 1,4% niż w 2021 r. oraz o 11,0% w relacji do 2015 r. Ścieki komunalne niemal w całości zostały poddane oczyszczeniu (99,9%). Ścieki komunalne oczyszczane były głównie w oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów (81,0% ogółu ścieków oczyszczanych, w 2021 r. – 80,7%, a w 2015 r. – 83,5%).

Wykres 7. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi

Chart 7. Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

a Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.
 a Concerns only industrial wastewater.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Tablica 4. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
 Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 grudnia) Wastewater treatment plants (as of 31 December)	312	310	313	313
Ścieki komunalne odprowadzone w dm ³ Municipal wastewater discharged in dm ³	105870	113995	115973	117547
Ścieki przemysłowe odprowadzone w dm ³ Industrial wastewater discharged in dm ³	157970	147525	147203	34976
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	64,6	67,6	68,2	67,9

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
 a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

W końcu roku w województwie działało 313 oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych (w Polsce 4114). W porównaniu z 2021 r. liczba oczyszczalni nie uległa zmianie, a z 2015 r. wzrosła o 1.

Ścieki przemysłowe poddano oczyszczaniu w 68. oczyszczalniach o całkowitej przepustowości wynoszącej 837,5 dam³/d (dekametrów sześciennych na dobę). Większość przemysłowych oczyszczalni ścieków stanowiły oczyszczalnie biologiczne – 41 obiektów. Oczyszczalnie mechanicznych było 18, chemicznych 6, a z podwyższonym usuwaniem biogenów – 3. W relacji do 2015 r. przybyła 1 oczyszczalnia ścieków przemysłowych, natomiast łączna przepustowość zmniejszyła się o 12,2 dam³/d.

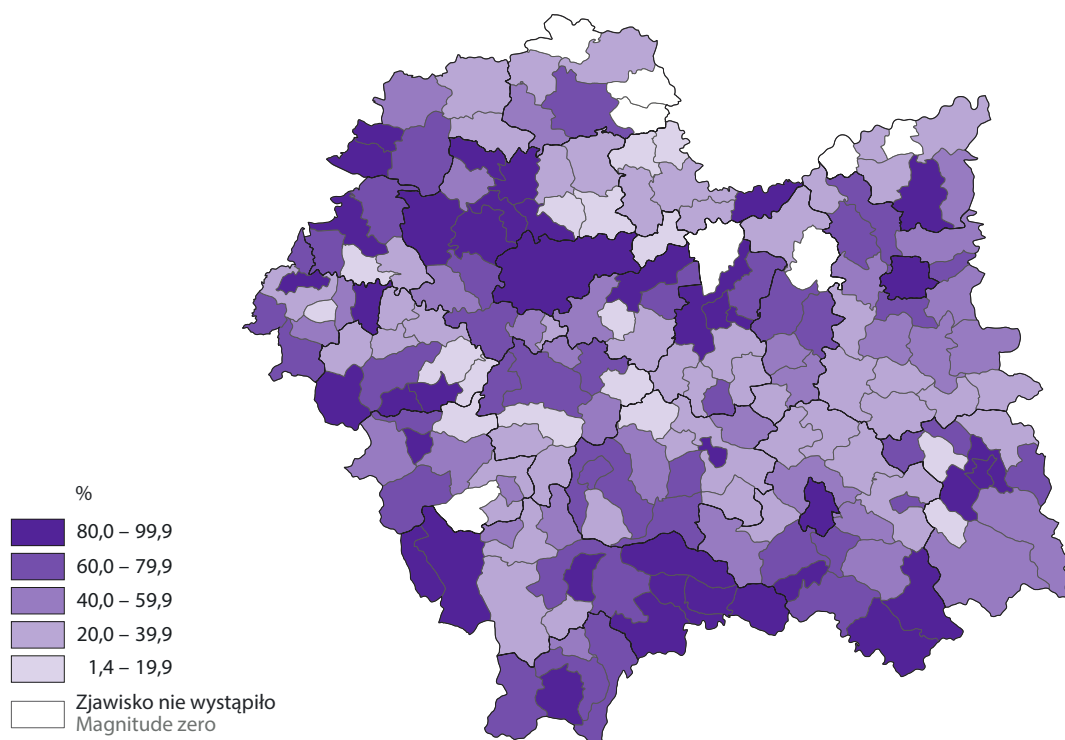
Spośród działających w województwie 245. oczyszczalni ścieków komunalnych, 174 to oczyszczalnie biologiczne, a 71 oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów. Liczba oczyszczalni komunalnych nie uległa zmianie w porównaniu z 2015 r. Ogólna przepustowość oczyszczalni komunalnych wyniosła 766,3 dam³/d (o 182,6 dam³/d mniej niż w 2015 r.).

Dane o ludności **korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Odsetek ludności województwa korzystającej z oczyszczalni ścieków ukształtował się na poziomie 67,9% i był niższy o 0,3 p. proc. niż rok wcześniej i o 3,3 p. proc. wyższy w porównaniu z 2015 r. W kraju omawiany wskaźnik był wyższy niż w województwie i wyniósł 75,7%. W roku poprzednim osiągnął wartość 75,2%, a w 2015 r. – 72,7%.

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w siedmiu gminach: Krzeszowice, m. Tarnów, Gorlice, Krynica-Zdrój, Czorsztyn, Zakopane i Szczawnica (po 99,9%), natomiast najmniejszy w gminie Igołomia-Wawrzeńczyce (1,4%). Mieszkańcy ośmiu gmin województwa nie korzystali z oczyszczalni ścieków.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2022 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2022

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W 2022 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Zmniejszył się stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń gazowych, natomiast pyłowych pozostał na tym samym poziomie. Wśród zakładów generujących największą emisję zanieczyszczeń, dominowały jednostki z branży energetycznej.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Źródłami zanieczyszczeń powietrza są m.in. tzw. punktowe źródła emisji, czyli zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, a ponadto kotłownie, paleniska domowe opalane węglem najczęściej niskiej jakości oraz środki transportu.

W końcu 2022 r. na terenie województwa działały 143 zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza (o 1 zakład mniej niż w 2021 r.), które stanowiły 7,8% ogólnej liczby tego typu zakładów do redukcji w Polsce. W urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych wyposażone były 79 zakłady (55,2%), a zanieczyszczeń gazowych – 31 (21,7%).

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
 Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	10841,9	7002,0	7647,1	7079,3	3,5
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	30,4	5,8	6,5	5,2	3,2
tlenki azotu nitrogen oxides	20,2	10,4	10,6	10,2	6,1
tlenek węgla carbon monoxide	18,0	17,0	14,3	13,6	5,5
dwutlenek węgla carbon dioxide	10738,1	6937,2	7585,2	7016,0	3,5
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	2,8	1,1	1,2	1,1	5,4
w tym: of which:					
ze spalania paliw from fuel combustion	1,7	0,4	0,4	0,3	3,2
niezorganizowana unorganised	0,1	0,0	0,0	0,0	1,5

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w 2022 r. wyemitowały 7079,3 tys. ton zanieczyszczeń gazowych, tj. o 7,4% mniej w stosunku do poprzedniego roku, podczas gdy w Polsce 203623,4 tys. ton (spadek o 2,8%). Wśród zanieczyszczeń gazowych w województwie dominował dwutlenek węgla, którego emisja wyniosła 7016,0 tys. ton, co oznacza spadek o 569,2 tys. ton względem roku poprzedniego. Dwutlenek węgla stanowił 99,1% ogólnej ilości wyemitowanych zanieczyszczeń gazowych, w kraju – 99,5%. Udział wojewódzkiej emisji dwutlenku węgla w skali kraju wyniósł 3,5% (rok wcześniej – 3,6%).

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały 63,3 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (wyłączając dwutlenek węgla), których udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych w Polsce wyniósł 6,0%. W ujęciu rocznym ilość wypuszczonych zanieczyszczeń gazowych zwiększyła się o 2,3% (w kraju spadła o 4,9%). Największy odsetek w ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych w województwie stanowił metan 49,3% (wzrost o 4,8 p. proc. w stosunku do 2021 r.).

Emisja zanieczyszczeń pyłowych wyniosła 1,1 tys. ton i była o 0,1 tys. ton mniejsza niż w 2021 r. Głównym źródłem powstawania zanieczyszczeń pyłowych w województwie było spalanie paliw (31,3%). Udział województwa w emisji zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe w kraju wyniósł 5,4% i był wyższy o 0,2 p. proc. niż w 2021 r.

W 2022 r. większość zanieczyszczeń powietrza pochodziła z zakładów zajmujących się, według Polskiej Klasyfikacji Działalności, wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, które to zakłady wyemitowały 59,9% ogółu zanieczyszczeń gazowych oraz 18,2% pyłowych.

W województwie małopolskim w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano lub zneutralizowano 60,1% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i 99,8% pyłowych wyemitowanych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza (w 2021 r. odpowiednio 60,8% i 99,8%). W Polsce odsetek ten wyniósł 75,7% w przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i 99,9% dla zanieczyszczeń pyłowych.

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

W końcu 2022 r. powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona obejmowała 53,1% powierzchni województwa. W relacji do roku poprzedniego zwiększyła się o 0,1 tys. ha. Wskaźnik lesistości wyniósł 28,6%, co oznacza, że pozostał na poziomie notowanym w 2021 r. Spośród gatunków zwierząt objętych ochroną w ujęciu rocznym wzrosła liczba bobrów, wilków, rysi i kozic, natomiast zmniejszyła się populacja niedźwiedzi.

Obszary prawnie chronione według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r. zajmowały łącznie 806,5 tys. ha, tj. 53,1% powierzchni województwa i 8,0% ogólnej powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do roku poprzedniego powierzchnia obszarów objętych ochroną zwiększyła się o 0,1 tys. ha, a w relacji do 2015 r. – o 1,9 tys. ha. W kraju udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej wyniósł 32,3% i pozostał na poziomie sprzed roku.

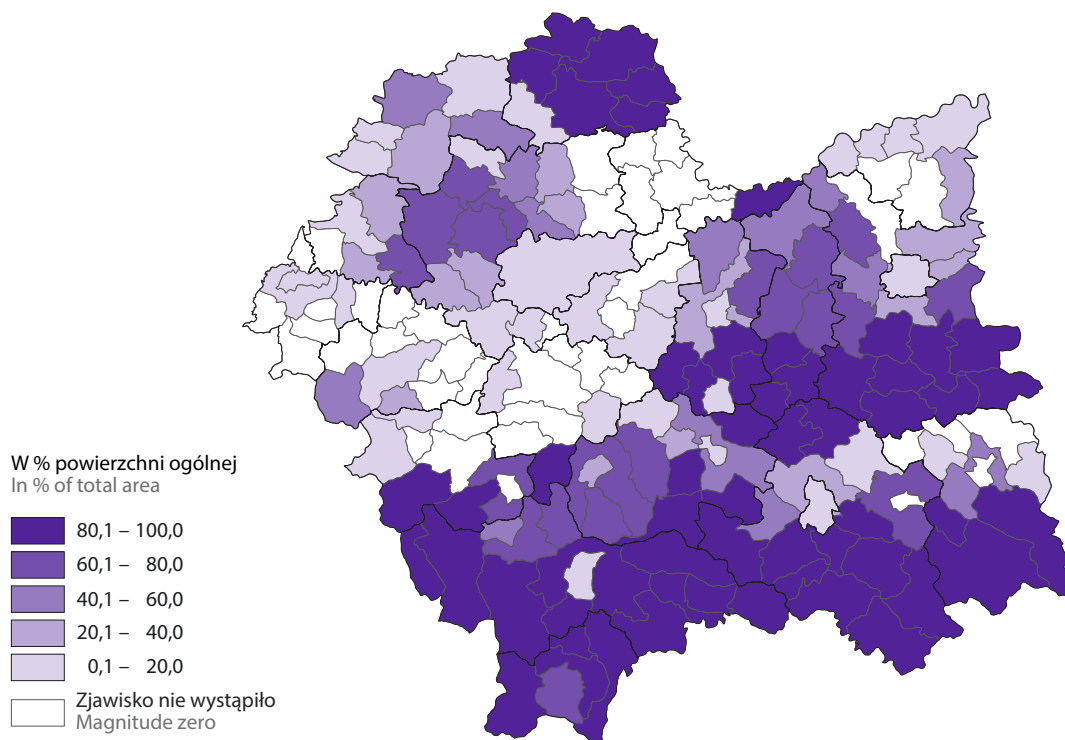
Największy odsetek obszarów prawnie chronionych w województwie odnotowano w powiecie tatrzańskim (92,6%), a najmniejszy – w Tarnowie (0,1%). W przekroju gminnym rozpiętość tego wskaźnika była jeszcze bardziej widoczna. W 26. gminach województwa małopolskiego obszary prawnie chronione zajmowały 100% powierzchni całkowitej tych gmin, natomiast w 43. gminach nie było tego rodzaju obszarów.

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2022

As of 31 December

Na terenie województwa małopolskiego znajduje się 5 spośród 23 parków narodowych w Polsce. Są to: Babiogórski Park Narodowy, Gorczański Park Narodowy, Ojcowski Park Narodowy, Pieniński Park Narodowy oraz Tatrzański Park Narodowy. Niewielki fragment powierzchni województwa zajmuje także położony w województwie podkarpackim Magurski Park Narodowy. W 2022 r. powierzchnia parków narodowych wyniosła 38,0 tys. ha, co stanowiło 2,5% ogólnej powierzchni województwa. Ponad połowa (56,3%) powierzchni parków narodowych w województwie objęta była ochroną ścisłą, gdzie jest chroniona cała przyroda oraz całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. Największym parkiem jest Tatrzański Park Narodowy, który zajmuje obszar 21,2 tys. ha. Powierzchnia parków narodowych w województwie stanowiła 12,1% powierzchni parków narodowych w kraju.

Rezerваты przyrody są jedną z najstarszych form ochrony przyrody. W końcu 2022 r. w województwie zlokalizowanych było 86 rezerwatów przyrody (w kraju 1512), których powierzchnia wynosiła 3,5 tys. ha, co stanowiło 0,2% ogólnej powierzchni województwa. Największą powierzchnię zajmowały rezerваты leśne i krajobrazowe – łącznie 3,0 tys. ha (84,7% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie). Pod ścisłą ochroną znajdowało się 14,4% powierzchni rezerwatów.

Parki krajobrazowe są terenami chronionymi ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe, historyczne, a jednocześnie pełnią funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Powierzchnia parków krajobrazowych w 2022 r. wyniosła 180,0 tys. ha, tj. 11,9% ogólnej powierzchni województwa. Największym parkiem wchodzącym w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego jest Popradzki Park Krajobrazowy. Jego powierzchnia (53,4 tys. ha) obejmuje 29,7% całkowitej powierzchni parków krajobrazowych w województwie.

Do terenów objętych ochroną prawną należą także obszary chronionego krajobrazu. W 2022 r. obszary te zajmowały powierzchnię 573,0 tys. ha, tj. 37,7% ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa. Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu w województwie stanowiła 8,2% powierzchni tego rodzaju w kraju.

Liczba pomników przyrody w 2022 r. wyniosła 2265, co stanowiło 6,5% ogólnej ich liczby w Polsce. Wśród nich przeważały pojedyncze drzewa – 1733 obiektów, a w dalszej kolejności grupy drzew – 231 oraz skałki – 166. Inne formy ochrony przyrody, o łącznej powierzchni 15,3 tys. ha, które występowały na terenie województwa, to stanowiska dokumentacyjne (79 obiektów), użytki ekologiczne (51) oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (9).

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Najmłodszą formą ochrony przyrody, wprowadzoną w Polsce w 2004 r., jest Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000. W 2022 r. obszary Natura 2000 zajmowały 19,0% powierzchni województwa. Ta forma ochrony przyrody obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk przyrodniczych, wybranych cennych gatunków roślin i zwierząt (SOO). Obszary ochrony ptaków zajmowały powierzchnię 134,3 tys. ha, tj. 8,9% powierzchni województwa, natomiast obszary ochrony siedlisk o powierzchni 153,1 tys. ha stanowiły 10,1%. Udział powierzchni OSO w województwie w ogólnej tego typu powierzchni w kraju wyniósł 2,7%, a powierzchni SOO – 4,3%.

Na terenie województwa występuje wiele gatunków zwierząt podlegających ochronie. W 2022 r. populacja kozicy tatrzańskiej liczyła 364 szt. (94,8% populacji krajowej), to jest o 50 szt. więcej niż rok wcześniej. W omawianym roku zarejestrowano 60 niedźwiedzi brunatnych (65 w 2021 r.), które stanowiły 16,7% ogólnej ich liczby w Polsce. Zarejestrowano ponadto 140 wilków (w 2021 r. – 130) oraz 55 rysi (50 rok wcześniej), których liczba stanowiła odpowiednio 3,2% i 9,9% stanu krajowego. Licząca 5,5 tys. szt. populacja bobrów zwiększyła się o 400 osobników, a jej udział w populacji krajowej stanowił 3,7%.

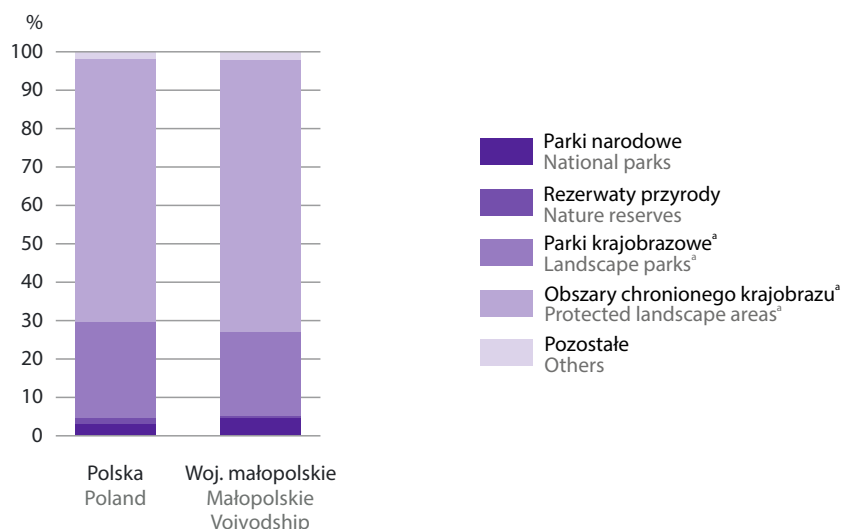
Łączna powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zielonych wyniosła 4086,8 ha (o 70,3 ha mniej niż w 2021 r.), tj. 0,3% ogólnej powierzchni województwa. Ponad 90% tych terenów znajdowało się na obszarach miejskich.

Wykres 8. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Structure of the area of special nature value under legal protection in 2022

As of 31 December

^a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

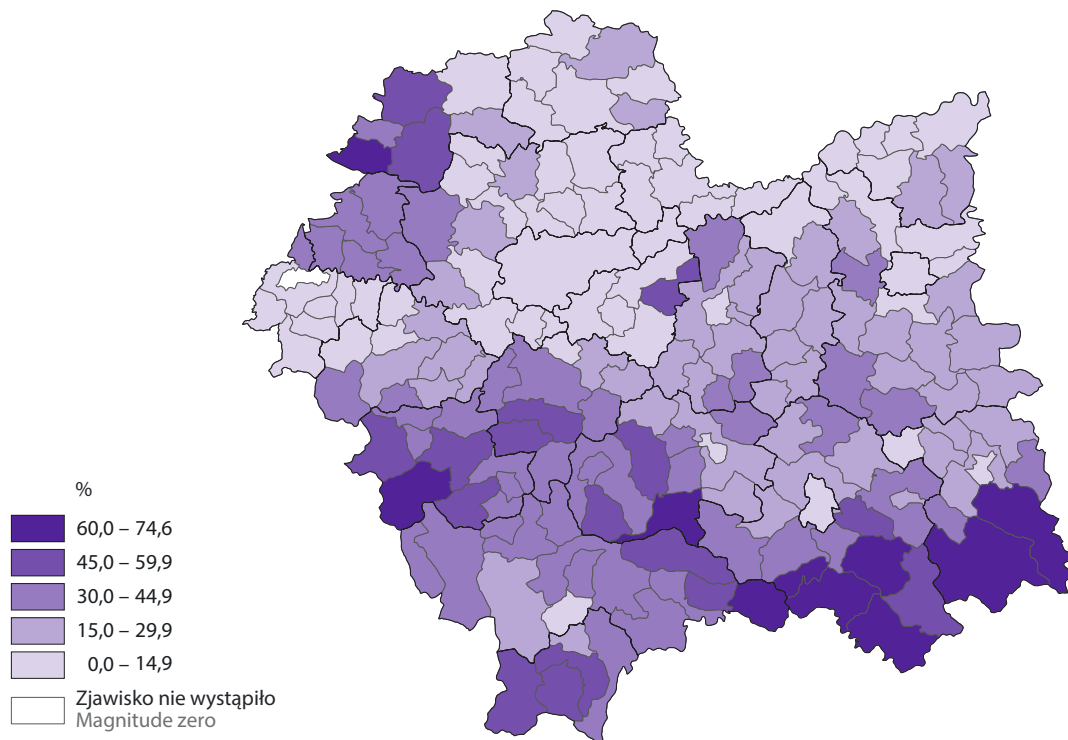
Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

W 2022 r. grunty leśne zajmowały obszar 438,2 tys. ha (o 0,8 tys. ha mniej niż w 2021 r.), co stanowiło 28,9% ogólnej powierzchni województwa oraz 4,6% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w kraju.

Powierzchnia lasów w województwie wyniosła 433,5 tys. ha (wobec 434,2 tys. ha w 2021 r. i 435,4 tys. ha w 2015 r.). W strukturze własnościowej przeważały lasy publiczne (56,5%; w kraju – 80,8%). Wśród nich zdecydowaną większość (81,4%) stanowiły lasy znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych.

Wskaźnik lesistości wynoszący w województwie 28,6% był o 1,1 p. proc. mniejszy od krajowego. W ujęciu rocznym nie zmienił się, natomiast w relacji do 2015 r. był nieznacznie mniejszy (o 0,1 p. proc.). Wskaźnik lesistości charakteryzował się dużym zróżnicowaniem w ujęciu terytorialnym. Największą wartość odnotował w gminie Szczawnica (74,6%), natomiast najmniejszą w Gręboszowie (0,0% – w gminie tej powierzchnia lasów wyniosła zaledwie 0,07 ha). W gminie miejskiej Oświęcim nie było lasów.

Mapa 17. Lesistość w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 17. Forest cover in 2022
As of 31 December

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2022 r. w województwie małopolskim ilość wytworzonych odpadów przemysłowych wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim. Odpady te najczęściej przekazywano innym odbiorcom w gospodarstwie lub unieszkodliwiano we własnym zakresie.

Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie był większy niż rok wcześniej.

Wzrosła liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk.

W 2022 r. w województwie małopolskim działały 154 zakłady wytwarzające odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych); w Polsce – 2256. W ujęciu rocznym ich liczba zwiększyła się o 25, a w relacji do 2015 r. była większa o 13. Zakłady te wygenerowały w ciągu roku 4842,4 tys. ton odpadów przemysłowych, tj. więcej o 12,6% niż w 2021 r. i mniej o 20,2% niż w 2015 r. Udział odpadów przemysłowych wytworzonych na terenie województwa w ogólnej ilości odpadów wytworzonych w kraju wyniósł 4,2% wobec 4,0% w roku poprzednim. Ponad połowę (55,4%) ilości wytworzonych odpadów przekazano innym odbiorcom (w 2021 r. – 50,2%), odzyskowi poddano 37,7% (przed rokiem – 44,2%), a do czasowego magazynowania przekazano 1,2% (rok wcześniej 0,6%).

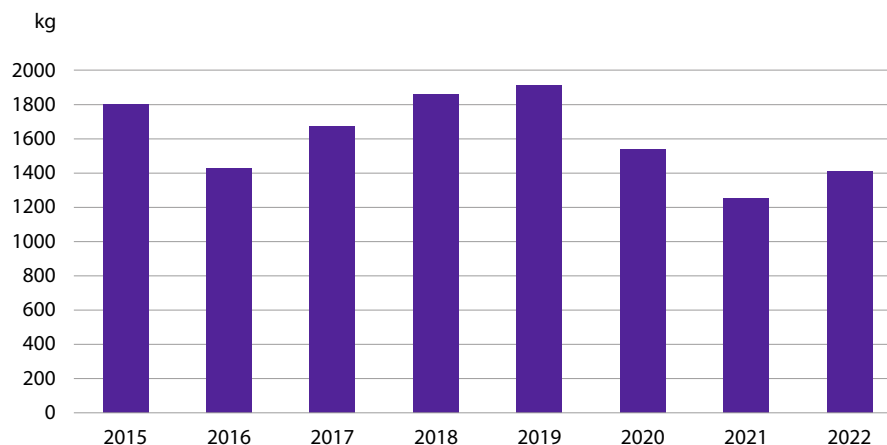
Ilość odpadów przemysłowych składowanych (nagromadzonych) w obiektach własnych spadła w ujęciu rocznym o 0,1% i w końcu 2022 r. wyniosła 122962,0 tys. ton, tj. 6,7% wielkości krajowej. Powierzchnia składowania odpadów przemysłowych wyniosła 753,1 ha (w Polsce – 8003,0 ha) i pozostała na poziomie sprzed roku (w Polsce zmniejszyła się o 48,1 ha). W porównaniu z 2015 r. ilość składowanych odpadów przemysłowych wzrosła o 8,3%, a powierzchnia ich składowania – o 3,7%.

Tablica 6. Odpady przemysłowe
Table 6. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2021	2022	
	w tysiącach ton in thousand tonnes	Polska=100 Poland=100	w tysiącach ton in thousand tonnes			Polska=100 Poland=100
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	6069,2	4,6	5296,7	4299,9	4842,4	4,2
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	156,5	0,6	213,8	215,8	275,4	1,2
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	2051,5	2,8	2266,7	2159,0	2681,4	4,1
magazynowane czasowo temporarily stored	129,9	7,1	77,3	23,7	59,5	3,8
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^a ; stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled to date (accumulated ^a ; as of the end of the year) – total	113534,6	6,8	123188,6	123070,3	122962,0	6,7

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

W 2022 r. w województwie małopolskim zebrano 1155,6 tys. ton odpadów komunalnych (8,6% wielkości krajowej). Ich ilość zmniejszyła się o 1,9% w ujęciu rocznym, natomiast w porównaniu z 2015 r. wzrosła niemal o połowę (45,3%). Z gospodarstw domowych pochodziło 1040,1 tys. ton odpadów, które stanowiły 90,0% ogólnej ilości zebranych odpadów komunalnych.

W 2022 r. selektywnie zebrano 480,1 tys. ton odpadów, tj. mniej o 0,7% niż rok wcześniej oraz więcej o 152,5% w relacji do 2015 r. Odsetek odpadów zebranych selektywnie stanowił 41,5% ogółu odpadów komunalnych, wobec 41,1% rok wcześniej oraz 23,9% w 2015 r.

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W strukturze odpadów komunalnych zebranych selektywnie największy udział miały odpady biodegradowalne – 34,3% (w 2015 r. – 26,1%). Frakcjami o dużym udziale były ponadto: tworzywa sztuczne – 15,3% (12,8%), szkło – 14,8% (20,7%), odpady wielkogabarytowe – 14,0% (15,3%), papier i tektura – 9,6% (6,4%) oraz zmieszane odpady opakowaniowe – 8,6% (14,5%).

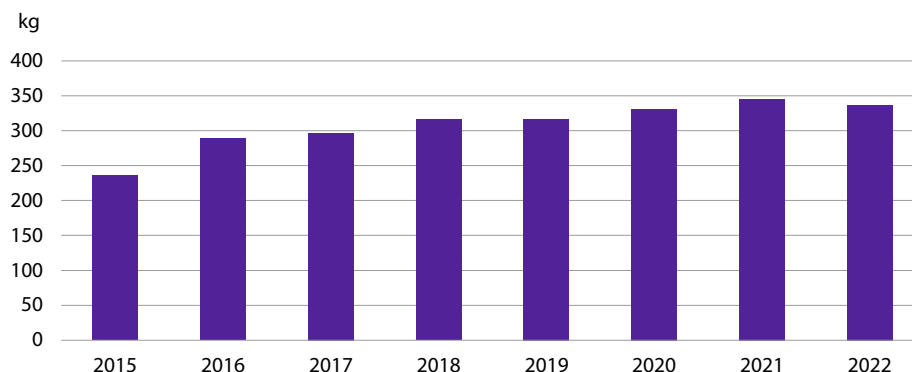
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 7. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2021	2022			
	ogółem total	w tym z gospo- darstw do- mowych of which from house- holds	ogółem total				w tym z gospodarstw domowych of which from households	
			w tonach in tonnes				Polska=100 Poland=100	w tonach in tonnes
Ogółem Total	190152,1	172707,4	449476,0	483596,0	480053,8	9,0	461011,1	9,3
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	12091,2	9321,4	38679,4	43235,7	45995,3	8,3	42637,1	8,9
Szkło Glass	39424,5	37741,9	68038,5	70077,1	70843,6	8,9	68977,8	9,2
Tworzywa sztuczne Plastics	24393,6	22091,2	77929,6	55237,4	73354,8	13,6	70617,3	14,3
Metale Metals	984,4	897,8	507,4	483,5	392,6	8,0	346,0	8,1
Tekstylia Textiles	354,4	352,1	368,9	337,1	396,8	8,2	384,1	8,0
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	2056,0	1931,4	4392,1	4791,6	4153,7	11,3	4099,4	11,5

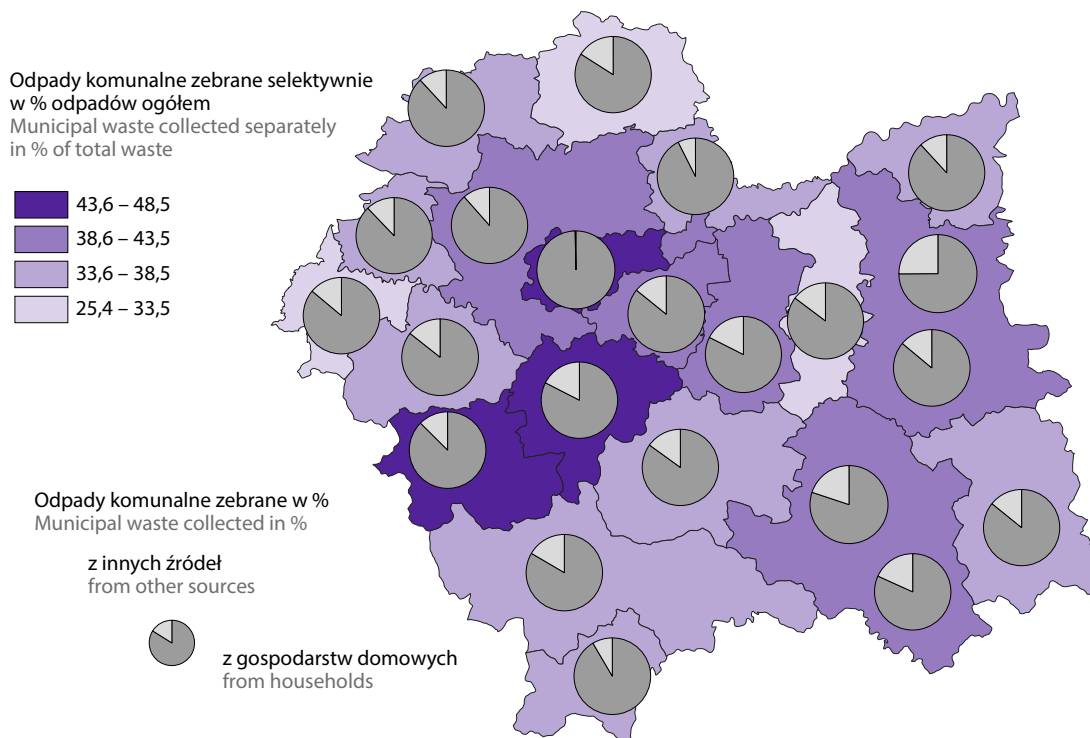
W 2022 r. ilość wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa wyniosła 337 kg (w Polsce 355 kg). Było to mniej niż w roku poprzednim (o 6 kg) i znacznie więcej niż w 2015 r. (o 101 kg).

W podregionie m. Kraków zebrano najwięcej odpadów z papieru i tektury (43,8% całkowitej ilości tego typu odpadów zebranych w województwie), szkła (26,6%) oraz tworzyw sztucznych (33,5%). W podregionie krakowskim były to głównie zmieszane odpady opakowaniowe (28,1%), a w podregionie nowotarskim tekstylia (51,1%). Ponad połowa zebranych odpadów biodegradowalnych pochodziła z podregionu m. Kraków (51,4%), a w podregionie tarnowskim zebrano najwięcej metali (36,4%).

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2022 r.
Map 18. Municipal waste collected in 2022

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych nadal jest deponowanie ich na składowiskach. W 2022 r. masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania wyniosła 337,5 tys. ton (w 2021 r. – 349,2 tys. ton), tj. 6,6% masy ogólnokrajowej. W końcu roku na terenie województwa odnotowano 14 czynnych kontrolowanych składowisk przyjmujących odpady komunalne (w Polsce – 259). Składowiska zajmowały powierzchnię 86,0 ha (w kraju – 1624,2 ha), w tym powierzchnia zrekultywowana liczyła 28,2 ha (w kraju – 320,9 ha). W ujęciu rocznym nie odnotowano zmiany liczby składowisk w województwie, nie zmieniła się również ich powierzchnia.

Obowiązująca od 2012 r. ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie spowodowała likwidacji nielegalnego pozbywania się śmieci. Według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r. na obszarze województwa znajdowały się 144 nielegalne dzikie wysypiska odpadów (w Polsce 2217), a ich liczba zwiększyła się o 51 względem roku poprzedniego (w Polsce spadła o 29). Tereny te zajmowały powierzchnię 0,6 ha (0,7 ha w 2021 r.). W ciągu roku zlikwidowano 1749 dzikich wysypisk (1580 w 2021 r.), z których zebrano 1,9 tys. ton odpadów komunalnych (podobnie rok wcześniej).

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2022 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost nakładów poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Głównym źródłem nakładów były środki własne inwestora, istotny udział miały także środki z zagranicy.

W latach 2015–2022 nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w województwie małopolskim wyniosły łącznie 9374,4 mln zł, co stanowiło 8,4% nakładów poniesionych na ten cel w kraju. Na ochronę środowiska przypadało 79,3% tej sumy, a na gospodarkę wodną pozostałe 20,7% (w Polsce odpowiednio 79,7% i 20,3%). Kwota nakładów na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa wyniosła w tym okresie 344 zł (w Polsce – 365 zł). W 2022 r. omawiane nakłady osiągnęły wartość 1510,6 mln zł, tj. o 39,3% większą niż w 2021 r. oraz o 25,1% mniejszą w porównaniu z 2015 r. Nakłady te stanowiły 8,4% wartości ogólnokrajowej, tj. o 1,5 p. proc. więcej niż w 2021 r. oraz o 2,5 p. proc. mniej niż w 2015 r.

Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015–2022 (ceny bieżące)Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015–2022 (current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tys. zł In thousand PLN	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w złotych Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	7433973,3	8,3	273
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	2160044,9	7,5	79
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	3299576,0	8,1	121
gospodarka odpadami waste management	1032224,8	11,1	38
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu protection of biodiversity and landscape	20167,9	2,0	1
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	666109,7	9,7	24
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	1940387,4	8,6	71
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	1057352,1	10,4	39
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	126128,3	3,7	5
zbiorniki i stopnie wodne water reservoirs and falls	186138,1	4,3	8
obwałowania przeciwpowodziowe flood embankments	252652,4	14,0	11

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.

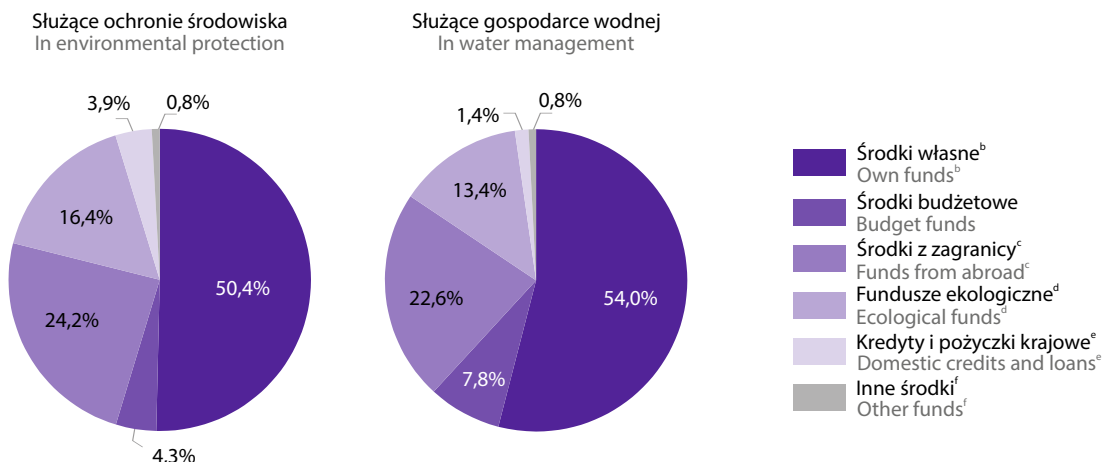
a By site location of investment. b Average value from a given period.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie małopolskim poniesione w 2022 r. wyniosły 1106,6 mln zł i były większe niż rok wcześniej o 35,0%, a w stosunku do 2015 r. obniżyły się o 32,4%. Środki na ochronę środowiska wydatkowane w województwie stanowiły 7,9% ogólnej kwoty przeznaczonej na ten cel w kraju (w 2021 r. – 6,6%, w 2015 r. – 10,8%). Ponad połowę poniesionych nakładów (66,9%) stanowiły środki własne. Najwięcej środków pieniężnych przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 418,9 mln zł, tj. więcej w ujęciu rocznym (o 3,0%) oraz mniej w relacji do 2015 r. (o 28,7%). Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 416,6 mln zł. Było to dwukrotnie więcej niż rok wcześniej (o 101,0%) oraz mniej niż w 2015 r. (o 9,5%). W przeliczeniu na jednego mieszkańca nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 323 zł (wobec 239 zł w 2021 r. i 485 zł w 2015 r.), w Polsce – 368 zł (wobec odpowiednio 326 zł i 394 zł).

Na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2022 r. wydatkowano 403,9 mln zł, tj. więcej o 52,8% niż w poprzednim roku oraz o 6,2% niż w 2015 r. Stanowiły one 10,2% ogólnej kwoty nakładów służących gospodarce wodnej w kraju (rok wcześniej – 8,1%, w 2015 r. – 11,5%). Podobnie jak w przypadku nakładów na ochronę środowiska, głównym źródłem finansowania były środki własne (42,1%). Z funduszy przeznaczonych na gospodarkę wodną, najwięcej zainwestowano w ujęcia i doprowadzanie wody – 173,9 mln zł, tj. o 42,4% więcej w skali roku oraz o 15,2% mniej niż w 2015 r.

W 2022 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły łącznie 441 zł (w 2021 r. – 316 zł, w 2015 r. – 598 zł), podczas gdy w Polsce – 473 zł (odpowiednio: 412 zł i 480 zł).

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2022 (ceny bieżące)
Chart 11. Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015–2022 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

W 2022 r. w zakresie ochrony środowiska oddano do użytku jedną oczyszczalnię ścieków komunalnych (rok wcześniej 4) o przepustowości 1182 m³/dobę, w Polsce – 28 (w 2021 r. – 24) o przepustowości 33307 m³/dobę. Ponadto oddano 503,9 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe (w 2021 r. – 392,5 km), w Polsce – 4129,1 km (odpowiednio 4106,2 km). Powstały 834 indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków (wobec 100 w 2021 r.), w kraju 3524 (w 2021 r. – 2498).

Wśród efektów rzeczowych uzyskanych w gospodarce wodnej w 2022 r. oddano do użytku ujęcia wodne o wydajności 3,0 tys. m³/dobę (0,6 tys. m³/dobę rok wcześniej), w Polsce – 57,7 tys. m³/dobę (w 2021 r. – 62,7 tys. m³/dobę). Ponadto oddano 385,5 km sieci wodociągowej (w 2021 r. – 238,9 km), w kraju – 3092,4 km (2960,5 km rok wcześniej), a także przeprowadzono 52,8 km regulacji i zabudowy rzek i potoków (przed rokiem – 33,5 km), w Polsce – 116,0 km (w 2021 r. – 41,0 km).

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W województwie małopolskim w 2023 r. odnotowano wzrost liczby ludności w porównaniu z rokiem poprzednim. Zawarto mniej małżeństw, spadła również liczba zgonów i urodzeń. Przyrost naturalny przyjął wartość ujemną, a ogólne saldo migracji stałej pozostało dodatnie.

Dane dotyczące ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się według **krajowej definicji zamieszkania** i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzące ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego. Dane o orzeczonych rozwodach i separacjach pochodzące ze sprawozdawczości sądów. Prognoza ludności na podstawie badania GUS.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na jednego mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

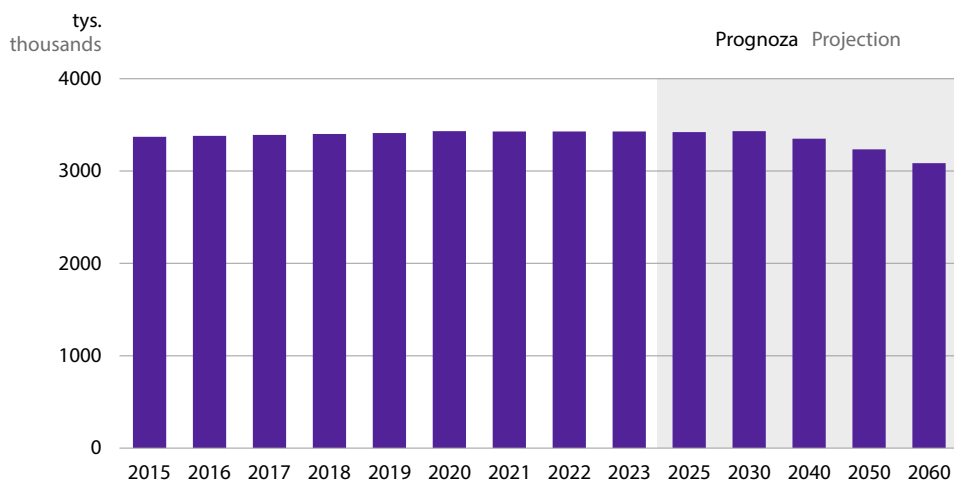
- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2022 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Liczba ludności województwa na koniec grudnia 2023 r. wyniosła 3429,6 tys. osób i w relacji do poprzedniego roku zwiększyła się o 0,02% (w Polsce wystąpił spadek o 0,3%). Liczba ludności województwa stanowiła 9,1% ogólnej liczby ludności w kraju. Roczny przyrost rzeczywisty wyniósł 0,6 tys. (w Polsce – minus 129,8 tys.), na który złożyła się suma ujemnych wartości przyrostu naturalnego, dodatniego salda migracji stałej oraz ujemna różnica w saldach migracji czasowych. W miastach województwa odnotowano wzrost liczby ludności o 1,9 tys. osób, a na wsi spadek o 1,3 tys. osób.

Tablica 9. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Table 9. Population
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem Total				
w tys. in thousands	3372,6	3432,7	3429,0	3429,6
Polska=100 Poland=100	8,8	9,0	9,1	9,1
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	106	106	106	106
Miasta – w % ogólnej liczby ludności Urban areas – in % of total population	48,5	48,1	47,8	47,9
Wieś – w % ogólnej liczby ludności Rural areas – in % of total population	51,5	51,9	52,2	52,1
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	222	226	226	226

Wykres 12. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 12. Population
As of 31 December

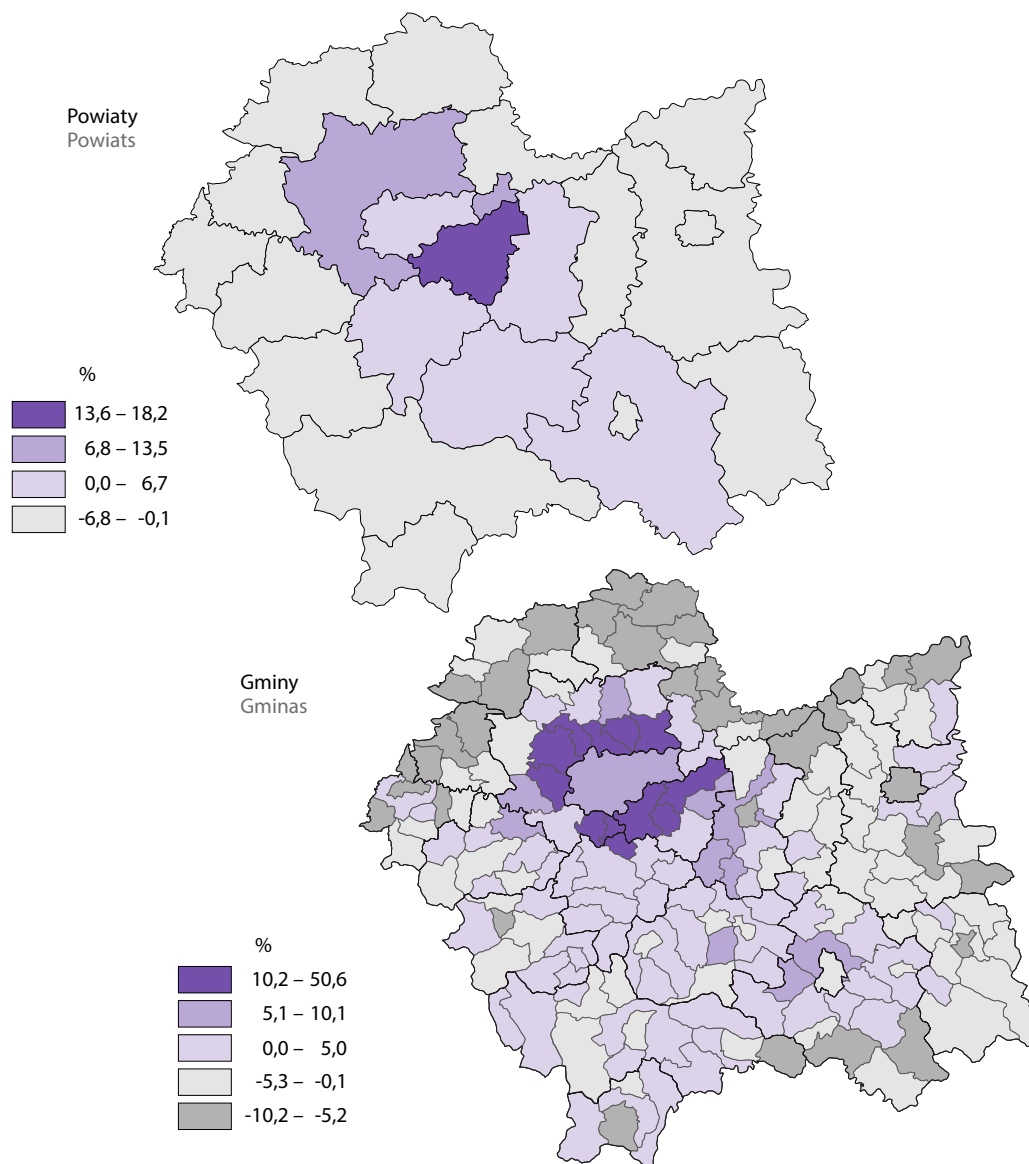
W okresie 2015–2023 liczba ludności województwa zwiększyła się o 57,0 tys. osób. Na wsi przybyło w tym czasie 49,9 tys. osób, a w miastach 7,1 tys. osób. Liczba mężczyzn wzrosła o 26,4 tys., a kobiet – o 30,6 tys.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2023

Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2015–2023

As of 31 December

Wśród powiatów największą liczbą ludności w 2023 r. charakteryzował się Kraków (806,2 tys. osób), tj. 23,5% ogólnej liczby ludności województwa. Wzrost liczby ludności w stosunku do 2022 r. wystąpił w 7. powiatach, w tym najwyższy, podobnie jak przed rokiem – w powiecie wielickim (o 1,1%). W pozostałych 15. powiatach liczba mieszkańców zmniejszyła się, w tym przede wszystkim w powiatach chrzanowskim i olkuskim (po 0,9%). W relacji do 2015 r. największy spadek (o 6,8%) odnotowano w Tarnowie, a wzrost w powiecie wielickim (o 18,2%).

Wśród 182. gmin województwa w 86. wystąpił wzrost liczby ludności w porównaniu z 2015 r., największy w gminie wiejskiej Wielka Wieś (o 50,6%). W 96. gminach odnotowano spadek populacji, największy w gminie miejsko-wiejskiej Szczawnica – o 10,2%, natomiast w gminie miejsko-wiejskiej Kalwaria Zebrzydowska liczba ludności utrzymała się na poziomie z 2015 r.

Województwo charakteryzuje się większą gęstością zaludnienia niż przeciętna w Polsce. W 2023 r. na 1 km² powierzchni przypadało 226 osób, podczas gdy w kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 120. Największe zagęszczenie wystąpiło w Krakowie (2467 osób/km²), a najniższe w powiecie miechowskim (69 osób/km²).

W ujęciu rocznym zwiększyła się liczba ludności w miastach województwa (o 1,9 tys.), w których mieszkało 1642,8 tys. osób, natomiast na wsi liczba ludności spadła (o 1,3 tys.) do 1787,7 tys. osób. Pomimo odnotowanego w skali roku wzrostu liczby ludności w miastach sukcesywnie zmniejsza się wartość współczynnika urbanizacji. W latach 2015–2023 wskaźnik ten obniżył się o 0,6 p. proc. do 47,9% (w Polsce spadł o 0,8 p. proc. do 59,5%). Wartości współczynnika urbanizacji przewyższające średnią dla województwa odnotowano w powiatach chrzanowskim (60,3%) i oświęcimskim (51,2%). Najmniej zurbanizowany był powiat tarnowski (11,6%).

W strukturze ludności według płci od lat utrzymuje się przewaga kobiet. W 2023 r., podobnie jak w roku poprzednim, stanowiły 51,5% ludności województwa (w Polsce – 51,7%). Współczynnik feminizacji, określający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn, wyniósł 106 (w kraju – 107 kobiet). Przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn odnotowano w 21. powiatach. Największa dysproporcja płci wystąpiła w Krakowie (114 kobiet na 100 mężczyzn). Wyjątek stanowił powiat limanowski, w którym na 100 kobiet przypadało 100 mężczyzn.

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku z roku na rok widoczny jest postępujący proces starzenia się populacji. Wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym, a maleje w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. W latach 2015–2023 udział populacji w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 18,6% do 21,4% (w Polsce z 19,6% do 23,3%). W końcu 2023 r. ta grupa ekonomiczna liczyła 734,2 tys. osób i wzrosła o 13,3 tys. (o 1,8%) w porównaniu z 2022 r. Populacja w wieku produkcyjnym wyniosła 2037,4 tys. osób, tj. o 8,3 tys. (o 0,4%) mniej niż w 2022 r. Zbiorowość ta stanowiła 59,4% (62,4% w 2015 r.) ogólnej liczby ludności (w kraju odpowiednio – 58,4% i 62,4%).

Dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat (tj. w wieku przedprodukcyjnym) było 658,0 tys., czyli o 4,4 tys. (o 0,7%) mniej niż rok wcześniej. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wyniósł 19,2% (w Polsce 18,3%) i był mniejszy niż rok wcześniej o 0,1 p. proc. (w Polsce wzrósł o 0,1 p. proc.). W relacji do 2015 r. obniżył się o 0,3 p. proc. (w Polsce również o 0,3 p. proc.).

Współczynnik obciążenia demograficznego (relacja osób w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym) wyniósł podobnie jak przed rokiem 68 (w Polsce – 71), podczas gdy w 2015 r. było to 60. Wśród powiatów najniższą wartość współczynnika odnotowano w powiecie dąbrowskim i w Krakowie (po 64), a najwyższą w powiecie miechowskim (77).

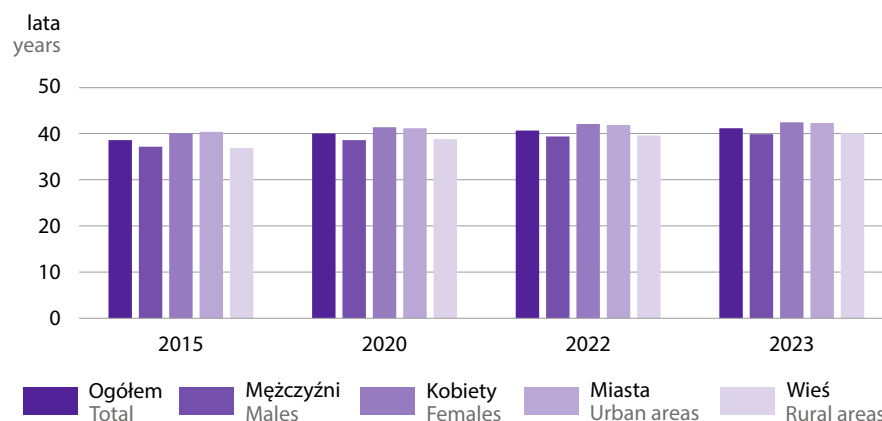
Proces starzenia się populacji województwa potwierdza również obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu m.in. mediany wieku, wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości (np. zamieszkującej określone terytorium). Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Mediana wieku mieszkańców województwa w końcu 2023 r. wyniosła 41,2 lat (w Polsce – 42,8 lata), co oznacza, że połowa populacji nie osiągnęła tego wieku, a druga połowa go przekroczyła. Rok wcześniej mediana wieku mieszkańców wyniosła 40,7 lat, a w 2015 r. – 38,6 lat. Przeciętnie ludność na obszarach wiejskich województwa była młodsza od ludności mieszkającej w miastach. Mediana wieku ludności wsi wyniosła 40,1 lat (36,9 lat w 2015 r.), a mieszkańców miast 42,3 lat (40,4 lat w 2015 r.). Statystyczny mężczyzna był młodszy od statystycznej kobiety o nieco ponad 2,5 roku. Wiek środkowy dla mężczyzn to 39,9 lat, a dla kobiet – 42,5 lat (w 2015 r. odpowiednio 37,2 i 40,1 lat).

Najmłodsi byli mieszkańcy powiatu limanowskiego – przeciętnie 37,6 lat, a najstarsi Tarnowa – 46,1 lat.

Wykres 13. Mediana wieku ludności
Chart 13. Median age of population

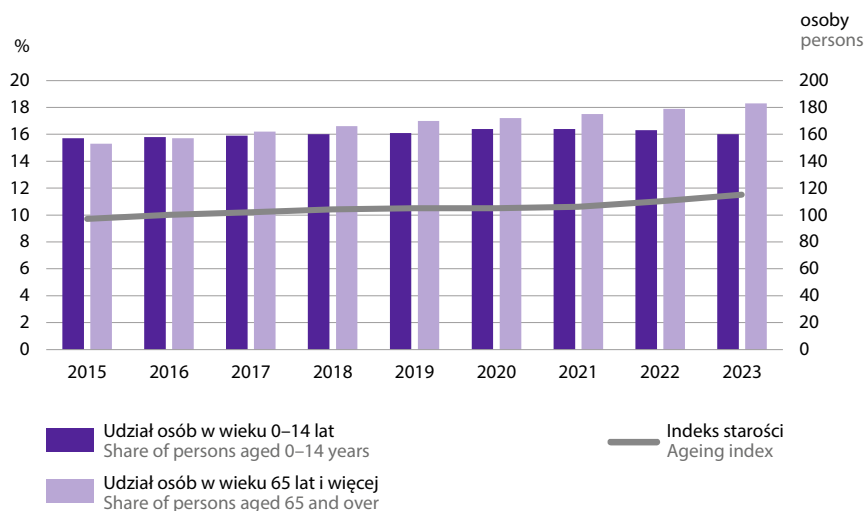

Indeks starości – relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

Indeks starości, w końcu 2023 r. wyniósł 115 osób (w Polsce – 133 osoby) w wieku 65 lat i więcej na 100 dzieci w wieku 0–14 lat (średnio na 100 potencjalnych wnuków przypadało 115 dziadków i babć). Nadal pogłębiają się różnice w proporcji między najmłodszymi, a najstarszymi generacjami. Począwszy od 2015 r. wartość indeksu starości wzrosła o 18 osób.

W podziale terytorialnym omawiany wskaźnik osiągnął wartość poniżej 100 osób (więcej dzieci niż osób starszych) w 7. powiatach, w tym najniższą w powiecie limanowskim (74 osoby). W pozostałych 15. powiatach jego wartość przekroczyła 100 osób, w tym najwyższą odnotowano w Tarnowie (193 osoby).

Wykres 14. Indeks starości
Chart 14. Ageing index

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, zwany również wskaźnikiem wsparcia osób najstarszych, to liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50–64 lata.

Relacje międzypokoleniowe między osobami najstarszymi, a ich dziećmi określa wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego.

W latach 2015–2023 w województwie obserwowano systematyczny wzrost wartości tego wskaźnika z 9 do 12 osób (podobnie jak w Polsce). Oznacza to, że na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało 12 osób w wieku 85 lat i więcej. Rozpiętość tego wskaźnika wyniosła od 9 osób w powiatach myślenickim i wielickim do 17 osób w Krakowie.

Wskaźnik starości demograficznej to udział osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności. W opracowaniu wzięto pod uwagę ludność w wieku 65 lat i więcej.

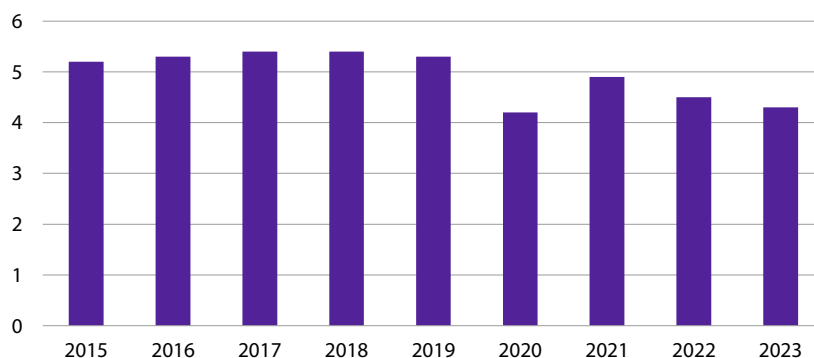
W 2023 r. osoby w wieku starszym (tj. 65 lat i więcej) stanowiły 18,3% ogólnej liczby ludności, tj. więcej o 3,0 p. proc. w porównaniu z 2015 r.

Istotną miarą procesu starzenia się ludności, zwłaszcza z punktu widzenia potrzeb w zakresie usług pielęgnacyjnych i zdrowotnych, jest wskaźnik starzenia podwójnego, który określa udział osób sędziwych (powyżej 84 lat) w populacji osób starszych (w wieku 65 lat i więcej). W relacji do 2015 r. wskaźnik starzenia podwójnego zwiększył się o 0,2 p. proc. do 11,9%.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

W 2023 r. zawarto 14,7 tys. związków małżeńskich, tj. mniej o 0,7 tys. (o 4,6%) niż rok wcześniej i 2,8 tys. (o 15,8%) niż w 2015 r. Małżeństwa zawarte w województwie stanowiły 10,1% ogólnej liczby małżeństw zawartych w Polsce. W miastach odnotowano 7,6 tys. małżeństw, tj. o 8,0% więcej niż na wsi. Na 1 tys. ludności zawarto 4,3 małżeństwa (w Polsce – 3,9), rok wcześniej – 4,5, a w 2015 r. – 5,2. W miastach wskaźnik był wyższy o 0,7 pkt niż na wsi i wyniósł 4,6. Najwięcej małżeństw na 1 tys. ludności odnotowano w Krakowie – 5,8, a najmniej w powiecie miechowskim – 3,0.

Wykres 15. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 15. Marriages contracted per 1000 population

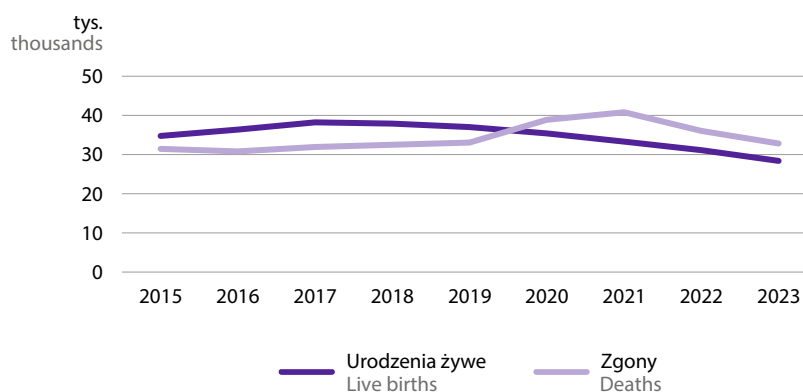

W 2023 r. zarejestrowano 28,3 tys. urodzeń żywych, tj. mniej o 8,9% niż rok wcześniej i 18,4% niż w 2015 r. (w Polsce odnotowano spadek odpowiednio o 10,7% i 26,2%). Liczba urodzeń w województwie stanowiła 10,4% ogólnej liczby urodzeń w kraju. Współczynnik urodzeń na 1 tys. ludności wyniósł 8,3 (w Polsce – 7,2); w miastach – 8,2, na wsi – 8,3. Najwyższą wartość współczynnika urodzeń na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie limanowskim – 10,2, a najniższą w Tarnowie – 5,6.

Zmarło 32,8 tys. osób, tj. o 8,8% mniej niż w 2022 r. oraz o 4,4% więcej niż w 2015 r. (w Polsce odpowiednio spadek o 8,8% i wzrost o 3,6%). Współczynnik zgonów na 1 tys. ludności wyniósł 9,6 (w Polsce 10,9), wobec 10,5 przed rokiem i 9,3 w 2015 r. W miastach współczynnik ten był wyższy o 1,6 pkt niż na wsi i wyniósł 10,4. Najniższą jego wartość odnotowano w powiecie nowosądeckim (8,1), a najwyższą w powiatach chrzanowskim i miechowskim (po 12,4). Zmarło 83 dzieci w wieku poniżej 1 roku życia, tj. o 4,6% mniej w porównaniu z 2022 r.

Niezmiennie od wielu lat głównymi przyczynami zgonów zarówno w województwie małopolskim, jak i w Polsce są choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. W 2022 r. stanowiły odpowiednio 41,2% i 25,4% wszystkich zgonów w województwie (w kraju odpowiednio 36,0% i 23,6%). W 2022 r. trzecią najczęstszą przyczyną zgonów był COVID-19 – 7,1% (w kraju 6,7%).

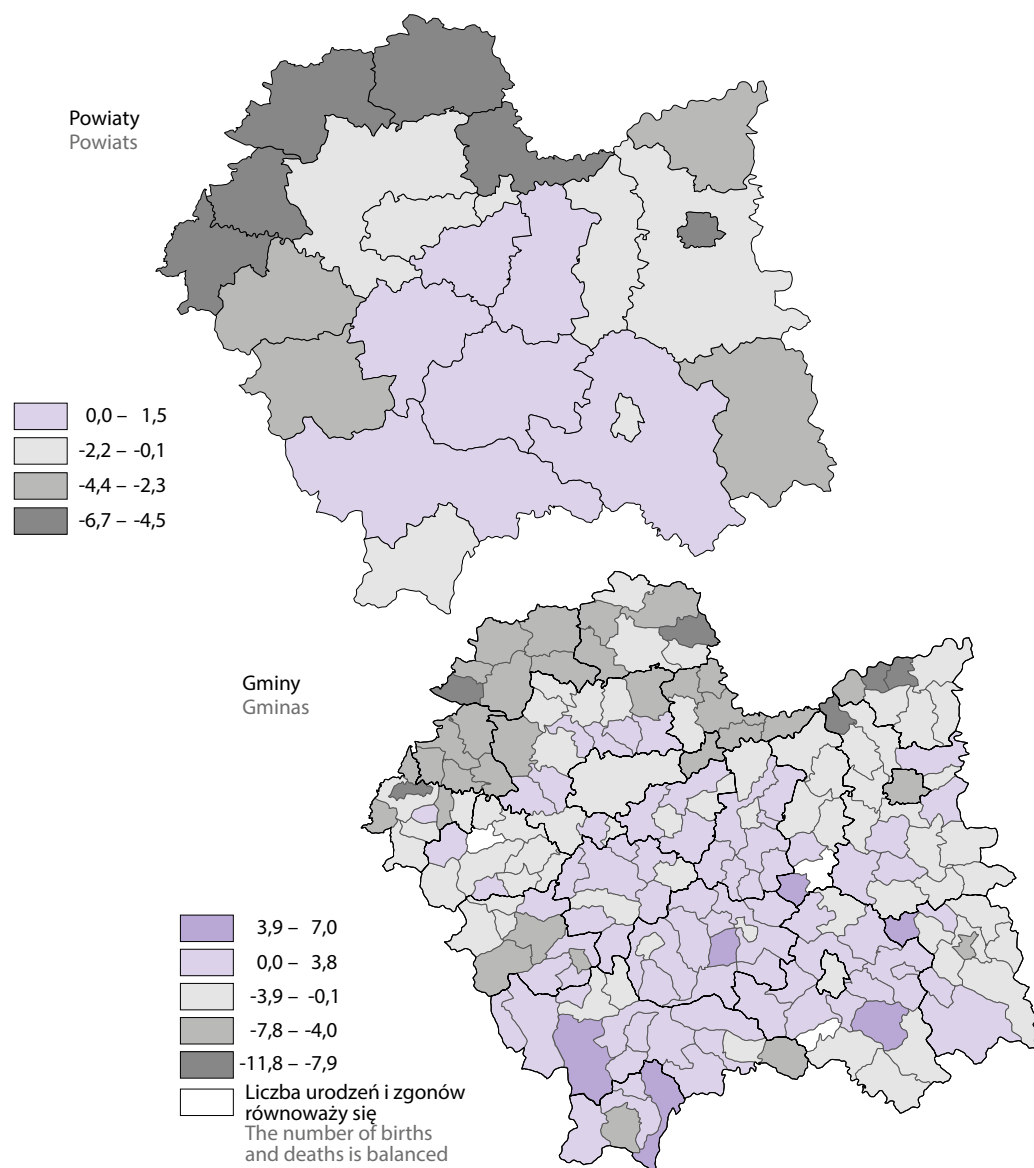
Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

W wyniku przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń w województwie odnotowano ujemny przyrost naturalny, który wyniósł minus 4,5 tys. osób. W przeliczeniu na 1 tys. ludności omawiany współczynnik wyniósł minus 1,3 (w Polsce – minus 3,6) wobec minus 1,4 w 2022 r. i plus 1,0 w 2015 r. Zarówno w miastach, jak i na wsi współczynnik przyjął wartości ujemne (odpowiednio minus 2,2 i minus 0,5). Najwyższy poziom współczynnika przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie limanowskim i nowosądeckim (po plus 1,5), a najniższy – w powiecie chrzanowskim (minus 6,7).

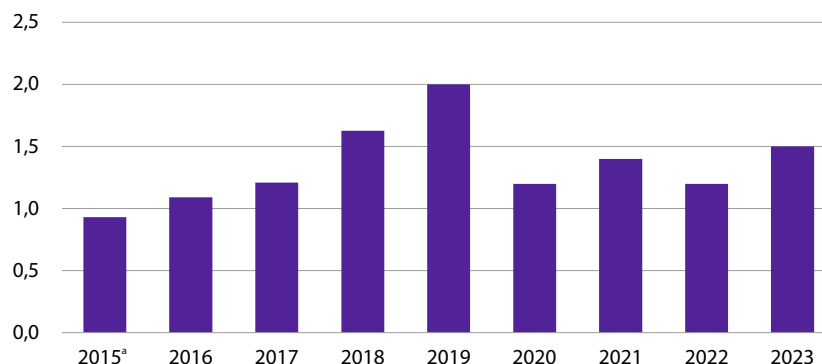
Mapa 20. Przyrost naturalny ludności na 1000 ludności w 2023 r.

Map 20. Natural increase per 1000 population in 2023

Ogólne saldo migracji na pobyt stały wyniosło plus 5,2 tys. osób, wobec plus 4,1 tys. osób w 2022 r. W przeliczeniu na 1 tys. ludności wyniosło plus 1,5, wobec plus 1,2 w 2022 r. (w Polsce – plus 0,2). Zarówno w miastach, jak i na wsi współczynnik ogólnego salda migracji stałej był dodatni i wyniósł odpowiednio plus 0,5 i plus 2,4.

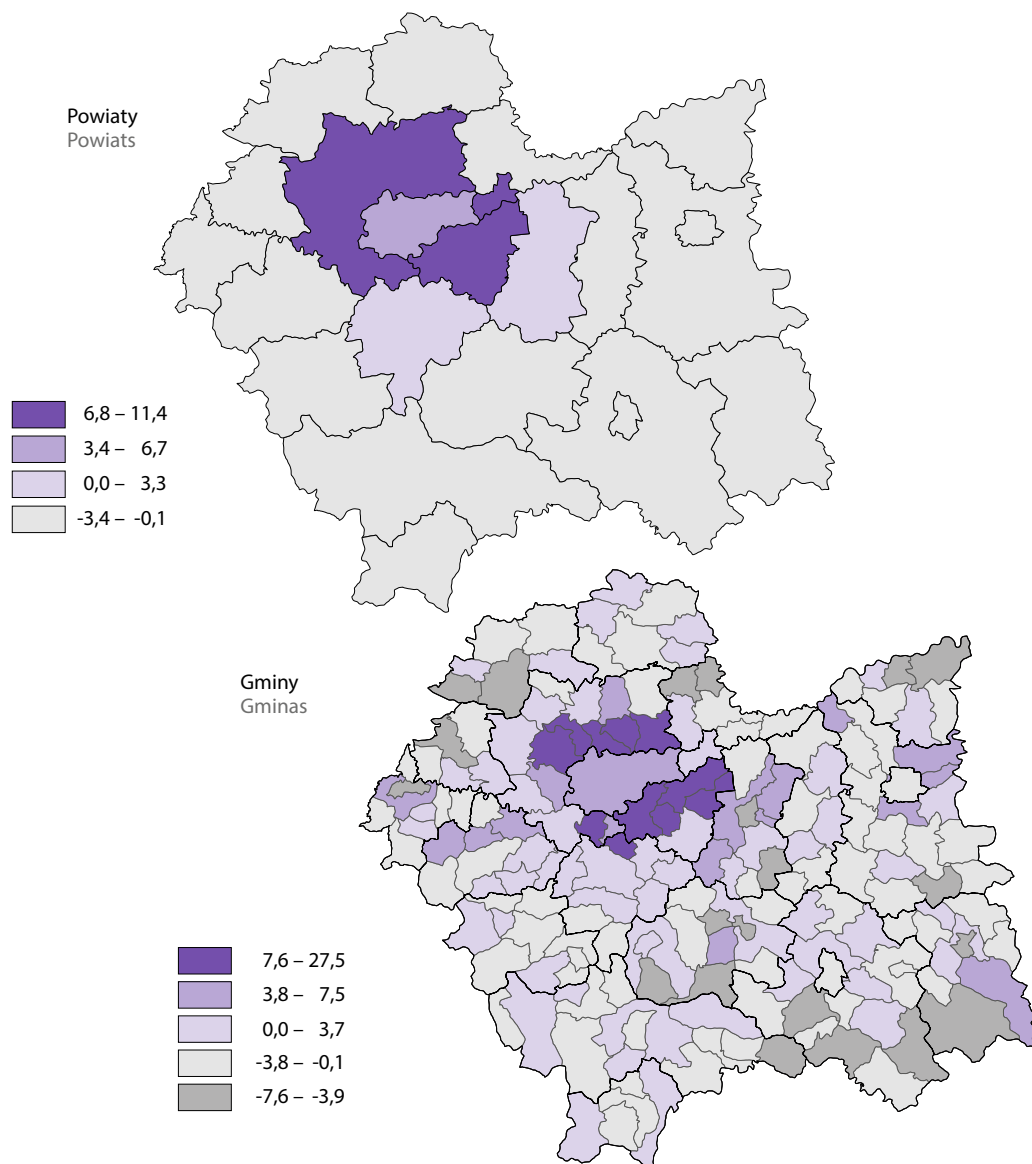
Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 17. Net migration of population for permanent residence per 1000 population

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
 a Data on internal migration for 2015 and foreign migration for 2014 were used to calculate the balance.

Wśród powiatów najwyższe ogólne saldo migracji stałej na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie wielickim – plus 11,4, a najniższe w Nowym Sączu – minus 3,4.

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.
 Map 21. Net migration of population for permanent residence per 1000 population in 2023

Edukacja

Education

W roku szkolnym 2022/23 w relacji do roku szkolnego 2021/22 zwiększyła się zarówno liczba placówek wychowania przedszkolnego, jak również liczba dzieci uczestniczących w różnych formach wychowania przedszkolnego. Zmniejszyła się liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, ale wzrosła liczba uczniów uczęszczających do nich. W 2022 r. wzrosły wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

W roku szkolnym 2022/23 na terenie województwa funkcjonowały 2434 placówki wychowania przedszkolnego, w tym 1406 (57,8% ogólnej liczby placówek) na wsi. W strukturze placówek dominowały przedszkola, które stanowiły 65,0% ogólnej liczby placówek wychowania przedszkolnego. Udział oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych wyniósł 32,0%, a pozostałe 3,0% przypadało na punkty przedszkolne. W województwie nie funkcjonowały zespoły wychowania przedszkolnego.

Liczba placówek wychowania przedszkolnego zwiększyła się zarówno w stosunku do roku szkolnego 2015/16, jak i 2021/22 odpowiednio o 11,9% i 1,5% (w kraju o 6,6% i 0,3%). W porównaniu z rokiem szkolnym 2021/22 zwiększyła się liczba przedszkoli (o 44, tj. 2,9%) i punktów przedszkolnych (o 2, tj. o 2,8%).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
Table 10. Pre-primary education^a

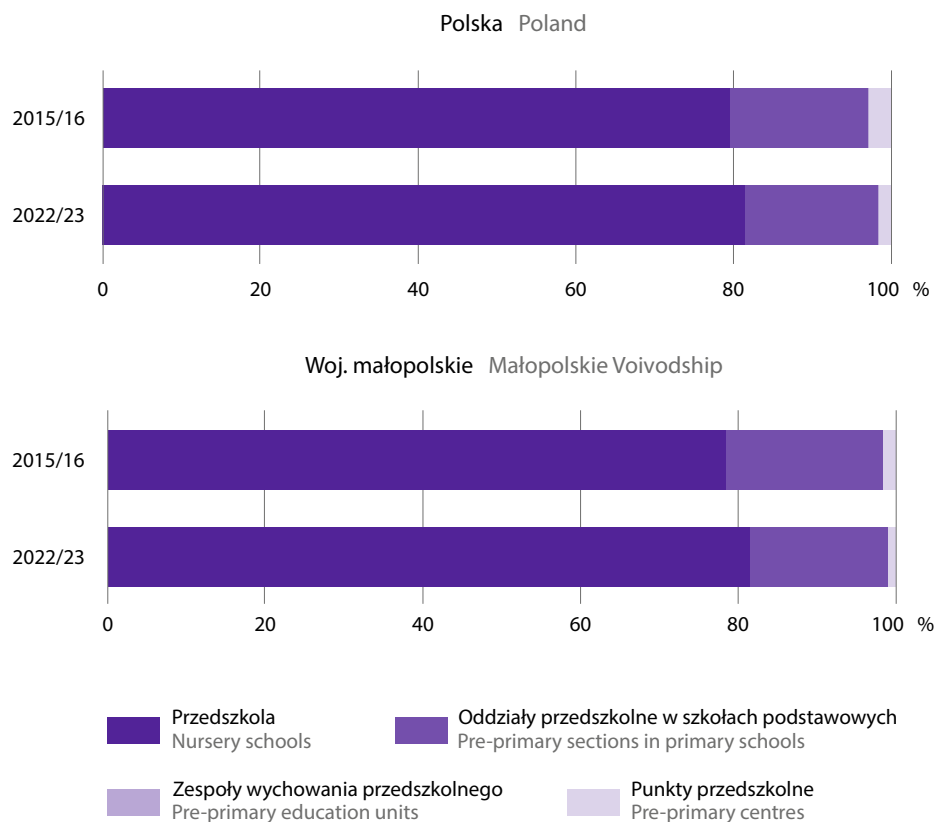
Wyszczególnienie Specification	2015/16	2020/21	2021/22	2022/23
Placówki Establishments	2175	2363	2399	2434
miasta urban areas	810	963	994	1028
wieś rural areas	1365	1400	1405	1406
w tym przedszkola of which nursery schools	1216	1478	1538	1582
w tym specjalne of which special	15	26	27	29
Dzieci Children	110727	137052	143000	149995
miasta urban areas	58863	72758	75019	78716
wieś rural areas	51864	64294	67981	71279
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	13701	35507	35974	38607
5 lat 5	37223	34854	36656	39432

a łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Including children staying in the units performing health care activities.

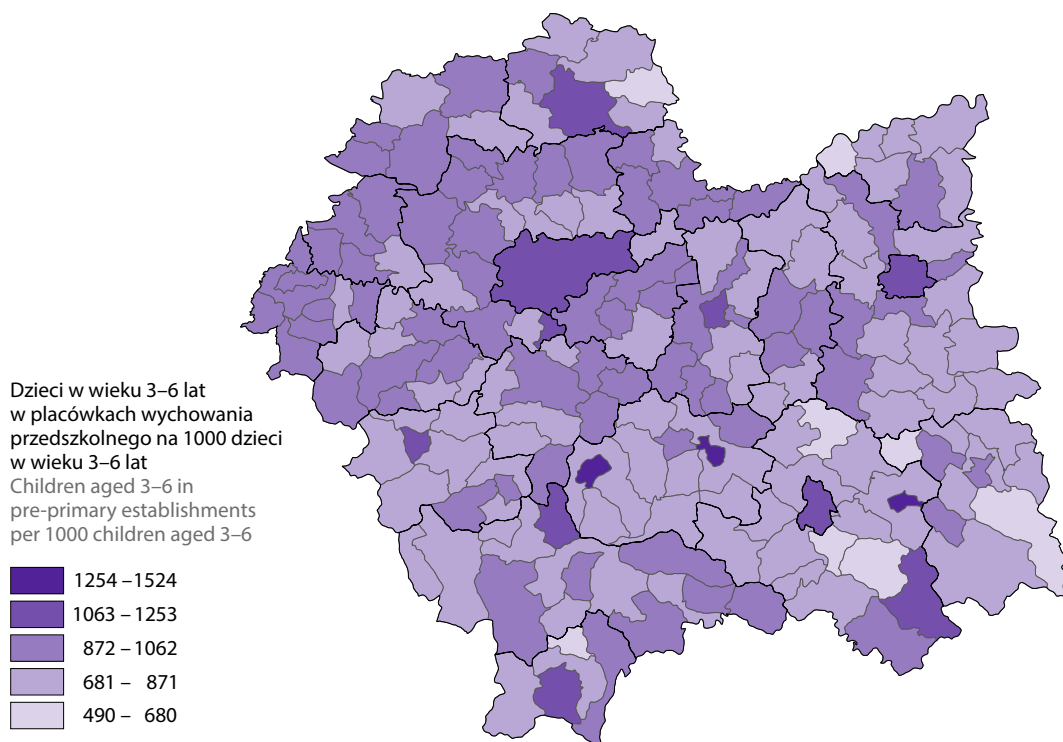
Wychowaniem przedszkolnym objęto 150,0 tys. dzieci, tj. o 4,9% więcej niż rok wcześniej i o 35,5% więcej niż w roku szkolnym 2015/16. W edukacji przedszkolnej w miastach uczestniczyło 78,7 tys. dzieci, a na wsi – 71,3 tys. Do przedszkoli uczęszczało 122,3 tys. dzieci (81,5% ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym). W oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych było 26,3 tys. dzieci (17,5% ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym), a do punktów przedszkolnych uczęszczało 1,4 tys. dzieci.

Wykres 18. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek
Chart 18. Structure of children in pre-primary establishments by type of establishments

Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2022/2023

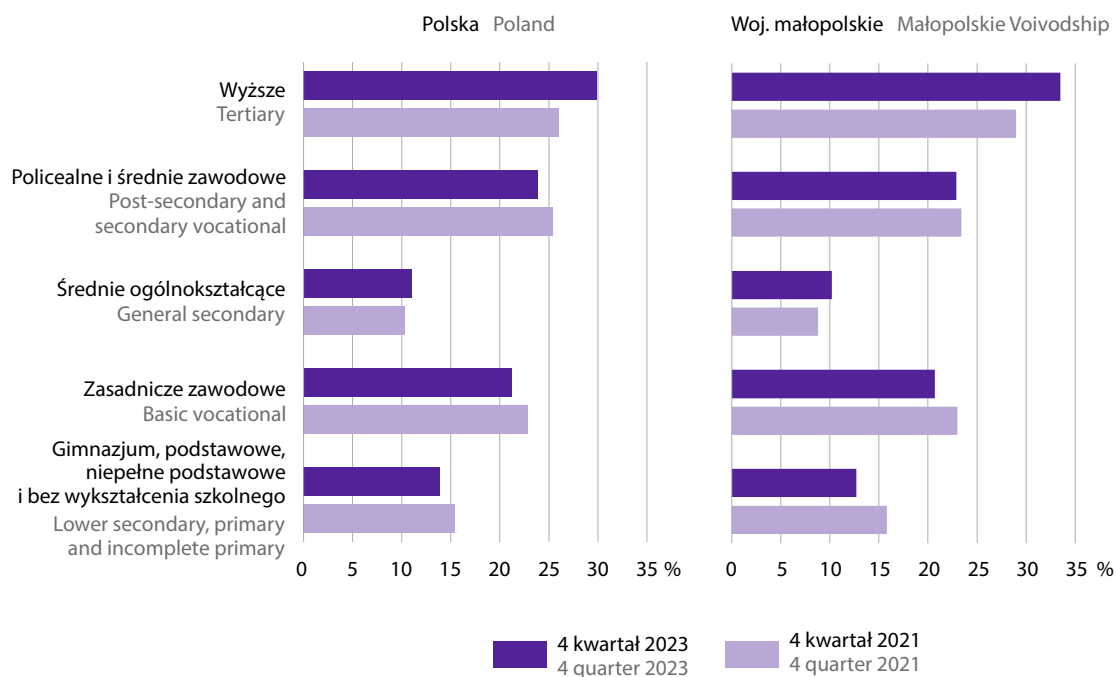
Map 22. Pre-primary education in the 2022/2023 school year

Miarą dostępności wychowania przedszkolnego jest m.in. liczba dzieci w wieku 3–6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci w tej grupie wieku. W roku szkolnym 2022/23 omawiany wskaźnik wyniósł 949 dzieci (rok wcześniej – 906). Spośród gmin województwa wskaźnik przekraczający wartość 1000 wystąpił w 23 gminach. Największy dotyczył gminy miejskiej Grybów (1524), natomiast najmniejszą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Gręboszów (490). Wartości wskaźnika bliskie lub przekraczające 1000 świadczą o dowożeniu dzieci spoza gminy do placówek położonych na jej terenie.

Edukacja

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w czwartym kwartale 2023 r. 33,5% osób w wieku 15–89 lat legitymowało się wykształceniem wyższym, co oznacza wzrost o 4,5 p. proc. w porównaniu z 2021 r. (w Polsce udział ten wyniósł 29,9%, tj. o 3,9 p. proc. więcej). Zmniejszył się udział osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – z 23,4% w 2021 r. do 22,9% w 2023 r. (w Polsce z 25,4% do 23,9%), osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/zasadniczym branżowym odpowiednio z 23,0% w 2021 r. do 20,7% w 2023 r. (w Polsce z 22,9% do 21,2%) oraz osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym oraz niższym odpowiednio z 15,8% w 2021 r. do 12,7% w 2023 r. (w Polsce z 15,4% do 13,9%). Najmniej osób legitymowało się wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 10,2% (w Polsce udział ten wyniósł 11,0%).

Wykres 19. Struktura ludności^a według poziomu wykształcenia według BAELChart 19. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS

a W wieku 15–89 lat.

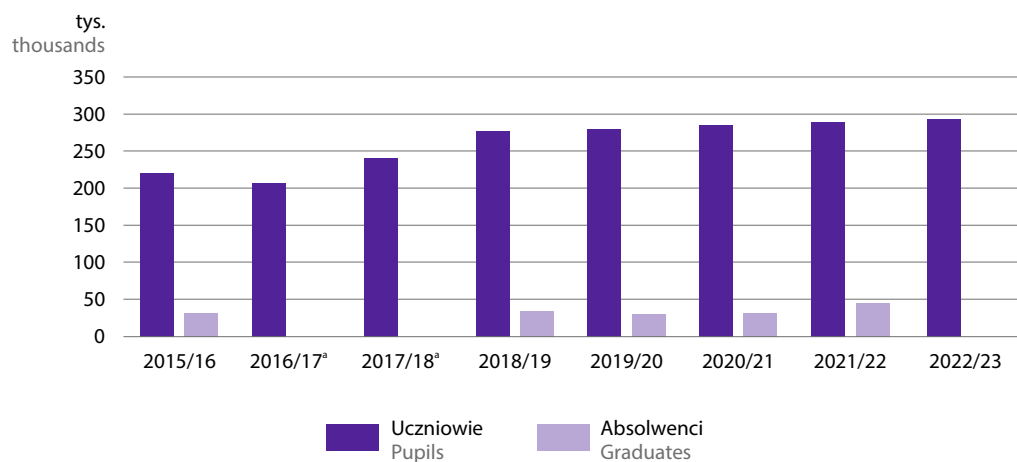
a Aged 18–89.

Edukacja w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2022/23 w województwie działało 1509 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) – o 5 mniej niż w poprzednim roku szkolnym oraz o 48 więcej niż w roku szkolnym 2015/16 (w Polsce 14073 szkoły, odpowiednio o 71 mniej i 513 więcej). Szkoły zlokalizowane na terenach wiejskich stanowiły 69,9% ogólnej liczby szkół podstawowych.

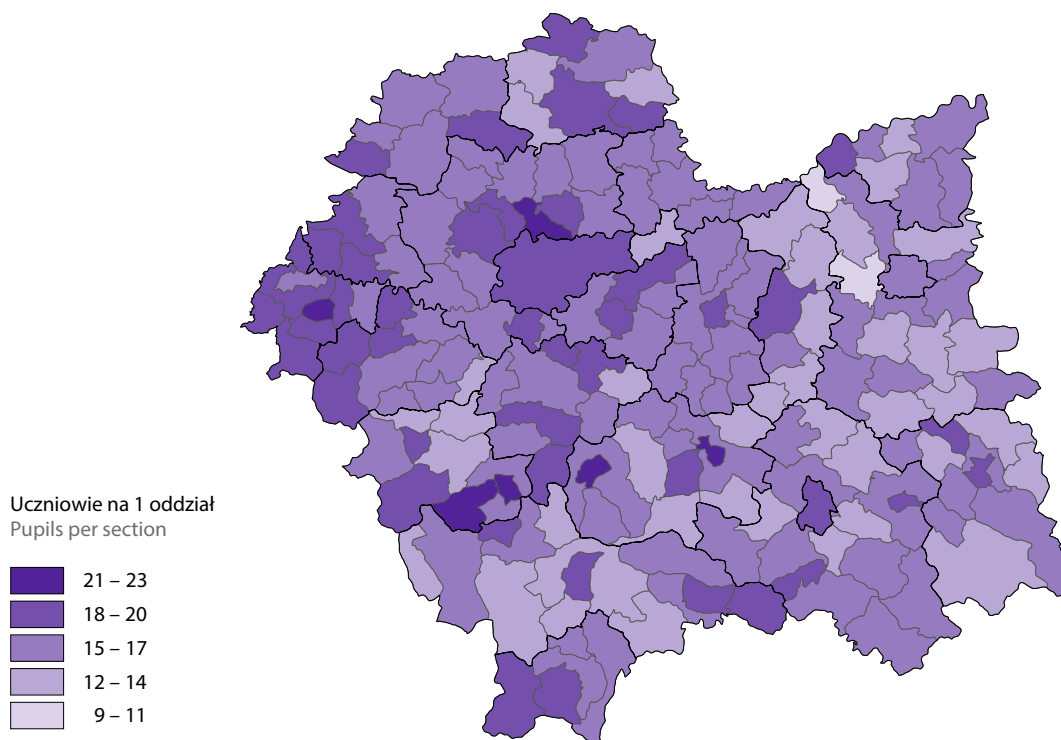
Naukę na poziomie podstawowym pobierało 291,5 tys. uczniów (149,9 tys. na wsi i 141,6 tys. w miastach). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba uczniów zwiększyła się o 0,5% (w kraju pozostała na podobnym poziomie). W wyniku reformy edukacji i wydłużeniu nauki w szkole podstawowej o dwa lata, liczba uczniów w stosunku do roku szkolnego 2015/16 zwiększyła się odpowiednio o 32,2% w województwie i o 25,9% w Polsce.

Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
 Chart 20. Pupils and graduates of primary schools

^a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową.
 a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2022/23
 Map 23. Pupils in primary schools in the 2022/23 school year

W roku szkolnym 2022/23 średnia wielkość oddziału w szkole podstawowej (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 17 uczniów. Oddział szkoły wiejskiej liczył średnio 15 uczniów, a w miastach 19 uczniów. Najmniej liczne oddziały szkół podstawowych funkcjonowały w gminie Wietrzychowice (9 uczniów), a najliczniejsze w gminie miejskiej Limanowa (23 uczniów).

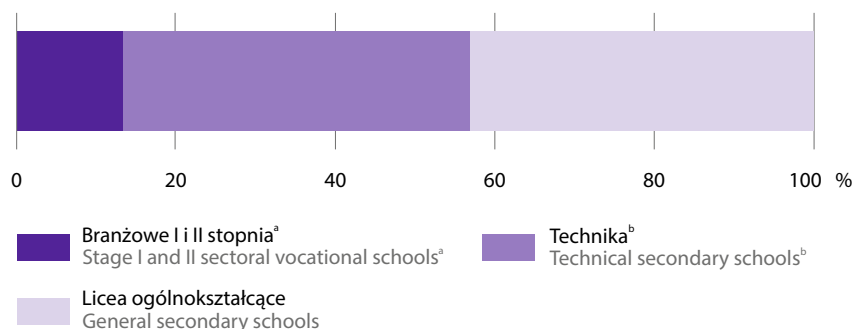
W wyniku reformy edukacji zwiększyła się także liczba absolwentów. W roku szkolnym 2021/22 w województwie małopolskim szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży opuściło 45,5 tys. absolwentów (o 39,6% więcej niż w roku szkolnym 2020/21); w miastach – 21,2 tys., a na wsi – 24,3 tys. (odpowiednio więcej o 35,4% i 43,5%). W kraju liczba absolwentów zwiększyła się o 41,6% (w miastach o 40,8%, a na wsi o 43,0%).

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

W roku szkolnym 2022/23 działało 558 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi): 192 licea ogólnokształcące, 150 techników, 150 szkół branżowych I stopnia, 42 szkoły specjalne przysposabiające do pracy, 15 szkół branżowych II stopnia oraz 9 ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe. W relacji do poprzedniego roku szkolnego nastąpił wzrost łącznej liczby szkół o 0,9%. Uczęszczało do nich 153,1 tys. uczniów (o 6,0% więcej niż w poprzednim roku szkolnym), w tym 87,3% uczniów uczęszczało do szkół dających możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w uczelniach.

Wykres 21. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2022/23
Chart 21. Structure of students of post-primary schools by types of schools in the 2022/23 school year

a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Including special job-training schools. b Including general art schools leading to professional certification.

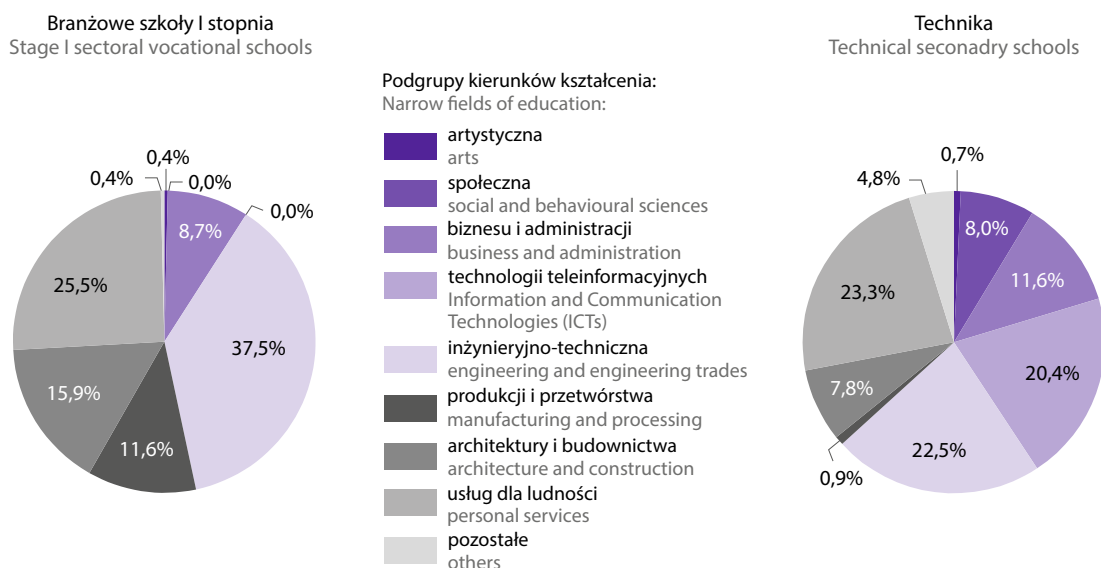
Wśród szkół ponadpodstawowych dla młodzieży największą liczbę uczniów skupiały licea ogólnokształcące, do których uczęszczało 66,0 tys. młodzieży (o 10,0% więcej niż rok wcześniej) oraz technika – 65,2 tys. osób (o 7,1% więcej). Odsetek kobiet w liceach ogólnokształcących wyniósł 64,2%, a w technikach 38,7%.

W branżowych szkołach I stopnia kształciło się 18,4 tys. uczniów, a w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy – 1,0 tys. (odpowiednio o 11,7% mniej i 1,5% więcej niż rok wcześniej). Głównym celem tych szkół jest wykształcenie umiejętności przydatnych do pracy w określonym zawodzie. Udział kobiet wśród uczniów omawianych placówek wyniósł odpowiednio 31,6% i 39,5%. W szkołach branżowych II stopnia uczyło się 1,1 tys. osób (w tym 24,6% kobiet), tj. prawie 4-krotnie więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Odrębną grupę wśród szkół ponadpodstawowych stanowiły ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2022/23 uczniami tych szkół było 1,4 tys. osób (o 1,7% mniej niż rok wcześniej), a odsetek kobiet wyniósł 78,8%.

Wykres 22. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2021/22

Chart 22. Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education^a in the 2021/22 school year

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013).

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013).

W czerwcu 2022 r. szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży opuściło 36,3 tys. absolwentów (o 19,7% więcej niż w czerwcu 2021 r.), w tym 40,2% stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących, 32,5% – techników, a 26,0% – szkół branżowych I stopnia. Absolwenci ogólnokształcących szkół artystycznych i szkół specjalnych przysposabiających do pracy stanowili odpowiednio 0,8% i 0,5% ogólnej liczby absolwentów. Po raz pierwszy odnotowano absolwentów szkół branżowych II stopnia, którzy stanowili 0,1%. Najwięcej absolwentów szkół zawodowych to osoby, które kształciły się w zawodach z grupy kierunków inżynieryjno-technicznych oraz usług dla ludności. Zarówno wśród absolwentów szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, jak i techników mężczyźni najczęściej ukończyli szkoły, w których kształcili się na kierunkach z grupy inżynieryjno-technicznej (w roku szkolnym 2021/22 – 99,5% w szkołach branżowych I stopnia, 100,0% w szkołach branżowych II stopnia i 89,0% w technikach), a kobiety – usług dla ludności (72,9% w szkołach branżowych I stopnia, 60,0% w szkołach branżowych II stopnia i 77,3% w technikach).

W roku szkolnym 2022/23 na terenie województwa funkcjonowało 95 szkół policealnych (w poprzednim roku szkolnym – 97), do których uczęszczało 18,0 tys. uczniów (o 3,4% więcej niż przed rokiem). Podobnie jak rok wcześniej, wśród uczniów przeważały kobiety, które w roku szkolnym 2022/23 stanowiły 73,0%. W kraju liczba uczniów zwiększyła się o 0,9%, a udział kobiet wyniósł 71,7%. Liczba absolwentów szkół policealnych w województwie w roku szkolnym 2021/22 wyniosła 4,5 tys. osób i zwiększyła się o 3,1% w stosunku do poprzedniego roku (w kraju – o 4,0%).

Wyniki egzaminu maturalnego

Na zakończenie każdego etapu edukacji przewidziany jest egzamin sprawdzający efekty kształcenia. Egzaminy przeprowadzane są przez Centralną Komisję Egzaminacyjną wraz z Okręgowymi Komisjami Egzaminacyjnymi we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki.

W 2023 r. do egzaminu maturalnego przystąpiło 25,1 tys. osób (o 5,1% mniej niż rok wcześniej), wśród których przeważały kobiety, stanowiące 55,2% ogólnej liczby osób zdających (w 2022 r. – 54,5%). Pozytywne wyniki egzaminu dojrzałości uzyskało 88,4% uczniów (rok wcześniej – 82,1%), z czego 55,1% kobiet.

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Kobiety Females				
przystąpiły do egzaminu maturalnego took matriculation exam	14577	14072	14401	13832
zdały egzamin maturalny passed matriculation exam	11297	11162	11915	12211
Mężczyźni Males				
przystąpili do egzaminu maturalnego took matriculation exam	11843	11766	12007	11226
zdali egzamin maturalny passed matriculation exam	9173	8971	9762	9941

a Od 2015 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w nowej formule. W 2015 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

a Since 2015, the matriculation examination has been carried out in a new formula. In 2015, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

Szkolnictwo wyższe

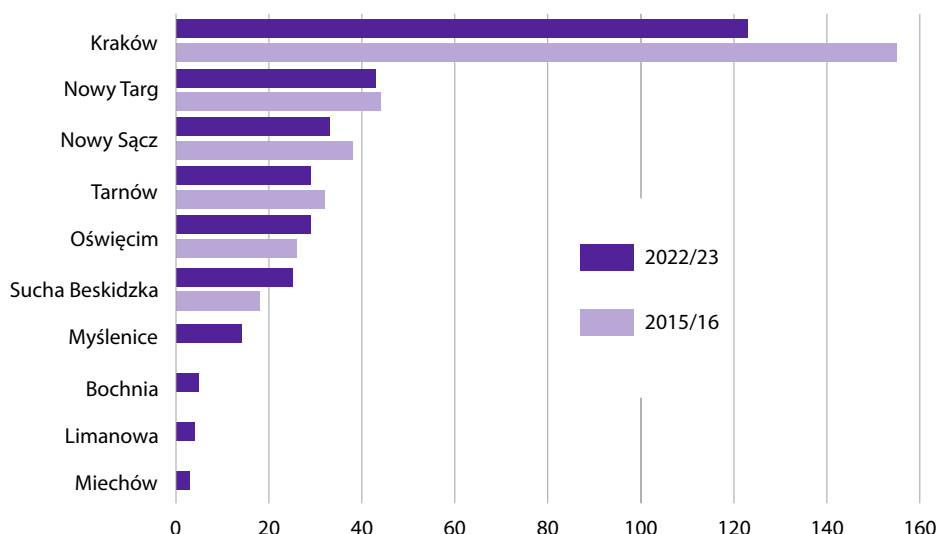
W roku akademickim 2022/2023 w 25 uczelniach mających siedzibę na terenie województwa małopolskiego kształciło się 144,2 tys. studentów, z czego 6,1% to cudzoziemcy. Liczba uczelni województwa małopolskiego stanowiła 7,3% wszystkich polskich uczelni, a liczba studentów (łącznie z cudzoziemcami) 11,8% ogólnej liczby studentów w Polsce. W 13 uczelniach o profilu akademickim uczyło się 120,1 tys. studentów, a w 12 o profilu zawodowym – 24,2 tys.

W ogólnej liczbie studiujących zdecydowaną większość stanowili studenci uczelni publicznych (80,5%). W uczelniach o tej formie własności 81,7% studentów uczyło się na studiach stacjonarnych, podczas gdy w szkołach niepublicznych 59,8% studentów wybrało niestacjonarną formę kształcenia. W porównaniu ze stanem sprzed roku w uczelniach publicznych liczba studentów zmniejszyła się o 1,0%, natomiast uczelnie niepubliczne odnotowały wzrost o 3,6%.

Wśród wszystkich studiujących najwięcej było osób kształcących się w ramach kierunków studiów zaliczonych do grupy Biznes, administracja i prawo – 28,1 tys. (19,5%). Popularne były także kierunki z grup: Technika, przemysł i budownictwo – 26,0 tys. (18,1%), Nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja – 23,1 tys. (16,0%) oraz Nauki humanistyczne i sztuka – 18,1 tys. (12,5%).

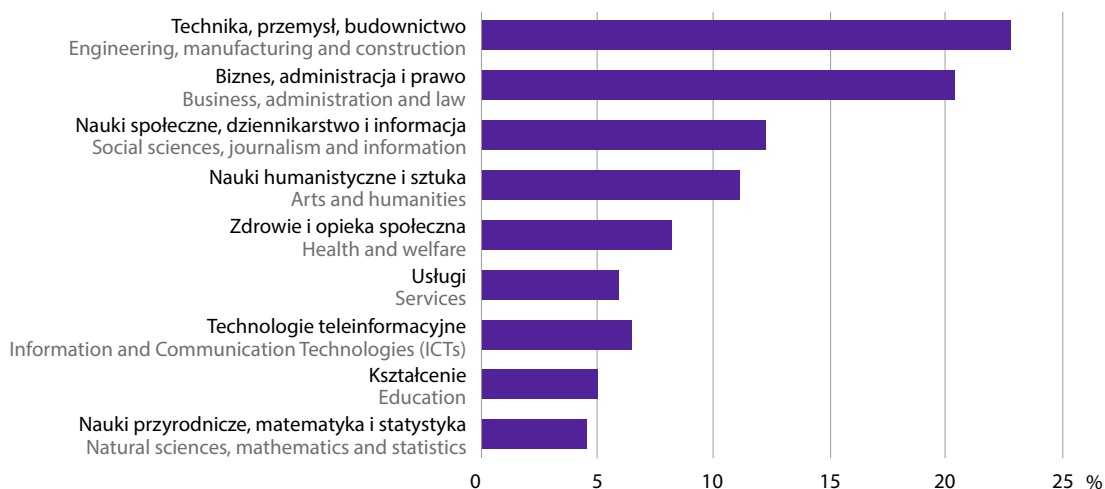
Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności

Chart 23. Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population

W roku akademickim 2021/22 dyplomy ukończenia studiów wyższych w województwie małopolskim otrzymało 36,3 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami), co stanowiło 12,4% ogólnej liczby absolwentów z całego kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba absolwentów zmniejszyła się o 2,0%, natomiast w relacji do roku akademickiego 2015/16 o 27,4%.

Wśród osób, które ukończyły studia wyższe, największy odsetek stanowili absolwenci kierunków związanych z techniką, przemysłem i budownictwem (22,8%).

Wykres 24. Struktura absolwentów uczelni według wybranych grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2021/22Chart 24. Structure of graduates by selected broad fields of education^a in the 2021/22 academic year

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2022 r. Łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2022. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Kształcenie dorosłych

Według stanu w dniu 30 września 2022 r. w województwie działały 53 szkoły dla dorosłych, z tego 2 szkoły podstawowe i 51 liceów ogólnokształcących. W szkołach podstawowych uczyło się 25 osób, a w liceach ogólnokształcących – 5436 osób. W roku szkolnym 2021/22 szkoły dla dorosłych ukończyły łącznie 2062 uczniów, tj. o 15,8% mniej niż w roku szkolnym 2020/21.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

W 2022 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą (łącznie ze środkami otrzymanymi z budżetu państwa) wyniosły 9447,9 mln zł, co stanowiło 30,2% wydatków ogółem poniesionych przez jednostki samorządu terytorialnego. W porównaniu z 2021 r. wydatki na oświatę wzrosły o 10,7%.

Na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą gminy przeznaczyły 5076,1 mln zł, miasta na prawach powiatu – 3029,8 mln zł, powiaty – 1226,5 mln zł, a województwo – 115,5 mln zł.

Zasoby pracy

Labour resources

W województwie małopolskim, w końcu września 2023 r. odnotowano wzrost liczby osób pracujących w gospodarce narodowej w porównaniu z końcem grudnia 2022 r.

W ujęciu rocznym, według stanu na koniec grudnia 2023 r., spadła liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, obniżył się również poziom stopy bezrobocia.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4 kwartale 2023 r. osoby aktywne zawodowo stanowiły 59,4% ogólnej liczby osób w wieku 15–89 lat. W ujęciu rocznym zwiększyła się liczba pracujących i bezrobotnych, a zmniejszyła się grupa osób biernych zawodowo. Odnotowano wzrost poziomu stopy bezrobocia, a czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne uległ skróceniu.

Do końca 2022 r. podstawowym źródłem danych w badaniu dotyczącym pracujących w gospodarce narodowej były sprawozdania podmiotów gospodarki narodowej. Od 2023 r. głównym źródłem danych dla statystyk o pracujących są rejestry oraz systemy informacyjne Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i Ministerstwa Finansów (MF). Dane pochodzące z KRUS i ZUS zawierają informacje o osobach podlegających ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz o ich płatnikach składek, a dane pochodzące z MF informacje dotyczące podatników.

Do ustalenia liczby pracujących na podstawie źródeł administracyjnych kluczowe są informacje dotyczące statusu podlegania ubezpieczeniu w KRUS i tytułu ubezpieczenia w ZUS. Na podstawie tych informacji dla każdego z ubezpieczonych w KRUS lub ZUS określa się czy jest on pracującym.

Przy ustalaniu liczby pracujących każda osoba pracująca jest ujmowana tylko jeden raz. W tym celu wyznaczana jest dla niej praca główna. Wszystkie dane dotyczące pracujących w gospodarce narodowej prezentowane są w odniesieniu do ich pracy głównej.

Pracujący

Dane o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane dotyczące liczby pracujących w gospodarce narodowej w pracy głównej podawane są w osobach według stanu na koniec miesiąca.

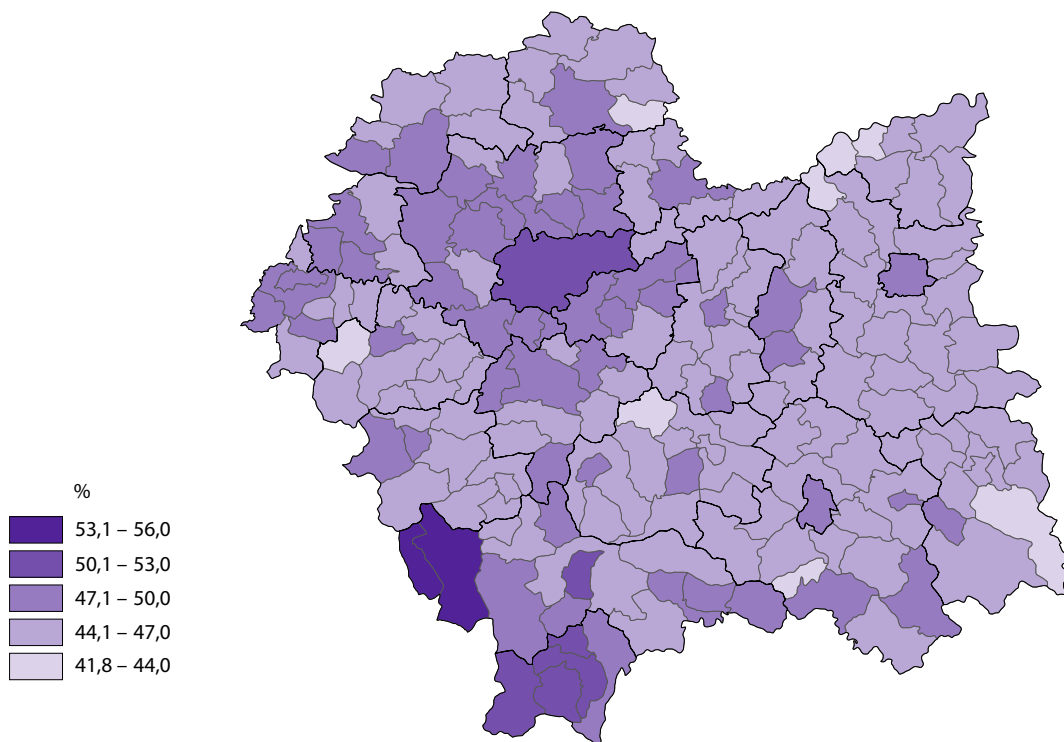
W końcu października 2023 r. w województwie małopolskim liczba pracujących w gospodarce narodowej wyniosła 1434,2 tys., co oznacza niewielki spadek (tj. o 0,1%) w odniesieniu do stanu z końca grudnia 2022 r. Stanowili oni 9,5% ogółu pracujących w gospodarce narodowej w kraju. Wśród populacji pracujących w gospodarce narodowej zarówno w województwie, jak i w kraju większość stanowili mężczyźni (odpowiednio 52,1% i 52,8%). W relacji do grudnia 2022 r. spadła liczba pracujących mężczyzn (o 0,2%), a wzrosła pracujących kobiet (o 0,1%).

Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2023 r.

Stan w dniu 31 października

Map 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2023

As of 31 October

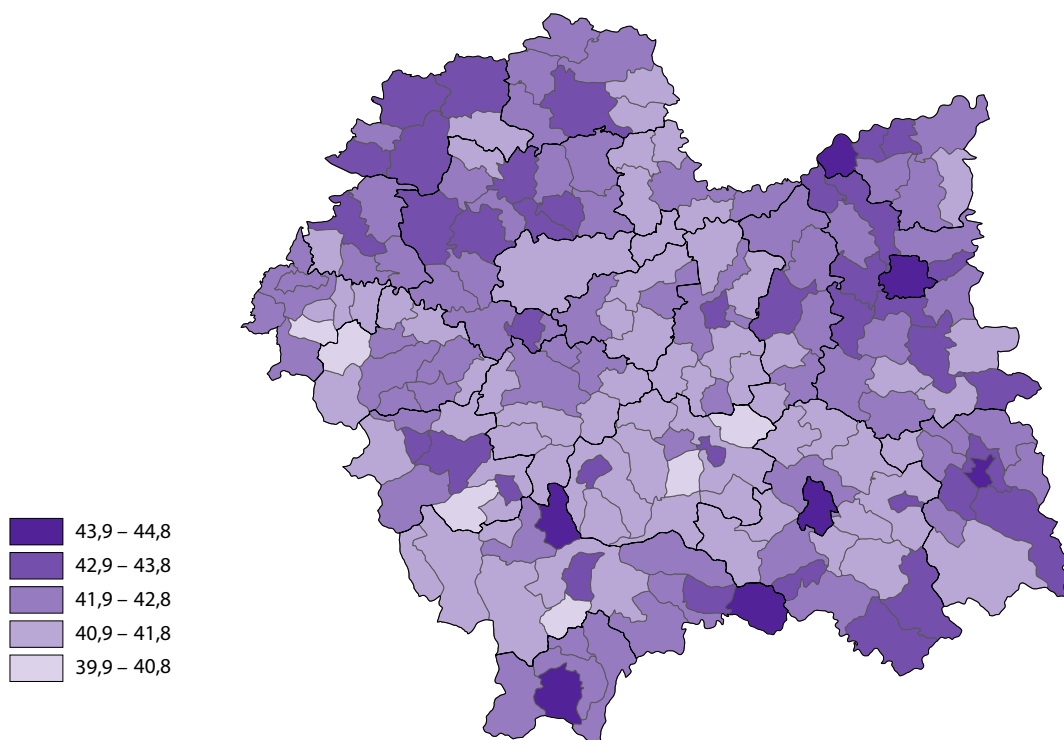
W układzie terytorialnym w 174. gminach województwa małopolskiego wśród pracujących w gospodarce narodowej dominowali mężczyźni. W pozostałych ośmiu gminach udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej stanowił ponad połowę badanej zbiorowości. Pod względem liczby pracujących w podziale na płeć, najbardziej sfeminizowaną była gmina Lipnica, w której udział pracujących kobiet wyniósł 56,0%. Najmniejszy odsetek pracujących kobiet w gospodarce narodowej odnotowany został w gminie Gręboszów – 41,8%.

W badanym okresie, w województwie małopolskim, średnia wieku dla ogółu pracujących w gospodarce narodowej wyniosła 42 lata (42,6 lat w kraju). Średnia wieku kobiet (41,9 lat) była niższa niż mężczyzn (42,1 lat), a mediana wieku pracujących wyniosła 41 lat i była o jeden rok niższa niż w kraju.

Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2023 r.

Stan w dniu 31 października

Map. 25. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2023
As of 31 October

Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej w gminach województwa małopolskiego wahała się od 39,9 do 44,8 lat. W 99 gminach wiek pracujących w gospodarce narodowej był wyższy niż średnia dla województwa. Najmłodsi pracujący odnotowani zostali w gminie Słupnice, a najstarsi w gminach miejskich Gorlice i Zakopane.

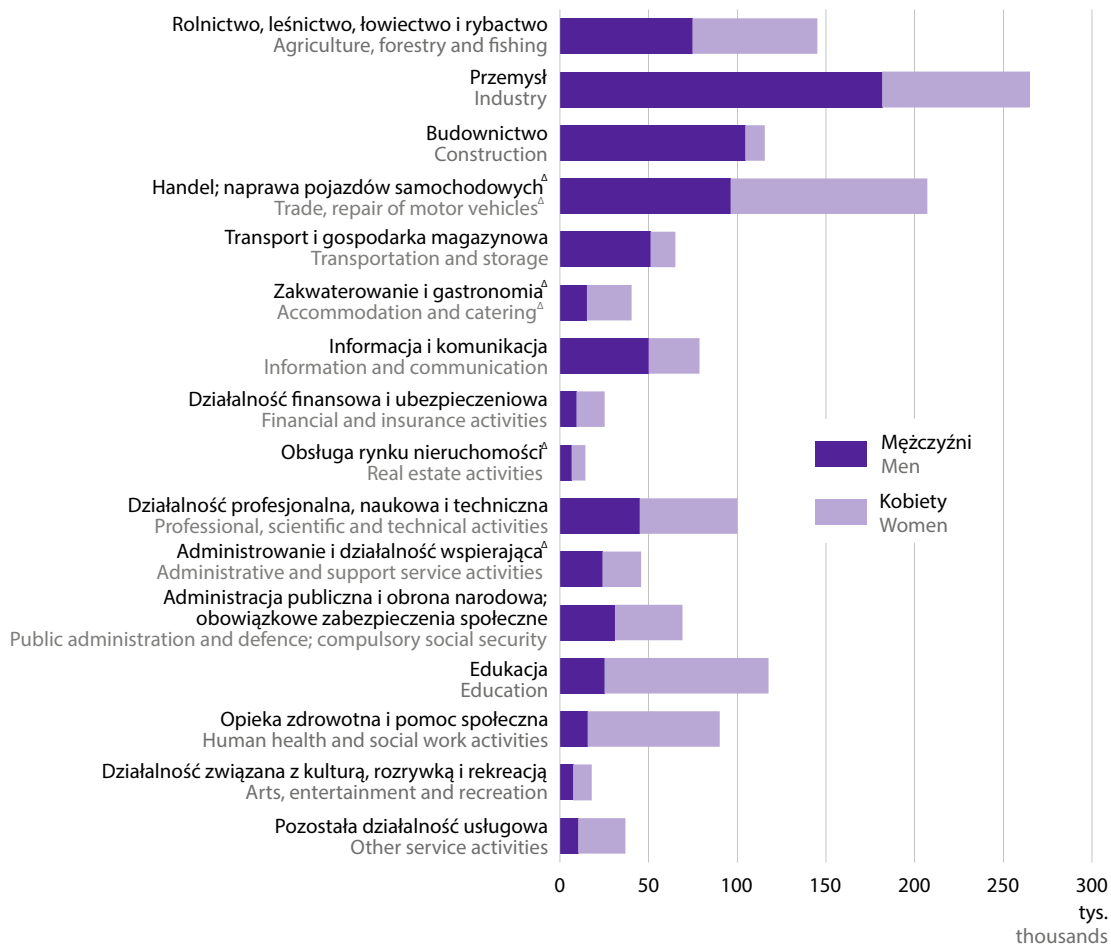
W końcu października 2023 r. w województwie 75,7% pracujących w gospodarce narodowej stanowili pracownicy najemni (78,9% w kraju). W tej grupie nieznacznie przeważały kobiety – 50,7%. Odsetek pracujących na własny rachunek łącznie z pomagającymi członkami rodzin wyniósł 24,1% (20,9% w kraju). Status ten posiadało 60,8% mężczyzn w województwie (62,1% w kraju).

Informacje o emerytach i rencistach dotyczą osób pracujących, które poinformowały swojego płatnika składek, że mają ustalone prawo do emerytury lub renty. Informacje o osobach niepełnosprawnych dotyczą osób pracujących, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności i przedłożyły je swojemu płatnikowi składek. Dane nie zawierają informacji o emerytach i rencistach, o osobach niepełnosprawnych, jak również cudzoziemcach ubezpieczonych w KRUS.

W omawianym okresie w ogóle pracujących w gospodarce narodowej w województwie małopolskim 4,4% stanowili pracujący emeryci i renciści, 3,5% cudzoziemcy oraz 2,5% niepełnosprawni.

Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2023 r.

Stan w dniu 31 października

Chart 25. Employed persons in the national economy by NACE sections and sex in 2023
As of 31 October

W końcu października 2023 r., w podziale pracujących w gospodarce narodowej według sekcji PKD, najwięcej pracujących – 265,1 tys. osób (tj. 18,5%) było w przemyśle, w tym 231,4 tys. osób (tj. 16,1%) w przetwórstwie przemysłowym. W sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych odnotowano 207,2 tys. osób (tj. 14,4% ogółu pracujących). W najmniejszej pod względem liczebności sekcji – obsłudze rynku nieruchomości – pracowało 14,4 tys. osób, które stanowiły 1,0% ogólnej liczby pracujących w województwie.

Udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej był zróżnicowany również w zależności od rodzaju działalności podmiotu, w którym wykonywali pracę.

Najmniejszy udział pracujących kobiet odnotowany został w sekcji budownictwo – 9,5%. Najsilniej sfeminizowane były sekcje opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz edukacja. Kobiety stanowiły w nich odpowiednio 82,7% i 78,6% ogółu pracujących.

Bezrobocie rejestrowane

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583, z późn. zm.).

W końcu grudnia 2023 r. w powiatowych urzędach pracy województwa małopolskiego zarejestrowanych było 60,9 tys. osób bezrobotnych, co w stosunku do grudnia 2022 r. oznacza spadek o 3,4 tys. osób (o 5,3%). Stanowili oni 7,7% ogółu bezrobotnych w kraju. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 54,2% i w porównaniu z 2022 r. zmniejszył się o 0,7 p. proc.

W końcu grudnia 2023 r. w województwie małopolskim prawa do zasiłku nie posiadało 52,3 tys. (tj. 85,8%) bezrobotnych zarejestrowanych (przed rokiem odpowiednio 56,3 tys. i 87,4%). W Polsce prawa do zasiłku nie posiadało 668,5 tys. osób (tj. 84,8% bezrobotnych zarejestrowanych). W ciągu 2023 r. liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych w województwie małopolskim wyniosła 99,4 tys. osób i była o 3,1% mniejsza niż przed rokiem, a z ewidencji bezrobotnych wyłączono 102,9 tys. osób, tj. o 4,9% mniej niż w 2022 r. Głównym powodem wyłączenia z ewidencji było podjęcie pracy, co dotyczyło 54,4 tys. osób (56,3 tys. w 2022 r.), tj. 52,9% ogółu osób bezrobotnych wyłączonych z ewidencji w okresie sprawozdawczym.

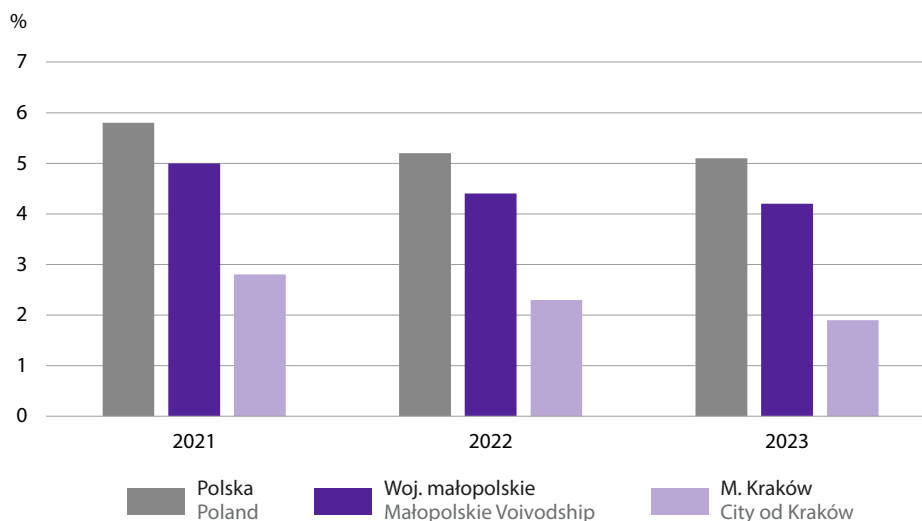
W końcu grudnia 2023 r. stopa bezrobocia w województwie ukształtowała się na poziomie 4,2% i była niższa w ujęciu rocznym o 0,2 p. proc. Poziom stopy bezrobocia w kraju wyniósł 5,1% (5,2% w końcu grudnia poprzedniego roku).

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 26. Registered unemployment rate

As of 31 December

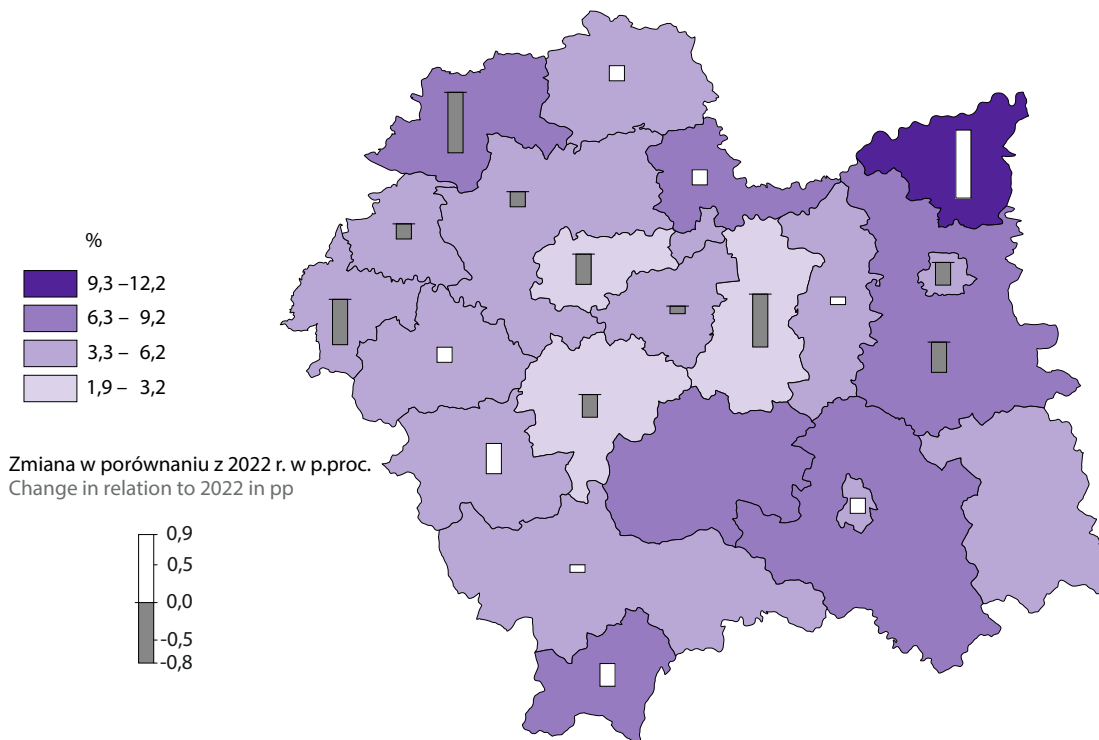

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną – na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 26. Registered unemployment rate in 2023
As of 31 December

Najwyższy poziom stopy bezrobocia odnotowano w powiecie dąbrowskim (12,2%), a najniższy w Krakowie (1,9%). W porównaniu z analogicznym okresem 2022 r. największy spadek stopy bezrobocia odnotowano w powiecie olkuskim (o 0,8 p. proc.), a największy wzrost w powiecie dąbrowskim (o 0,9 p. proc.).

Na koniec grudnia 2023 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych 45,7% (49,0% w kraju) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (rok wcześniej ich udział wyniósł 49,6%). Zmniejszył się udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,8 p. proc.) do 25,5% ogółu bezrobotnych. Zmniejszył się również odsetek osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 1,0 p. proc. do 16,1%) oraz absolwentów (o 0,7 p. proc. do 5,6%). Wzrósł odsetek bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,3 p. proc. do 1,5%) oraz niepełnosprawnych (o 0,1 p. proc. do 7,0%). Osoby bezrobotne posiadające dziecko niepełnosprawne w wieku do 18. roku życia stanowiły, podobnie jak przed rokiem – 0,2% ogółu bezrobotnych w województwie.

Trudna sytuacja na rynku pracy dotyczyła przede wszystkim ludzi młodych. Według stanu w końcu grudnia 2023 r. bezrobotni w wieku do 34 roku życia stanowili 39,5% (o 0,2 p. proc. więcej niż przed rokiem) wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. W kraju, odsetek osób bezrobotnych, którzy nie przekroczyli 34 roku życia był niższy i wyniósł 36,4%.

Osoby bez stażu pracy stanowiły 14,6% ogółu bezrobotnych w województwie, a te posiadające staż nie dłuższy niż 5 lat – 44,9%. W kraju odsetek ten wyniósł odpowiednio 12,7% i 46,4%.

Pod koniec 2023 r., w województwie małopolskim, najwięcej bezrobotnych legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 26,1% wobec 26,3% w 2022 r. W kraju najwięcej bezrobotnych posiadało wykształcenie nie wyższe niż gimnazjalne – 26,2%. Najmniejszy odsetek osób bezrobotnych zarówno w województwie, jak i w kraju stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (odpowiednio 11,6% i 12,2%).

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, najliczniejsza grupa to osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy. Stanowili oni 35,7% ogółu bezrobotnych w województwie, a w kraju 38,0%. W relacji do poprzedniego roku ich udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zmniejszył się o 3,9 p. proc. W tej grupie przeważali bezrobotni, poszukujący pracy przez okres dłuższy niż dwa lata – 62,3%. W porównaniu z poprzednim rokiem ich udział również się zmniejszył o 5,7 p. proc. Najmniejszy odsetek (10,2%) stanowiły natomiast osoby poszukujące pracy najkrócej, tj. do jednego miesiąca.

W województwie małopolskim w końcu grudnia 2023 r. na wsi mieszkało więcej bezrobotnych niż w miastach (32,8 tys. wobec 28,4 tys.). Stanowili oni 53,8% ogółu bezrobotnych. W odniesieniu do poprzedniego roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się zarówno w miastach jak i na wsi (odpowiednio o 7,6% i 3,3%).

Do powiatowych urzędów pracy województwa małopolskiego w ciągu 2023 r. zgłoszono 74,3 tys. ofert zatrudnienia, tj. o 19,7% mniej niż w roku poprzednim. W ciągu roku najwięcej ofert wpłynęło do urzędów pracy w Krakowie (25,3 tys.) i stanowiły one łącznie ponad 34% ogólnej liczby ofert pracy w województwie. Najmniej ofert pracy odnotowano w powiecie miechowskim (0,5 tys.). W końcu grudnia 2023 r. w województwie na jedną ofertę pracy przypadało średnio 18 osób bezrobotnych, podczas gdy w kraju – 19 (przed rokiem odpowiednio 16 i 18).

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, które pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w czwartym kwartale 2023 r. zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 1610 tys. osób, a biernych zawodowo – 1100 tys. Stanowili oni odpowiednio 9,0% i 8,8% ogółu aktywnych i biernych zawodowo w kraju. Ludność aktywna zawodowo obejmowała pracujących w liczbie 1565 tys. osób (17323 tys. w kraju) i bezrobotnych – 45 tys. (547 tys. w kraju).

W porównaniu z danymi dla analogicznego okresu 2022 r. zbiorowość aktywnych zawodowo zwiększyła się o 59 tys. osób (o 3,8%). Natomiast grupa biernych zawodowo zmniejszyła się o 53 tys. osób (o 4,6%). Liczba osób pracujących w ujęciu rocznym zwiększyła się o 46 tys. (o 3,0%), a bezrobotnych o 13 tys. (o 40,6%).

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL^a

Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS^a

Wyszczególnienie Specification	2021	2022	2023	2023 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1535	1551	1610	17870
pracujący employed persons	1489	1519	1565	17323
bezrobotni unemployed persons	46	32	45	547
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1172	1153	1100	12492
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	56,7	57,4	59,4	58,9
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	55,0	56,2	57,7	57,1
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	3,0	2,1	2,8	3,1

a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata.
a The unemployed population includes people aged 15–74.

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Osoby pracujące stanowiły 57,7% ogółu populacji w wieku 15–89 lat, co oznacza wzrost w relacji do poprzedniego roku o 1,6 p. proc. W czwartym kwartale 2023 r. w grupie pracujących przeważali mężczyźni (841 tys., tj. 53,7% ogólnej liczby osób pracujących), a liczba mieszkańców miast była zbliżona do liczby mieszkańców wsi (odpowiednio 783 tys. i 781 tys.).

W relacji do poprzedniego roku zwiększyła się liczba pracujących mężczyzn (o 0,1%) i kobiet (o 6,6%). Pracujących mieszkańców miast było więcej w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku o 1,0%, a mieszkańców wsi o 4,8%.

Na 100 pracujących mężczyzn przypadało, podobnie jak przed rokiem – 55 niepracujących mężczyzn, a wśród kobiet wskaźnik ten wyniósł 94 (107 rok wcześniej). W miastach na 100 pracujących przypadało 69 niepracujących (przed rokiem 70), a na obszarach wiejskich 78 osób niepracujących (86 rok wcześniej). Według grup zawodów, wśród osób pracujących, największą zbiorowość tworzyli specjaliści – 465 tys. osób, a najmniejszą rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 45 tys. osób. Najwyższy przyrost liczby pracujących w ciągu roku odnotowano w grupie rolników, ogrodników, leśników i rybaków (o 25,0%), a największy spadek wystąpił w grupie pracowników biurowych (o 29,3%).

Spośród ogółu pracujących, 1193 tys. (tj. 76,2%) stanowiły osoby, które w badanym tygodniu przepracowały 40 godzin i więcej, a ich liczba zwiększyła się w ujęciu rocznym (o 4,5%). W niepełnym wymiarze czasu pracy pracowało 263 tys. osób (tj. 16,8 % ogólnej liczby osób pracujących), co oznacza wzrost w ujęciu rocznym o 10 tys. (tj. 4,0%).

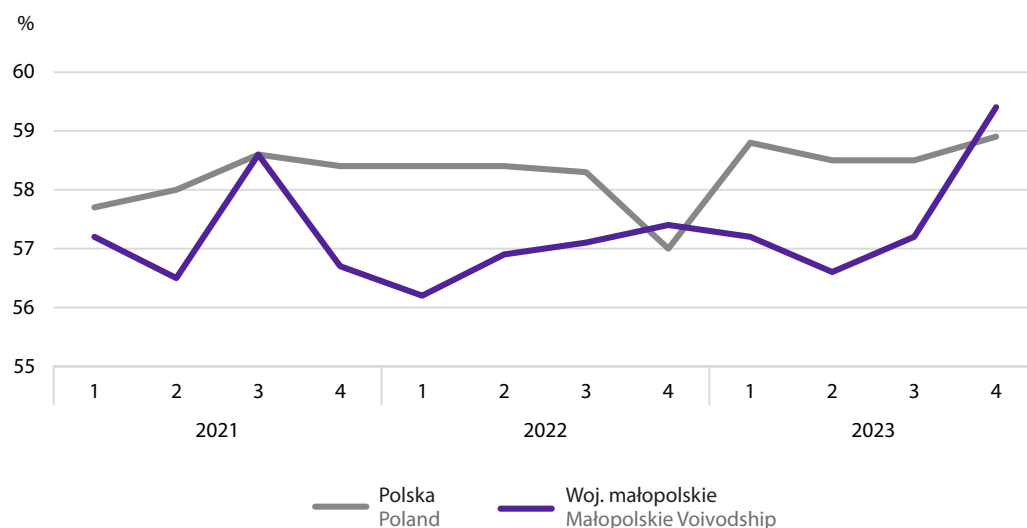
Pracujących, którzy posiadali pracę, ale w badanym tygodniu jej nie wykonywali, było 109 tys., tj. o 46 tys. (73,0%) więcej niż w analogicznym okresie 2022 r.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W województwie małopolskim współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 59,4% (w kraju 58,9%), co oznacza wzrost w ujęciu rocznym o 2,0 p. proc. Wyższą aktywność zawodową zarówno w województwie, jak i w kraju wykazywali mężczyźni niż kobiety (w województwie 66,3% wobec 53,0%, a w kraju 66,0% wobec 52,3%).

Najwyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej odnotowano w grupie wiekowej 25–34 lata (92,9%), a najniższą (26,3%) w grupie wiekowej 55–89 lat (tj. wśród osób zbliżających się do wieku emerytalnego lub które ten wiek osiągnęły). Ze względu na poziom wykształcenia, najwyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej zaobserwowano wśród osób z wykształceniem wyższym (81,9%), a najniższą u osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (8,7%).

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W omawianym okresie wskaźnik zatrudnienia, czyli udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15–89 lat wyniósł 57,7%, co oznacza wzrost w odniesieniu do poprzedniego roku o 1,5 p. proc. Wskaźnik zatrudnienia był wyższy wśród mężczyzn – 64,5% i mieszkańców miast – 59,2% (51,5% wśród kobiet i 56,3% wśród mieszkańców wsi). Najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano w grupie wiekowej 25–34 lata – 89,7% oraz u osób z wykształceniem wyższym – 80,7%.

W czwartym kwartale 2023 r., podobnie jak w poprzednich okresach, zatrudnionych w sektorze prywatnym było ponad dwukrotnie więcej niż w sektorze publicznym. Z ogólnej liczby zatrudnionych (1291 tys. osób) – 70,6% stanowili pracownicy sektora prywatnego (911 tys.) wobec 380 tys. osób (tj. 29,4%) zatrudnionych w sektorze publicznym. Pracę na czas nieokreślony (stałą) wykonywało 89,1% zatrudnionych, natomiast pracodawcy i pracujący na własny rachunek (270 tys. osób) stanowili 17,3% ogólnej liczby pracujących.

W czwartym kwartale 2023 r. zwiększyła się w ujęciu rocznym populacja osób bezrobotnych (o 40,6%), których było 45 tys. Stanowili oni 2,8% ogółu osób aktywnych zawodowo.

W omawianym okresie w grupie osób bezrobotnych przeważali mężczyźni oraz mieszkańcy miast, stanowiąc w obu przypadkach 53,3% ogółu osób bezrobotnych. W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku zwiększyła się zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn, jak i kobiet (o 26,3% i 69,2%). Znacząco wzrosła również liczba bezrobotnych w miastach (o 140,0%). Liczba bezrobotnych mieszkańców wsi pozostała bez zmian.

Najwyższy odsetek bezrobotnych notowano w grupie wiekowej 25–34 lata (tj. 33,3% ogółu bezrobotnych) oraz wśród osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (tj. 35,6%).

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Stopa bezrobocia w województwie małopolskim wyniosła 2,8% i była niższa od krajowej o 0,3 p. proc. W czwartym kwartale 2023 r. niższą stopę bezrobocia niż województwo małopolskie miało sześć województw. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w województwie lubuskim (1,5%), a najwyższą w podkarpackim (5,9%).

Spośród bezrobotnych, podobnie jak we wcześniejszych okresach, najliczniejszą grupę (44,4%) stanowiły osoby, które straciły pracę. Odsetek bezrobotnych powracających do pracy wyniósł 22,2% – tak samo jak podejmujących pracę po raz pierwszy. Bezrobotni, którzy zrezygnowali z pracy stanowili 11,1% ogółu osób bezrobotnych.

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne wyniósł 8,6 miesiąca i skrócił się w ujęciu rocznym o dwa miesiące. W czwartym kwartale 2023 r. krócej pracy poszukiwały kobiety (7,4 miesiąca) oraz mieszkańcy miast (7,2 miesiąca), a dłużej mężczyźni (9,7 miesiąca) i mieszkańcy wsi (10,3 miesiąca). Zbiorowość biernych zawodowo w omawianym kwartale liczyła 1100 tys. osób i stanowiła 40,6% ogólnej liczby ludności w wieku 15–89 lat (42,6% rok wcześniej). Omawiana populacja zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 4,6%. Wśród osób biernych zawodowo, podobnie jak przed rokiem, przeważały kobiety (60,0%) oraz mieszkańcy wsi (53,2%).

W populacji biernych zawodowo dominowały osoby w grupie wiekowej 55–89 lat, których w analizowanym okresie było 730 tys., (66,4%) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 313 tys. (28,5%). Z ogółu biernych zawodowo w badanym przedziale 15–89 lat – 32,0% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, a 69,9% osoby mające 50 lat i więcej.

Zbiorowość osób biernych zawodowo w wieku 15–74 lata, według badania BAEL w czwartym kwartale 2023 r. liczyła 872 tys. i zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku o 67 tys. osób (7,1%). Osoby, które nie poszukiwały pracy stanowiły 99,2% (865 tys.) badanej zbiorowości.

Liczba osób nieposzukujących pracy zmniejszyła w relacji do poprzedniego roku o 71 tys. (7,6%). Ponad połowa (50,2%) omawianej grupy nie poszukiwała pracy z uwagi na pobieraną emeryturę. Najmniejszy odsetek (0,7%) stanowiły osoby zniechęcone bezskutecznością poszukiwań pracy.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitants' wealth

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie małopolskim, jak i ich dynamika są wyższe niż średnio w Polsce.

Emerytury i renty brutto wypłacane przez ZUS były wyższe niż przeciętne świadczenia z KRUS, ale tempo ich wzrostu było słabsze.

W omawianym okresie, pomimo wzrostu przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na jedną osobę w gospodarstwach domowych, ogólna subiektywna ocena własnej sytuacji materialnej pogorszyła się.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów – realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

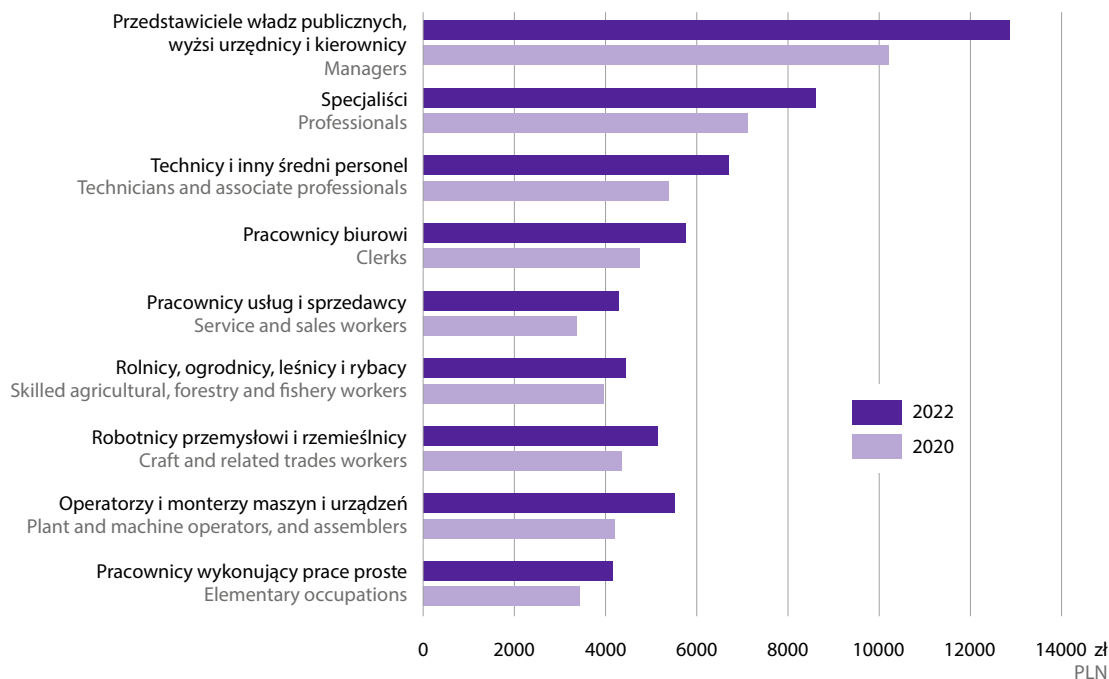
W październiku 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie małopolskim wyniosło 7088,45 zł (w kraju – 7001,28 zł) i w porównaniu z październikiem 2020 r. wzrosło o 24,6% (w kraju o 21,8%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mężczyzn ukształtowało się na poziomie 7651,63 zł, co oznacza, że było wyższe o 17,2% od przeciętnego wynagrodzenia kobiet, które wyniosło 6527,00 zł. W sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie było niższe o 1,7% od średniej wojewódzkiej, a w sektorze prywatnym wyższe o 0,7%.

W 2022 r. w województwie małopolskim wynagrodzenie środkowe (mediana) ukształtowało się na poziomie 5802,01 zł w stosunku do 4635,25 zł w 2020 r. i było wyższe niż w kraju o 1,8% (5701,62 zł). Oznacza to, że połowa pracowników otrzymywała wynagrodzenie co najwyżej w tej wysokości, a połowa – w wysokości nie niższej niż mediana. Dla mężczyzn wynagrodzenie środkowe miało wartość 6073,44 zł (4814,63 zł w 2020 r.), dla kobiet – 5543,11 zł (4470,76 zł).

W październiku 2022 r. w województwie małopolskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyższe niż średnia dla Polski w poszczególnych grupach otrzymywali pracownicy biurowi (o 4,2%), przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (o 2,4%) oraz specjaliści (o 1,8%). W pozostałych grupach zawodów przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ukształtowały się na poziomie niższym niż ich średnie krajowe, przy czym najniższe odnotowano wśród rolników, ogrodników, leśników i rybaków (o 8,7% niższe niż średnie wynagrodzenie w kraju w tej grupie pracujących).

W porównaniu z październikiem 2020 r. we wszystkich wielkich grupach zawodowych nastąpił wzrost wynagrodzeń. Najwyższy dotyczył operatorów i monterów maszyn i urządzeń (o 31,3%), a najniższy rolników, ogrodników, leśników i rybaków (o 12,0%). W porównaniu z poprzednimi wynikami badania struktury wynagrodzeń grupa rolników, ogrodników leśników i rybaków była na drugim miejscu pod względem tempa wzrostu wynagrodzeń, a w grupie operatorów i monterów maszyn i urządzeń wzrost płac był najniższy.

Wykres 28. Przeciętne wynagrodzenia brutto^a według wielkich grup zawodów za październik
Chart 28. Average gross wages and salaries^a of employees by major occupational group in October

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Czynnikiem istotnie wpływającym na wysokość wynagrodzeń jest poziom wykształcenia zatrudnionych. W październiku 2022 r. średni poziom płac przekroczyli jedynie pracownicy legitymujący się wykształceniem wyższym. Wśród nich najwyższy poziom wynagrodzeń dotyczył osób z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym – 9157,86 zł (o 29,2% wyższy od średniej dla województwa), ze stopniem naukowym co najmniej doktora – 8925,35 zł (o 25,9%) oraz ze stopniem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym – 8283,38 zł (o 16,9%).

Dla porównania, wynagrodzenie osób z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym wyniosło 4864,89 zł i było o 31,4% niższe od średniej wojewódzkiej.

Poziom przeciętnego wynagrodzenia brutto za październik 2022 r. rozpatrywany według wieku zatrudnionych wahał się od 4136,80 zł (wśród osób w wieku do 19 lat) do 9333,68 zł (wśród osób w wieku 65 lat i więcej). Poziom zarobków wzrastał wraz z wiekiem wśród zatrudnionych, którzy nie przekroczyli 40 lat, a stopniowo zmniejszał się w populacji 40–59 lat. Ponowny wzrost poziomu wynagrodzeń odnotowano wśród osób w wieku 60 lat i więcej.

Analiza wyników omawianego badania wykazała zróżnicowanie poziomu zarobków ze względu na długość stażu pracy zatrudnionych. Najwyższy poziom płac odnotowany został wśród osób ze stażem od 5 do 9,9 lat i wyniósł 7529,46 zł, tj. o 6,2% więcej niż przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie. Najniższy poziom płac dotyczył osób pracujących nie dłużej niż 1,9 roku i wyniósł 6099,30 zł, tj. o 14,0% mniej niż średnia płaca brutto.

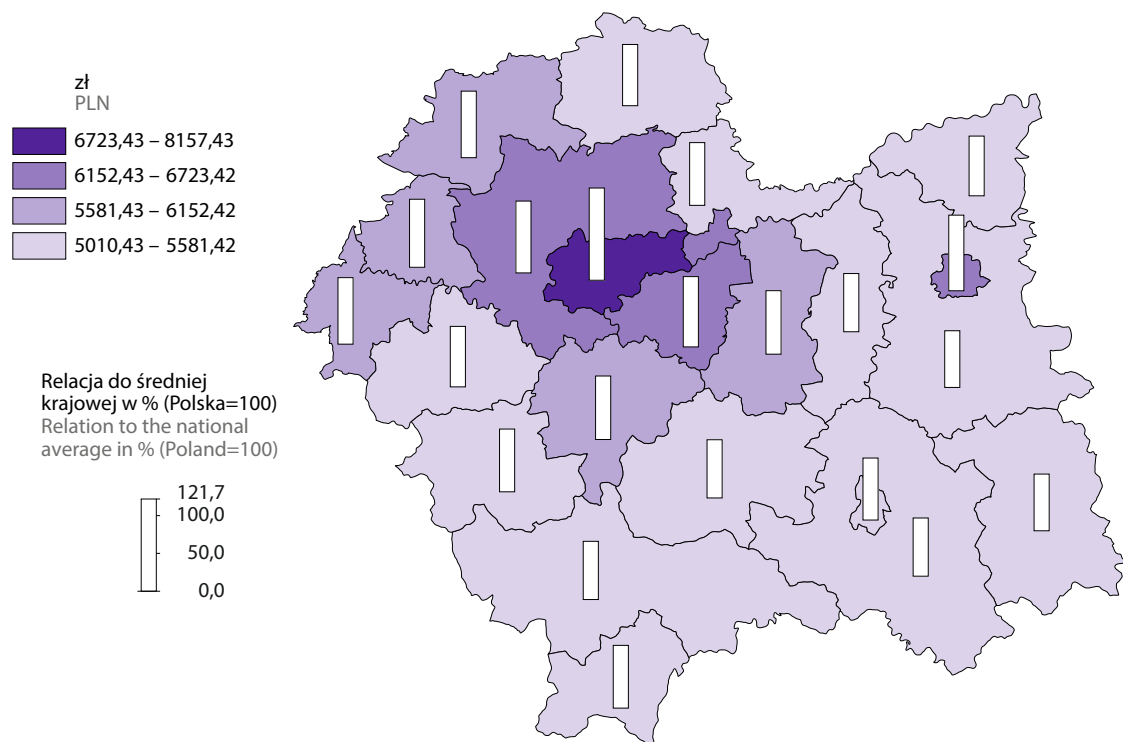
Według rodzaju prowadzonej działalności, w październiku 2022 r. najwyższe przeciętne wynagrodzenie odnotowano niezmiennie w sekcji informacja i komunikacja – 13506,65 zł (o 90,5% wyższe od średniego w województwie), a najniższe w pozostałej działalności usługowej – 4862,36 zł (niższe o 31,4%).

W kolejnej części raportu przedstawiono informacje o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w roku 2022. Prezentowane są one na podstawie dwóch badań statystyki publicznej: przeprowadzonego raz w roku badania Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) – na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń w 2022 r. (jako ostatnim dostępnym). Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2023 r. przedstawiono na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach, w których liczba pracujących przekroczyła 9 osób w 2022 r. wyniosło 6824,68 zł, tj. o 12,9% więcej w ujęciu rocznym. Było ono wyższe o 1,8% od przeciętnego wynagrodzenia brutto w kraju.

W 2022 r. powiatach województwa małopolskiego występowało znaczne zróżnicowanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto, które zawierało się w przedziale od 5010,43 zł w powiecie tarnowskim do 8157,43 zł w Krakowie. W porównaniu z 2021 r. wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto odnotowano we wszystkich powiatach województwa małopolskiego, przy czym najbardziej wzrosły wynagrodzenia w powiecie wielickim (o 15,5%), a najmniej w gorlickim i oświęcimskim (po 8,8%). W porównaniu z 2015 r. najwyższy wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wystąpił w Krakowie (o 84,1%), a najniższy w powiecie krakowskim (o 51,9%).

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2022 r.Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2022

^a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej.
^a Concern economic entities with 10 or more employed persons.

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (*head offices*); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2023 r. ukształtowało się na poziomie 7797,50 zł i było wyższe o 12,6% niż w 2022 r., a średnią krajową przewyższało o 4,7%. W ujęciu rocznym przeciętne wynagrodzenie brutto w kraju wyniosło 7444,39 zł, co oznacza wzrost o 11,9% w relacji do roku poprzedniego.

W porównaniu z 2022 r. najwyższy wzrost wynagrodzeń w sekcjach PKD odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 23,5%).

Podobnie jak przed rokiem, najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto odnotowano w sekcji informacja i komunikacja (13646,90 zł), które było o ponad 75% wyższe od średniego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie. Relatywnie wysokie były także wynagrodzenia w sekcjach wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (10823,86 zł) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (10633,85 zł) – wyższe odpowiednio o 38,8% i 36,4%. Najniższe płace, podobnie jak w 2022 r., odnotowano w sekcji pozostała działalność usługowa (4921,86 zł) – niższe od średniego wynagrodzenia w województwie o 36,9%.

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

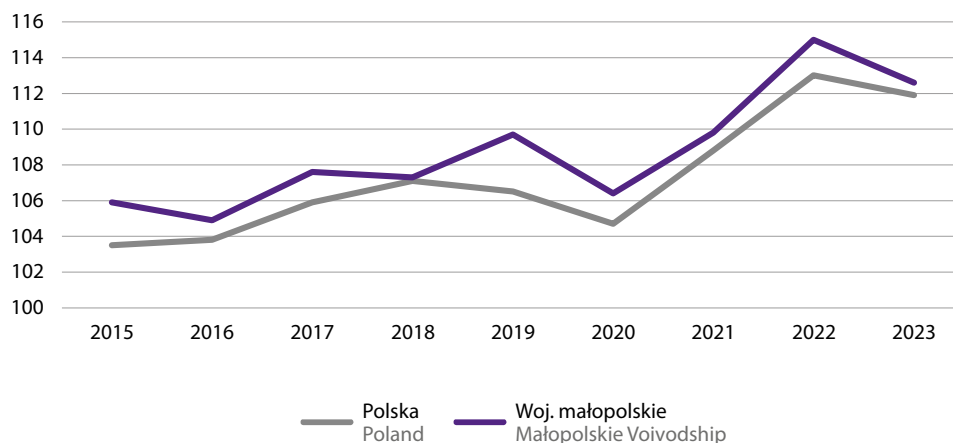
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3876,04	5483,28	6923,39	7797,50
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	94,0	101,3	101,4	104,7

Wykres 29. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Rok poprzedni=100

Chart 29. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Previous year=100

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie małopolskim w 2023 r. wyniosła 748,6 tys. osób i była o 0,7% większa od notowanej przed rokiem. Udział osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie stanowił 8,0% ogólnej liczby tej zbiorowości w kraju i utrzymał się na poziomie sprzed roku. W porównaniu z 2015 r. liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe wzrosła o 29,9 tys. osób (o 4,2%).

Emerytury i renty wypłacane przez ZUS w 2023 r. otrzymało 663,4 tys. osób (w 2022 r. – 657,1 tys. osób). W porównaniu z 2022 r. zanotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów o 2,2%, a w stosunku do 2015 r. o 21,5%. W 2023 r. odnotowano natomiast spadek liczby świadczeniobiorców otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy (o 7,2% w porównaniu z rokiem poprzednim i 45,9% w porównaniu z 2015 r.). Zmniejszyła się również liczba osób korzystających z rent rodzinnych (odpowiednio o 1,3% i 7,3%). Podobnie jak w roku poprzednim, najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowili emeryci (77,8% całej zbiorowości), a najmniej osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (7,0%).

Przeciętna liczba osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (KRUS) była mniejsza o 1,0% względem 2022 r. i 14,0% w relacji do 2015 r. Emerytury i renty rolnicze pobierało 85,3 tys. osób.

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	718,8	746,8	743,2	748,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1938,81	2351,94	2736,32	3206,40
w tym emerytura of which retirement pension	2041,23	2425,04	2825,47	3314,37
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1140,46	1341,18	1468,04	1798,91
w tym emerytura of which retirement pension	1190,54	1366,87	1495,25	1830,78

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w 2023 r. wyniosła 3206,40 zł i była wyższa o 17,2% niż rok wcześniej. Porównując kwotę przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto do kwoty z 2015 r. odnotowano wzrost tego świadczenia o 65,4%.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez KRUS wyniosła 1798,91 zł i wzrosła o 22,5% w ujęciu rocznym. Wysokość omawianego świadczenia w relacji do 2015 r. zwiększyła się o 57,7%. W 2023 r. zaobserwowano wzrost wysokości świadczeń we wszystkich kategoriach. Wśród emerytur i rent realizowanych przez ZUS największy wzrost w skali roku odnotowano w przypadku emerytury – o 17,3%. Renta z tytułu niezdolności do pracy i renta rodzinna zwiększyły się odpowiednio o 15,9% i 15,8%. Wśród świadczeń wypłacanych przez KRUS w największym stopniu wzrosła renta z tytułu niezdolności do pracy – o 23,7%, w tym świadczenie wypadkowe o 27,2%. Przeciętna emerytura wzrosła o 22,4%, a renta rodzinna o 17,1%, w tym świadczenie wypadkowe o 23,0%.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta z ZUS w województwie małopolskim stanowiła 95,3% przeciętnej emerytury i renty w kraju, a przeciętne świadczenia pobierane przez rolników indywidualnych – 97,4%. W przypadku wypłat realizowanych przez ZUS, podobnie jak w poprzednim roku, tylko renta z tytułu niezdolności do pracy przewyższała średnią krajową (o 2,0%), renta rodzinna i emerytura były natomiast niższe (odpowiednio o 4,8% i 5,1%). Podobnie w przypadku świadczeń z KRUS wysokość niemal wszystkich wypłat kształtowała się poniżej średniej krajowej. Renta rodzinna była niższa o 8,5%, a emerytura i renta z tytułu niezdolności do pracy o 0,8%. Wyjątek stanowiły świadczenia wypadkowe, wypłacane w ramach rent rodzinnych, które były wyższe niż średnia krajowa o 1,1%.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne – wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Dochód do dyspozycji to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki obejmujące m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki; straty pieniężne.

Dochody ludności są podstawowym czynnikiem kształtującym konsumpcję i często stanowią miarę poziomu życia ludności. Obejmują one łączne przychody pieniężne oraz te otrzymywane przez gospodarstwa domowe w naturze. Pochodzą m.in. z pracy osobiście wykonywanej, świadczeń społecznych (z ubezpieczeń społecznych w tym emerytur, rent i z pozostałych świadczeń społecznych w tym świadczeń rodzinnych), innych źródeł np. z własności lub najmu. Rozpatrywane po opodatkowaniu i zapłaceniu obowiązkowych składek ubezpieczeniowych nazywane są dochodami rozporządzalnymi. Jest to ta część dochodu gospodarstwa domowego, którą może ono przeznaczyć na cele konsumpcyjne lub przyrost oszczędności. Podstawowym źródłem danych w zakresie tego tematu są wyniki reprezentacyjnego „Badania budżetów gospodarstw domowych”.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1305,45	1914,74	2038,88	2236,67	2249,79
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1269,38	1888,14	2010,48	2207,96	2194,62

a Dane za lata 2021–2022 zostały uogólnione w oparciu o wstępne wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 i nie są wprost porównywalne z danymi za lata wcześniejsze, które zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

a Data for 2021–2022 were generalised on the basis of the preliminary results of the National Population and Housing Census 2021 and are not directly comparable with the data for previous years, which were generalised on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2011.

W porównaniu z 2021 r. sytuacja materialna gospodarstw domowych poprawiła się. W 2022 r. przeciętne gospodarstwo domowe rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 2236,67 zł na osobę, tj. o 9,7% wyższym niż w roku poprzednim. Jednocześnie dochód ten był o 0,6% niższy od przeciętnego w kraju. W województwie małopolskim przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych na osobę były wyższe o 16,4% od notowanych rok wcześniej, a w relacji do kraju o 14,4% niższe.

Mediana (wartość środkowa) przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na jedną osobę w 2022 r. wyniosła 2016,67 zł i stanowiła 90,2% wartości przeciętnego dochodu rozporządzalnego.

W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych dominującą rolę odgrywały dochody z pracy najemnej, czyli wynagrodzenia i pochodne. Z tego źródła pochodziło 57,0% dochodów ogółem (w kraju 53,9%). Drugim co do wielkości źródłem dochodów gospodarstw domowych były dochody ze świadczeń społecznych, w tym ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+”. Udział tych dochodów zmniejszył się w ujęciu rocznym (o 1,4 p. proc) do poziomu 29,1% (w kraju spadek o 0,7 p. proc. do 30,8%).

Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na jedną osobę w gospodarstwach domowych stanowił, podobnie jak w 2021 r. – 5,9% (w kraju – 5,6%). W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych 11,7% stanowiły dochody z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym.

W 2022 r. przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji wyniósł 2207,96 zł i na przestrzeni roku wzrósł o 9,8% (w kraju o 8,9%).

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

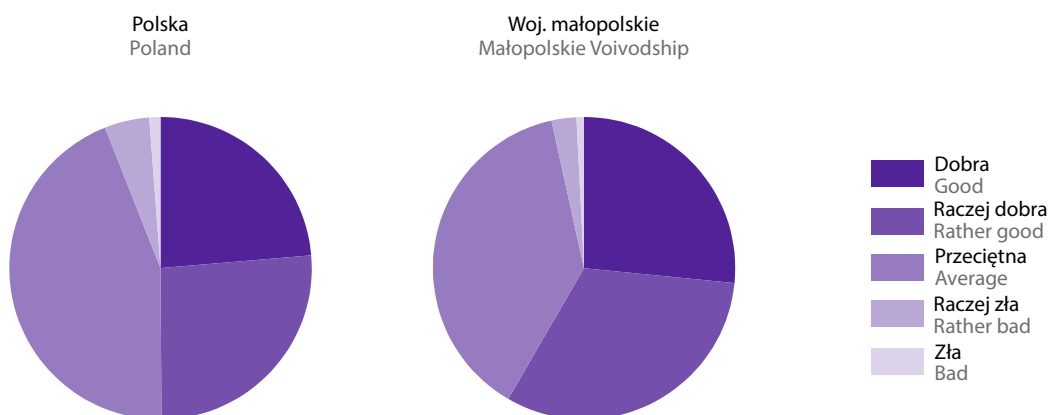
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Według Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC), w którym zebrano informacje o sytuacji gospodarstw domowych w 2022 r., wskaźnik zagrożenia ubóstwem w województwie po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wyniósł 13,6% (14,9% w 2021 r.). W Polsce zagrożonych ubóstwem było 13,7% ludności (14,8% w 2021 r.).

Jedną z miar poziomu nierówności dochodów jest współczynnik Giniego. Omawiany wskaźnik dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji wyniósł w badaniu z 2022 r. – 27,2% (27,7% w 2021 r.). Wskazuje to na zmniejszanie się nierówności w gospodarstwach domowych w województwie. W kraju wartość współczynnika Giniego wyniosła 26,3% (w 2021 r. – 26,8%).

Wykres 30. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2022 r.
Chart 30. Subjective evaluation of the material situation of households in 2022

W 2022 r. prawie 60% badanych gospodarstw domowych w województwie małopolskim (58,3%) oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą. Rezultat ten był gorszy od uzyskanego przed rokiem o 0,3 p. proc. Dla porównania w kraju oceniło tak swoją sytuację materialną 49,9% gospodarstw domowych. W przeciętnej sytuacji materialnej znajdowało się 38,2% badanych gospodarstw (38,3% w 2021 r.). Liczba gospodarstw domowych określających swoją sytuację materialną jako raczej złą lub złą wyniosła 3,5% (3,1% przed rokiem). W kraju odsetek badanych gospodarstw o przeciętnej sytuacji materialnej wyniósł 44,2%, a raczej złą lub złą – 5,9%.

W omawianym okresie subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w poszczególnych grupach społeczno-ekonomicznych była dość zróżnicowana. Najlepiej oceniały swą sytuację materialną gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, wśród których 79,5% badanych oceniło ją jako dobrą lub raczej dobrą. Podobnie oceniło swą sytuację materialną 74,6% pracowników na stanowiskach nierobotniczych. Renciści i emeryci w większości ocenili swą sytuację materialną jako przeciętną, tj. 53,8% ogółu badanych gospodarstw domowych w tej grupie. Z ogółu rencistów i emerytów w subiektywnie słabszej sytuacji materialnej byli renciści, którzy w 68,3% ocenili ją jako przeciętną, a w 9,5% jako raczej złą. Z ogółu badanych gospodarstw domowych rolników ponad połowa (52,9%) oceniło swą sytuację materialną jako przeciętną, a 9,5% jako raczej złą.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej oraz liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. W porównaniu z rokiem poprzednim zmalała liczba świadczeniobiorców świadczeń rodzinnych, jak również kwota wydatków na te świadczenia. W latach 2015–2022 zwiększała się liczba żłobków i klubów dziecięcych oraz liczba przebywających w nich dzieci.

Środowiskowa pomoc społeczna wraz ze stacjonarnymi formami pomocy społecznej tworzą System Pomocy Społecznej, który funkcjonuje w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 901). Zgodnie z ustawą pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Środowiskową pomoc pieniężną stanowią między innymi różnego rodzaju zasiłki np.: stałe, okresowe, celowe, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, pomoc dla cudzoziemców. Pomoc niepieniężna obejmuje m.in: posiłek, schronienie w placówkach dla bezdomnych, ubranie, sprawienie pogrzebu, usługi opiekuńcze, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Osoby potrzebujące mogły otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej.

W 2022 r. kontynuowano program Karta Dużej Rodziny. Głównym celem programu jest zapewnienie posiadaczom karty bardziej korzystnego, od ogólnie obowiązującego, dostępu do towarów i usług oraz innych form aktywności. Zniżki mogą być oferowane przez instytucje publiczne lub partnerów handlowych. Kartę mogą otrzymać, niezależnie od otrzymanego dochodu, rodziny z co najmniej trójką dzieci: poniżej 18 lat, poniżej 25 roku życia w przypadku, gdy dzieci uczą się w szkole lub w szkole wyższej lub bez względu na wiek w przypadku, gdy dzieci posiadają orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2022 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 162,6 tys. rodzin z województwa, tj. o 28,2% więcej niż rok wcześniej. Największy odsetek rodzin, posiadających KDR odnotowano w Krakowie – 10,9% ogólnej liczby takich rodzin w województwie. Wysoki udział zaobserwowano również w powiecie nowosądeckim – 10,3%. Najmniejszy był on natomiast w powiecie proszowskim – 1,0%.

W 2022 r. w województwie wobec 73,7 tys. osób podjęto decyzję o przyznaniu świadczeń społecznych (o 8,4% mniej niż rok wcześniej) bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania. Stanowiły one 8,1% ogólnej liczby osób w kraju, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej. Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej – w porównaniu z 2015 r. obniżyła się o 43,4%.

W 2022 r. świadczenia w formie pieniężnej otrzymało na podstawie decyzji 71,2 tys. osób, w tym głównie zasiłki celowe – 36,8 tys. osób (51,7%). Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano na podstawie decyzji dla 35,9 tys. osób, przede wszystkim w postaci codziennego posiłku dla 25,8 tys. osób.

W omawianym roku, na 10 tys. ludności przypadało 215 osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (w 2021 r. – 235, w 2015 r. – 387), tj. o 26 osób mniej niż średnio w kraju.

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	130279	91840	80447	73719
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	236611	280489	292516	295206
pomoc pieniężna financial assistance	162166	197412	203658	198380
pomoc niepieniężna non-financial assistance	74445	83077	88858	96826
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance benefits per 10 thousand population	387	267	235	215

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zawierającego informacje o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901).

W 2022 r. z różnych form środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 104,3 tys. beneficjentów, tj. mniej o 9,4% niż rok wcześniej i 49,3% niż w 2015 r. Zbiorowość ta stanowiła 8,0% ogólnej liczby beneficjentów w Polsce. Beneficjenci otrzymali wsparcie w wysokości 295,2 mln zł, co stanowiło 8,3% ogółu środków wydatkowanych na tę pomoc w kraju. Z ogólnej kwoty świadczeń mieszkańcy województwa otrzymali 198,4 mln zł, tj. 67,2% w formie świadczeń pieniężnych, a 96,8 mln zł, tj. 32,8% w formie świadczeń niepieniężnych. Najwięcej środków – 75,7 mln zł, czyli 25,7% ogólnej kwoty, wypłacono jako zasiłki stałe. Warunkiem przyznania tego świadczenia, poza kryterium dochodowym, jest niemożność podjęcia pracy (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności). Na zasiłki celowe wydatkowano 70,3 mln zł, co stanowiło 23,8% ogólnej wartości świadczeń. Trzecią pod względem wartości grupę świadczeń stanowiły usługi opiekuńcze – 49,5 mln zł, tj. 16,8%.

Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej

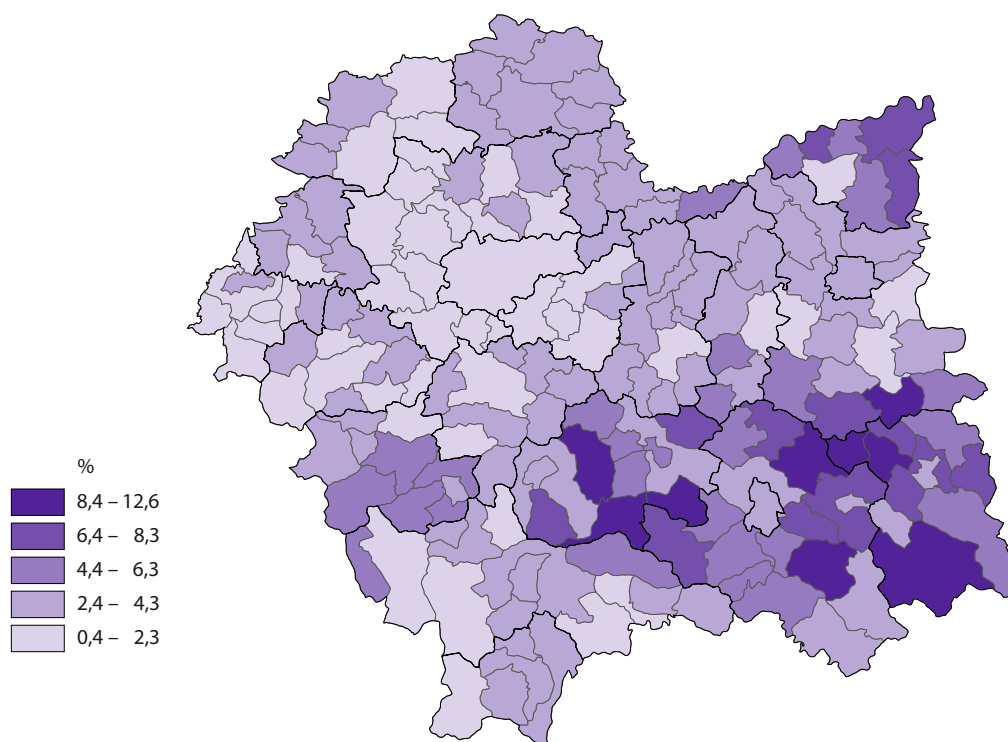
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	73855	55975	52842	48727
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	205906	126768	115140	104341
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	611	369	336	304

Udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności, określany jako zasięg korzystania z pomocy społecznej, wynosił 3,0% wobec 3,4% w kraju. Co rok zmniejszał się zasięg korzystania z pomocy społecznej – w porównaniu z 2021 r. o 0,4 p. proc., a w relacji do 2015 r. o 3,1 p. proc. (w Polsce spadek o 0,3 p. proc. i 3,7 p. proc.). W latach 2015–2022 udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej ludności województwa osiągał wartości poniżej średniej krajowej.

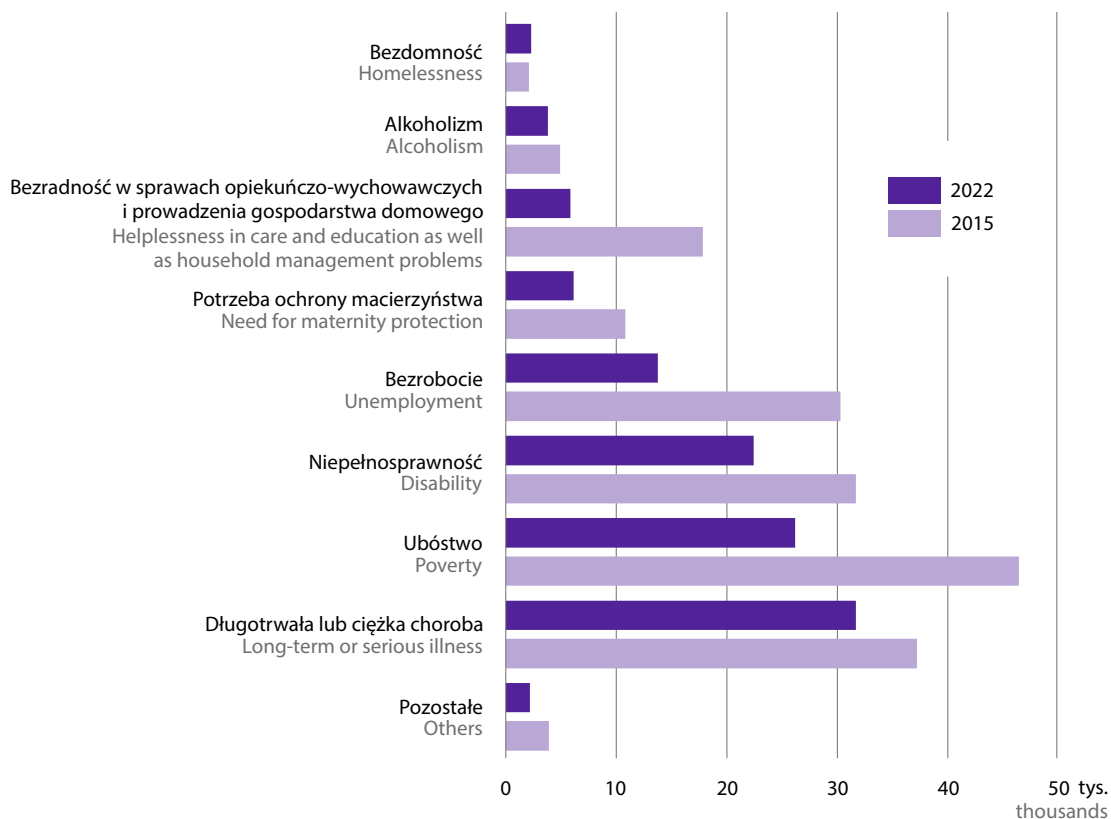
Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2022 r.

Map 28. Scope of benefiting of social assistance at domicile in 2022

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej. W 2022 r. w województwie małopolskim najczęstszym powodem przyznania świadczenia była długotrwała lub ciężka choroba – 31,8 tys. rodzin (o 2,3 tys. rodzin mniej niż w roku poprzednim). Ubóstwo i niepełnosprawność były głównymi powodami przyznania świadczenia dla odpowiednio 26,3 tys. i 22,5 tys. rodzin (w obu przypadkach 1,6 tys. mniej niż w 2021 r.). W ujęciu rocznym odnotowano spadek liczby rodzin korzystających z przyznanej pomocy w większości kategorii. Więcej rodzin uzyskało natomiast pomoc ze względu na sieroctwo oraz trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy.

Wykres 31. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn^a
Chart 31. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons^a

^a Na podstawie decyzji.
^a Based on the decisions.

System świadczeń rodzinnych jest systemem pomocowym państwa skierowanym głównie do rodzin o najniższych dochodach. Państwo udziela finansowej pomocy w wychowywaniu dzieci oraz wspomaga osoby starsze i niepełnosprawne w celu zaspokojenia potrzeb życiowych. Część świadczeń rodzinnych – zasiłek rodzinny, specjalny zasiłek opiekuńczy, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, to świadczenia zależne od kryterium dochodowego. Te świadczenia są przyznawane na roczne okresy zasiłkowe. Podstawę prawną systemu świadczeń rodzinnych stanowi ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323).

Beneficjenci świadczeń rodzinnych to rodziny pobierające świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu oraz osoby dorosłe pobierające świadczenia na siebie.

W 2022 r. ze świadczeń rodzinnych w województwie korzystało średnio miesięcznie 291,6 tys. świadczeniobiorców, czyli o 33,5 tys. mniej niż rok wcześniej. W ciągu roku wypłacono świadczenia na łączną kwotę 871,7 mln zł, tj. o 8,9 mln zł mniejszą niż w 2021 r. Wartość świadczeń wypłaconych w województwie stanowiła 7,6% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w Polsce.

W strukturze wydatków na świadczenia rodzinne w 2022 r., dominowały wydatki na świadczenia opiekuńcze, czyli jedną z form pomocy skierowaną do osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Na te świadczenia przeznaczono łącznie 519,8 mln zł, tj. 59,6% ogólnej kwoty wydatków na świadczenia rodzinne w województwie. Na świadczenia pielęgnacyjne wydano 342,0 mln zł, co stanowiło 39,2% świadczeń rodzinnych. Ponadto wypłacono zasiłki rodzinne wraz z dodatkami (278,1 mln zł, tj. 31,9% łącznej kwoty wypłaconych świadczeń rodzinnych), świadczenia rodzicielskie (54,2 mln zł, tj. 6,2%) oraz jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (15,5 mln zł, tj. 1,8%). Podobnie jak w poprzednich latach najwyższą łączną kwotę świadczeń rodzinnych wypłacono w Krakowie (107,2 mln zł), natomiast najniższą w powiecie proszowskim (9,8 mln zł).

W kwietniu 2016 r. w ramach rządowego programu „Rodzina 500 plus” wprowadzono świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w wieku poniżej 18 lat. Do końca czerwca 2019 r. przysługiwało na drugie i kolejne dzieci (do ukończenia 18 roku życia), niezależnie od dochodu oraz na pierwsze lub jedyne dziecko, jeżeli dochód netto na osobę w rodzinie nie przekraczał 800 zł (lub 1200 zł w przypadku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym). Od lipca 2019 r. nastąpiły zmiany w zasadach wypłacania świadczenia wychowawczego i zostały nim objęte wszystkie dzieci w wieku do 18 lat, niezależnie od wysokości uzyskiwanego dochodu na osobę w rodzinie.

Tablica 18. Świadczenie wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. “FAMILY 500+” child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2020	2021	2022
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1615842	3795384	3789871	3991204
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit	360198	595549	599947	637970

Wartość wypłaconych w 2022 r. świadczeń wychowawczych wyniosła 3991,2 mln zł i była wyższa o 5,3% w porównaniu z poprzednim rokiem. Kwota świadczeń wychowawczych wypłaconych w województwie stanowiła 9,5% ogółu tych świadczeń wypłaconych w kraju. W tekście nie uwzględniono dodatku wychowawczego, wypłacanego na dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka. Przeciętnie w miesiącu świadczenie wypłacano na 638,0 tys. dzieci. Najwyższą kwotę świadczeń wychowawczych, tj. 857,0 mln zł, wypłacono w Krakowie na średnio miesięcznie 138,2 tys. dzieci. Najniższą kwotę przeznaczono natomiast na ten cel w powiecie proszowskim – 46,1 mln zł na średnio miesięcznie 7,5 tys. dzieci.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2021	2022
Dobry Start^a Good Start ^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	123154,5	122858,1	128706,0
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	410711	409637	429146
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	447277	366295	326546	278147
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children for whom the parents shall receive family allowances	219764	176908	156639	132868
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku share of children aged under 17 years for whom the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	31,6	24,9	22,0	18,7
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	73533,0	63565,2	61407,8	56711,0
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	174203	146815	141383	129357
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	509466,0	510533,8	529950,3	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	600863	611930	623016	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the “Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godzin dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godzin dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W latach 2015–2022 w województwie znacząco poprawiła się sytuacja w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. W końcu grudnia 2022 r. na terenie województwa działało 566 żłobków i klubów dziecięcych (więcej o 4,8% niż rok wcześniej i 169,5% w porównaniu z 2015 r.). Stanowiły one 10,7% wszystkich placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w Polsce. Wśród ogółu tego typu placówek największy odsetek stanowiły żłobki (84,5%). Łącznie placówki dysponowały 20,3 tys. miejsc, a w ciągu roku przebywało w nich 27,1 tys. dzieci, tj. o 3,0 tys. więcej niż w roku poprzednim. Koszty pobytu w placówkach dla 74,5% dzieci zostały częściowo lub całkowicie pokryte przez gminy.

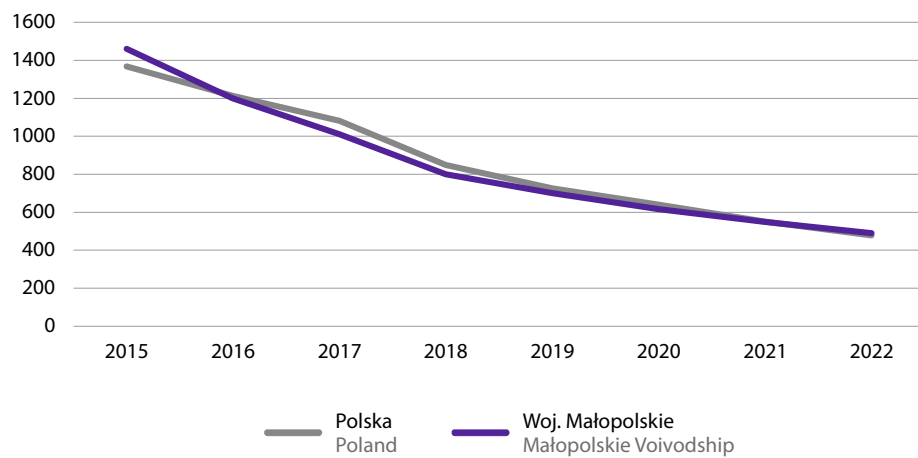
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Żłobki Nurseries	171	433	458	478
w tym publiczne of which public	38	68	70	79
Kluby dziecięce Children's clubs	39	80	82	88
w tym publiczne of which public	3	14	14	17
Miejsca: Places:				
w żłobkach in nurseries	6412	16456	17736	18589
w klubach dziecięcych in children's clubs	687	1458	1550	1717
Dzieci przebywające (w ciągu roku): Children staying (during the year):				
w żłobkach in nurseries	9134	20585	22006	24616
w klubach dziecięcych in children's clubs	881	2022	2109	2524

Według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r. na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych przypadało 83 dzieci przebywających w tych placówkach (w Polsce 86), przed rokiem – 78 dzieci. Najwyższą wartość wskaźnik ten osiągnął w powiecie tarnowskim (100), a najniższą w brzeskim (62).

Wykres 32. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych

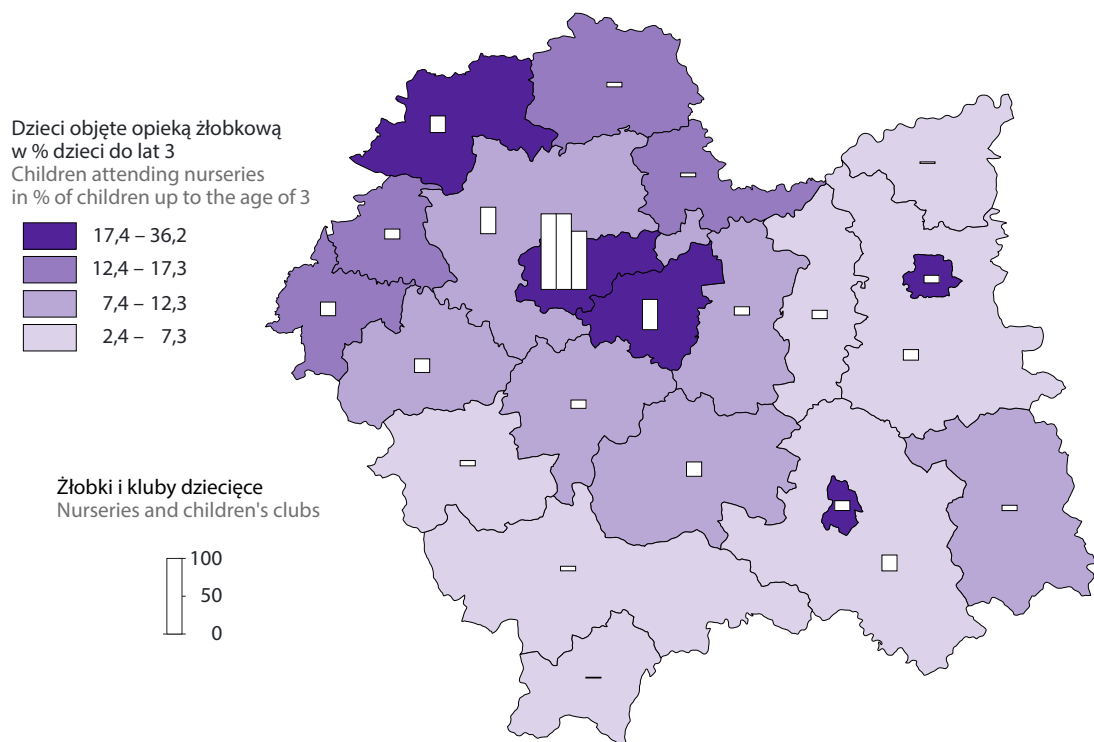
Chart 32. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs

Na 1000 dzieci w wieku do lat 3 przypadało 169 dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych, w Polsce – 180. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Krakowie (362), najniższą w powiecie tatrzańskim (24).

Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2022 r.

Map 29. Nurseries and children's clubs in 2022

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Z roku na rok systematycznie przybywa mieszkań w zasobach mieszkaniowych (w miastach szybciej niż na wsi). Na 1000 ludności przypadało 385 mieszkań (w miastach 480, na wsi 298).

Poprawiają się warunki mieszkaniowe ludności: zmniejsza się przeciętna liczba osób w mieszkaniu, a rośnie zarówno przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania, jak i powierzchnia przypadająca na jedną osobę.

Zwiększyła się długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz liczba przyłączy prowadzących do budynków.

Według stanu na koniec 2022 r. zasoby mieszkaniowe w województwie małopolskim obejmowały 1320,8 tys. mieszkań, co stanowiło 8,5% zasobów krajowych. W relacji do poprzedniego roku liczba mieszkań wzrosła o 21,2 tys. (o 1,6%), a w porównaniu z 2015 r. o 174,9 tys. (o 15,3%). Szybciej przybywa mieszkań zlokalizowanych w miastach; w ciągu 7. lat wspomniany wzrost wyniósł 17,4%, podczas gdy na wsi 12,3%. W Polsce w tym samym czasie liczba mieszkań w zasobach ogółem zwiększyła się o 10,3%, w miastach – o 11,0%, na terenach wiejskich – o 8,9%.

Pod względem powierzchni użytkowej i liczby izb wyższy standard posiadały mieszkania na wsi, gdzie przeciętna wielkość mieszkania wyniosła 103,8 m² i była większa o 38,9 m² niż mieszkania w mieście. Najmniejsze mieszkania odnotowano w miastach na prawach powiatu: w Krakowie (57,8 m²), Tarnowie (64,5 m²) i Nowym Sączu (76,3 m²). Największą powierzchnię użytkową posiadały mieszkania w powiecie krakowskim (104,6 m²).

Mieszkanie na wsi posiadało średnio 4,79 izby, podczas gdy w mieście było to 3,44 izby. Mieszkania o liczbie izb mniejszej niż średnia w województwie (3,98 izby) znajdowały się w miastach na prawach powiatu: Krakowie (3,08), Tarnowie (3,60) i Nowym Sączu (3,93), co wynika z dominującego w miastach budownictwa wielomieszkaniowego. Pozostałe powiaty osiągnęły wskaźnik wyższy od średniej wojewódzkiej, przy czym największy odnotowano w powiatach krakowskim i myślenickim (po 4,73).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Mieszkania Dwellings	1145914	1284212	1299582	1320769
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	340	374	379	385
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,92	3,98	3,99	3,98
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	78,0	80,2	80,4	80,6
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,94	2,67	2,64	2,60

^a Na podstawie bilansów opartych na wynikach spisu powszechnego z 2011 r. (dla 2015) oraz spisu powszechnego z 2021 r. (dla lat 2020–2022).

^a On the basis of balances based on the results of national census of 2011 (for 2015) and national census of 2021 (for 2020–2022).

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans zasobów mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

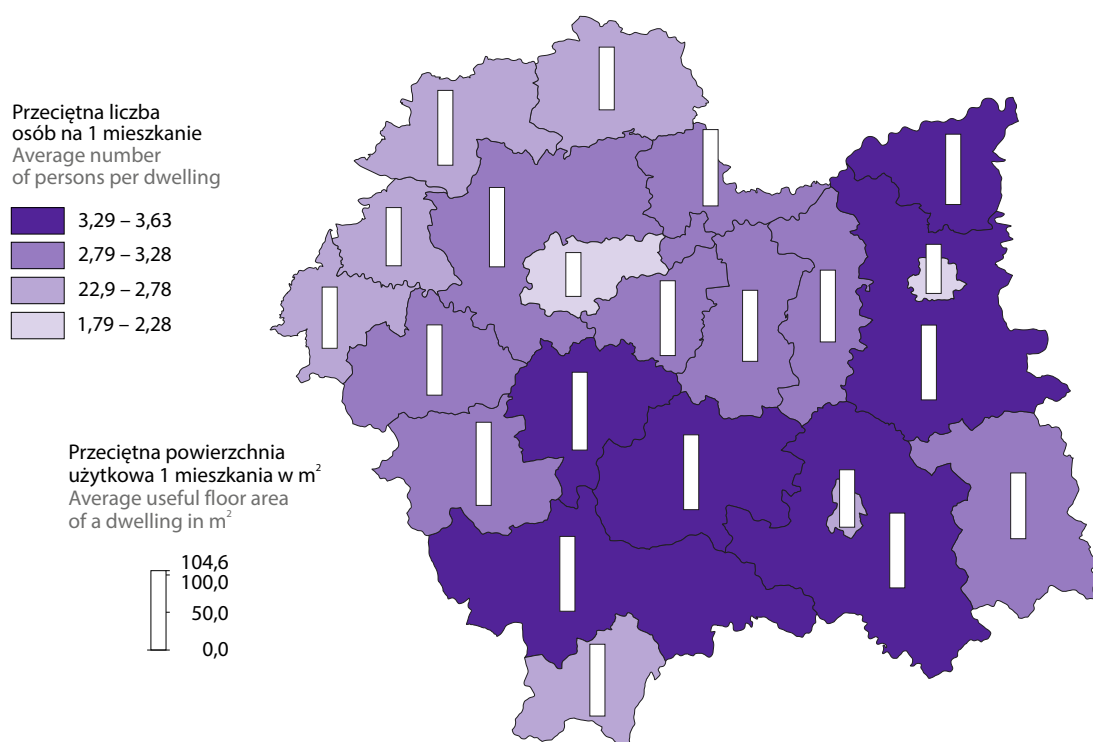
Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń przewoźnych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności według powiatów w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Housing conditions of population by powiats in 2022

As of 31 December

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej w końcu 2022 r. wyniosła 23601,0 km (wzrost w relacji do 2021 r. o 332,7 km), co stanowiło 7,0% długości sieci wodociągowej w Polsce. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wyniosła 535,2 tys. szt. i w odniesieniu do 2021 r. wzrosła o 2,8%.

W 2022 r. na terenach wiejskich zlokalizowanych było 17703,7 km długości sieci wodociągowej (tj. 75,0% sieci wojewódzkiej) oraz 356,6 tys. szt. przyłączy do budynków mieszkalnych (tj. 66,6%). W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci wodociągowej na terenach wiejskich wzrosła o 1,6%, a w miastach o 0,9%.

Duże dysproporcje w długości sieci wodociągowych obszarów wiejskich i miejskich uwarunkowane są m.in. różnicami w koncentracji ludności oraz gęstości zabudowy. Zagęszczenie sieci wodociągowej w województwie wyniosło 155,4 km na 100 km² (w Polsce – 108,0 km) W miastach zagęszczenie sieci było znacznie wyższe niż na wsi (355,4 km wobec 130,9 km).

Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Sieć wodociągowa (rozdzielcza i przesyłowa) w km Water supply network (distribution and transmission) in km	21131,5	22977,7	23268,3	23601,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	458790	508108	520823	535168
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	90,3	98,1	96,8	98,6

W 2022 r. z sieci wodociągowej korzystało 82,4% ogółu liczby ludności województwa, co w porównaniu z 2021 r. oznaczało wzrost o 0,3 p. proc., a w odniesieniu do 2015 r. o 1,7 p. proc. W kraju odsetek korzystających z wodociągu wyniósł 92,5%, tym samym był większy odpowiednio o 0,1 p. proc. i 0,7 p. proc.

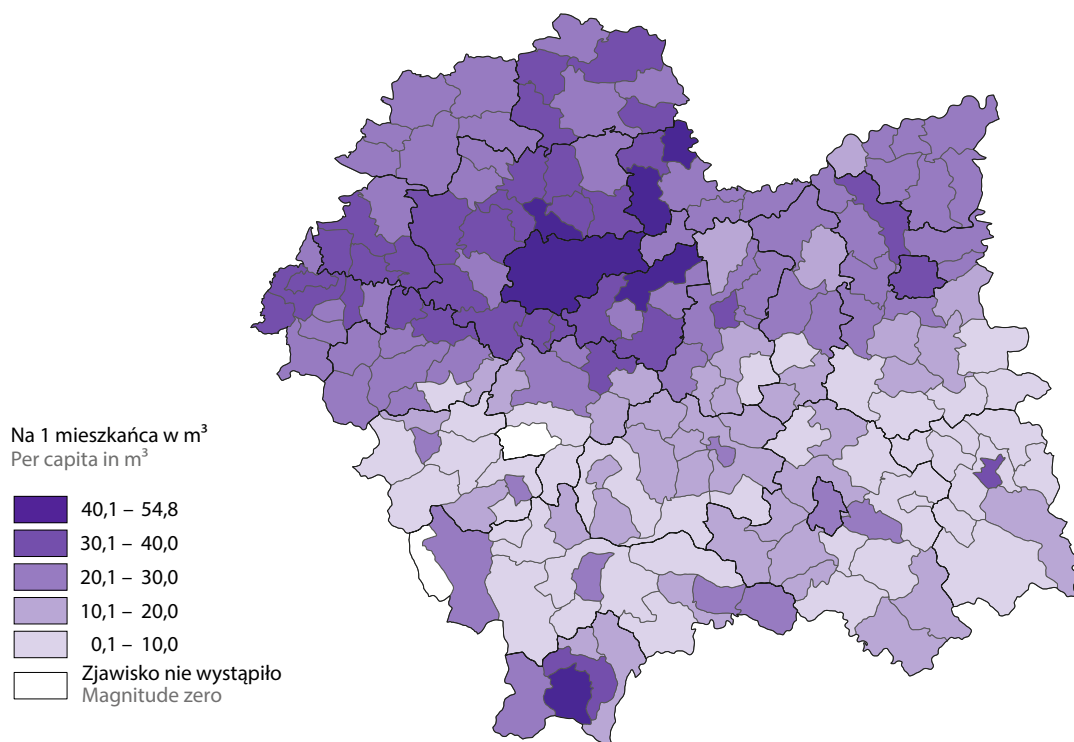
W miastach wskaźnik ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 95,9% i była to wartość wyższa od zanotowanej zarówno w 2021 r., jak i w 2015 r. (odpowiednio o 0,1 p. proc. i 0,7 p. proc.). Na obszarach wiejskich z sieci wodociągowej korzystało 70,0% ogółu ludności (wzrost o 0,5 p. proc. w porównaniu z 2021 r. i 3,0 p. proc. w relacji do 2015 r.).

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 98,6 hm³ i w porównaniu z 2021 r. zwiększyło się o 1,8 hm³. W przeliczeniu na jednego mieszkańca zużycie wody wyniosło 28,7 m³, przy czym w miastach było to 37,6 m³, a na terenach wiejskich 20,6 m³. W Polsce przeciętne zużycie wody w gospodarstwie domowym *per capita* było o 5,3 m³ wyższe niż w województwie małopolskim, w tym w miastach było o 2,1 m³ mniejsze, a na wsi o 11,2 m³ większe.

Największe średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca odnotowano w gminie Zakopane (54,8 m³), a najmniejsze w gminach Budzów i Łużna (po 0,1 m³ na osobę). W dwóch gminach nie było sieci wodociągowej.

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2022 r.

Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2022

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

W 2022 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 18269,4 km i stanowiła 10,3% długości sieci krajowej. W relacji do 2021 r. zwiększyła się o 2,7%, a w porównaniu z 2015 r. o 21,4% (w kraju odpowiednio wzrost o 2,4% i o 18,7%). Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych w relacji do 2021 r. wzrosła o 4,1% osiągając poziom 379,5 tys. szt.

Na obszarach wiejskich znajdowała się większa część (68,8%) sieci kanalizacyjnej województwa oraz większość przyłączy (57,9%). W porównaniu z 2021 r. długość sieci na terenach wiejskich wzrosła o 427,5 km, a liczba przyłączy o 9437 szt. (w miastach wzrost odpowiednio o 58,7 km i o 5464 szt.).

Na 100 km² powierzchni województwa przypadało 120,3 km sieci kanalizacyjnej (w Polsce – 56,8 km), co oznacza wzrost w relacji do poprzedniego roku o 3,2 km na 100 km² (w Polsce – o 1,3 km). Zagęszczenie sieci kanalizacyjnej w miastach wyniosło 343,8 km (w kraju – 315,0 km), a na wsi – 92,9 km (w kraju – 36,8 km). W porównaniu z 2015 r. gęstość sieci w województwie zwiększyła się o 21,2 km, w miastach – o 34,5 km, a na wsi – o 19,5 km.

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Sewage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Sieć kanalizacyjna rozdzielcza ^a w km Sewage distribution system ^a in km	15050,4	17361,2	17783,2	18269,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	289292	351883	364582	379483
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	105,9	114,0	116,0	117,5
w tym oczyszczane of which treated	105,9	114,0	115,8	117,5

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

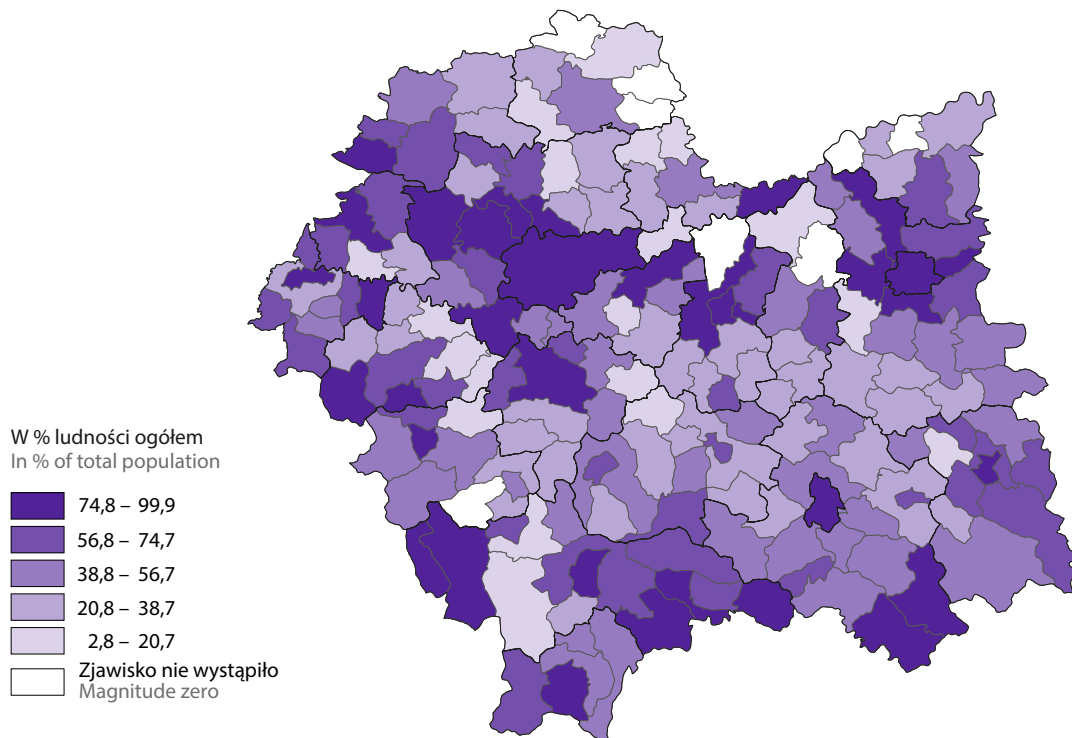
Odsetek ludności województwa korzystający z sieci kanalizacyjnej wyniósł 65,7% (w Polsce – 72,3%) i był większy zarówno w ujęciu rocznym (o 0,5 p. proc.), jak i w porównaniu z 2015 r. (o 4,3 p. proc.). W Polsce wzrost był nieco mniejszy i wyniósł odpowiednio 0,4 p. proc. i 2,6 p. proc.

W miastach odsetek ludności korzystającej z systemu odprowadzania ścieków był znacznie większy niż na terenach wiejskich – odpowiednio 89,5% i 44,0% (w kraju – 90,9% i 44,8%). W relacji do 2015 r. wskaźnik ten wzrósł w miastach o 1,7 p. proc., a na wsi o 7,4 p. proc.

Wśród gmin województwa największy udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej odnotowano w Mucharzu (99,9%), a najmniejszy w Biskupicach (2,8%). Osiem gmin nie miało sieci kanalizacyjnej.

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2022 r.

Map 32. Population connected to the sewage system in 2022

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Długość sieci gazowej w 2022 r. wyniosła 26689,7 km i w porównaniu z 2021 r. zwiększyła się o 4,0%, a w stosunku do 2015 r. o 15,0% (w kraju odpowiednio wzrost o 3,3% i 17,3%). Liczba przyłączy gazowych wyniosła 520,9 tys. szt. i była większa o 2,7% niż w 2021 r. i 19,7% w relacji do 2015 r.

Na obszarach wiejskich długość sieci gazowej stanowiła 74,4% całej sieci gazowej województwa, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieskalnych – 64,5%. W odniesieniu do 2021 r. długość sieci na obszarach wiejskich wzrosła o 783,5 km (o 4,1%), a w miastach o 244,3 km (o 3,7%).

W ciągu 2022 r. gospodarstwa domowe zużyły 6517,5 GWh gazu sieciowego, czyli o 8,5% mniej niż rok wcześniej (w kraju o 5,1%). Spadek zużycia gazu wystąpił zarówno wśród mieszkańców wsi, jak i miast (odpowiednio o 13,6% i 3,2%). W omawianym okresie liczba odbiorców gazu wzrosła o 3,4% (w kraju o 2,2%). Na obszarach wiejskich wzrost wyniósł 4,2%, a w miastach – 3,0%. W porównaniu z 2021 r. zużycie gazu sieciowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca spadło o 8,5% (na wsi o 13,8%, a w miastach o 2,9%).

W 2022 r. gęstość sieci gazowej w przeliczeniu na 100 km² wyniosła 170,8 km i w odniesieniu do 2021 r. wzrosła o 6,8 km (w kraju wzrosła o 1,6 km). W miastach zagęszczenie sieci wyniosło 401,9 km i było znacznie większe niż na terenach wiejskich, gdzie wskaźnik ten osiągnął wartość 142,4 km.

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

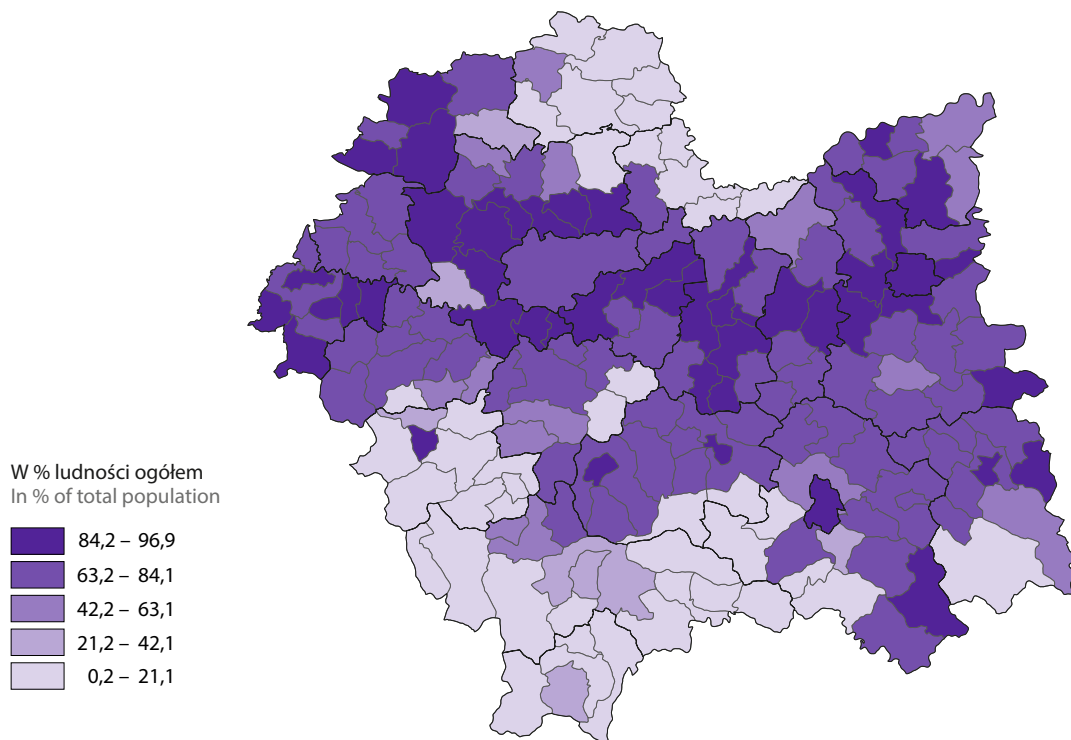
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	23213,3	24849,4	25661,9	26689,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	434993	486908	507064	520880
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	713,3	825,6	843,6	872,5
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	4355,1	5762,0	7126,0	6517,5
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1292,0	1676,9	2076,8	1900,7

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

W 2022 r. z sieci gazowej korzystało 67,2% mieszkańców województwa (w kraju – 55,9%) wobec 66,3% w 2021 r. i 62,3% w 2015 r. Ze względu na większe zagęszczenie sieci gazowej w miastach, z gazu sieciowego korzystało 74,2% ludności miejskiej (w kraju – 72,2%) i 60,8% ludności zamieszkującej tereny wiejskie (w Polsce – 32,0%). W porównaniu z 2021 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci na wsi o 1,2 p. proc., a w miastach o 0,7 p. proc.

Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej wystąpił w gminie miejskiej Gorlice (96,9%), a najmniejszy w gminach: Kozłów, Łapsze Niżne, Słaboszów, Zawoja (po 0,2%).

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2022 r.
 Map 33. Population connected to the gas supply system in 2022

Ochrona zdrowia

Health care

W 2022 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, a także liczba udzielonych w nich porad. Liczba szpitali ogólnych zmniejszyła się, tak jak i liczba łóżek, którymi placówki dysponowały. W ujęciu rocznym wzrosła liczba hospitalizowanych pacjentów. Zwiększyła się liczba personelu medycznego w podstawowych grupach zawodów medycznych: lekarzy, lekarzy dentystów, położnych, farmaceutów, fizjoterapeutów i diagnostów laboratoryjnych. Nieznacznie mniejsza była liczba pielęgniarek. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia były większe niż w roku poprzednim.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarstwa świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W końcu 2022 r. w województwie działało 2199 podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (w Polsce – 26,1 tys.) realizujących świadczenia finansowane ze środków publicznych w przychodniach i praktykach lekarskich. Wśród nich funkcjonowało 2076 przychodni (w kraju 22,6 tys.) oraz 123 praktyki lekarskie i stomatologiczne (w kraju 3,5 tys.). W porównaniu z 2021 r. liczba przychodni zwiększyła się o 2,1% (w kraju – o 2,9%), natomiast liczba praktyk lekarskich spadła o 2,4% (w Polsce – 7,3%). W relacji do 2015 r. liczba przychodni zwiększyła się o 14,3%, natomiast liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się o 34,9% (w kraju odnotowano odpowiednio wzrost o 10,7% oraz spadek o 37,3%).

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przychodnie Out-patient departments	1817	1966	2034	2076
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^a Medical and dental practices ^a	189	130	126	123
Porady udzielone ^{bc} w tys. Consultations provided ^{bc} in thousands				
lekarskie ^d medical ^d	24684,5	23393,0	25450,0	26566,3
stomatologiczne dental	3422,9	2870,4	3385,0	3627,5
Szpital ogólny General hospitals	81	72	73	72
Łóżka w szpitalach ogólnych Beds in general hospitals	14861	13540	13819	13590
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	44,1	39,4	40,3	39,6
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	69,9	59,6	66,4	69,8
Przeciętny pobyt chorego w dniach Average patient stay in days	5,9	5,8	6,0	5,7

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

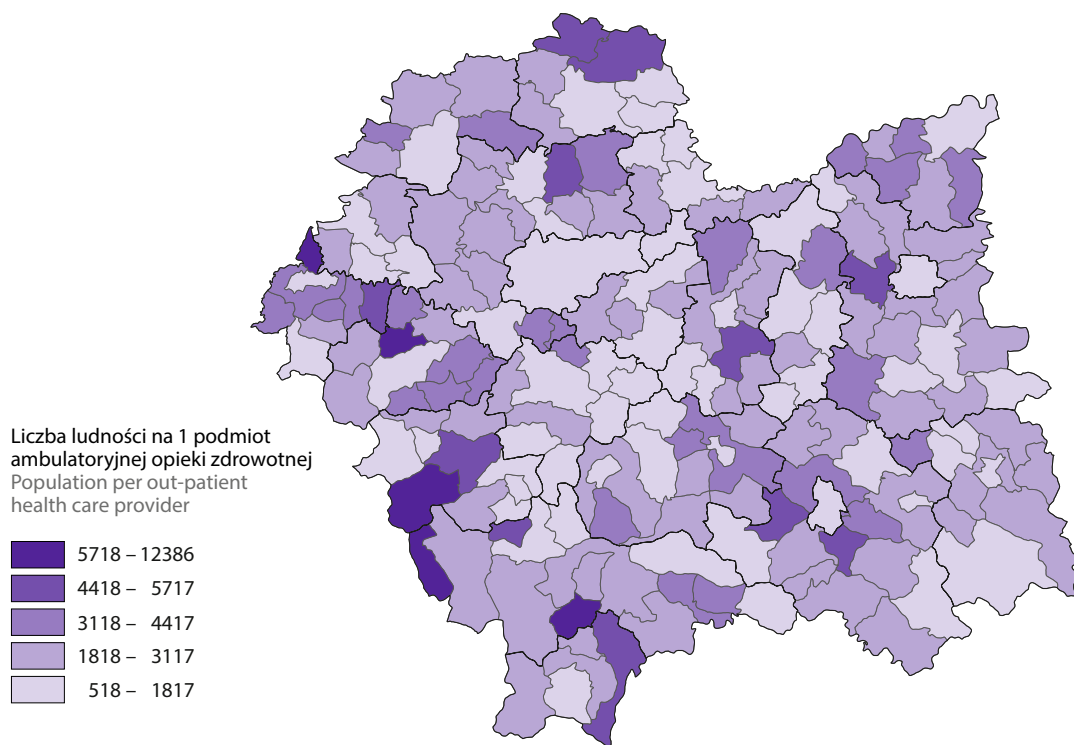
a Data concern practices that have signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

Według stanu w końcu 2022 r. w województwie małopolskim na jeden podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadało 1559 osób (w 2021 r. – 1588, a w 2015 r. – 1681). W kraju wskaźnik ten wahał się od 1481 w 2015 r. do 1448 w 2022 r.

W ciągu 2022 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono 30193,8 tys. porad (o 4,7% więcej niż w 2021 r. i 7,4% niż w 2015 r.), co stanowiło 9,0% wszystkich porad w Polsce. W podstawowej opiece zdrowotnej porady ambulatoryjne stanowiły 48,2%, natomiast w opiece specjalistycznej – 50,4%, w tym 12,0% to porady lekarzy dentyków. Liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa wyniosła 8,8 (w kraju – 8,9).

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2022 r.

Map 34. Out-patient health care in 2022

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy.

W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

Jednym z wielu czynników decydujących o warunkach życia ludności jest poziom zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, który przekłada się na długość życia i stan zdrowia mieszkańców. Podstawowym zadaniem sprawnie działającego systemu ochrony zdrowia jest zapewnienie dostępu do kadry medycznej, a także dbanie o jakość oferowanych usług. W województwie małopolskim w 2022 r. opiekę nad pacjentami sprawowało 12,0 tys. lekarzy (w tym 8,0 tys. lekarzy specjalistów), 3,3 tys. lekarzy dentystów, 19,4 tys. pielęgniarek, 2,6 tys. położnych, 4,1 tys. fizjoterapeutów, 2,6 tys. farmaceutów oraz 1,3 tys. diagnostów laboratoryjnych.

W porównaniu z 2021 r. zwiększyła się liczba personelu we wszystkich zawodach medycznych, z wyjątkiem pielęgniarek, których było mniej o 0,2%. Liczba lekarzy wzrosła o 1,8%, lekarzy dentystów o 1,7%, położnych o 0,2%, fizjoterapeutów o 5,2%, a farmaceutów i diagnostów laboratoryjnych po 1,5%. W relacji do 2019 r. nastąpił wzrost we wszystkich omawianych zawodach medycznych, w tym największy wśród fizjoterapeutów – o 25,4%.

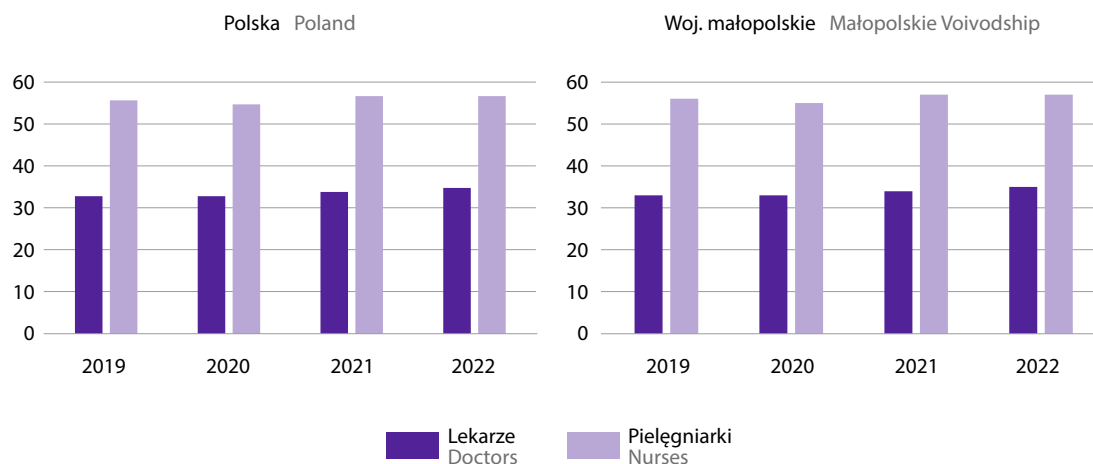
W końcu 2022 r. w województwie, podobnie jak w kraju, na 10 tys. mieszkańców przypadało przeciętnie 35 lekarzy i 57 pielęgniarek.

Wykres 33. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Doctors and nurses per 10 thousand population

As of 31 December

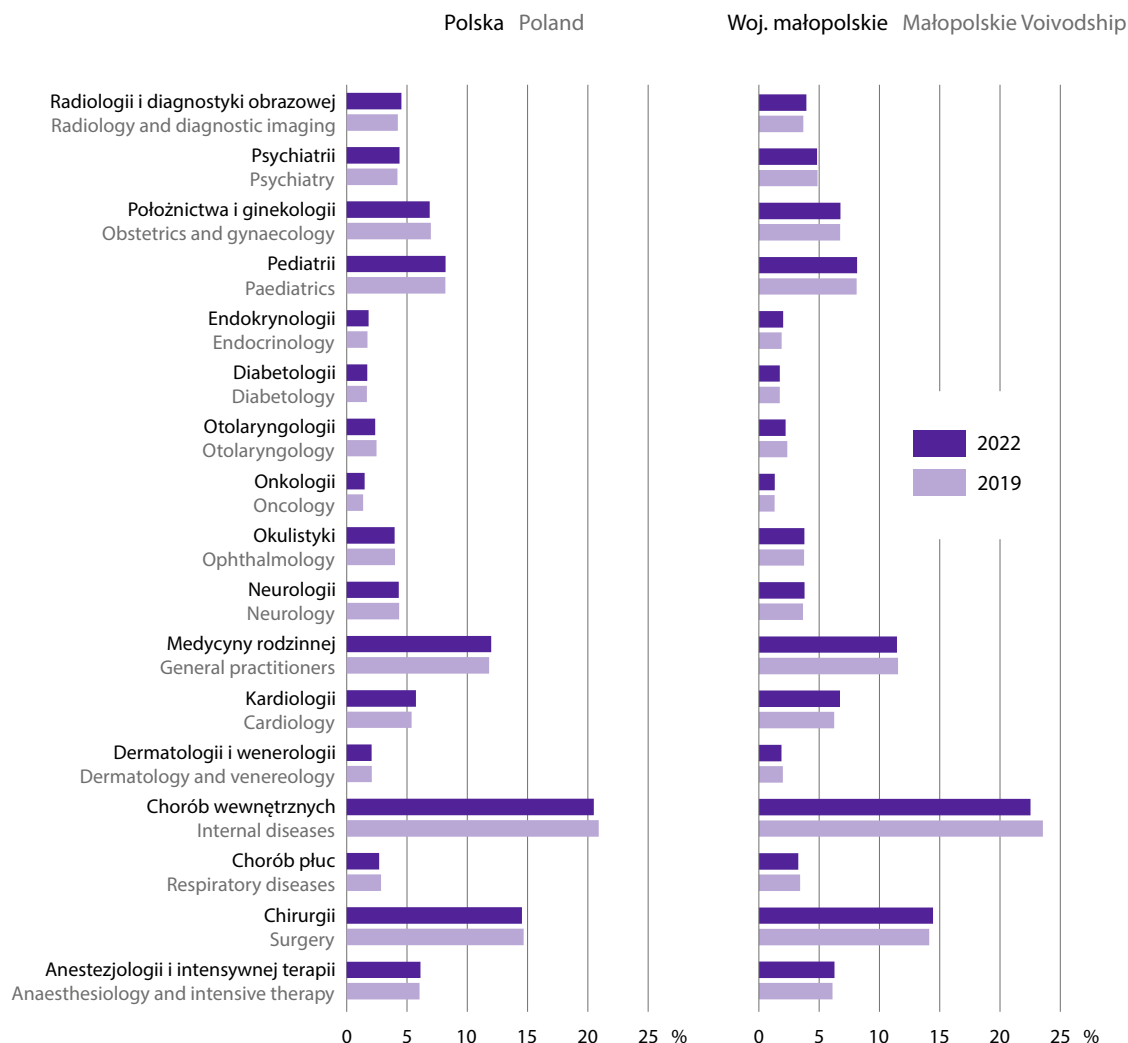

Jednym z czynników świadczących o poziomie kwalifikacji lekarzy jest odsetek lekarzy specjalistów. Na koniec 2022 r. lekarze specjaliści stanowili 66,4% ogólnej liczby lekarzy w województwie (w kraju – 66,8%). Najpopularniejszą specjalizacją, którą legitymował się więcej niż co piąty lekarz była specjalizacja z zakresu chorób wewnętrznych (22,5%).

Wykres 34. Udział lekarzy wybranych specjalizacji w ogólnej liczbie lekarzy specjalistów

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 34. Share of doctors of selected specialisations in the total number of medical specialists
As of 31 December

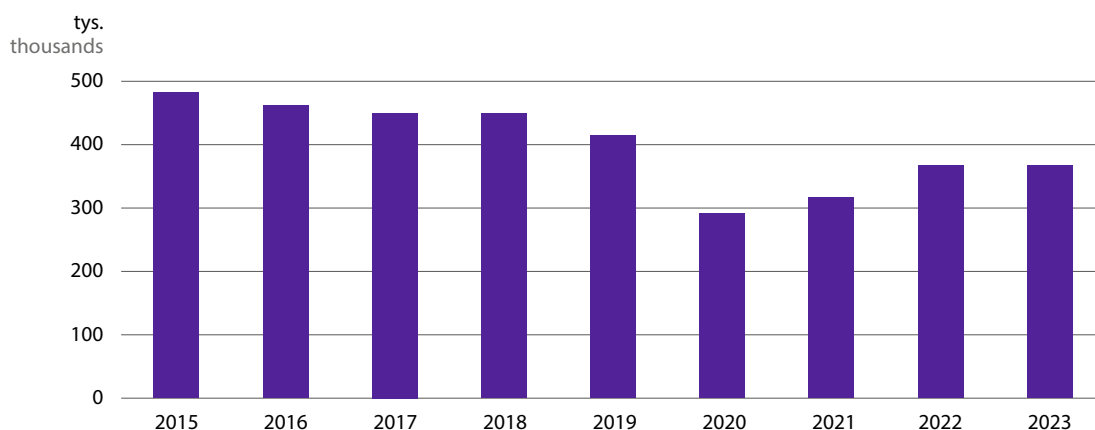
Na koniec 2022 r. w województwie małopolskim funkcjonowały 72 stacjonarne szpitale ogólne (w 2021 r. – 73, w 2015 r. – 81). W placówkach tych do dyspozycji pacjentów było 13,6 tys. łóżek (spadek o 1,7% w stosunku do 2021 r. oraz o 8,6% w porównaniu z 2015 r.). Na 10 tys. mieszkańców przypadało 40 łóżek (średnio 252 osoby na jedno łóżko), podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 43 (230 osób na jedno łóżko). Przeciętne wykorzystanie łóżka w ciągu roku wyniosło 69,8% (w kraju – 64,6%) i było większe o 3,4 p. proc. niż w 2021 r. Liczba hospitalizowanych wyniosła 569,6 tys. osób, tj. o 9,2% więcej niż rok wcześniej. Przeciętny pobyt chorego na oddziałach szpitalnych trwał 6 dni (w kraju – 5). Średnie wykorzystanie łóżka w szpitalach ogólnych wzrosło z 242 dni w 2021 r. do 255 w 2022 r. (w Polsce – z 224 do 236).

W województwie małopolskim stosunkowo dobrze rozwinięte jest leczenie uzdrowiskowe. W końcu 2022 r. funkcjonowały 44 zakłady leczenia uzdrowiskowego (w kraju – 254). W ciągu roku leczeniem uzdrowiskowym objęto 104,0 tys. osób (o 47,5% więcej niż w 2021 r.), z których 92,3% skorzystało z usług oferowanych przez 39 szpitali i sanatoriów w systemie stacjonarnym. Szpitale i sanatoria uzdrowiskowe w województwie stanowiły 17,3% wszystkich tego typu zakładów działających w kraju. W placówkach tych jedno łóżko wykorzystywane było średnio przez 273 dni (191 dni w 2021 r.), w kraju – 263 dni. Średni czas pobytu kuracjusza w opiece stacjonarnej wyniósł 18 dni (średnia w kraju – 16 dni).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. pomoc medyczną w nagłych wypadkach świadczyło 136 zespołów ratownictwa medycznego (w 2022 r. – 135, a w 2015 r. – 123), z tego 115 zespołów podstawowych i 21 specjalistycznych. W ramach systemu działał jeden lotniczy zespół ratownictwa medycznego oraz 21 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR). Pomoc doraźną świadczyło również pięć izb przyjęć.

Wykres 35. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izb przyjęć

Chart 35. Out-patient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

W 2023 r. w województwie małopolskim odnotowano 231,9 tys. wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia (tj. 8,3% ogólnej liczby wyjazdów w kraju). W porównaniu z 2022 r. liczba wyjazdów zmniejszyła się o 5,5%, a w kraju o 9,4%. Liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotnego na miejscu zdarzenia wyniosła 232,4 tys., co oznacza spadek o 5,7% do roku poprzedniego.

Wskaźnik dostępności świadczeń medycznych udzielanych przez zespoły ratownictwa medycznego, wyrażony jako liczba zespołów (podstawowych i specjalistycznych) na 100 tys. ludności w 2023 r., wyniósł 3,9 (w kraju 4,2).

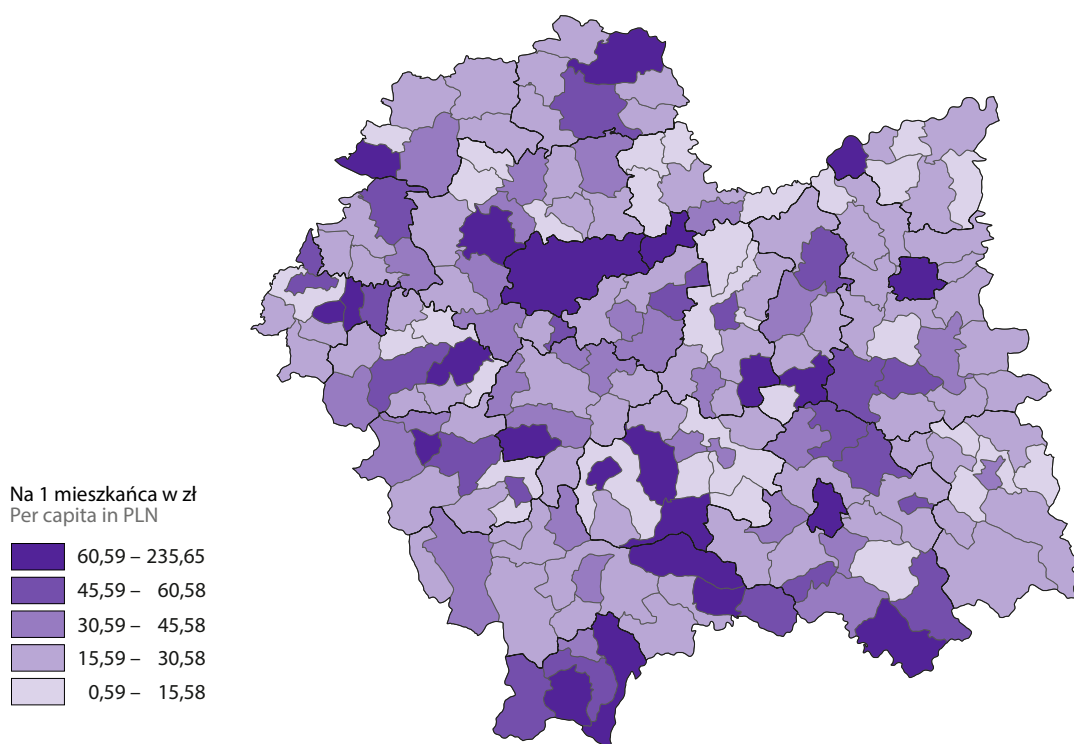
Świadczenia medyczne w trybie ambulatoryjnym w placówkach działających w ramach Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne otrzymało 367,2 tys. osób. W ujęciu rocznym liczba świadczeń medycznych była nieznacznie większa (o 0,1%). Szpitalne oddziały ratunkowe świadczyły również pomoc stacjonarną, w ramach której objęto leczeniem 249,7 tys. osób, tj. o 10,9% więcej niż w 2022 r.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia w 2022 r. wyniosły łącznie 497,1 mln zł, co oznacza wzrost o 3,6% w relacji do poprzedniego roku. W przeliczeniu na jednego mieszkańca wydatki jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia wyniosły 144,99 zł (w 2021 r. – 139,80 zł). W strukturze jednostek administracyjnych, jako płatników ochrony zdrowia, 233,8 mln zł stanowiły wydatki województwa, 93,6 mln zł wydatki powiatów, 86,3 mln zł wydatki gmin, a 83,4 mln zł wydatki miast na prawach powiatu. W porównaniu z 2021 r. wydatki publiczne na ochronę zdrowia zwiększyły się w gminach (o 29,4%), powiatach (o 21,3%) oraz w województwie (o 4,3%), natomiast w miastach na prawach powiatu były mniejsze (o 25,2%).

Wydatki na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca różniły się znacznie w przypadku poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego. Z budżetu województwa przeznaczono na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca 68,17 zł (w 2021 r. – 65,34 zł). W budżetach powiatów najwyższe wydatki na osobę w 2022 r. odnotowano w powiecie proszowskim (172,22 zł), natomiast najmniej wydano w powiecie tarnowskim (1,38 zł). Z budżetów miast na prawach powiatu na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca najwięcej przeznaczono w Tarnowie (97,40 zł), a najmniej w Krakowie (82,72 zł). W przypadku budżetów gmin najwyższe wydatki na osobę odnotowano w gminie Polanka Wielka (235,65 zł), najmniej wydatkowano w gminie Radziemice (0,59 zł).

Według rozdziałów klasyfikacji budżetowej gminy 75,2% wydatków na ochronę zdrowia przeznaczyły na finansowanie przeciwdziałania alkoholizmowi. Powiaty, w największym stopniu przeznaczyły swoje środki na szpitale ogólne – 44,0% wydatków na ochronę zdrowia. Miasta na prawach powiatu swój budżet w zakresie ochrony zdrowia przeznaczyły na przeciwdziałanie alkoholizmowi (36,2%), szpitale (9,7%) oraz na zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze (4,5%).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2022 r.
 Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2022

Kultura Culture

W 2023 r. uczestnictwo w kulturze w województwie małopolskim kształtowało się korzystniej niż rok wcześniej.

Zwiększyła się liczba osób zwiedzających galerie i salony sztuki, które zorganizowały więcej wystaw w kraju i zagranicą. Zaobserwowano wzrost liczby zwiedzających muzea, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, jak również w kinach stałych.

Pomimo spadku liczby bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych, placówki te odnotowały wzrost liczby czytelników, a także zrealizowanych przez nich wypożyczeń.

Na terenie województwa działa wiele instytucji kultury oraz innych podmiotów, które prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Bogactwo ofert skierowanych do odbiorców w różnym wieku i o rozmaitych upodobaniach umożliwia aktywne uczestnictwo w życiu społeczno-kulturalnym.

W końcu 2023 r. działalność prowadziło 111 (107 w 2022 r.) muzeów (łącznie z oddziałami), tj. 11,4% wszystkich muzeów w kraju. Najwięcej było muzeów historycznych – 52 (46,8% ogólnej liczby tych instytucji w województwie). Wysoki odsetek stanowiły również muzea sztuki – 18,9% oraz etnograficzne i antropologiczne – 12,6%, których było odpowiednio 21 oraz 14.

W ciągu roku muzea odwiedziło 10,9 mln osób, czyli o 24,7% więcej niż w 2022 r. W przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano 3180 osób zwiedzających muzea i oddziały muzealne, dla Polski wskaźnik ten wyniósł 1123 osoby. Łączna liczba zbiorów muzealnych, według stanu na koniec 2023 r. wyniosła 3,3 mln szt., co stanowiło 15,5% zbiorów krajowych. W 2023 r. muzea i oddziały muzealne zorganizowały 370 wystaw stałych (364 w 2022 r.) oraz 537 wystaw czasowych (518 rok wcześniej). Ponadto zorganizowano również 12 wystaw za granicą, które odwiedziło 410,0 tys. osób. Poza swoją główną działalnością muzea i oddziały muzealne zajmowały się również organizacją wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych, których liczba w 2023 r. wyniosła 22,2 tys. (o 0,6 tys. więcej niż w roku poprzednim). Odkonano m.in. 17,3 tys. lekcji muzealnych i warsztatów, 2,4 tys. odczytów, prelekcji i spotkań oraz 0,3 tys. imprez plenerowych. Obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych z udogodnieniami wewnątrz budynku stanowiły 12,2% wszystkich tego typu obiektów w kraju, a te z ułatwieniem w postaci wejścia do budynku – 10,8%.

Na koniec 2023 r. działalność wystawienniczą (podobnie jak przed rokiem) prowadziło 58 galerii i salonów sztuki (tj. 18,3% wszystkich tego typu instytucji w kraju), z których 69,0% (40) zlokalizowanych było w Krakowie. W porównaniu z 2015 r. liczba galerii i salonów sztuki zmniejszyła się w województwie o 7 (tj. 10,8%), a w kraju o 14 (tj. 4,2%). Struktura własnościowa tych instytucji była taka sama jak rok wcześniej. Do sektora publicznego należało 30 galerii i salonów sztuki (w tym 10 do samorządu gminnego), a do sektora prywatnego pozostałe 28, z których 15 było własnością osób fizycznych. W kraju, w relacji do roku poprzedniego, wzrosła zarówno liczba galerii i salonów sztuki z sektora publicznego (o 2 instytucje), jak i liczba galerii i salonów sztuki należących do sektora prywatnego (o 5 instytucji).

Omawiane instytucje z województwa małopolskiego zorganizowały w Polsce i zagranicą łącznie 558 wystaw (557 w 2022 r.). W kraju również odnotowano wzrost zorganizowanych wystaw (o 179). W województwie wystawy odwiedziło 1207,2 tys. osób (o 37,7% więcej niż w poprzednim roku), w tym 691,6 tys. wystawy plenerowe (o 28,1% więcej niż w 2022 r.).

Przeciętnie jedną galerię i salon sztuki odwiedziło 20,8 tys. osób (15,1 tys. w 2022 r.), a jedną wystawę – 2,2 tys. zwiedzających (1,6 tys. w roku poprzednim). Dla porównania w kraju na jedną galerię i salon sztuki przypadało 12,6 tys. zwiedzających, a na jedną wystawę 1,1 tys. Wszystkie obiekty przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (łącznie 31, tj. 53,4% ogółu obiektów), posiadały ułatwienia w postaci wejścia do budynku, a w udogodnienia wewnątrz budynku wyposażonych było 27 z nich.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. działalność sceniczną prowadziło 21 instytucji posiadających własny zespół artystyczny – 11 teatrów dramatycznych, 3 teatry muzyczne, 3 lalkowe, 3 orkiestry oraz 1 filharmonia. W omawianym okresie, teatry i instytucje muzyczne wystawiły 6,9 tys. przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 1232,5 tys. widzów i słuchaczy (więcej niż w 2022 r., odpowiednio o 18,7% i 26,7%).

W teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności w 2023 r. przypadało 353 widzów i słuchaczy (o 81 osób więcej niż w 2022 r.). W przeliczeniu na jedno przedstawienie i/lub koncert w omawianych instytucjach przypadało 178 widzów i słuchaczy (o 11 więcej niż w poprzednim roku). Przeciętnie jeden podmiot zorganizował 330 przedstawień i koncertów (o 65 więcej niż w 2022 r.).

Teatry wystawiły 5,6 tys. spektakli (tj. o 24,6% więcej niż w 2022 r.), w których udział wzięło 937,5 tys. widzów i słuchaczy (tj. o 28,7% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim). Filharmonie, orkiestry i chóry zorganizowały łącznie 1,3 tys. koncertów (tj. o 0,7% mniej niż rok wcześniej), w których uczestniczyło 295,0 tys. osób (244,4 tys. w 2022 r.).

Od wielu lat zarówno w kraju, jak i w województwie obserwuje się spadek liczby bibliotek publicznych. W końcu 2022 r. w województwie małopolskim działały 733 biblioteki publiczne i punkty biblioteczne (mniej o 4 w porównaniu z końcem 2021 r. i 37 w porównaniu z 2015 r.). W omawianym okresie liczba działających bibliotek (706), jak i punktów bibliotecznych (27) uległa zmniejszeniu (po 2 placówki). W ciągu roku 582,0 tys. czytelników bibliotek publicznych (o 37,2 tys. więcej niż rok wcześniej i 82,8 tys. mniej niż w 2015 r.) wypożyczyło na zewnątrz 9,3 mln woluminów księgozbioru. W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba wypożyczeń wzrosła o 0,8 mln, a w relacji do 2015 r. była o 0,7 mln mniejsza.

W 2022 r. na jedną placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) przypadało 4,7 tys. osób (4,5 tys. w kraju), a w 2015 r. – 4,4 tys. osób. Liczba czytelników w bibliotekach publicznych w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 170 osób (159 w 2021 r., a 197 w 2015 r.). Dla porównania, w Polsce było to 135 czytelników (127 w 2021 r., a 162 w 2015 r.).

Wskaźnik wypożyczeń księgozbioru w przeliczeniu na jednego czytelnika, podobnie jak przed rokiem, wyniósł 16,0 woluminów (15,0 wol. w 2015 r.). Na jedną bibliotekę przypadało średnio 824 czytelników (769 w 2021 r., 917 w 2015 r.). Na koniec 2022 r. w zbiorach bibliotek publicznych znajdowało się 11,3 mln woluminów, tj. 9,1% księgozbioru krajowego. W relacji do 2015 r. zbiory biblioteczne powiększyły się o 243,4 tys. woluminów. Dzięki komputeryzacji rośnie liczba bibliotek oferujących katalog on-line. W 2022 r. 654 biblioteki udostępniały swoje zasoby w formie elektronicznej (o 2 więcej niż w roku poprzednim r. i o 152 więcej niż w 2015 r.).

Poza świadczeniem usług bibliotecznych, biblioteki organizowały także różnego rodzaju imprezy kulturalno-oświatowe. W ciągu roku biblioteki publiczne i placówki biblioteczno-informacyjne zorganizowały dla użytkowników 13,3 tys. imprez stacjonarnych, w których wzięło udział 386,6 tys. osób.

W województwie według stanu na koniec 2023 r. działalność prowadziło 46 kin stałych (podobnie jak w roku poprzednim i o jedno kino więcej niż 2015 r.), które stanowiły 8,6% ogólnej liczby kin stałych w kraju. W ciągu roku zorganizowano w nich 173,3 tys. seansów filmowych (o 0,1 tys. więcej niż w 2022 r.), które obejrzało 4,6 mln widzów (tj. o 22,0% więcej niż w roku poprzednim). Na jeden seans filmowy przypadało średnio 27 osób. Przeciętna liczba ludności przypadająca na jedno miejsce w kinie stałym, wyniosła podobnie jak rok wcześniej 149 osób (126 w kraju). Liczba widzów w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 1340 osób (1319 w kraju).

Tablica 26. Podmioty działające w obszarze kultury

Stan w dniu 31 grudnia

Table 26. Entities operating in the field of culture

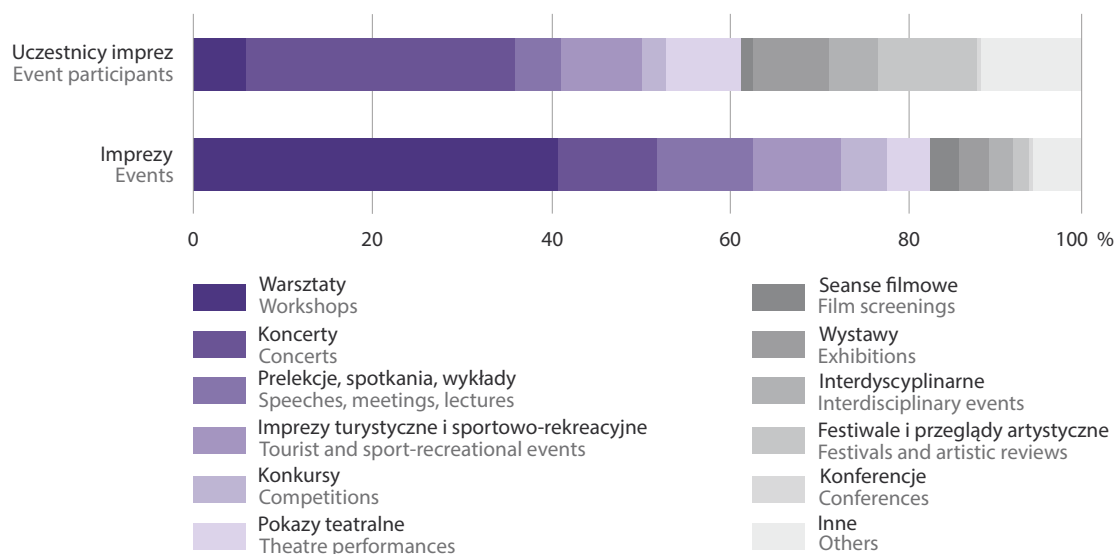
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2023
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	770	742	737	733	.
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	134	101	105	107	111
Galerie i salony sztuki Art galleries	65	57	58	58	58
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	18	25	24	22	21
Centra, domy i ośrodki kultury Centres of culture, cultural centres and establishments	261	260	257	263	.
Kluby i świetlice Clubs and community centres	183	193	176	168	.
Kina stałe Indoor cinemas	45	43	46	46	46
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4380	4626	4655	4678	.
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1000 population	2638	949	1533	2550	3180
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	7596	7578	7922	7956	.

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Wykres 36. Struktura imprez i uczestników imprez organizowanych przez placówki kultury^a w 2022 r.
Chart 36. Structure of events organised by culture institutions^a and event participants in 2022

^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

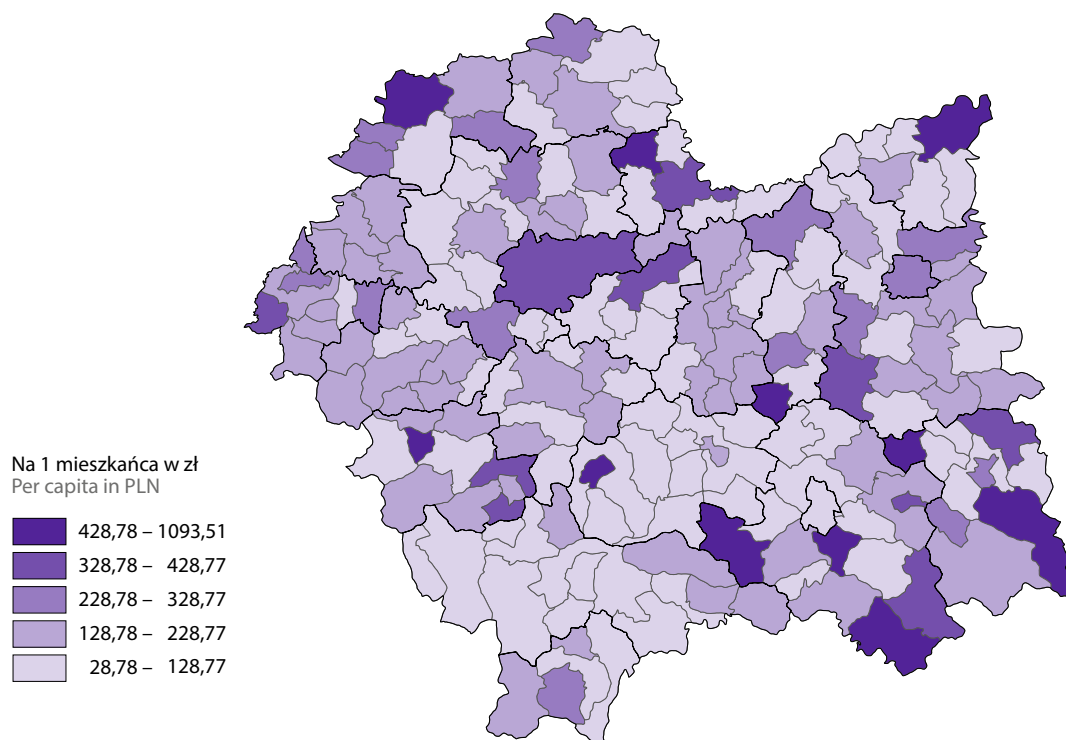
Instytucje kultury oraz inne podmioty działające w obszarze kultury umożliwiają uczestnictwo w życiu kulturalnym nie tylko w charakterze widza, ale także często angażują osoby niezależnie od wieku do czynnego uczestnictwa w kulturze. Taką rolę odgrywają centra kultury, domy i ośrodki kultury, a także kluby i świetlice. W 2022 r. w województwie funkcjonowało 431 tego typu placówek (mniej o 2 niż rok wcześniej i 13 niż w 2015 r.). A ich udział w skali kraju wyniósł 10,9%. Zorganizowały one łącznie 30,9 tys. imprez (więcej o 62,4% w porównaniu z 2021 r. i 24,2% niż w 2015 r.), w których wzięło udział 3,0 mln uczestników (o 77,7% więcej w odniesieniu do 2021 r. i 16,7% mniej niż w 2015 r.). W ramach funkcjonowania wyżej wymienionych podmiotów działało, podobnie jak rok wcześniej – 1,5 tys. grup artystycznych skupiających 29,7 tys. członków (o 0,9 tys. więcej niż w 2021 r.). W porównaniu z 2015 r. liczba grup artystycznych zmniejszyła się o 0,2 tys., a ich członków – o 4,1 tys.

W porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła liczba uczestników imprez w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2022 r. wskaźnik ten wyniósł w województwie małopolskim 889 osób i był wyższy od krajowego o 167 osób. W stosunku do 2015 r. wskaźnik ten był mniejszy zarówno w województwie, jak i w kraju (odpowiednio o 197 i 170 osób).

Spośród wszystkich grup artystycznych najbardziej popularne (podobnie jak w 2021 r.) były grupy folklorystyczne (29,5% ogólnej liczby grup). Dzieci i młodzież szkolna stanowiły 64,9% wszystkich członków grup (65,4% w 2021 r.). Omawiane podmioty działające w obszarze kultury przeprowadziły ogółem 1,5 tys. kursów (mniej o 0,1 tys. niż rok wcześniej i 0,2 tys. niż w 2015 r.). Najbardziej popularne były kursy języków obcych (0,4 tys., tj. 24,9% ogółu zorganizowanych kursów). W 2022 r. kursy ukończyło 16,2 tys. osób (o 4,4 tys. mniej w stosunku do poprzedniego roku), w tym 11,9 tys. dzieci i młodzieży szkolnej (o 4,9 tys. mniej niż w 2021 r.).

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2022 r.

Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2022

W 2022 r. wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego z budżetów samorządów terytorialnych ogółem wyniosły 1130,9 mln zł (11223,5 mln zł w kraju), co stanowiło 10,1% ogółu wydatków na dział w kraju. Zarówno w relacji do 2021 r., jak i do 2015 r. kwota wydatków w dziale wzrosła (odpowiednio o 144,4 mln zł i 574,0 mln zł), a odsetek tych wydatków w ogólnej kwocie wydatków jednostek samorządu terytorialnego wyniósł 3,6% (wobec 3,5% w 2021 r. i 3,4% w 2015 r.). Kwota powyższych wydatków *per capita* w 2022 r. wyniosła 329,82 zł. W poprzednim roku kwota przypadająca na jednego mieszkańca była niższa o 42,30 zł, a w 2015 r. o 164,58 zł.

Wydatki samorządów gminnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 445,4 mln (tj. więcej o 52,9 mln zł niż w roku poprzednim i 219,2 mln zł niż w 2015 r.) i stanowiły one 39,4% ogółu wydatków samorządowych w tym zakresie. Wydatki samorządów miast na prawach powiatu, województwa i powiatów stanowiły odpowiednio: 33,0%, 26,5% oraz 1,1% ogółu wydatków.

W 2022 r., podobnie jak w poprzednich latach, z budżetów samorządowych gmin i miast na prawach powiatu najwięcej wydatkowano na działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic – 37,0% ogółu wydatków na kulturę (38,7% w kraju). Najmniejszy udział miały natomiast środki przeznaczone na filharmonie, orkiestry, chóry i kapele – 1,4% (1,7% w kraju).

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2023 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była mniejsza niż w 2022 r. Wzrosła skuteczność wykrywania sprawców przestępstw. Odnotowano większą liczbę ofiar śmiertelnych, mniej było natomiast wypadków drogowych oraz osób rannych.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

W 2023 r. w województwie małopolskim Policja odnotowała 71,6 tys. przestępstw (9,0% przestępstw stwierdzonych w kraju). W ich strukturze przeważały przestępstwa o charakterze kryminalnym, stanowiące 55,1% ogółu. Mniejszy udział miały przestępstwa o charakterze gospodarczym (35,4%) i drogowe (5,7%). W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek liczby przestępstw ogółem o 4,6%. Przestępstw drogowych było mniej o 15,1%, kryminalnych o 6,1%, natomiast gospodarczych – więcej o 9,4%. Do największej liczby przestępstw doszło na terenie Krakowa, gdzie w 2023 r. zarejestrowano ich 24,9 tys., tj. 34,7% ogółu przestępstw odnotowanych w województwie.

W relacji do 2015 r. liczba przestępstw zwiększyła się o 3,3%, przy czym wzrost dotyczył przestępstw o charakterze gospodarczym (o 64,2%), a spadła liczba przestępstw drogowych i kryminalnych (odpowiednio o 27,5% i 12,6%).

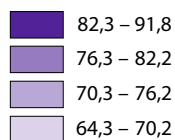
W 2023 r. wskaźnik natężenia przestępczości, czyli liczba przestępstw stwierdzonych przypadająca na 1000 mieszkańców, wyniósł 20,9 (wobec 21,9 w 2022 r. i 20,6 w 2015 r.). W omawianym okresie wskaźnik ten wahał się od 6,2 w powiecie proszowickim do 53,9 w chrzanowskim.

Wykrywalność sprawców przestępstw ogółem w województwie poprawiła się w latach 2015–2023 z 67,1% do 75,3% (dla porównania w kraju zwiększyła się w tym okresie z 64,7% do 71,5%). Ten pozytywny trend dotyczył także wykrywalności sprawców przestępstw kryminalnych, która zwiększyła się o 16,9 p. proc. do poziomu 72,1% (w kraju wzrost o 13,7 p. proc. do 65,4%). Najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych odnotowano w powiecie chrzanowskim (91,8%), a najniższy w suskim (64,3%).

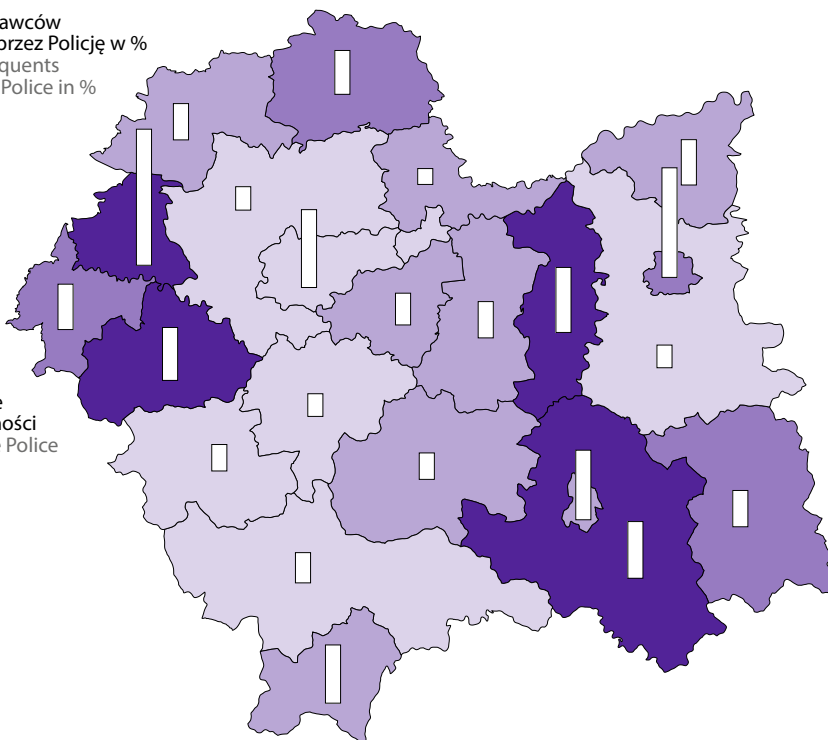
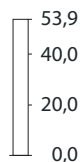
Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2023 r.

Map 37. Crime risk in 2023

Wskaźnik wykrywalności sprawców
przestępstw stwierdzonych przez Policję w %
Rate of detectability of delinquents
in crimes ascertained by the Police in %

Przestępstwa stwierdzone
przez Policję na 1000 ludności
Crimes ascertained by the Police
per 1000 population

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Komenda Główna Policji w 2023 r. zarejestrowała w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolizji 2211 wypadków drogowych w województwie małopolskim, w wyniku których śmierć poniosło 117 osób, a 2561 osób odniosło obrażenia ciała. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba ofiar śmiertelnych (o 14,7%), natomiast spadła liczba rannych (o 2,1%) oraz nieznacznie liczba wypadków (o 0,7%). Wypadki, które miały miejsce w województwie stanowiły 10,6% wszystkich wypadków w kraju (w 2022 r. – 10,4%, a w 2015 r. – 11,6%). W omawianym okresie na 100 tys. ludności odnotowano 64 wypadki drogowe (w Polsce – 56).

Tablica 27. Wypadki drogowe^a oraz ich skutkiTable 27. Road accidents^a and their effects

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Wypadki Accidents	3839	2265	2226	2211
Ofiary śmiertelne Fatalities	198	157	102	117
na 100 wypadków per 100 road accidents	5,2	6,9	4,6	5,3
Ranni Injured	4619	2563	2615	2561
na 100 wypadków per 100 road accidents	120,3	113,2	117,5	115,8

^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

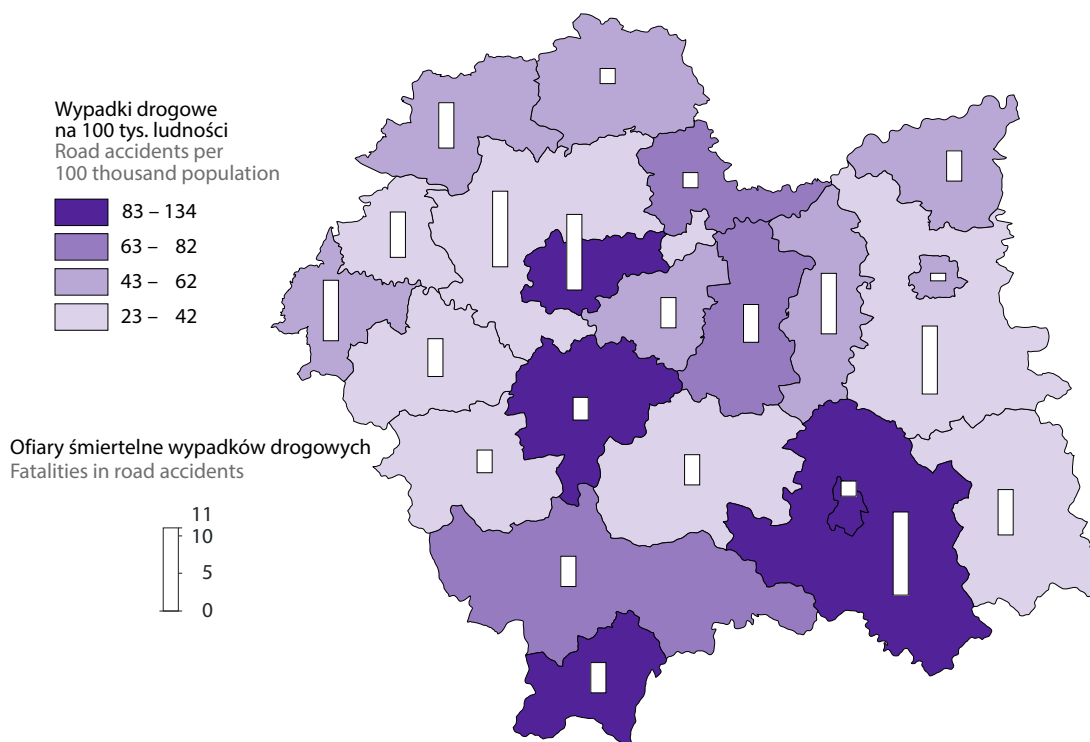
^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego obrazuje m.in. liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków. W 2023 r. wskaźnik ten wyniósł 5,3 (w kraju – 9,0) i był wyższy niż rok wcześniej (4,6) oraz w 2015 r. (5,2). Największą liczbę ofiar śmiertelnych na 100 wypadków odnotowano w powiecie gorlickim – 19,4, a najmniejszą w Krakowie – 1,3.

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2023 r.

Map 38. Road safety in 2023

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

Source: data of the National Police Headquarters.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

Udział gospodarstw domowych posiadających w domu dostęp do Internetu systematycznie rośnie. W 2023 r. zwiększył się odsetek osób w wieku 16–74 lata korzystających z Internetu. W porównaniu z 2022 r. większy był również udział osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania).

W 2023 r. w województwie małopolskim dostęp do Internetu posiadało 94,4% gospodarstw domowych (93,3% w kraju), tj. o 1,1 p. proc. więcej niż w roku poprzednim (w Polsce – bez zmian).

Spośród gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu 93,1% korzystało z łączy szerokopasmowych, co oznacza wzrost w relacji do poprzedniego roku o 0,3 p. proc. (w kraju – o 0,2 p. proc.). Dostęp do szerokopasmowego łącza stacjonarnego posiadało 76,5% gospodarstw domowych (wzrost – o 3,2 p. proc.), natomiast z szerokopasmowego łącza mobilnego korzystało 64,7% gospodarstw domowych (wzrost – o 0,7 p. proc.).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z Internetu

Table 28. Households^a with access to the Internet at home and Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	76,0	90,8	93,3	94,4
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet	69,2	86,3	91,2	91,7
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	60,2	78,8	86,1	87,3

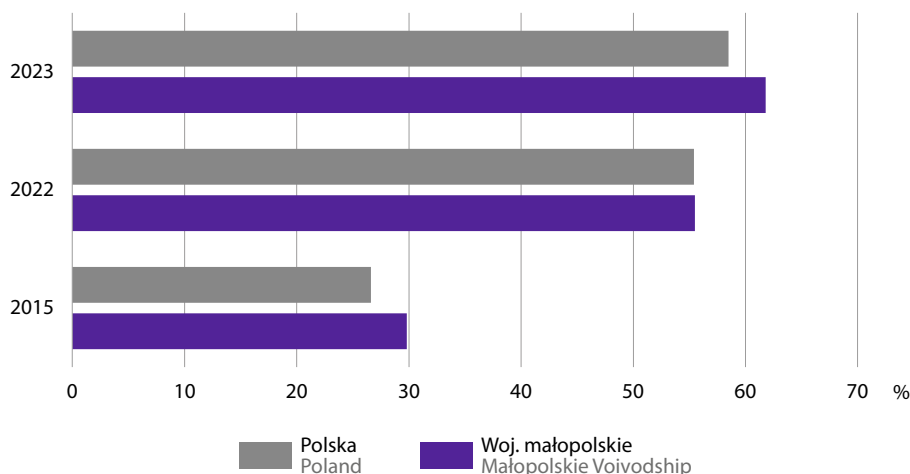
a Dane dotyczą gospodarstw domowych z co najmniej 1 osobą w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with at least one person aged 16–74. b Persons aged 16–74.

Wśród mieszkańców województwa w wieku 16–74 lata odsetek osób korzystających z Internetu w 2023 r. wyniósł 91,7%, co oznacza wzrost w relacji do poprzedniego roku o 0,5 p. proc. (w Polsce spadek o 0,4 p. proc.). Co najmniej raz w tygodniu z sieci korzystało 87,3% mieszkańców wobec 86,1% w 2022 r. W kraju regularnie z Internetu korzystało 85,3% osób wobec 85,7% rok wcześniej.

Zakupów towaru lub usługi przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania) dokonało 70,7% mieszkańców w wieku 16–74 lata, tj. o 4,8 p. proc. więcej niż w 2022 r. (w Polsce odpowiednio – 64,3%, spadek o 0,3 p. proc.). Najpopularniejszymi towarami kupowanymi przez Internet (w ciągu ostatnich 3 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania) były odzież, obuwie i dodatki. W omawianym okresie produkty te nabyło 36,4% osób robiących zakupy przez Internet.

Wykres 37. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 37. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

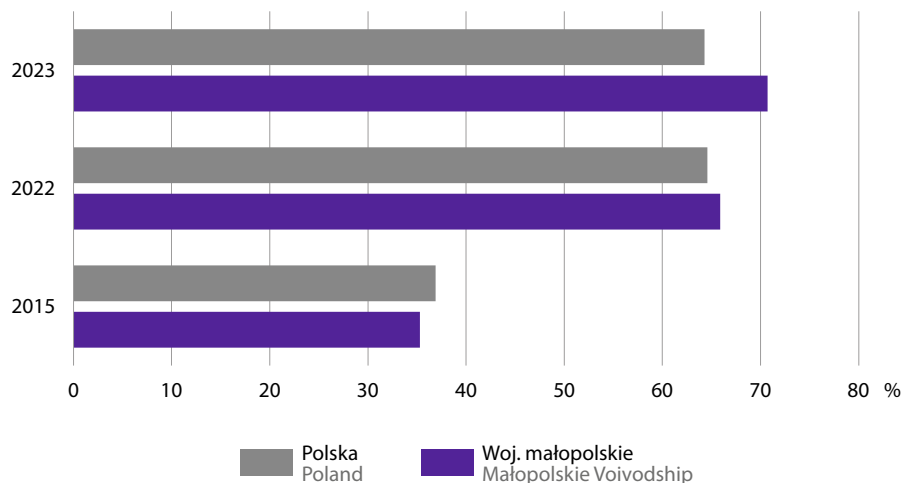
a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W 2023 r. osoby korzystające z usług administracji publicznej przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania) stanowiły 61,8% ogólnej liczby osób w wieku 16–74 lata (w Polsce – 58,5%), co oznacza wzrost w porównaniu z 2022 r. o 6,3 p. proc. (w kraju – o 3,1 p. proc.).

Wśród osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet, największym zainteresowaniem cieszyło się otrzymywanie urzędowej korespondencji lub dokumentów na swoje konto na stronie internetowej lub w aplikacji jednostek administracji publicznej. Z tej możliwości skorzystało 33,7% mieszkańców województwa (w kraju 27,0%), natomiast wypełnione deklaracje podatkowe wysłało przez Internet 33,0% osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 32,6%).

Wykres 38. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 38. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

Aktywność społeczna

Social activity

W końcu 2023 r. w województwie małopolskim odnotowano wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w porównaniu z 2022 r.

W województwie małopolskim w końcu grudnia 2023 r. w rejestrze REGON wpisanych było 11,9 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 3,6 tys. fundacji¹, co stanowiło odpowiednio 8,9% i 9,6% ogólnej liczby tych podmiotów w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba fundacji wzrosła o 7,0%, a stowarzyszeń i organizacji społecznych o 6,2% (w kraju – wzrost odpowiednio o 7,3% i 6,5%).

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem Total	11694	13571	14571	15504
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	34,7	39,8	42,5	45,2

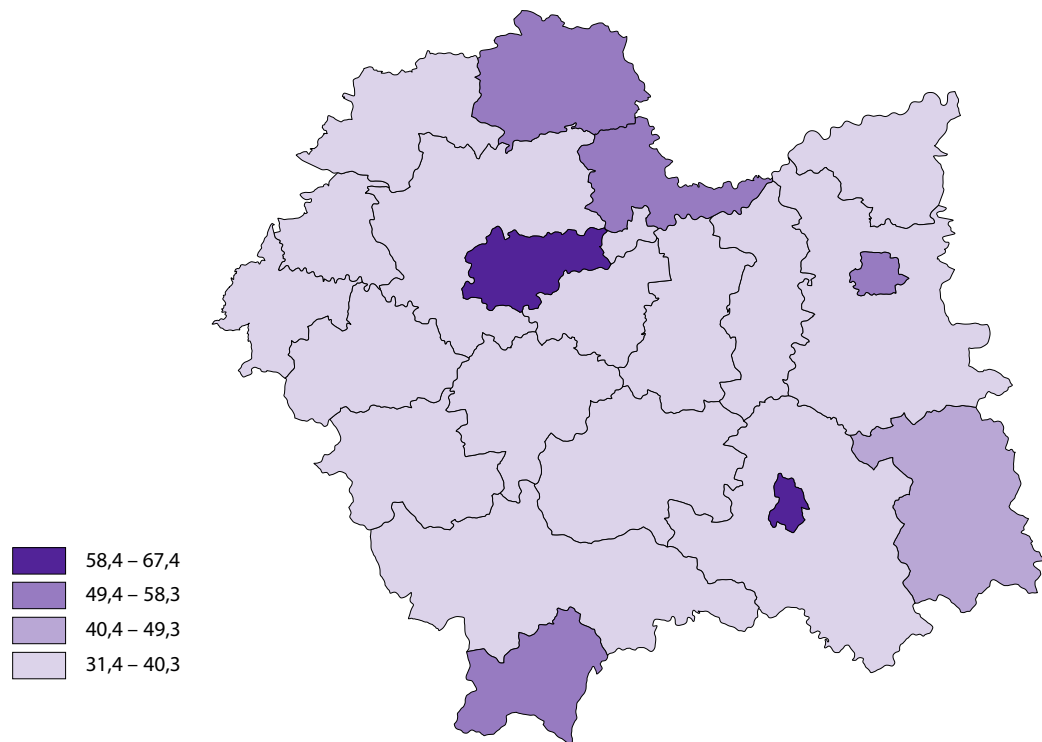
W końcu 2023 r. największą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON odnotowano w Krakowie, tj. 35,0% ogólnej liczby tych podmiotów w województwie małopolskim, a najmniejszą w powiecie dąbrowskim – 1,3%.

¹ W danych za 2023 r. w opracowaniu nie uwzględniono 98 fundacji rodzinnych.

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2023
As of 31 December

W 2022 r. liczba aktywnych organizacji non-profit w województwie małopolskim zwiększyła się o 1,1 tys. w porównaniu z 2020 r. łączna liczba członkostw osób fizycznych wyniosła 535,3 tys., a dobrowolną i bezpłatną pracę na rzecz organizacji wykonywało 198,0 tys. osób. W stosunku do 2020 r. zaobserwowano wzrost zarówno liczby członkostw, jak i liczby osób angażujących się w pracę społeczną (odpowiednio o 17,5 tys. i 53,8 tys. osób).

W 2022 r. aktywną działalność w województwie małopolskim prowadziło 10,0 tys. organizacji non-profit (tj. 9,7% wszystkich organizacji działających w Polsce). Wśród nich najliczniejszą grupę stanowiły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (6,7 tys.).

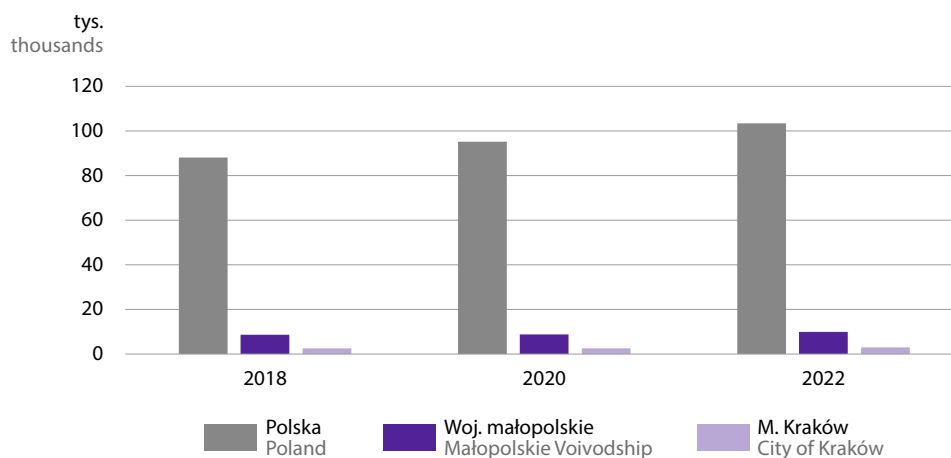
Status pożytku publicznego posiadało 0,7 tys. organizacji, w tym 0,2 tys. mających siedzibę w Krakowie. W stolicy województwa aktywną działalność prowadziło 3,0 tys. organizacji non-profit, stanowiąc 30,4% wszystkich organizacji w województwie i 2,9% w Polsce.

Tablica 30. Liczba organizacji non-profit w 2022 r.
Table 30. Non-profit organisations in 2022

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship		W tym Kraków Of which Kraków	
	w tys. in thousands		Polska=100 Poland=100	w tys. in thousands	woj. małopolskie=100 Małopolskie Voivodship=100
Ogółem Total	103,4	10,0	9,7	3,0	30,4
w tym OPP of which PBOs	9,5	0,7	7,4	0,2	33,4
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organisations	68,9	6,7	9,7	1,7	24,8
Fundacje Foundations	19,3	2,0	10,3	1,2	62,2
Spółeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	2,0	0,3	14,6	0,1	37,6
Koła gospodyń wiejskich Rural housewives clubs	11,3	0,9	7,9	–	.
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	2,0	0,2	10,1	0,1	25,9

W latach 2018–2022 zaobserwowano wzrost liczby organizacji non-profit w województwie małopolskim o 1,3 tys. Między 2018 r. a 2020 r. ich liczba zwiększyła się o 2,4%, a w 2022 r. odnotowano jeszcze bardziej dynamiczny ich wzrost o 13,0% w porównaniu z 2020 r.

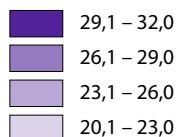
Wykres 39. Liczba organizacji non-profit
Chart 39. Non-profit organisations

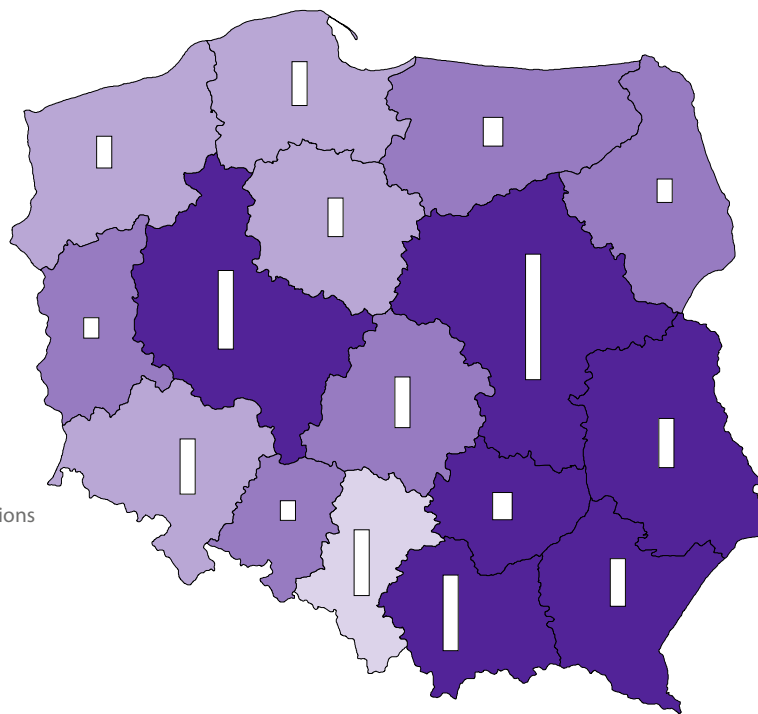
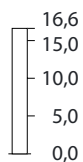
Mapa 40. Organizacje non-profit w 2022 r.

Map 40. Non-profit organisations in 2022

Organizacje non-profit
na 10 tys. ludności
Non-profit organisations
per 10 thousand population

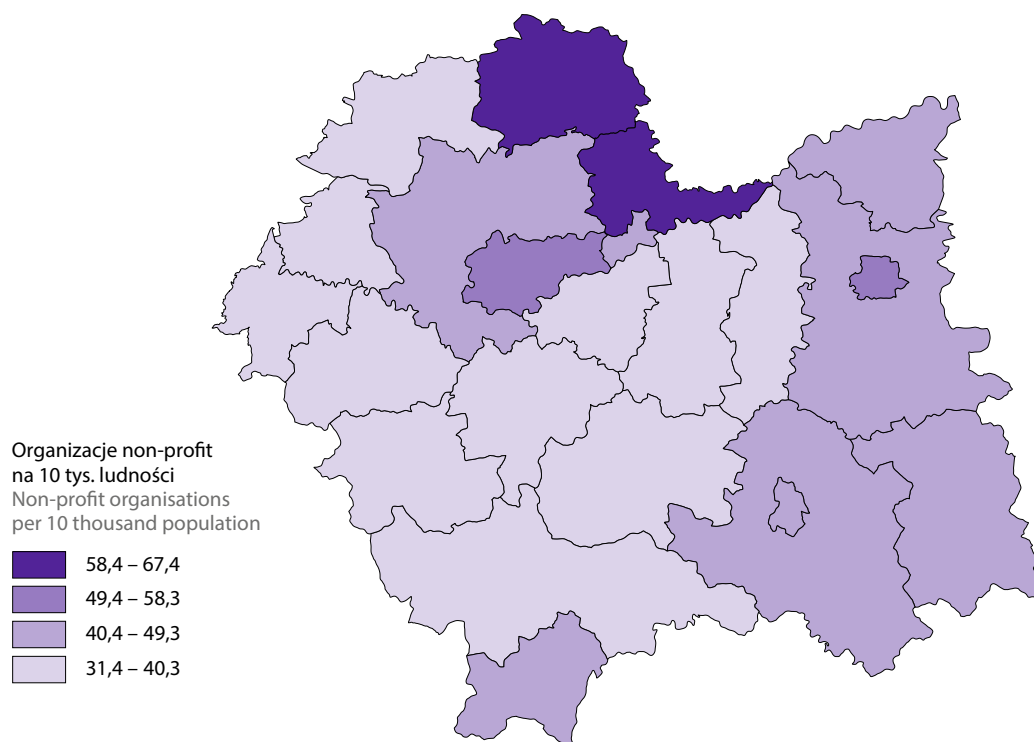
Liczba organizacji non-profit w tys.
Number of the non-profit organisations
in thousands

Na 10 tys. ludności województwa małopolskiego przypadało 29,3 organizacji non-profit (w Polsce wskaźnik ten wyniósł 27,4). W 2022 r. najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie proszowskim (51,0), a stosunkowo wysoki był także w powiecie miechowskim (41,5). W miastach na prawach powiatu dostępność organizacji non-profit na 10 tys. ludności wyniosła 37,9 w Krakowie, 34,8 w Tarnowie i 32,0 w Nowym Sączu. Najmniejszą liczbę organizacji non-profit przypadającą na 10 tys. ludności odnotowano w powiecie suskim (17,5).

Mapa 41. Organizacje non-profit w 2022 r.

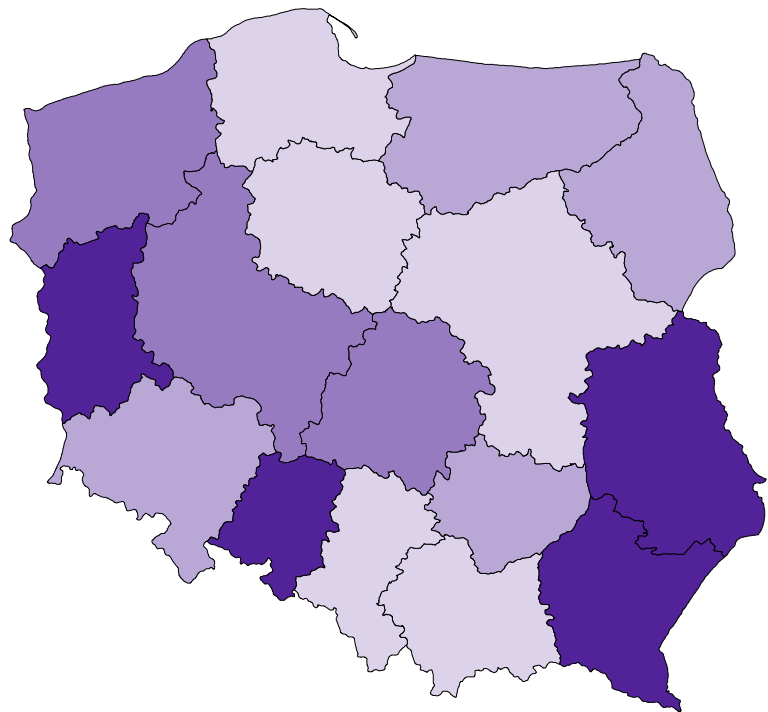
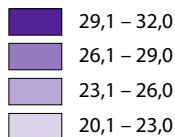
Map 41. Non-profit organisations in 2022

Na koniec 2022 r. organizacje non-profit w województwie małopolskim wykazały łącznie 535,3 tys. członkostw osób fizycznych (kobiety stanowiły 39,7%). W porównaniu z 2020 r. ich liczba zwiększyła się o 17,5 tys. Organizacje zrzeszały średnio 69 osób, jednakże połowa z nich zadeklarowała nie więcej niż 28 członków. Największy potencjał członkowski charakteryzował stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, które skupiały 79,3% członkostw osób fizycznych.

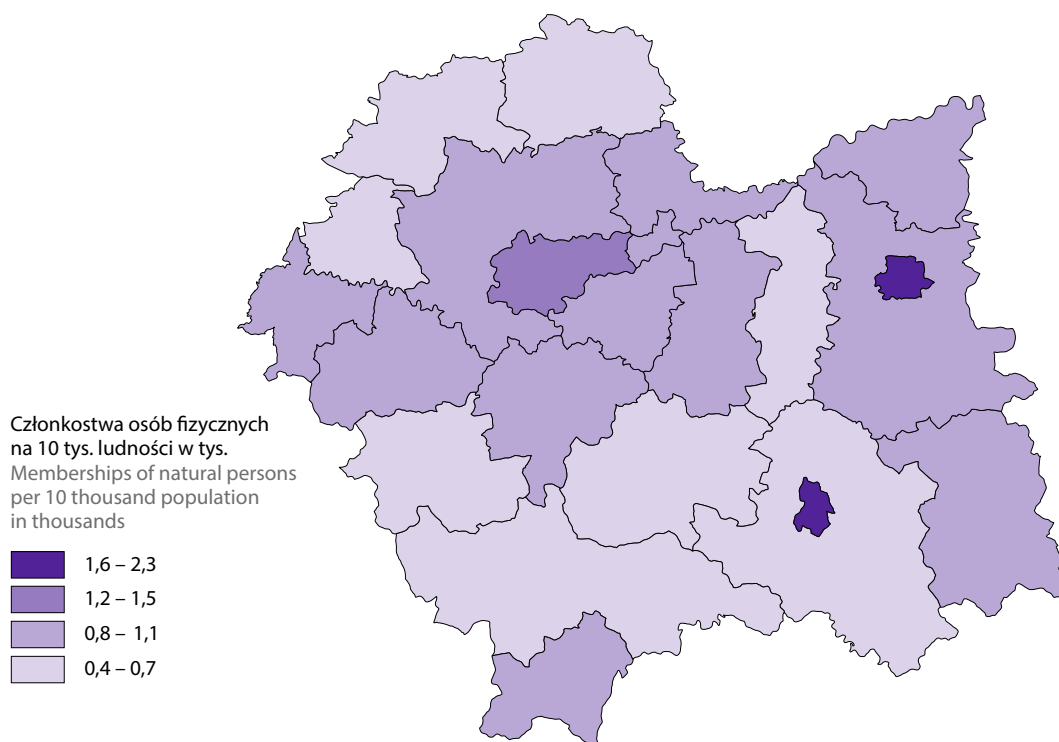
Mapa 42. Członkostwa osób fizycznych w organizacjach non-profit w 2022 r.^aMap 42. Memberships of natural persons in non-profit organisations in 2022^a

Członkostwa osób fizycznych
na 10 tys. ludności w tys.
Memberships of natural persons
per 10 thousand population
in thousands

^a Analiza obejmuje wyłącznie organizacje, których maksymalny zasięg działalności nie wykraczał poza granice województwa.
^a The analysis includes only organisations whose maximum territorial scope did not exceed the voivodship.

Organizacje non-profit o maksymalnym zasięgu działalności, niewykraczającym poza granice województwa małopolskiego zrzeszały 356,7 tys. członkostw osób fizycznych. Na każde 10 tys. ludności województwa przypadało średnio 1,0 tys. członkostw (w kraju wskaźnik ten wyniósł 1,2 tys.). Najwyższą wartość wskaźnika członkostw odnotowano w miastach na prawach powiatu – w Nowym Sączu i Tarnobrzegu (po 2,3 tys.). W Krakowie wskaźnik członkostw osób fizycznych na 10 tys. ludności wyniósł 1,5 tys. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie chrzanowskim (0,4 tys.).

Mapa 43. Członkostwa osób fizycznych w organizacjach non-profit w 2022 r.^aMap 43. Memberships of natural persons in non-profit organisations in 2022^a

^a Analiza obejmuje wyłącznie organizacje, których maksymalny zasięg działalności nie przekraczał poza granice województwa.
^a The analysis includes only organisations whose maximum territorial scope did not exceed the voivodship.

W 2022 r. z pracy społecznej korzystało 94,0% organizacji non-profit działających w województwie małopolskim. Dobrowolną i bezpłatną pracę na rzecz organizacji wykonywało 198,0 tys. osób, tj. o 37,3% więcej w porównaniu z 2020 r. Najwyższy odsetek organizacji korzystających z pracy społecznej odnotowano w kołach gospodyń wiejskich (99,0%). Z kolei najniższy wystąpił w grupie społecznych podmiotów wyznaniowych (42,8%). W województwie małopolskim na jedną organizację non-profit przypadało średnio 21 osób pracujących społecznie, a mediana wyniosła 10 osób..

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Według danych wstępnych w województwie małopolskim w 2022 r. zarówno wartość produktu krajowego brutto ogółem, jak i na jednego mieszkańca była wyższa (w cenach bieżących) niż rok wcześniej. W 2021 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na jednego pracującego.

Według wstępnego szacunku w 2022 r. w województwie wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) wyniosła 246,9 mld zł. W porównaniu z 2021 r. była wyższa w cenach bieżących o 14,4%, a w odniesieniu do 2015 r. – o 74,1% (w Polsce wzrost odpowiednio o 16,6% i 70,6%). Udział województwa w tworzeniu produktu krajowego brutto wyniósł 8,0%.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

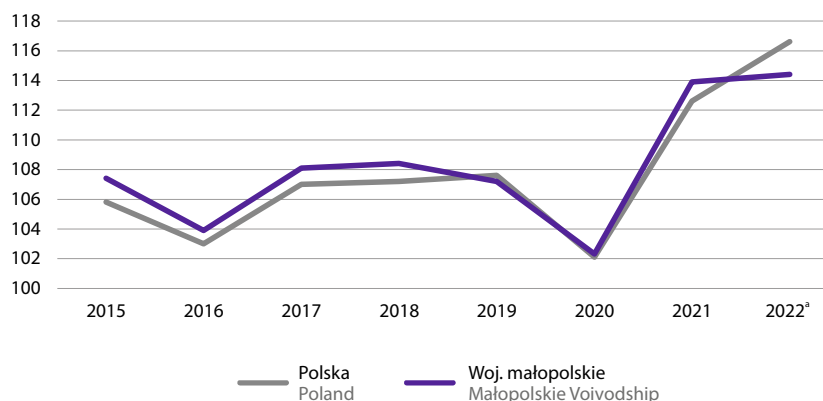
Województwo małopolskie należało do grupy 11. województw, w których PKB w przeliczeniu na jednego mieszkańca nie przekraczał przeciętnej wartości w kraju. W 2022 r. PKB na jednego mieszkańca województwa wyniósł 72,0 tys. zł (62,9 tys. zł w 2021 r. i 42,1 tys. zł w 2015 r.), przy średniej krajowej 81,1 tys. zł (odpowiednio 69,3 tys. zł i 46,8 tys. zł). Największą wartość produktu krajowego brutto na jednego mieszkańca odnotowano w województwie mazowieckim – 127,8 tys. zł, a najmniejszą w podkarpackim – 55,1 tys. zł.

Wykres 40. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 40. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.

a Preliminary estimate.

Porównanie województwa małopolskiego pod względem produktu krajowego brutto na jednego mieszkańca w relacji do średniego poziomu wskaźnika w Unii Europejskiej (UE27)^{2,3} wymaga zastosowania umownej waluty – standardu siły nabywczej (PPS). W latach 2015–2022 wartość PKB na jednego mieszkańca w województwie rosła od 62% do 71% średniej Unii Europejskiej.

W 2021 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu produktu krajowego brutto województwa kształtowały się od 6,2% w podregionie nowotarskim do 43,3% w Krakowie, w 2015 r. w tych samych podregionach było to od 6,5% do 40,4%. W grupie podregionów z wysokimi udziałami w tworzeniu PKB w 2021 r. – oprócz Krakowa – były także podregiony krakowski (17,5%) i oświęcimski (13,2%), w 2015 r. odpowiednio – 17,7% i 14,1%. Do podregionów z niższymi udziałami w tworzeniu PKB – oprócz podregionu nowotarskiego – należały również podregiony nowosądecki (10,7%) oraz tarnowski (9,1%), w 2015 r. odpowiednio – 11,3% i 10,0%.

Udział podregionów województwa małopolskiego w tworzeniu krajowej wartości PKB wyniósł od 0,5% w podregionie nowotarskim do 3,6% w Krakowie i uległ niewielkim zmianom w porównaniu z 2015 r. (od 0,5% do 3,2%).

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na jednego mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na jednego mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na jednego mieszkańca dla danego województwa.

² Bez Wielkiej Brytanii, która od 1 lutego 2020 r. nie jest już członkiem Unii Europejskiej.

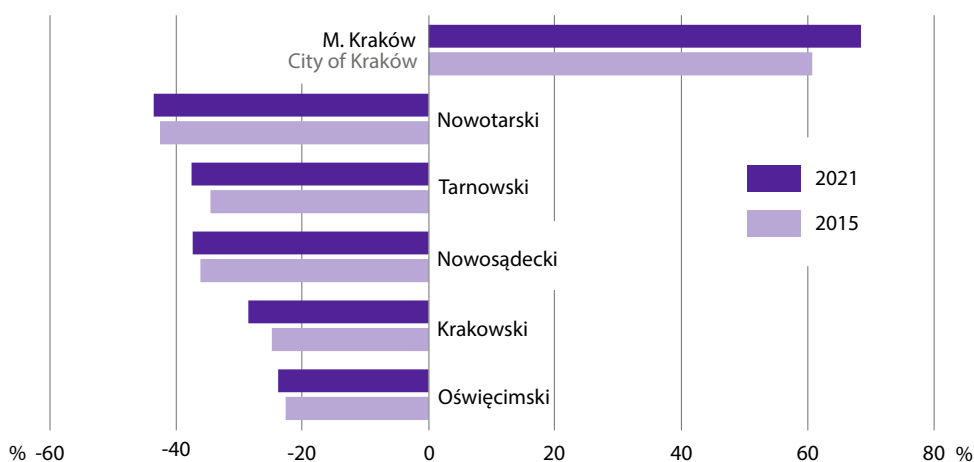
³ Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

W latach 2015–2021 poziom PKB na jednego mieszkańca w przekroju podregionów był zróżnicowany. Świadczy o tym wzrost wskaźnika dyspersji PKB na jednego mieszkańca obliczonego na poziomie podregionów dla województwa – z 35,6% w 2015 r. do 39,9% w 2021 r.

Najwyższa wartość PKB na jednego mieszkańca w 2021 r. odnotowana została w Krakowie – 116,6 tys. zł (w 2015 r. – 75,2 tys. zł), przewyższając przeciętną zarówno dla województwa, jak i dla kraju, odpowiednio o 85,4% i 68,4% (w 2015 r. – o 78,6% i 60,7%). Najniższy poziom PKB na jednego mieszkańca uzyskano w podregionie nowotarskim – 39,2 tys. zł (w 2015 r. – 26,9 tys. zł), stanowiący 62,3% wartości dla województwa i 56,5% średniej krajowej (w 2015 r. odpowiednio 63,9% i 57,5%).

Wykres 41. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)

Chart 41. Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju
Gross domestic product per capita (current prices)
Relative deviations from the national average value

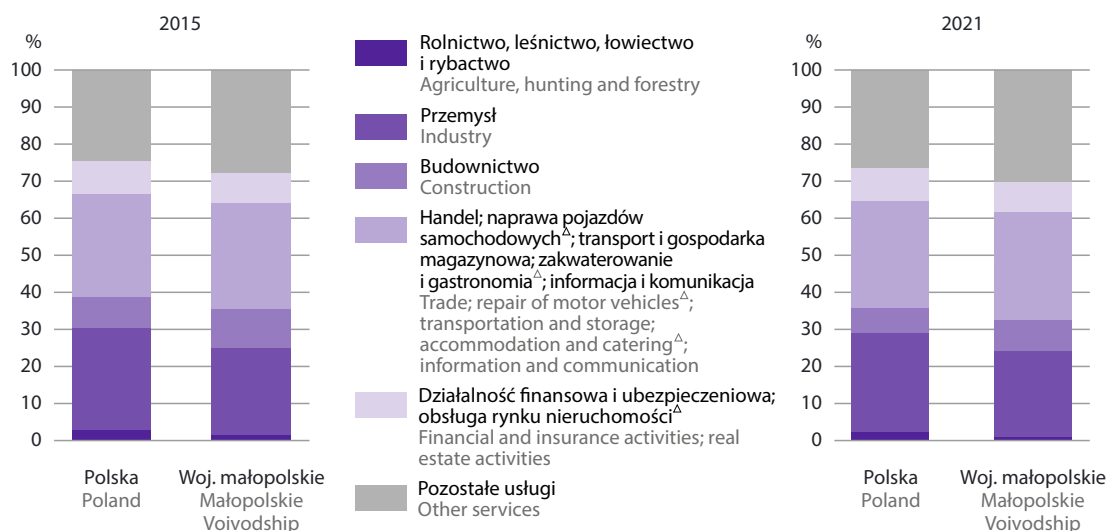
Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

Wartość dodana brutto (WDB) wypracowana przez podmioty województwa w 2021 r. wyniosła 187,8 mld zł i była wyższa o 12,5% niż przed rokiem oraz o 49,3% niż w 2015 r. W strukturze według rodzajów działalności największy udział WDB wypracowały podmioty prowadzące działalność w pozostałych usługach (sekcje M,N,O,P,Q,R,S,T) – 30,0% (rok wcześniej – 30,3%, w 2015 r. – 27,7%). Znaczący udział odnotowano także w handlu; naprawie pojazdów samochodowych; transporcie i gospodarce magazynowej; zakwaterowaniu i gastronomii; informacji i komunikacji – 29,4% (przed rokiem – 28,4%, w 2015 r. – 28,6%) oraz przemyśle – 23,4% (przed rokiem – 21,9%, w 2015 r. – 23,6%). Najmniejszy udział wypracowały jednostki prowadzące działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – 1,0% (przed rokiem – 1,4%, podobnie w 2015 r.).

Wydajność pracy mierzona jako wartość dodana brutto w przeliczeniu na jednego pracującego wyniosła 140,4 tys. zł (rok wcześniej – 127,8 tys. zł, a w 2015 r. – 100,0 tys. zł), przy średniej krajowej 155,1 tys. zł (odpowiednio – 141,9 tys. zł i 113,5 tys. zł).

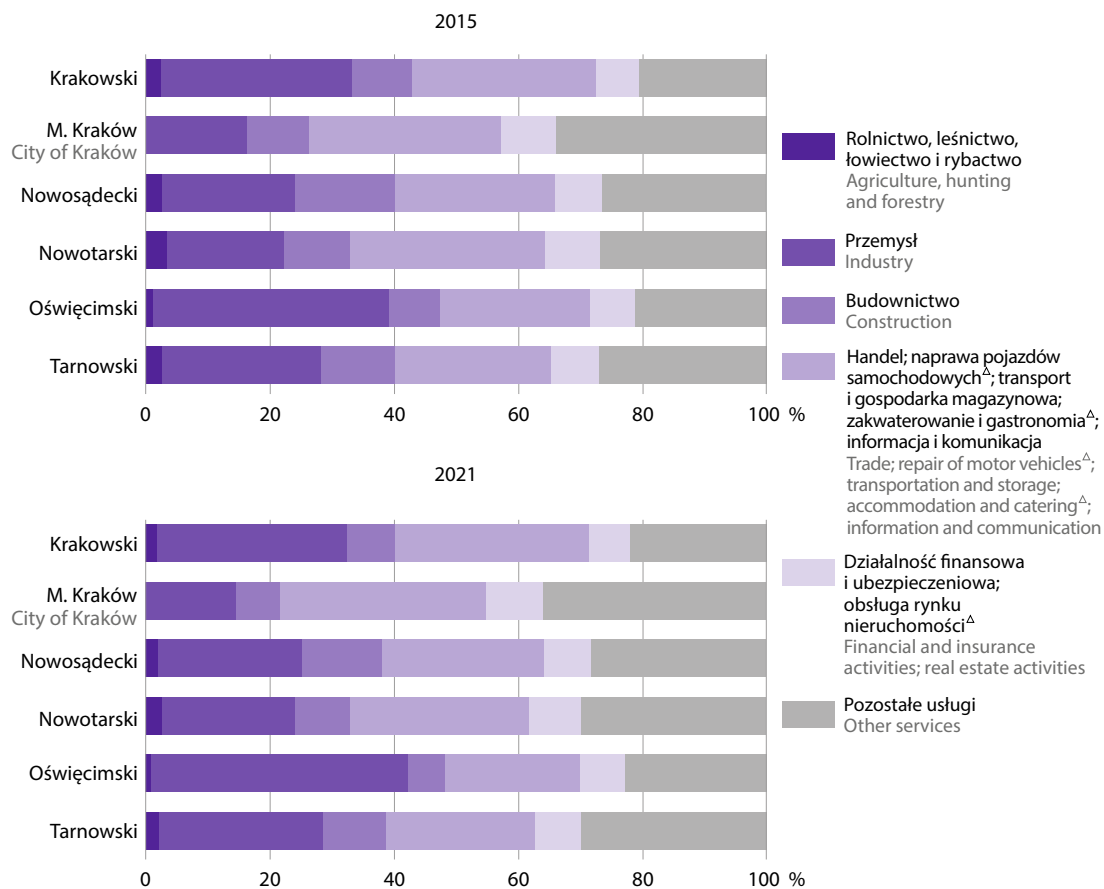
Wykres 42. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)

Chart 42. Structure of gross value added by kind of activity (current prices)

W 2021 r. w przekroju podregionów największy udział wartości dodanej brutto wypracowany został w Krakowie – 43,3% WDB województwa. Dominującą rolę odegrały tutaj jednostki prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług (w tym administracji publicznej i obrony narodowej; obowiązkowych zabezpieczeń społecznych), które wypracowały 35,9% łącznej wartości dodanej brutto uzyskanej przez jednostki na terenie Krakowa. Najmniejszy udział WDB wypracowany został w podregionie nowotarskim – 6,2%.

Wykres 43. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 43. Structure of gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wzrosła w ujęciu rocznym, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Najwięcej podmiotów prowadziło działalność w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych, natomiast najwyższy wzrost liczby podmiotów odnotowano w zakwaterowaniu i gastronomii. Więcej niż rok wcześniej było osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, spółek, fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej lub osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie stanowi kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej, zwanym dalej rejestrem REGON, wpisanych było 481,1 tys. podmiotów z terenu województwa małopolskiego, tj. więcej o 18,1 tys. (o 3,9%) niż na koniec 2022 r. oraz o 117,2 tys. (o 32,2%) w relacji do 2015 r. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru stanowiła 9,3% ich ogólnej liczby w kraju (8,7% w 2015 r.).

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 31. Entities of the national economy in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska=100 Poland=100
Ogółem^a Total ^a	363883^a	426306^a	463034^a	481106^a	9,3
sektor publiczny public sector	7862	7018	7117	7167	6,4
sektor prywatny private sector	352956	413828	448244	465446	9,5
z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships and companies	64357	75956	83490	86807	9,0
Fundacje Foundations	1995	2920	3340	3575	9,6
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organisations	9699	10651	11231	11929	8,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	265355	313035	340297	353565	9,7

a W podziale na sektory własności dane nie obejmują podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

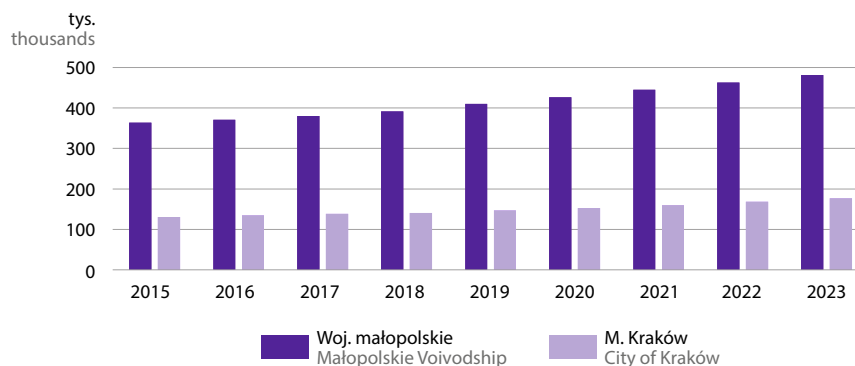
a In division by ownership sectors, data do not include entities for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Entities of the national economy

As of 31 December

W ujęciu terytorialnym największą liczbę wpisów do rejestru REGON odnotowano w Krakowie – 176,9 tys. Stanowiły one 36,8% ogólnej liczby jednostek w województwie. Najmniej zarejestrowanych podmiotów miało siedzibę w powiecie dąbrowskim – 4,4 tys. Liczba podmiotów wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem we wszystkich powiatach, przy czym najbardziej w Krakowie (o 5,2%), a najmniej w powiecie olkuskim (o 1,6%). Wśród gmin największy wzrost liczby podmiotów w ujęciu rocznym dotyczył jednostek mających siedzibę w Radgoszczy i Wielkiej Wsi (po 7,6%), natomiast w czterech gminach liczba podmiotów uległa zmniejszeniu.

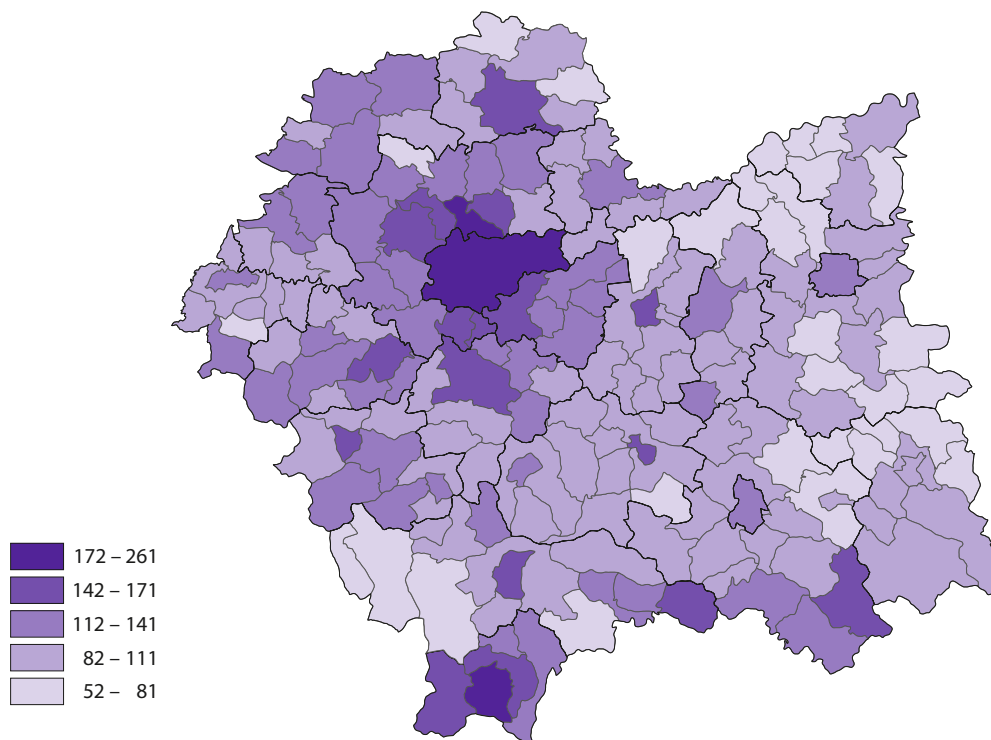
Wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 1 tys. mieszkańców przyjął w województwie wartość 140. W 20 gminach wskaźnik przedsiębiorczości przekroczył średnią dla województwa. Najwyższą wartość osiągnął w gminie Zakopane (261), a najniższą w Bolesławiu w powiecie dąbrowskim (52).

Mapa 44. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 44. Entities of the national economy per 1000 population in 2023

As of 31 December

W 2023 r. wpisano do rejestru REGON 37,3 tys. nowych podmiotów (o 0,7% mniej niż w 2022 r.), w tym 30,1 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 2,3% mniej niż rok wcześniej) i 4,7 tys. spółek handlowych (o 0,2% mniej). Jednocześnie wyrejestrowano 18,8 tys. podmiotów, tj. o 2,5% mniej niż w roku poprzednim, w tym 16,4 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (spadek o 3,6%) oraz 1,5 tys. spółek handlowych (wzrost o 13,9%). W końcu roku 67,8 tys. podmiotów miało zawieszoną działalność (o 12,3% więcej niż w 2022 r.), w tym 63,4 tys. osób fizycznych oraz 3,4 tys. spółek handlowych (wzrost odpowiednio o 12,4% i 12,3%).

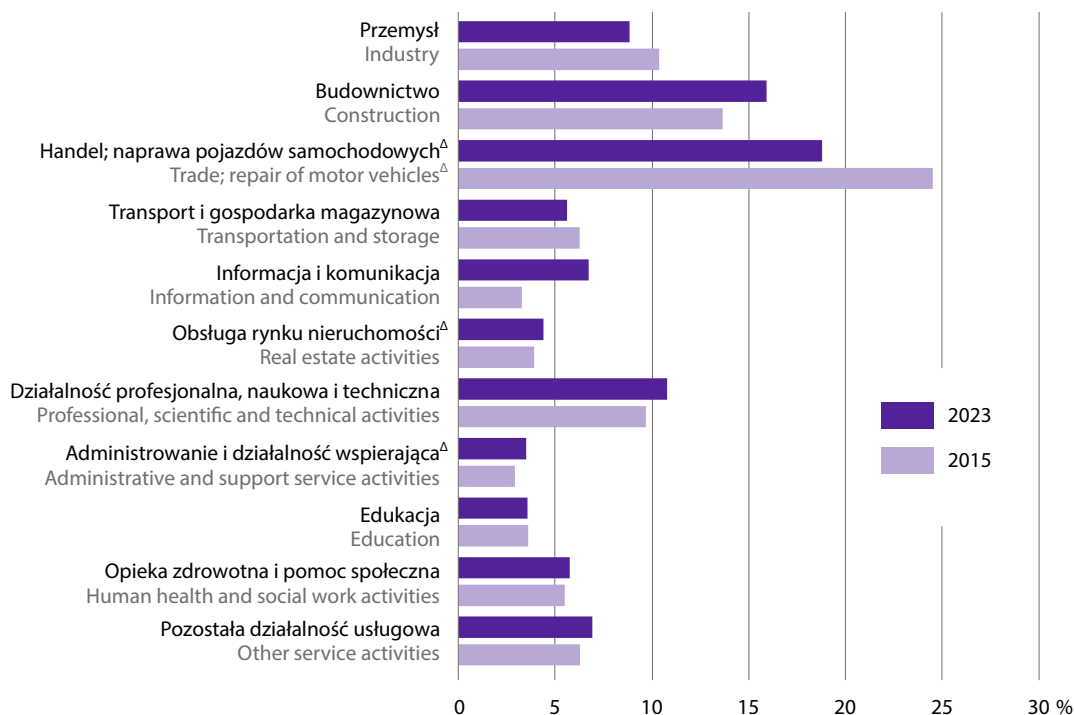
Najwięcej podmiotów deklarowało prowadzenie działalności w sekcji PKD handel; naprawa pojazdów samochodowych – 90,3 tys. (o 1,0% więcej niż rok wcześniej). Stanowiły one 18,8% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w województwie, jednak największy wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (o 14,4%).

Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

Według stanu na koniec 2023 r. wśród podmiotów w podziale według form prawnych dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 353,6 tys., co stanowiło 73,5% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów (w stosunku do 2022 r. ich odsetek nie uległ zmianie, natomiast w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 0,6 p. proc.).

W końcu 2023 r. w województwie małopolskim do rejestru REGON wpisanych było 86,8 tys. spółek (wzrost zarówno w stosunku do 2022 r., jak i 2015 r. odpowiednio o 4,0% i 34,9%) oraz 15,5 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (wzrost odpowiednio o 6,4% i 32,6%).

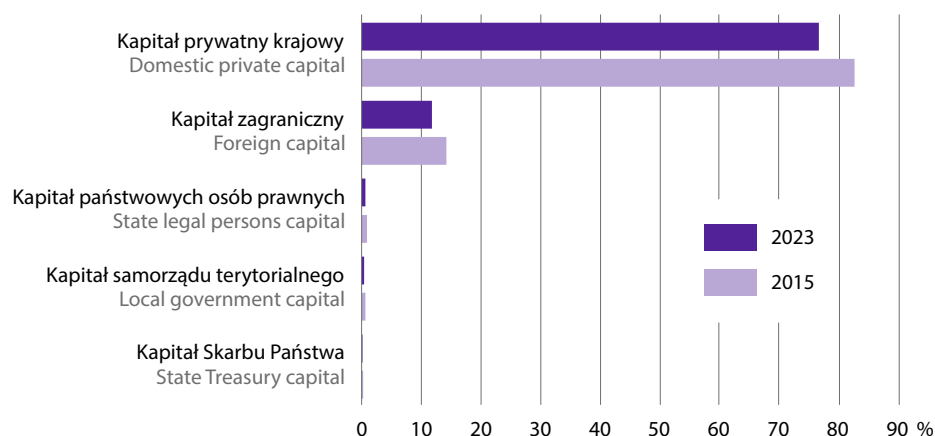
Liczba spółek handlowych z siedzibą w województwie małopolskim według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. wyniosła 58,1 tys., a zatem była o 61,0% większa niż w 2015 r. Biorąc pod uwagę rodzaj kapitału największy udział miały spółki handlowe o kapitale prywatnym krajowym – 76,5% (o 6,0 p. proc. mniej niż w 2015 r.), w dalszej kolejności spółki handlowe o kapitale zagranicznym – 11,8% (o 2,4 p. proc. mniej), państwowych osób prawnych – 0,6% (o 0,3 p. proc. mniej), samorządu terytorialnego – 0,4% (o 0,2 p. proc. mniej) oraz Skarbu Państwa – 0,1% (o 0,2 p. proc. mniej).

Wykres 46. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 46. Commercial companies by type of capital^a

As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Figures for the number of companies by capital type should not be sum to “total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna**Research and development and innovation activity**

Wzrosły nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową. Głównym sektorem finansującym działalność B+R był sektor przedsiębiorstw. W województwie było więcej pracujących w działalności B+R na 1 tys. osób aktywnych zawodowo niż przeciętnie w Polsce. Zwiększył się odsetek przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R w 2022 r. w województwie wyniosły 6312,2 mln zł, co oznacza wzrost o 16,6% w porównaniu z 2021 r. i prawie trzykrotny w stosunku do 2015 r. Ich udział w nakładach w kraju wyniósł 14,1%. Nakłady bieżące stanowiły 87,3% wszystkich nakładów wewnętrznych na badania naukowe i prace rozwojowe. Wśród sektorów wykonawczych największe nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową przeznaczył sektor przedsiębiorstw – 4135,1 mln zł (o 16,1% więcej niż rok wcześniej). Stanowiło to 65,5% nakładów na działalność B+R. Blisko 59% nakładów na działalność B+R w 2022 r. obejmowały nakłady poniesione na prowadzenie prac rozwojowych, około 27% – na prowadzenie badań podstawowych, a pozostałe ponad 14% – na prowadzenie badań stosowanych.

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 32. Intramural expenditure^a on research and development by sources of financing (current prices)

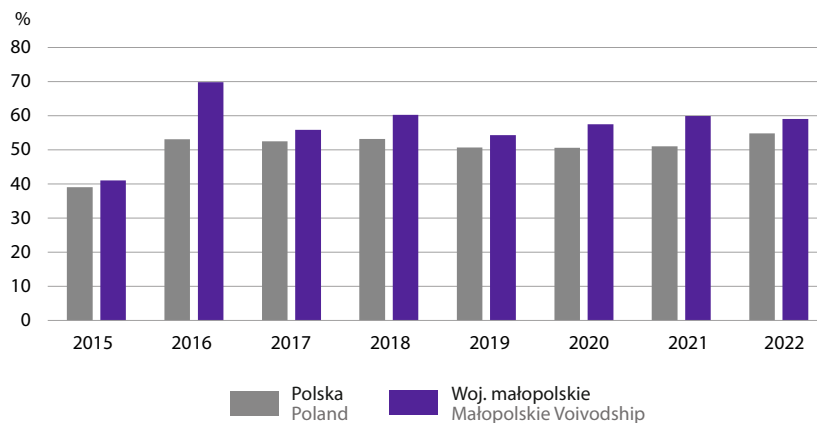
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	2118,6	4560,9	5411,4	6312,2
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	878,9	1503,1	1640,0	1886,1
Przedsiębiorstw Business enterprise	869,7	2621,8	3242,1	3721,2
Szkolnictwa wyższego Higher education	51,5	163,5	222,4	244,3
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	2,2	12,3	3,3	3,1
Reszta świata Rest of the world	316,3	260,2	303,7	457,4

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Głównym sektorem finansującym działalność B+R w 2022 r. był nadal sektor przedsiębiorstw. Udział nakładów na działalność B+R finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach na działalność B+R ogółem wyniósł 59,0% (w kraju 54,8%). W stosunku do 2021 r. zmniejszył się o 0,9 p. proc., a w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 18,0 p. proc.

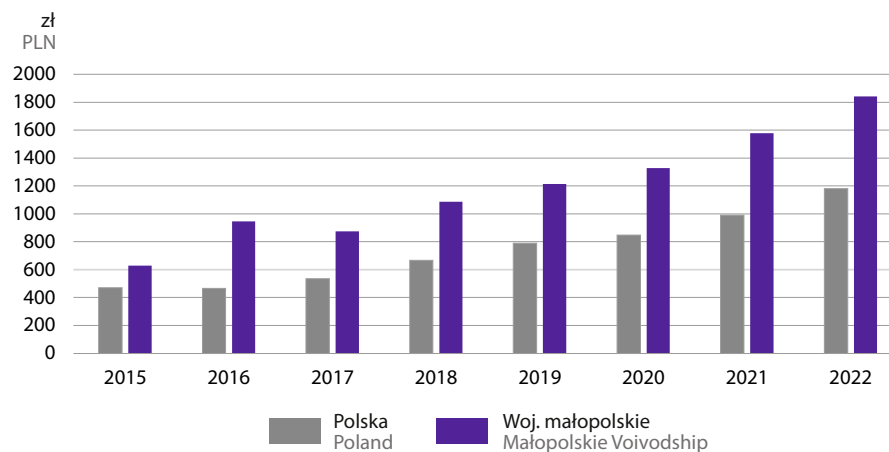
Wykres 47. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 47. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

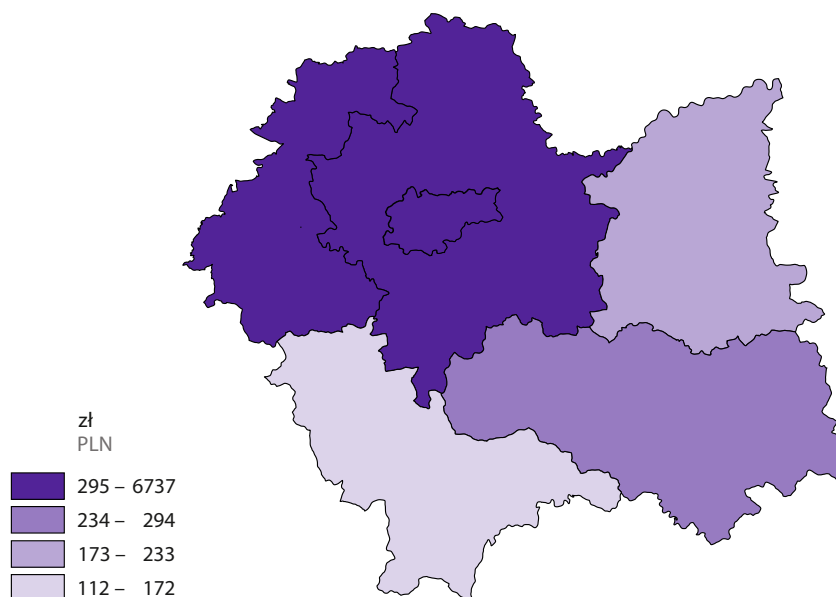
W 2022 r. nakłady wewnętrzne na działalność B+R w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 1841 zł, tj. więcej o 264 zł niż rok wcześniej i 1212 zł niż w 2015 r. W Polsce odpowiednio – 1182 zł (wzrost o 190 zł i 712 zł).

Wykres 48. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca
Chart 48. Intramural expenditure^a on research and development per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 45. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2022 r.
Map 45. Intramural expenditure^a on R&D per capita by subregions in 2022

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

W strukturze nakładów wewnętrznych na działalność B+R według pochodzenia środków przeważały nakłady finansowane ze środków wewnętrznych. W 2022 r. stanowiły one 61,5% wielkości ogółem i wyniosły 3879,0 mln zł. W relacji do roku poprzedniego zwiększyły się o 18,1%, a w stosunku do 2018 r. – o 72,0%.

Nakłady finansowane ze środków zewnętrznych w omawianym roku wyniosły 2433,2 mln zł, tj. 38,5% ogółu. W ujęciu rocznym wzrosły o 14,5%, a na przestrzeni czterech lat – o 69,4%. Głównym źródłem pochodzenia środków zewnętrznych były instytucje rządowe i samorządowe, których środki stanowiły 76,4% środków zewnętrznych przeznaczonych na finansowanie prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych (tyle samo, co rok wcześniej).

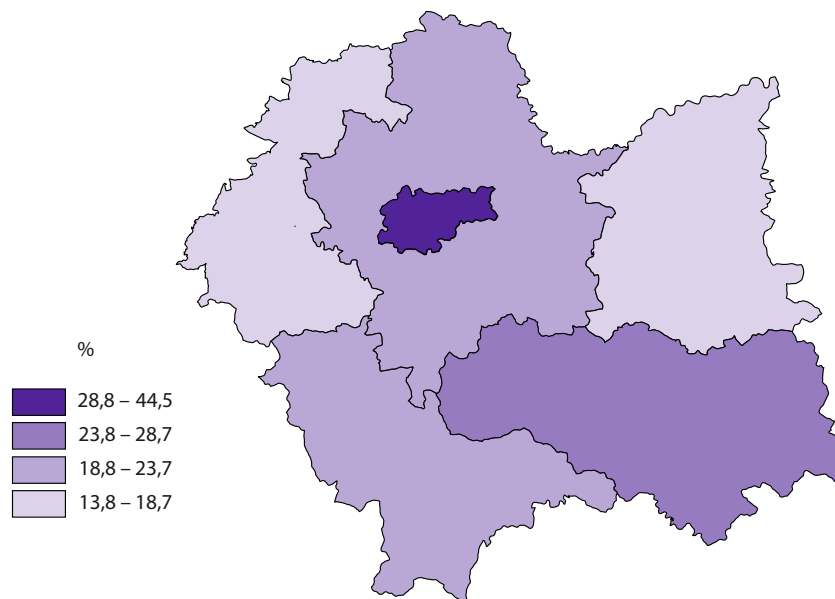
Tablica 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Table 33. Intramural expenditure^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2022 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	4132,8	4560,9	5411,4	6312,2	14,1
nakłady finansowane ze środków: expenditure financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	2255,9	2647,6	3285,8	3879,0	15,4
Zewnętrznych External funds	1876,9	1913,3	2125,6	2433,2	12,5
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which from general and local government	1621,7	1491,2	1623,1	1857,9	12,6

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 46. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych^a na działalność B+R według podregionów w 2022 r.

Map 46. Share of external funds in intramural expenditure^a on R&D by subregions in 2022

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

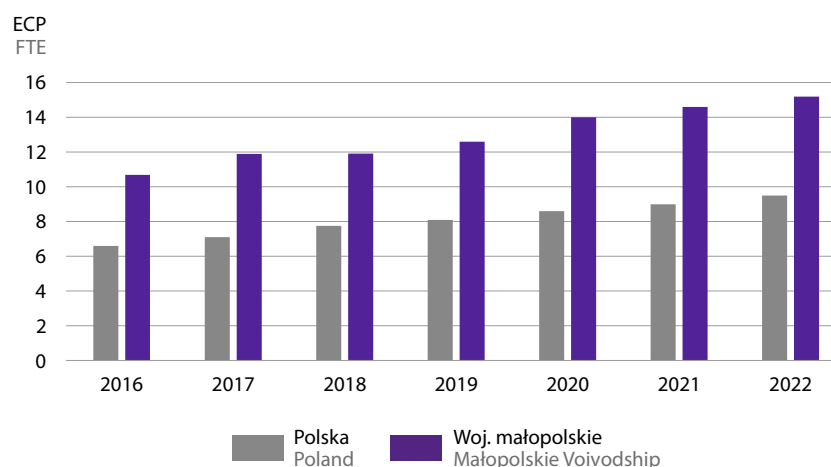
Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2022 r. w działalność B+R zaangażowanych było (jako personel wewnętrzny) 34,4 tys. osób, tj. 13,1% ogólnej liczby zaangażowanych w prace B+R w kraju. Rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 22,6 tys. ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC). Udział personelu wewnętrznego B+R w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) na 1000 osób aktywnych zawodowo w województwie małopolskim wyniósł 15,2, a w Polsce – 9,5 (w 2021 r. odpowiednio 14,6 i 9,0).

Wykres 49. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b

Chart 49. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

Wśród osób zaangażowanych w działalność badawczą i rozwojową (w EPC) według realizowanej funkcji 18,4 tys. (81,2%) stanowili badacze (w kraju 119,0 tys., tj. 72,5%). W ujęciu rocznym ich liczba zwiększyła się o 0,5 tys. (2,7%). Pracownicy naukowo-badawczy w województwie stanowili 15,4% ogółu personelu tego typu w Polsce (rok wcześniej – 15,9%).

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Aktywność innowacyjną w latach 2020–2022 (tj. wdrażanie innowacji produktowych lub procesów biznesowych) wykazało 35,2% przedsiębiorstw przemysłowych i 29,5% przedsiębiorstw usługowych. Innowacje (polegające na wprowadzeniu przynajmniej jednej innowacji produktowej lub innowacji procesów biznesowych) wprowadziło 30,9% przedsiębiorstw przemysłowych i 27,8% przedsiębiorstw usługowych (w Polsce odpowiednio 32,2% i 32,1%). Zarówno innowacje produktowe, jak i innowacje procesów biznesowych częściej wprowadzały przedsiębiorstwa przemysłowe (13,3% i 27,2%) niż usługowe (5,7% i 27,0%). Wśród badanych przedsiębiorstw największy udział wprowadzających innowacje notowano w grupie podmiotów o liczbie pracujących 250 osób i więcej (77,8% przedsiębiorstw przemysłowych i 66,7% przedsiębiorstw usługowych).

Tablica 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji

Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2018–2020	2019–2021	2020–2022	2020–2022 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	20,4	36,4	24,6	30,9	32,2
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	14,2	19,0	14,2	13,3	15,2
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	14,9	31,2	21,6	27,2	28,1
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	10,0	33,5	20,3	27,8	32,1
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	4,5	15,3	5,5	5,7	8,2
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	7,8	29,1	19,6	27,0	30,1

a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.

a In the years 2013–2015 the data relate to process innovations.

W 2022 r. wysokim udziałem przedsiębiorstw innowacyjnych charakteryzowały się m.in. następujące działy przemysłu: działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami (100,0%), produkcja urządzeń elektrycznych (64,5%), produkcja wyrobów farmaceutycznych (61,1%), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (59,0%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (58,1%).

W 2022 r. w województwie nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 3028,4 mln zł i były wyższe o 8,0% od poniesionych w 2021 r. Nakłady te stanowiły 11,6% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa przemysłowe w kraju, a ich udział zmniejszył się o 3,1 p. proc. w stosunku do 2021 r. W strukturze nakładów dominowały nakłady na działalność badawczą i rozwojową (65,2%). Głównym źródłem finansowania nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych były środki własne (79,7%).

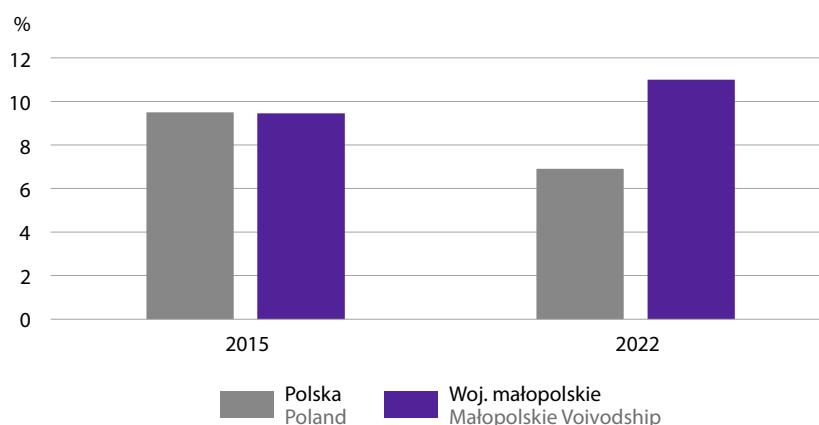
Wysokim udziałem innowacyjnych przedsiębiorstw usługowych charakteryzowały się następujące działy PKD: działalność związana z produkcją filmów, nagrań video, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych (100,0%), badania naukowe i prace rozwojowe (73,0%), działalność pocztowa i kurierska (55,6%), działalność usługowa w zakresie informacji (52,2%), transport lądowy oraz transport rurociągowy (48,6%).

Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw usługowych wyniosły 2488,6 mln zł i były większe o 17,8% od poniesionych w 2021 r. Nakłady te stanowiły 8,4% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa usługowe w kraju, czyli o 1,0 p. proc. mniej niż rok wcześniej. W strukturze nakładów przeważały nakłady na działalność badawczą i rozwojową (90,5%), a głównym źródłem finansowania były środki własne (92,8%).

W 2022 r. udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych, wprowadzonych w latach 2020–2022, w przychodach ogółem wyniósł w przedsiębiorstwach przemysłowych 11,0%, a w usługowych – 2,0% (w kraju odpowiednio 6,9% oraz 2,7%). Dla porównania udział przychodów w 2021 r. ze sprzedaży tych produktów wprowadzonych w latach 2019–2021 w przedsiębiorstwach przemysłowych wyniósł 11,1%, a w usługowych – 3,6% (w latach 2018–2020 odpowiednio 12,5% i 5,1%).

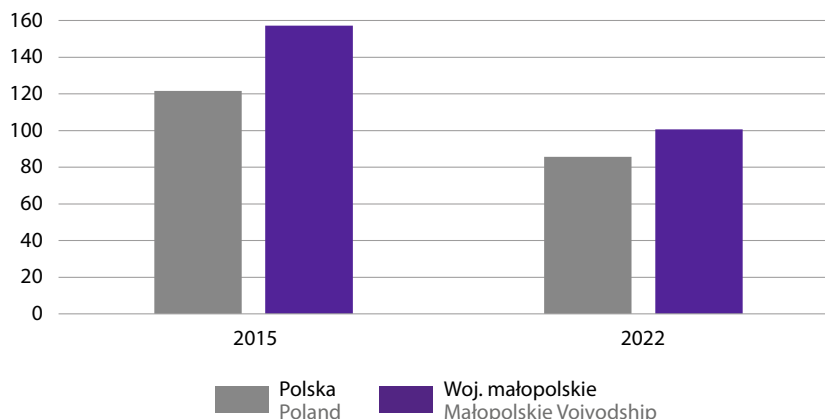
Wykres 50. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 50. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

Według danych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej w 2022 r. z terenu województwa małopolskiego zgłoszono 345 wynalazków (10,6% ogółu wynalazków w Polsce) oraz 84 wzory użytkowe (13,8% ogółu wzorów użytkowych w kraju). W porównaniu z 2015 r. liczba zgłoszonych wynalazków zmniejszyła się o 34,9%, a wzorów użytkowych o 16,8%. Liczba patentów wyniosła 213 (9,6% ogółu udzielonych patentów w Polsce), co oznacza spadek o 15,1% w relacji do 2015 r.

Wykres 51. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
Chart 51. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

W 2022 r. w województwie małopolskim na 1 mln mieszkańców przypadało 100,6 zgłoszeń wynalazków w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej wobec 85,7 w kraju. W 2015 r. było to odpowiednio 157,2 zgłoszeń w województwie i 121,6 w kraju.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

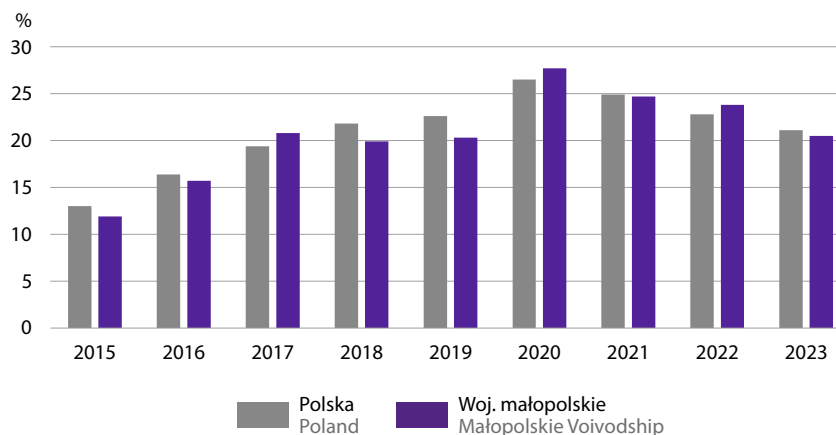
W 2023 r. w województwie małopolskim udział przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu był większy niż w 2015 r., ale zmniejszył się w stosunku do 2022 r.

W 2022 r. zwiększył się udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe w porównaniu z 2015 r. i 2021 r.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

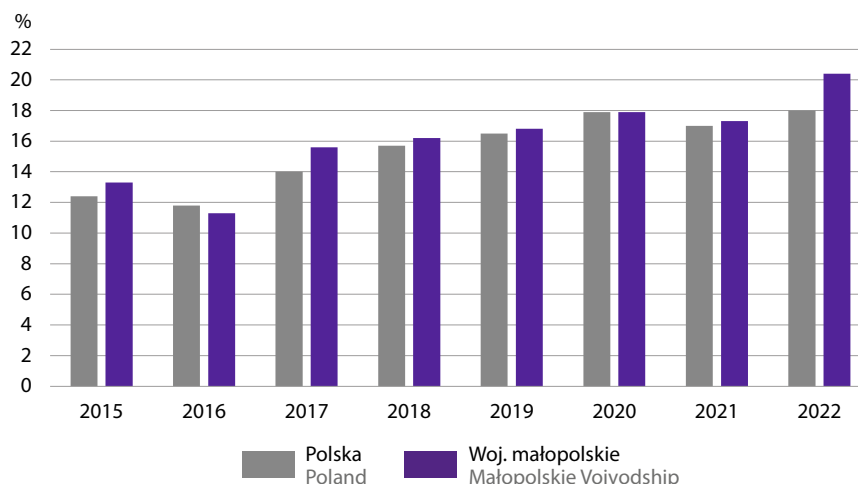
W 2023 r. odsetek przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu wyniósł 98,6% (o 0,5 p. proc. mniej niż w 2022 r. oraz o 7,8 p. proc. więcej niż w 2015 r.), w kraju – 98,7% (o 0,2 p. proc. więcej przed rokiem). W województwie małopolskim 84,0% ogólnej liczby przedsiębiorstw korzystało ze stałych szerokopasmowych połączeń internetowych, tj. o 0,3 p. proc. więcej niż w kraju. Wśród badanych przedsiębiorstw 31,3% było wyposażonych w stałe łącza o prędkości „przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s” (w kraju 29,7%). Stosunkowo wysoki (20,5%) był również udział przedsiębiorstw, którym operatorzy dostarczali mniejszą przepustowość „przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s” (w Polsce 21,1%).

Wykres 52. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^aChart 52. Enterprises with Internet access^a^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.^a Internet access 30–100 Mbit/s.

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI (elektroniczna wymiana informacji). Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faksem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2022 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż poprzez sieci komputerowe wyniósł 20,4% i był wyższy niż w Polsce o 2,4 p. proc. W porównaniu z 2021 r. udział ten wzrósł o 3,1 p. proc., a w odniesieniu do 2015 r. – o 7,1 p. proc. Przedsiębiorstwa prowadziły sprzedaż elektroniczną głównie za pośrednictwem własnych stron internetowych lub aplikacji (76,7% przedsiębiorstw sprzedających przez strony). Z zewnętrznych platform handlowych korzystało 60,4% omawianych przedsiębiorstw.

Wykres 53. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 53. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne – wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Dostęp do Internetu umożliwia wykorzystanie ogólnodostępnych danych udostępnianych przez administrację publiczną. Otwarte dane publiczne ułatwiają podejmowanie decyzji biznesowych. W 2022 r. w województwie 13,9% przedsiębiorstw wykorzystywało otwarte dane publiczne (w Polsce 14,6%), tj. o 3,2 p. proc. mniej niż rok wcześniej. Najczęściej wykorzystywane przez przedsiębiorstwa dane obejmowały swoim zakresem gospodarkę i finanse (11,9%), a najrzadziej – kulturę, sport i rekreację (1,9%). Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł 2,8% (w kraju 2,6%).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

Wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r. były gorsze w porównaniu z rokiem poprzednim. Pogorszyła się większość badanych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Spadła wartość przychodów ze sprzedaży na eksport oraz udział tych przychodów w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W ujęciu rocznym zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

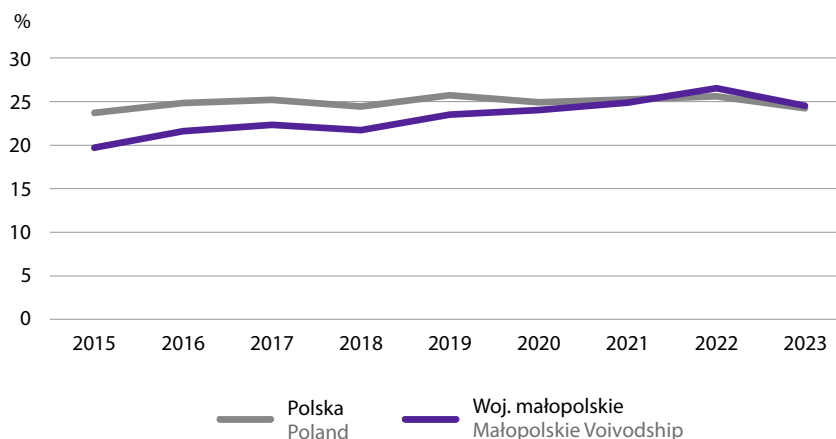
Przychody z całokształtu działalności w 2023 r. wyniosły 360668,4 mln zł i były wyższe o 7,5% niż w roku poprzednim oraz o 101,6% w porównaniu z 2015 r. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 349284,0 mln zł, tym samym zwiększyły się odpowiednio o 7,3% i 100,6%. Wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w większości sekcji PKD, w tym zwłaszcza w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 42,6%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 23,4%). Spadek przychodów w ujęciu rocznym wystąpił w działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 10,8%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 8,1%), a także w przetwórstwie przemysłowym (o 2,7%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport wyniosła 85728,4 mln zł, tj. o 0,8% mniej w stosunku do poprzedniego roku. Ich udział w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem w omawianym roku wyniósł 24,5% wobec 26,5% rok wcześniej. Przychody ze sprzedaży produktów na eksport stanowiły 88,1% przychodów na eksport ogółem, natomiast przychody ze sprzedaży towarów i materiałów na eksport – pozostałe 11,9%.

Wykres 54. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 54. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w 2023 r. wyniosły 340345,1 mln zł i zwiększyły się o 9,1% w ujęciu rocznym oraz 101,0% w porównaniu z 2015 r. Koszty sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 331235,3 mln zł i tym samym były wyższe o 9,0% w relacji do poprzedniego roku.

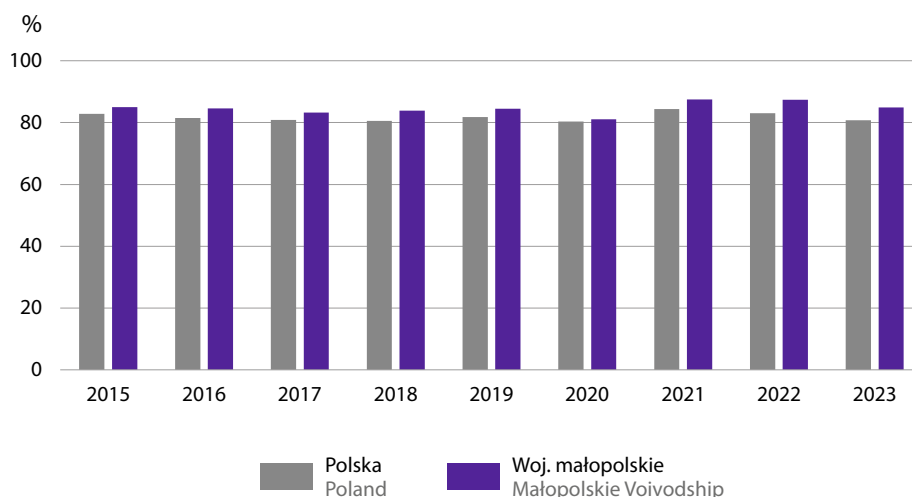
Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 18048,7 mln zł i był o 15,9% niższy w ujęciu rocznym. Pogorszył się wynik na operacjach finansowych (946,9 mln zł wobec 1571,4 mln zł rok wcześniej), natomiast poprawił – wynik na pozostałej działalności operacyjnej (1327,7 mln zł wobec 477,7 mln zł). Wynik finansowy brutto ukształtował się na poziomie 20323,4 mln zł, tj. o 13,6% niższym od uzyskanego w 2022 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w odniesieniu do poprzedniego roku o 8,1% do 3719,4 mln zł. W rezultacie wynik finansowy netto wyniósł 16603,9 mln zł i był o 17,3% niższy niż rok wcześniej. Zysk netto zmniejszył się o 1,8%, natomiast strata netto była blisko trzykrotnie większa. W 2023 r. zysk netto wykazało 84,9% badanych przedsiębiorstw wobec 87,4% rok wcześniej. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności zmniejszył się z 86,7% do 75,4%. W przetwórstwie przemysłowym zysk netto wykazało 86,6% badanych przedsiębiorstw (rok wcześniej – 87,5%), a ich udział w przychodach tej sekcji wyniósł 78,9% (wobec 91,4% w 2022 r.).

Wykres 55. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 55. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W przedsiębiorstwach województwa objętych badaniem w 2023 r. pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe względem roku poprzedniego. Spadek opłacalności prowadzonej działalności gospodarczej wyrażał się m.in. poprzez wzrost wskaźnika poziomu kosztów (z 93,0% do 94,4%). Słabiej kształtował się również wskaźnik rentowności sprzedaży brutto (5,2% wobec 6,6%). Obniżeniu uległy ponadto wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 7,0% do 5,6%) i netto (z 6,0% do 4,6%).

Do sekcji PKD o najwyższych wskaźnikach rentowności obrotu netto w 2023 r. należały działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (20,0%), górnictwo i wydobywanie (16,6%), a także edukacja (12,7%). W ujęciu rocznym największy wzrost wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (o 6,5 p. proc.).

W 2023 r. poprawiła się płynność finansowa badanych przedsiębiorstw. Wskaźnik płynności finansowej I stopnia w ciągu roku zwiększył się o 5,7 p. proc. do 36,0%, a wskaźnik płynności II stopnia – o 5,6 p. proc. do 97,3%. Poprawę płynności finansowej odnotowały przede wszystkim przedsiębiorstwa związane z kulturą, rozrywką i rekreacją, górnictwem i wydobywaniem oraz edukacją. Spadek płynności dotknął zwłaszcza przedsiębiorstwa funkcjonujące w ramach sekcji administrowanie i działalność wspierająca oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.

Wskaźniki ekonomiczno-finansowe przedsiębiorstw w województwie małopolskim w 2023 r. zasadniczo nie odbiegały od ogólnokrajowych. W Polsce odnotowano w ujęciu rocznym wzrost wskaźnika poziomu kosztów (o 0,6 p. proc.), spadły wskaźniki rentowności: sprzedaży brutto (o 0,5 p. proc.), obrotu brutto (o 0,6 p. proc.) oraz obrotu netto (o 0,7 p. proc.). Nieco lepsze były wskaźniki płynności – I stopnia o 0,7 p. proc. i II stopnia o 1,8 p. proc.

Tablica 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	w %		in %		
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,7	93,7	93,0	94,4	94,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,9	6,0	6,6	5,2	5,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,3	6,3	7,0	5,6	5,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,7	5,3	6,0	4,6	4,3
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	36,1	38,8	30,3	36,0	39,7
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	99,0	100,9	91,7	97,3	107,2

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w końcu grudnia 2023 r. wyniosła 113238,8 mln zł i była o 8,1% wyższa w ujęciu rocznym. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (z 21,9% do 25,9%). Zmniejszył się udział zapasów (z 30,9% do 27,5%), należności krótkoterminowych (z 44,5% do 44,1%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,7% do 2,5%). W strukturze zapasów odnotowano w ujęciu rocznym spadek udziału materiałów (z 35,2% do 30,8%) oraz półproduktów i produktów w toku (z 12,5% do 12,2%), natomiast zwiększył się udział towarów (z 34,2% do 37,0%) i produktów gotowych (z 16,0% do 17,3%). Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi – relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wyniosła 72,0% wobec 72,5% rok wcześniej.

Zobowiązania długo i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2023 r. wyniosły 122242,7 mln zł i były o 5,9% wyższe w ujęciu rocznym. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 33,3% ogółu zobowiązań (wobec 34,2% w końcu grudnia 2022 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 40718,0 mln zł i była o 3,1% wyższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 81524,6 mln zł, tj. o 7,4% więcej niż w 2022 r. Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu kredytów bankowych i pożyczek wzrosły o 31,5%, z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń – o 8,2%, a z tytułu dostaw i usług – o 0,2%.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2022 r. nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (w cenach bieżących, według lokalizacji inwestycji) były wyższe w relacji do roku poprzedniego. Wzrosła wartość poniesionych nakładów na jednego mieszkańca województwa.

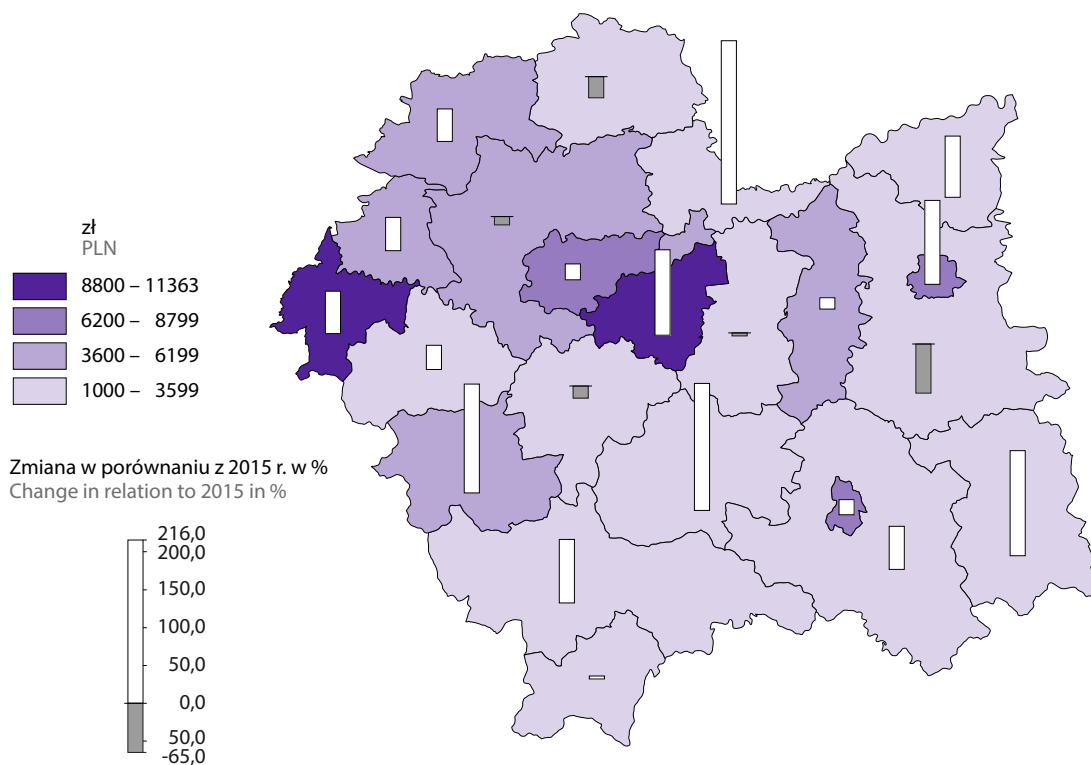
Nakłady poniesione w 2023 r. przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe mające siedzibę na terenie województwa małopolskiego, o liczbie pracujących powyżej 49 osób były wyższe w ujęciu rocznym. Zwiększyły się nakłady na środki transportu, maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i wyposażenie, natomiast mniej nakładów przeznaczono na budynki i lokale. Zmniejszyła się liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak również ich wartości kosztorysowa.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3), a dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach powyżej 9 pracujących (według lokalizacji inwestycji) w cenach bieżących w 2022 r. w województwie wyniosły 16519,2 mln zł i były wyższe o 25,2% niż w roku poprzednim i 33,6% niż w 2015 r. Stanowiły 6,6% nakładów ogółem w Polsce (w 2021 r. – 6,4%, a w 2015 r. – 7,4%). Wartość poniesionych nakładów w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa była o 972 zł wyższa niż rok wcześniej i wyniosła 4818 zł. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących w przeliczeniu na mieszkańca powiatu najwięcej zainwestowano w powiecie wielickim (11363 zł), a najmniej w powiecie dąbrowskim (1000 zł).

Mapa 47. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)
 Map 47. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2022 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01), a dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

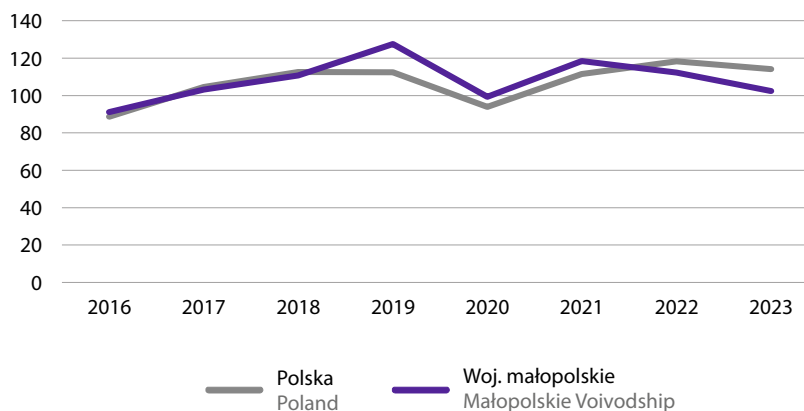
Nakłady inwestycyjne poniesione w 2023 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe (o liczbie pracujących powyżej 49 osób) mające siedzibę na terenie województwa wyniosły 15119,0 mln zł (w cenach bieżących) i były o 2,4% wyższe niż w roku poprzednim.

Wykres 56. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 56. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentację projektowo-kosztorysową; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Wzrosły nakłady na środki transportu (o 40,0%) oraz na maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i wyposażenie (o 0,7%), natomiast spadły nakłady przeznaczone na budynki i lokale (o 1,9%).

Wśród sekcji PKD w ujęciu rocznym, największy wzrost nakładów odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 38,6%), a nieco mniejszy w górnictwie i wydobywaniu (o 22,7%), a także w administrowaniu i działalności wspierającej (o 20,2%). Najgłębszy spadek nakładów w omawianym okresie wystąpił w informatyce i komunikacji (o 42,8%). Niższe nakłady odnotowano również m.in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 31,9%), jak również w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 15,3%).

Tablica 36. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
 Table 36. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	8442,1	11113,0	14761,9	15119,0
Polska=100 Poland=100	6,2	7,4	7,5	6,7
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	42,9	49,5	46,3	44,4
Zakupy Purchases				
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	46,7	43,7	46,3	45,5
środków transportu transport equipment	10,1	6,6	7,0	9,6

W omawianym roku inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, na które przypadało 39,3% ogółu poniesionych nakładów, jak również przetwórstwa przemysłowego (36,4%), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (6,5%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (6,3%).

W strukturze nakładów według sekcji w ujęciu rocznym najbardziej zwiększył się udział przedsiębiorstw zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 1,6 p. proc.), natomiast najgłębszy spadek udziału poniesionych nakładów dotyczył przedsiębiorstw działających w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,4 p. proc.).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2023 r. rozpoczęto 119,4 tys. inwestycji, tj. o 4,4% mniej w ujęciu rocznym. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 5851,2 mln zł i była o 12,7% mniejsza w relacji do poprzedniego roku. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 28,7% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (rok wcześniej 21,6%). W ujęciu rocznym niższą wartość kosztorysową inwestycji rozpoczętych zanotowały przedsiębiorstwa działające w: transporcie i gospodarce magazynowej, przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, zakwaterowaniu i gastronomii oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2023 r. w województwie małopolskim przy zmniejszonej powierzchni uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi większe były ich plony, a zbiory niewiele mniejsze w porównaniu z 2022 r. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory rzepaku i rzepiku były wyższe niż rok wcześniej. Zmniejszył się natomiast areal uprawy ziemniaków, przy czym niższe były także ich plony oraz zbiory w stosunku do 2022 r.

W odniesieniu do roku poprzedniego zanotowano spadek pogłowia bydła i owiec, ale wzrost pogłowia trzody chlewnej. Większy był skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), a także skup żywca wołowego i wieprzowego, ziemniaków oraz mleka. Mniej natomiast skupiono żywca drobiowego. W porównaniu z poprzednim rokiem ceny skupu podstawowych produktów rolnych były niższe, z wyjątkiem cen żywca wieprzowego i ziemniaków.

W 2022 r. w województwie małopolskim zmniejszyła się globalna produkcja rolnicza (w cenach stałych), o czym zadecydowała niższa wartość produkcji zwierzęcej, przy jednoczesnym wzroście wartości produkcji roślinnej. W ujęciu rocznym odnotowano również spadek wartości końcowej produkcji rolniczej i wartości towarowej produkcji rolniczej.

W 2023 r. powierzchnia upraw zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosła 159,9 tys. ha i była mniejsza o 2,6% niż w 2022 r. i o 19,8% niż w 2015 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi osiągnęły poziom 46,6 dt z 1 ha i były wyższe niż w 2022 r. (o 2,6%), a także wyższe od plonów z 2015 r. (o 42,5%). Plony te były nieco wyższe do średnich plonów w Polsce, które wyniosły 45,6 dt z 1 ha. W województwie zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 744,4 tys. t, tj. mniej niż przed rokiem (o 0,3 tys. ton), ale o 14,0% więcej niż przed ośmioma laty.

W omawianym roku powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku wyniosła 15,3 tys. ha i zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 22,5%, a w zestawieniu z 2015 r. – prawie dwukrotnie. Plony wyniosły 33,7 dt z 1 ha i w porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej wzrosły o 3,1%, a w stosunku do 2015 r. – o 30,1%. W odniesieniu do Polski plony z 1 ha były niższe – o 0,2 dt. Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na 51,6 tys. t, co oznacza wzrost o 26,0% w relacji do roku 2022, a w porównaniu z rokiem 2015 o ponad 250%.

Tablica 37. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych^a
Table 37. Yields of selected agricultural crops^a

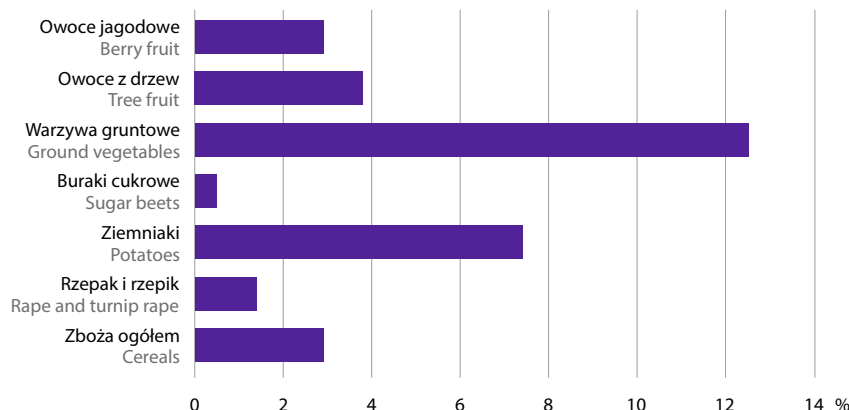
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	35,2	45,0	49,7	52,9	49,9
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	32,7	39,3	45,4	46,6	45,6
w tym: of which:					
pszenica wheat	35,8	42,9	51,1	52,5	53,8
żyto rye	27,4	31,7	33,1	34,8	35,5
jęczmień barley	33,7	39,6	40,4	42,1	44,9
owies oats	24,7	28,5	32,8	33,4	30,8
pszenżyto triticale	29,8	35,5	40,8	41,5	44,8
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	25,9	31,9	32,7	33,7	33,9
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	210	322	330	266	296
Buraki cukrowe Sugar beets	677	493	585	704	650

^a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
^a Excluding kitchen gardens.

Powierzchnia uprawy ziemniaków wyniosła 15,5 tys. ha i zmniejszyła się o 1,4% w stosunku do 2022 r. oraz o 38,0% w relacji do 2015 r. Z 1 ha zebrano przeciętnie 266 dt ziemniaków, tj. o 19,4% mniej niż w poprzednim roku, lecz o 26,6% więcej niż w 2015 r. Plony uzyskane w województwie małopolskim były niższe o 10,1% od średnich plonów ziemniaków w kraju. Produkcja ziemniaków wyniosła 412,1 tys. t i była mniejsza o 20,4% niż w 2022 r. oraz o 21,4% niż osiem lat wcześniej.

Wykres 57. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2023 r.

Chart 57. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2023

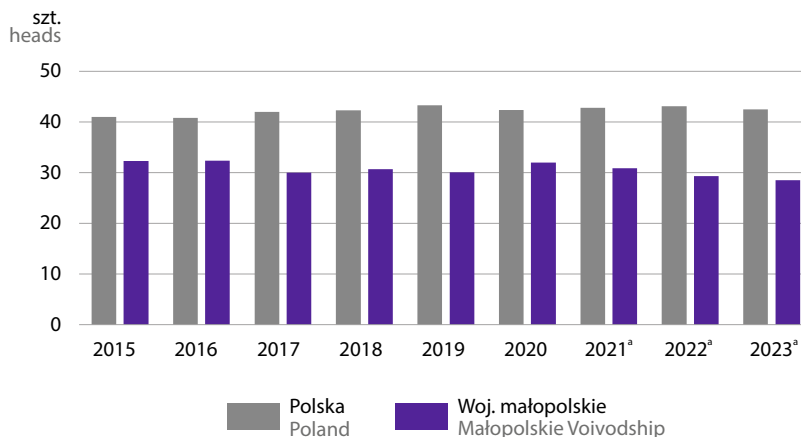

W czerwcu 2023 r. pogłowie bydła liczyło 158,7 tys. szt., co stanowiło 2,5% pogłowia bydła w kraju. W stosunku do stanu z czerwca 2022 r. liczebność stada zmniejszyła się o 2,8% (w kraju o 1,3%). Spadek liczebności stada bydła wynikał ze zmniejszenia się pogłowia cieląt (o 2,9%), bydła młodego w wieku 1–2 lat (o 2,4%) i bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej (o 3,0%), w tym pogłowia krów (o 3,2%). W strukturze stada bydła największy odsetek stanowiły krowy (40,4%), w tym krowy mleczne (35,5%).

Wykres 58. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 58. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Data on agricultural land as of 1 June 2020 was used as the basis for the calculations.

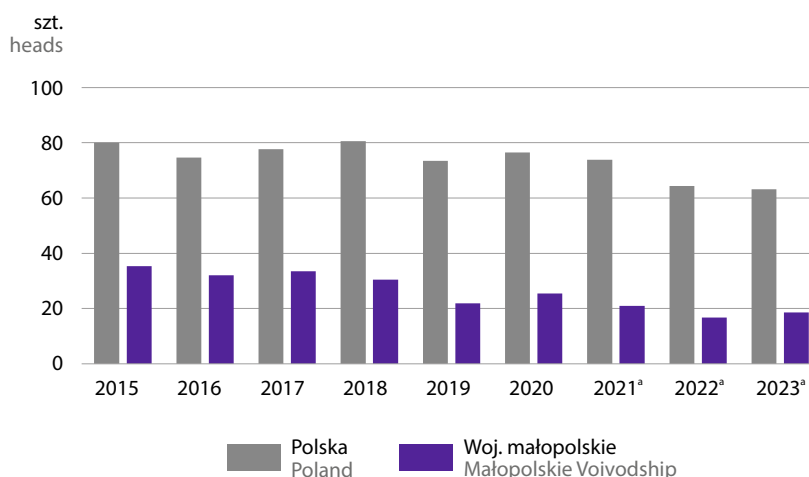
W czerwcu 2023 r. pogłowie trzody chlewnej liczyło 103,4 tys. szt. (w tym 10,5 tys. szt., tj. 10,2% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie trzody chlewnej wyniósł 1,1% (przed rokiem – 1,0%). W odniesieniu do stanu z czerwca 2022 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 10,8% (w Polsce spadła o 1,8%). Wzrost pogłowia wystąpił w prawie wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych, w tym największy (o 33,6%) w stadzie prosiąt o wadze do 20 kg.

Wykres 59. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 59. Pigs density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Data on agricultural land as of 1 June 2020 was used as the basis for the calculations.

W województwie małopolskim koncentruje się krajowy chów owiec. Stado tych zwierząt według stanu w czerwcu 2023 r. liczyło 73,2 tys. szt., co stanowiło 26,4% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem pogłowie owiec zmniejszyło się o 4,7% (w Polsce – o 4,1%). Pogłowie macierek spadło o 1,1%, w tym macierek użytkowanych w kierunku mlecznym o 3,7%.

W 2023 r. skupiono 87,4 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 0,8% skupu ogólnokrajowego (podobnie jak rok wcześniej). W ujęciu rocznym skup ziarna zwiększył się o 24,3%, przy czym pszenicy skupiono 80,2 tys. t, tj. o 29,0% więcej, a żyta o 0,1 tys. t, czyli o 158,1% więcej niż rok wcześniej.

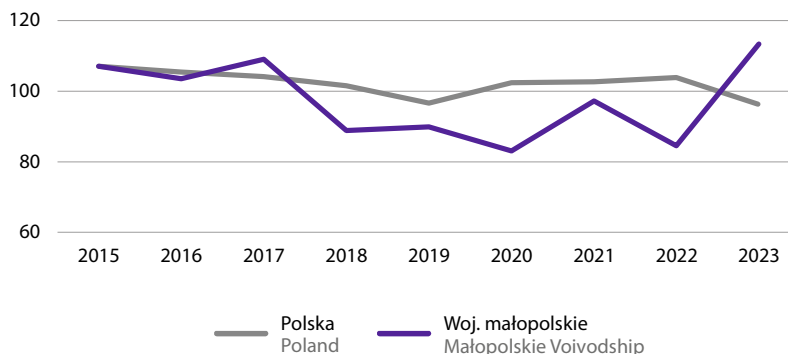
Skup ziemniaków w omawianym okresie wyniósł 23,7 tys. t, co stanowiło 1,3% ogólnego skupu w kraju (0,9% przed rokiem). W porównaniu z poprzednim rokiem skup ziemniaków zwiększył się o 71,0%.

W ciągu 2023 r. skupiono 82,1 tys. t żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. 1,3% wielkości krajowej (w 2022 r. – 1,1%). W ujęciu rocznym skup żywca zwiększył się o 13,3%. Żywca wieprzowego skupiono 33,7 tys. t, czyli więcej o 59,4% (1,5% w skali kraju wobec 0,9% przed rokiem). Skup żywca wołowego wyniósł 20,0 tys. t i był większy o 21,0% niż przed rokiem (udział w wielkości krajowej wzrósł o 0,6 p. proc. do 2,8%), natomiast skup żywca drobiowego zmniejszył się o 19,1% do poziomu 27,8 tys. t (udział w wielkości krajowej spadł o 0,1 p. proc do 0,8%).

Wykres 60. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 60. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)
Previous year=100

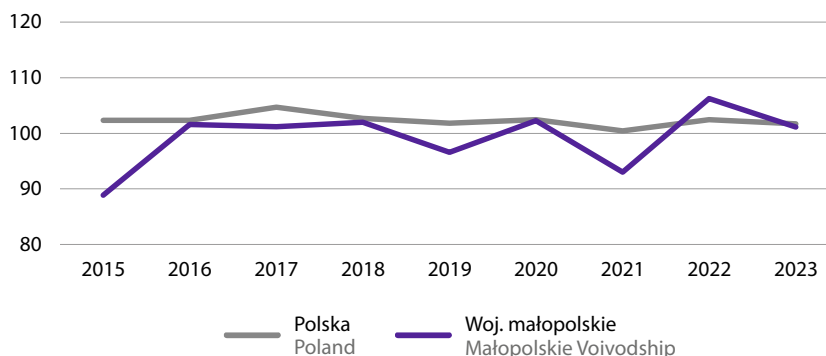

W 2023 r. skupiono 138,0 mln l mleka krowiego, co stanowiło 1,1% ogólnej ilości mleka krowiego skupionego w kraju (tak jak rok wcześniej). Skup mleka był o 1,1% większy niż przed rokiem.

Wykres 61. Dynamika skupu mleka krowiego

Rok poprzedni=100

Chart 61. Indices of procurement of cows' milk
Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2023 r. średnia cena pszenicy w skupie wyniosła 92,78 zł/dt i w ujęciu rocznym spadła o 37,2% (w kraju o 35,0%). Ceny pszenicy w województwie małopolskim w odniesieniu do średniej krajowej były niższe o 6,1%.

W analizowanym roku cena żyta w skupie (75,38 zł/dt) zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 29,6%. W relacji do średniej krajowej cena żyta była wyższa o 3,8%.

W 2023 r. za 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w skupie płacono 120,63 zł, tj. prawie o 1/3 więcej niż przeciętnie w kraju. W relacji do poprzedniego roku cena tego ziemnioprodu w skupie była wyższa o 29,8%.

W ujęciu rocznym cena skupu żywca wołowego zmniejszyła się o 1,3% i wyniosła 10,03 zł za kg. W porównaniu ze średnią krajową cena tego gatunku żywca była niższa o 3,5%.

W omawianym okresie średnia cena skupu żywca wieprzowego wyniosła 8,19 zł za 1 kg, co oznacza wzrost o 19,5% w ujęciu rocznym. Przeciętna cena skupu żywca wieprzowego była niższa od średniej ceny w kraju o 1,9%.

W 2023 r. mniejszym niż przed rokiem dostawom żywca drobiowego do skupu towarzyszył spadek cen tego surowca. Przeciętna roczna cena drobiu rzeźnego (5,39 zł/kg) w porównaniu z 2022 r. zmniejszyła się o 8,2%. Cena 1 kg żywca drobiowego dostarczonego do skupu przez producentów z województwa była o 6,9% niższa od średniej w kraju.

W 2023 r. przy skupie mleka o ponad 1% większym niż w roku poprzednim, przeciętna cena tego surowca była o 7,2% niższa niż w 2022 r. i wyniosła 197,20 zł za 100 litrów (w kraju – 207,76 zł).

W województwie większość cen targowiskowych w 2023 r. była niższa niż rok wcześniej. Cena targowiskowa 1 dt pszenicy wyniosła 136,65 zł (w kraju 134,91 zł) wobec 167,82 zł przed rokiem, a 1 dt żyta – 128,03 zł (w kraju 106,64 zł) wobec 142,26 zł. Cena targowiskowa 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) wzrosła z 138,30 zł w roku poprzednim do 172,54 zł (w kraju 203,34 zł).

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku),
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Globalna produkcja rolnicza w 2022 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, była mniejsza (w cenach stałych z 2021 r.) o 3,3%, przy czym produkcja roślinna wzrosła o 11,9%, natomiast produkcja zwierzęca spadła o 28,6%. Udział województwa małopolskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,1% (tyle samo, co przed rokiem). W strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja roślinna, której udział wyniósł 72,3%.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane uwzględniają naliczone za dany rok płatności uzupełniające do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

Wartość końcowej produkcji rolniczej w 2022 r. była o 5,4% mniejsza niż w roku poprzednim. Wzrosła końcowa produkcja roślinna (o 13,5%), spadła natomiast zwierzęca (o 29,2%). W 2022 r. towarowa produkcja rolnicza była niższa od notowanej rok wcześniej (o 6,0%). Spadek dotyczył wartości produkcji zwierzęcej (o 26,1%), podczas gdy w produkcji roślinnej zanotowano wzrost (o 9,2%). W strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważała produkcja roślinna, która stanowiła 66,1% (w 2021 r. – 54,4%).

W omawianym okresie udział województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej oraz towarowej utrzymał się na zbliżonym poziomie i wyniósł po 2,8% (wobec odpowiednio 3,0% i 2,9% w roku poprzednim).

Przemysł Industy

W 2023 r. produkcja sprzedana przemysłu była wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. Zanotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle przy wzroście wydajności pracy, mierzonym wielkością produkcji sprzedanej na jednego zatrudnionego

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Wyniki opracowane zostały na podstawie danych rocznych z systemu zintegrowanego – produkcja, zatrudnienie i wynagrodzenia dla sekcji B, C, D, E (z badań statystycznych: Z-06, SP, F-01/I-01, DG-1) i mają status danych ostatecznych (do 2022 r. włącznie).

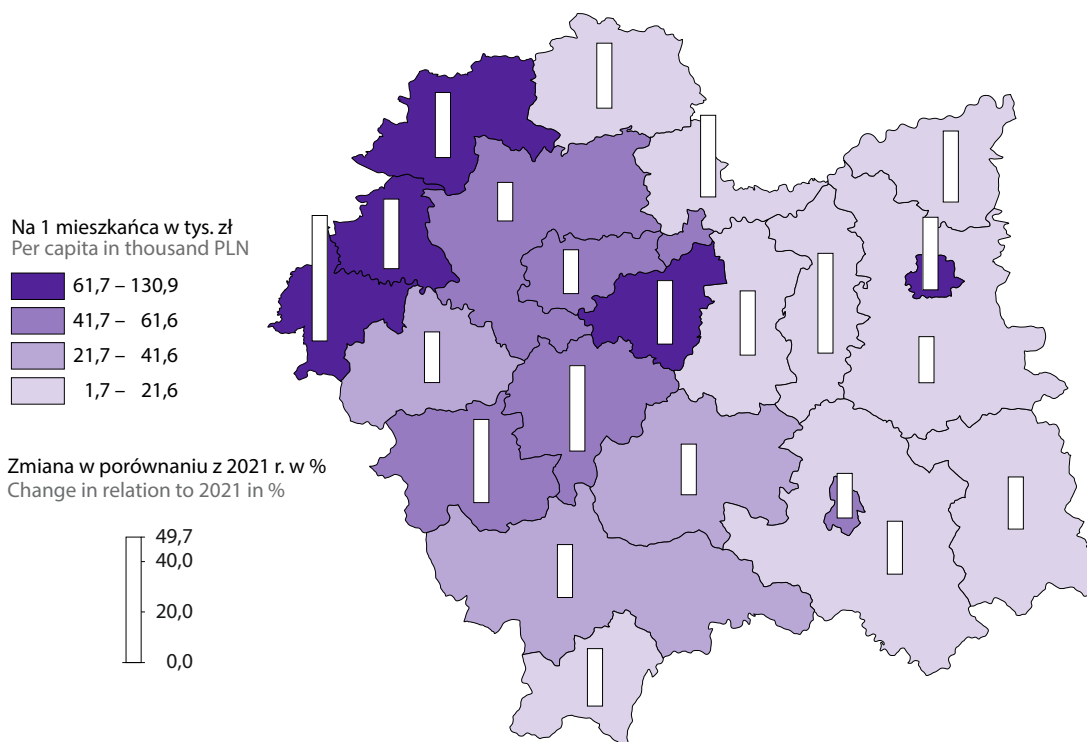
W 2022 r. w województwie małopolskim produkcja sprzedana przemysłu w 2845 przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła łącznie 162217,9 mln zł (w cenach bieżących) i była o 5,3% (w cenach stałych) wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim. Udział województwa w produkcji krajowej wyniósł 6,9% i w odniesieniu do 2021 r. wystąpił jego spadek o 0,4 p. proc.

Najwyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu w cenach bieżących odnotowano w Krakowie (38150,9 mln zł). Znaczącą wartość produkcja miała także w powiatach wielickim (17292,3 mln zł), krakowskim (15207,3 mln zł) i oświęcimskim (14353,7 mln zł). Najmniejszą wartość produkcji sprzedanej odnotowano w powiecie tatrzańskim (110,6 mln zł).

W porównaniu z 2021 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) odnotowano we wszystkich powiatach, w tym największy w powiecie oświęcimskim (o 48,6%).

Mapa 48. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2022 r.

Map 48. Sold production of industry (current prices) per capita in 2022

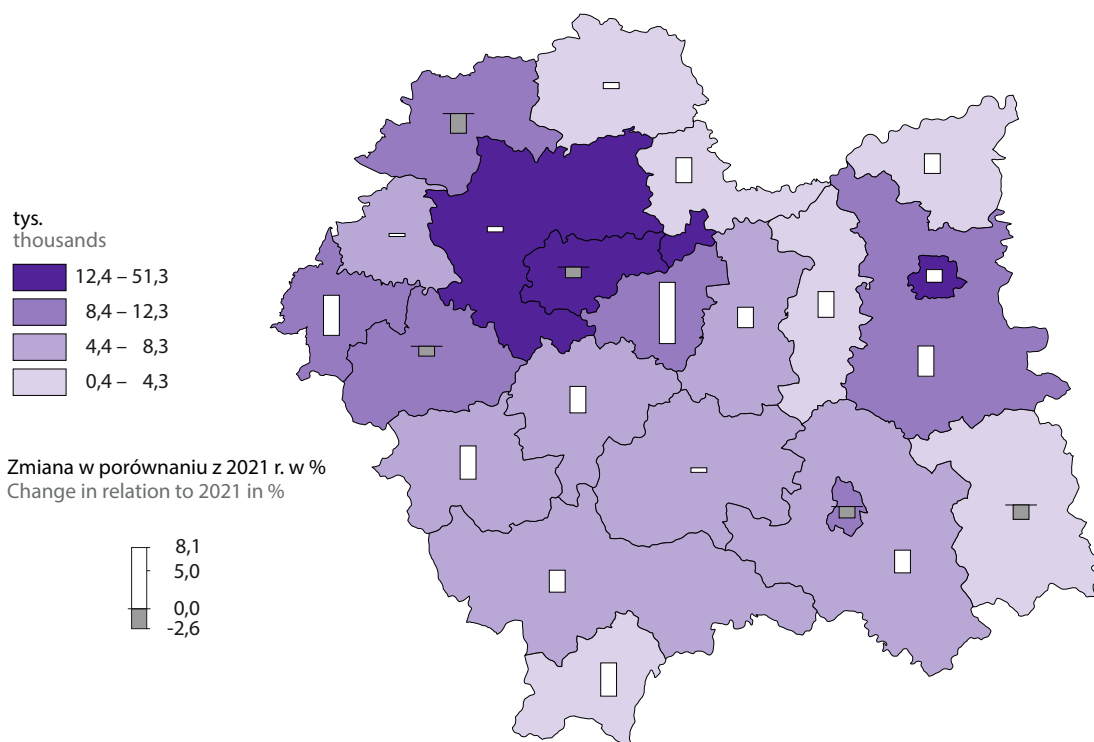

W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu (w cenach bieżących) w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosła 47309 zł (w Polsce – 62283 zł), tj. o 24,2% więcej (w cenach bieżących) niż w roku poprzednim (w kraju – o 31,8%). Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na mieszkańca województwo małopolskie należało do grupy 12. województw, w których wartość ta nie przekraczała przeciętnej w kraju.

W przekroju terytorialnym najwyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na jednego mieszkańca odnotowano w Tarnowie – 130898 zł, natomiast najniższą w powiecie tatrzańskim – 1660 zł. Wzrost produkcji w stosunku do roku poprzedniego wystąpił we wszystkich powiatach województwa, w tym największy w powiecie oświęcimskim (o 49,7%). W relacji do przeciętnej wojewódzkiej wyższą wartość produkcji sprzedanej w przeliczeniu na jednego mieszkańca odnotowano w 11. powiatach.

Mapa 49. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2022 r.

Map 49. Average paid employment in industry in 2022

W 2022 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle wyniosło 217,1 tys. osób, tj. o 1,2% więcej niż przed rokiem. Najwyższy udział w zatrudnieniu wśród powiatów odnotowano w Krakowie (23,6% ogólnej liczby zatrudnionych w przemyśle w województwie) oraz powiecie krakowskim (10,9%), a najniższy w powiatach miechowskim i tatrzańskim (po 0,2%). Zatrudnienie w przemyśle większe niż przed rokiem wystąpiło w 17. powiatach województwa, przy czym największy wzrost miał miejsce w powiecie wielickim (o 8,1%). W pozostałych powiatach spadek przeciętnego zatrudnienia wahał się od 1,3% w powiecie wadowickim do 2,6% w olkuskim.

W 2022 r. wartość produkcji sprzedanej przemysłu na jednego zatrudnionego wyniosła 748,4 tys. zł (w cenach bieżących), tj. o 22,7% więcej (w cenach bieżących) niż w poprzednim roku. W porównaniu z 2021 r. wydajność pracy wzrosła we wszystkich powiatach, w tym najbardziej w powiecie oświęcimskim (o 41,1%).

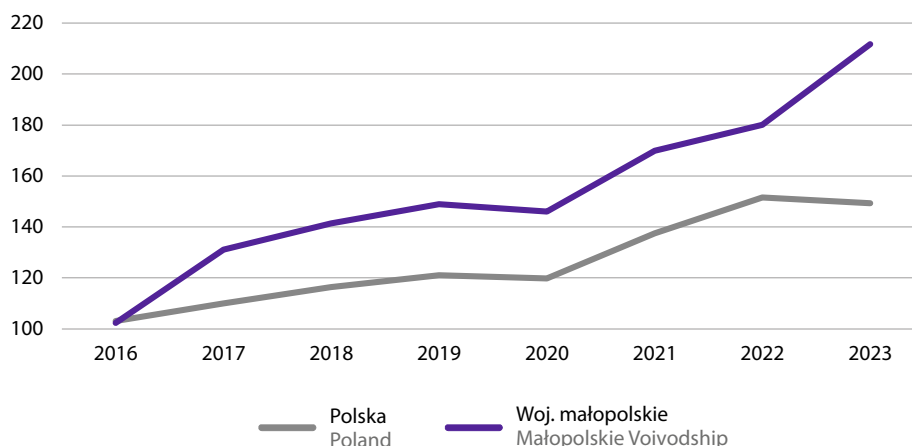
W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2023 r. wyniosła 179553,8 mln zł (w cenach bieżących) i była o 0,2% wyższa (w cenach stałych) w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim. W kolejnych kwartalnych okresach nastających odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w ujęciu rocznym odpowiednio: w pierwszym kwartale – o 3,6%, w pierwszym półroczu – o 1,1%, a w okresie trzech kwartałów – o 0,2%. W kraju produkcja sprzedana była o 1,5% niższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 10,2% w 2022 r.). Udział produkcji sprzedanej przemysłu województwa w produkcji sprzedanej kraju wyniósł 7,3%.

Tablica 38. Przemysł
Table 38. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	81028,2	109398,4	174385,6	179553,8
Polska=100 Poland=100	6,8	7,2	7,0	7,3
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	85,8	80,5	84,3	81,4
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	180,0	211,5	218,9	218,4

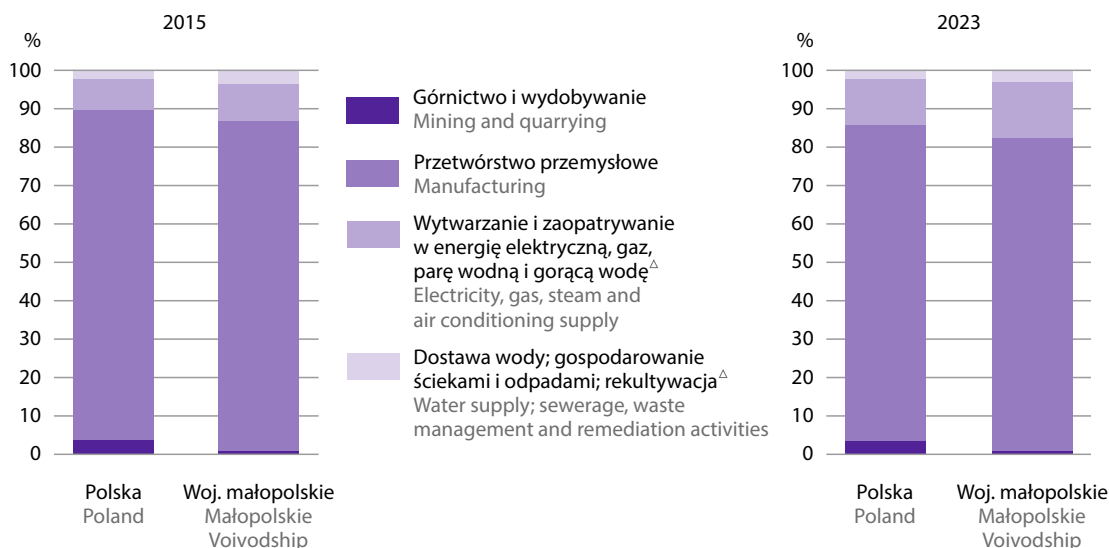
Wykres 62. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2015=100
Chart 62. Indices of sold production of industry (constant prices)
2015=100

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2023 r. złożyła się produkcja w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (146196,7 mln zł), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (26446,1 mln zł), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (5308,8 mln zł) oraz górnictwo i wydobywanie (1602,2 mln zł). W odniesieniu do roku poprzedniego wzrost produkcji sprzedanej (w cenach stałych) wystąpił w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,9%), przetwórstwie przemysłowym (o 0,4%) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 0,2%). Spadek odnotowano w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 7,3%).

Wykres 63. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

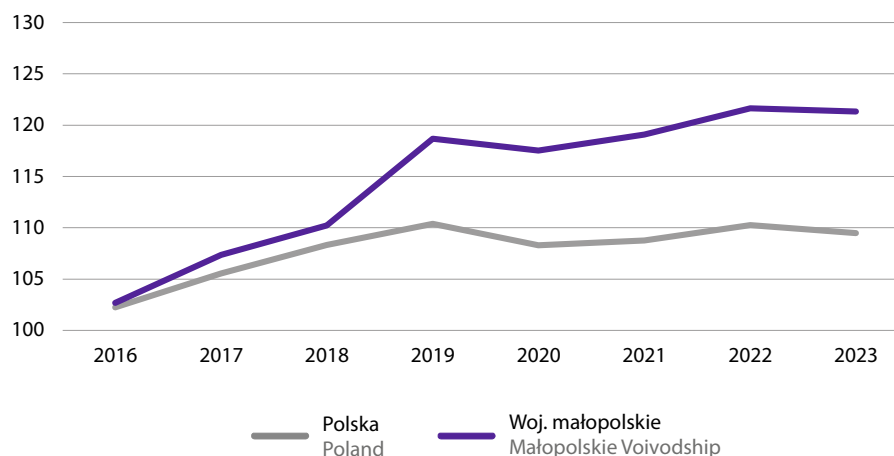
Chart 63. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

W 2023 r. wśród działów przetwórstwa przemysłowego wzrost produkcji sprzedanej w ujęciu rocznym odnotowano m.in. w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 40,9%), produkcji wyrobów farmaceutycznych (o 22,6%), produkcji pozostałego sprzętu transportowego (o 21,4%), produkcji wyrobów tekstylnych (o 9,4%), produkcji skór i wyrobów skórzanych (o 9,0%) oraz produkcji metali (o 6,1%).

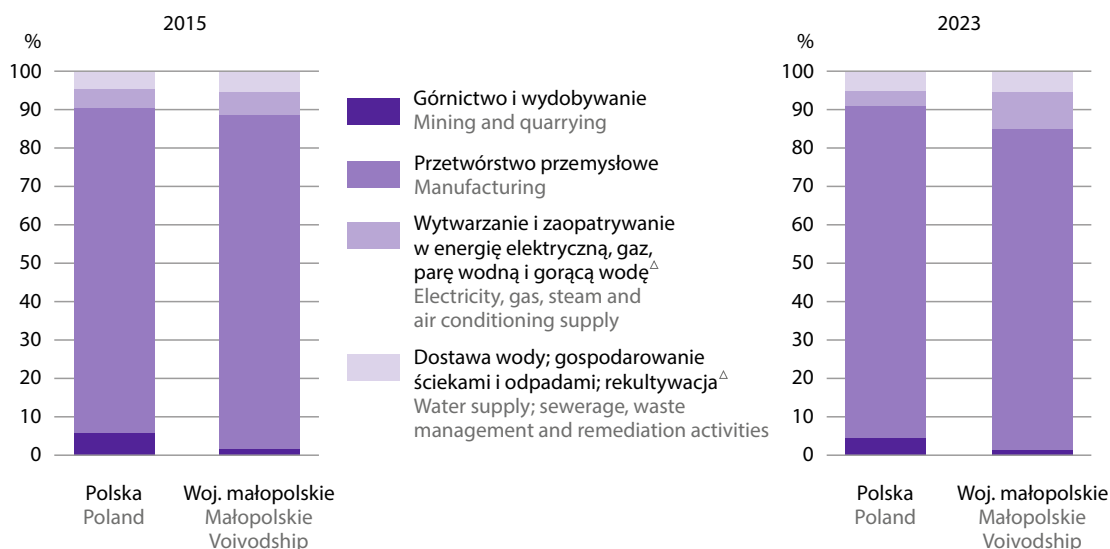
Wykres 64. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 64. Indices of average paid employment in industry
2015=100

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia (o 0,2%). W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle wyniosło 218,4 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego zatrudnienie zmniejszyło się w przetwórstwie przemysłowym (o 0,5%). W pozostałych sekcjach należących do przemysłu odnotowano wzrost, w tym największy w górnictwie i wydobywaniu (o 2,7%). Również w kraju zanotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w odniesieniu do roku poprzedniego (o 0,7%) do 2748,2 tys. osób.

Wykres 65. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
Chart 65. Average paid employment in industry by NACE sections

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej na jednego zatrudnionego, w 2023 r. w województwie małopolskim wyniosła 822,3 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 0,5% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem.

Budownictwo Construction

W 2023 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego. Wyższa niż przed rokiem była również wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. Zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej budownictwa na jednego zatrudnionego, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

W 2023 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) wyniosła 35244,0 mln zł i zwiększyła się o 0,1% w ujęciu rocznym (o 125,3% w porównaniu z 2015 r.). W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 6,4% wyższa od notowanej w roku poprzednim (w relacji do 2015 r. o 129,6%). Produkcja sprzedana budownictwa w województwie stanowiła 8,4% produkcji krajowej.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 39. Budownictwo

Table 39. Construction

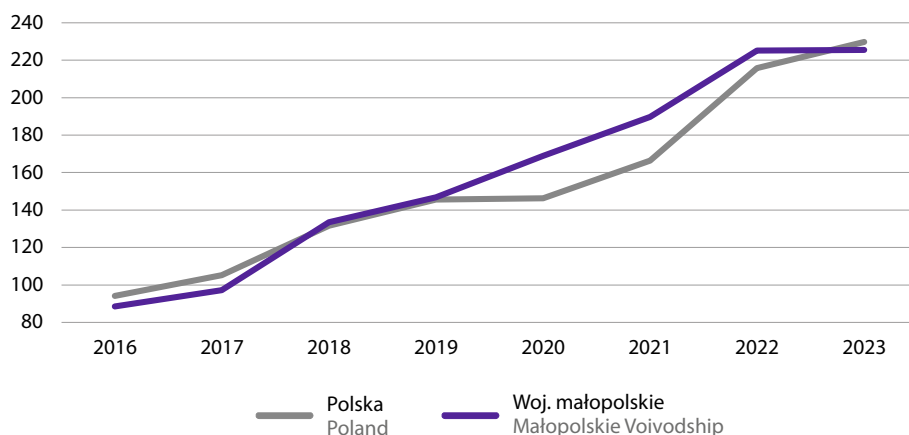
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	15639,8	26416,0	35208,7	35244,0
Polska=100 Poland=100	8,6	9,9	9,0	8,4
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	57,3	42,9	37,7	43,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	37,3	43,9	41,7	40,8

Wykres 66. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2015=100

Chart 66. Indices of sold production of construction (current prices)

2015=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

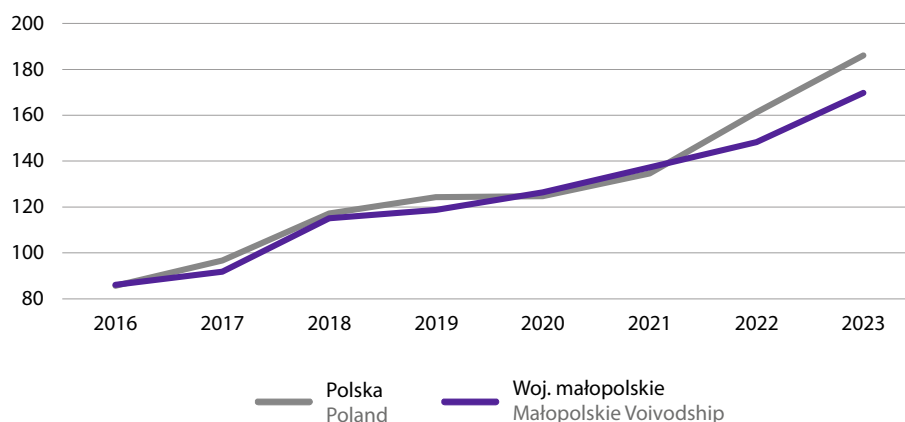
Produkcja budowlano-montażowa w 2023 r. wyniosła 15212,1 mln zł i zwiększyła się w ujęciu rocznym o 14,6% oraz o 69,8% w porównaniu z 2015 r. Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach ogółem osiągniętych przez jednostki w sekcji budownictwo wyniósł 43,2%, czyli był o 5,5 p. proc. większy niż przed rokiem. W kraju produkcja budowlano-montażowa była wyższa o 15,4% w relacji do poprzedniego roku i o 86,0% w odniesieniu do 2015 r. Produkcja budowlano-montażowa w województwie stanowiła 9,4% wartości krajowej.

Wykres 67. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2015=100

Chart 67. Indices of construction and assembly production (current prices)

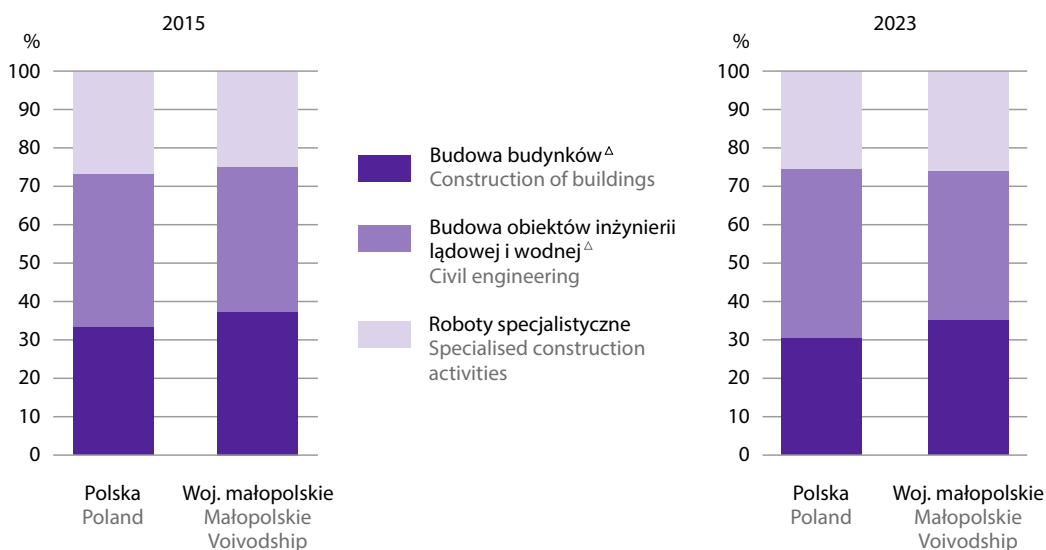
2015=100

W omawianym okresie wzrost produkcji budowlano-montażowej w ujęciu rocznym odnotowano we wszystkich działach, w tym największy w przedsiębiorstwach zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 27,2%).

W porównaniu z 2022 r. w strukturze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zwiększył się udział przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 3,9 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział jednostek wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 2,8 p. proc.) oraz zajmujących się budową budynków (o 1,1 p. proc.).

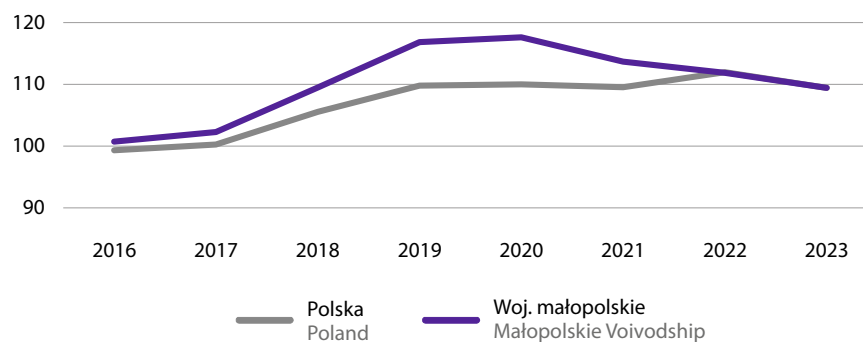
Wykres 68. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
 Chart 68. Structure of construction and assembly production by NACE divisions (current prices)

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w budownictwie zmniejszyło się o 2,2% w porównaniu z rokiem poprzednim do poziomu 40,8 tys. osób (w kraju zanotowano spadek o 2,2%). W porównaniu z 2015 r. przeciętne zatrudnienie zwiększyło się zarówno w województwie, jak i kraju (po 9,4%).

Wykres 69. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
 2015=100

Chart 69. Indices of average paid employment in construction
 2015=100

Wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego w 2023 r., wyniosła 863,5 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 2,4% w stosunku do roku poprzedniego i o 106,0% w relacji do 2015 r.

Budownictwo mieszkaniowe

Residential construction

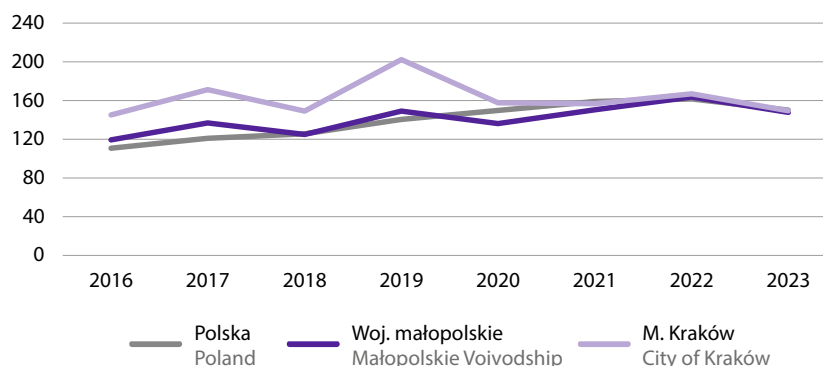
W 2023 r. oddano do użytkowania mniej mieszkań niż rok wcześniej. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się również liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Nieznacznie więcej było natomiast mieszkań, których budowę rozpoczęto. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania była mniejsza niż w 2022 r.

W 2023 r. w województwie małopolskim oddano do użytkowania 21520 mieszkań, tj. o 9,8% mniej niż rok wcześniej oraz o 47,4% więcej niż w 2015 r. Łączna powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań wyniosła 2025,4 tys. m² i tym samym spadła w ujęciu rocznym o 13,0%, a w porównaniu z 2015 r. była większa o 30,4%. Mieszkania wybudowane w województwie stanowiły 9,7% efektów budownictwa mieszkaniowego w kraju (rok wcześniej – 10,0%, a w 2015 r. – 9,9%).

Wykres 70. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2015=100

Chart 70. Indices of the number of dwellings completed
2015=100

Tablica 40. Budownictwo mieszkaniowe

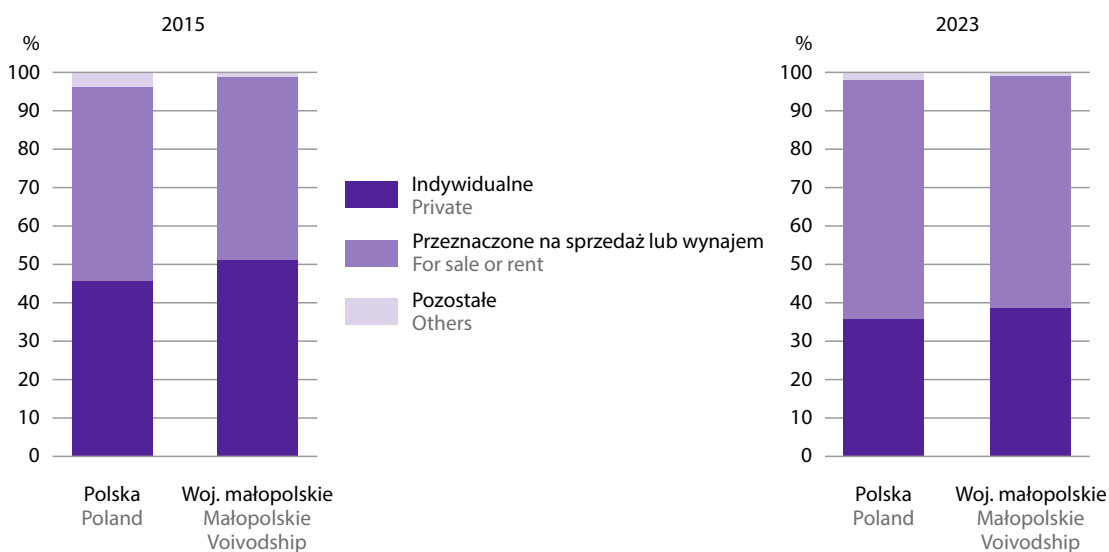
Table 40. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	4,3	5,8	7,0	6,3	5,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	106,4	92,3	97,5	94,1	90,0
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1000 population	5,1	7,0	7,9	7,0	6,4
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1000 population	5,7	6,1	5,3	5,3	5,0

W 2023 r. najwięcej mieszkań było budowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (13018). Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania wyniósł 60,5% i był większy niż przed rokiem o 1,9 p. proc. Mieszkania oddane przez inwestorów indywidualnych (8312) stanowiły 38,6% wszystkich oddanych w tym okresie inwestycji, tj. o 1,8 p. proc. mniej niż rok wcześniej. Pozostałe formy budownictwa – mieszkania komunalne (158) oraz mieszkania spółdzielcze (32) stanowiły łącznie 0,9% ogólnej liczby oddanych mieszkań.

W Krakowie wybudowano 9635 nowych mieszkań, tj. 44,8% ogólnej liczby mieszkań wybudowanych w województwie. W powiatach wielickim i krakowskim, stanowiących jednocześnie strefę podmiejską Krakowa, oddano do użytkowania odpowiednio 1452 i 1349 mieszkań. Najmniejszą liczbę mieszkań oddano do użytkowania w powiecie proszowskim (100).

Wykres 71. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 71. Dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

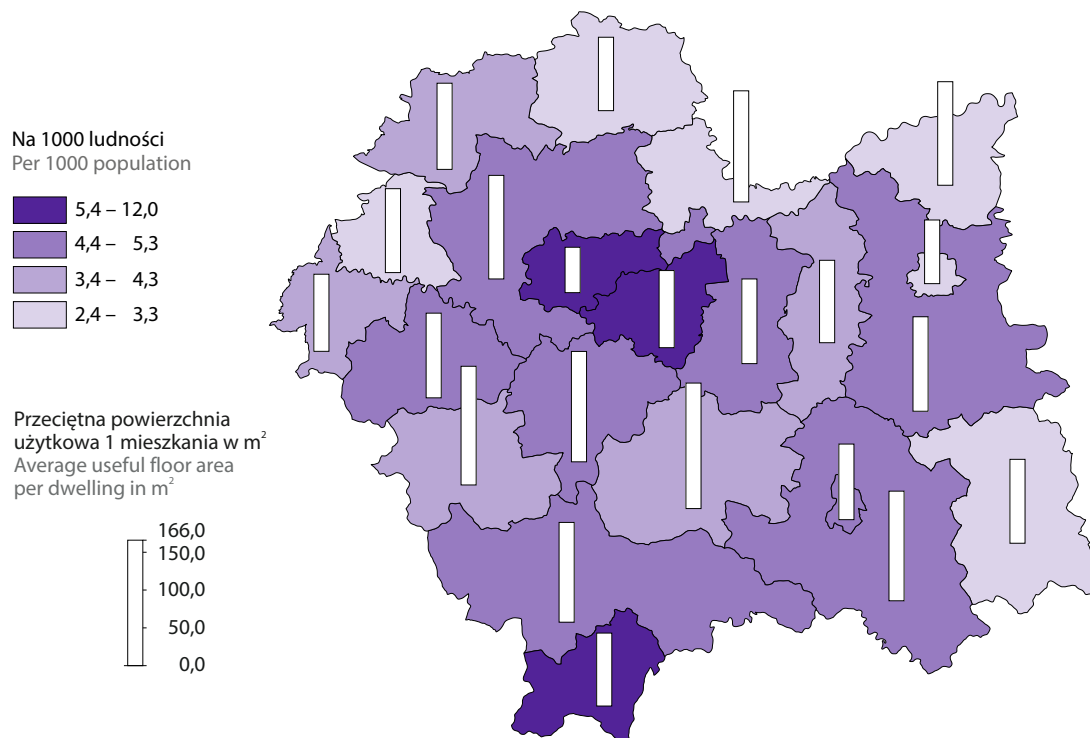
W 2023 r. oddano łącznie 84,1 tys. izb, tj. o 12,8% mniej niż rok wcześniej oraz o 33,4% więcej niż w 2015 r. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania oddanego do użytkowania w omawianym okresie wyniosła 94,1 m² (w kraju – 90,0 m²) i była mniejsza o 3,4 m² w stosunku do 2022 r. i 12,3 m² w porównaniu z 2015 r. (w kraju mniej odpowiednio o 2,3 m² i 9,8 m²). Średnia powierzchnia mieszkania wybudowanego na obszarach miejskich wyniosła 69,0 m² i była o 67,5 m² mniejsza niż na wsi. Największe mieszkania wybudowano w ramach budownictwa indywidualnego (149,8 m²). W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 59,4 m², a w spółdzielczym 56,4 m². Najmniejsze mieszkania powstały w ramach budownictwa komunalnego (37,6 m²).

Biorąc pod uwagę miasta na prawach powiatu, największą powierzchnię użytkową miały mieszkania w Nowym Sączu (99,9 m²), następnie w Tarnowie (84,2 m²), a najmniejszą w Krakowie (60,1 m²). W pozostałych powiatach powierzchnia użytkowa wahała się od 96,5 m² w powiecie tatrzańskim do 165,6 m² w limanowskim.

Wskaźnik natężenia liczby oddanych do użytkowania mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności województwa wyniósł 6,3, przy czym najwyższą wartość osiągnął w Krakowie – 12,0, a najniższą w powiecie proszowskim – 2,4.

Mapa 50. Mieszkania oddane do użytkowania w 2023 r.

Map 50. Dwellings completed in 2023

W 2023 r. wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 23847 mieszkań, tj. o 11,7% mniej niż rok wcześniej (w kraju spadek o 18,9%). Pozwolenia wydane w województwie stanowiły 9,9% wszystkich pozwoleń wydanych w kraju. Najwięcej pozwoleń dotyczyło mieszkań z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (60,4% ogólnej liczby), a następnie indywidualnych (37,6%). Wśród ogólnej liczby wydanych pozwoleń na budowę mieszkań najczęściej (31,7%) dotyczyło Krakowa. Znaczną liczbę odnotowano także w powiatach: krakowskim, nowotarskim oraz wielickim, w których łącznie wydano 25,1% ogólnej liczby pozwoleń na budowę mieszkań w województwie. W porównaniu z poprzednim rokiem w 13. powiatach odnotowano spadek liczby wydanych pozwoleń – największy w powiecie chrzanowskim – o 59,0%. W Krakowie liczba pozwoleń zmniejszyła się o 13,9%, natomiast w Nowym Sączu i Tarnowie wzrosła – odpowiednio o 66,9% i 50,1%.

W 2023 r. na terenie województwa rozpoczęto budowę 18261 mieszkań, tj. o 0,2% więcej w porównaniu z 2022 r. oraz o 5,7% mniej niż w 2015 r. W kraju w ujęciu rocznym liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zmniejszyła się o 5,6%, a w porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost – o 12,3%. Najwięcej inwestycji rozpoczęli inwestorzy budujący na sprzedaż lub wynajem (49,8% ogólnej liczby rozpoczętych budów), a następnie inwestorzy indywidualni (48,8%). W ujęciu rocznym wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto miał miejsce we wszystkich miastach na prawach powiatu (pięciokrotny wzrost w Tarnowie, a w Nowym Sączu i Krakowie – odpowiednio o 24,9% i 7,2%). W większości pozostałych powiatów (13) odnotowano spadek (największy w brzeskim o 34,4%), natomiast w sześciu wystąpił wzrost (od 1,1% w powiecie wielickim do 53,5% w miechowskim).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2023 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano spadek sprzedaży detalicznej towarów. Spadła również sprzedaż hurtowa towarów zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych.

Dane o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2023 r. była o 4,6% niższa niż w roku poprzednim (kiedy obserwowano wzrost rzędu 30,6%) oraz o 28,5% większa niż w 2015 r. Największy spadek sprzedaży w relacji do poprzedniego roku wystąpił w kwietniu – o 10,1%, wzrost zanotowano jedynie w styczniu i lutym – o 3,2% i 1,9%. W kraju sprzedaż detaliczna w omawianym okresie wzrosła o 5,0% (przed rokiem o 19,9%).

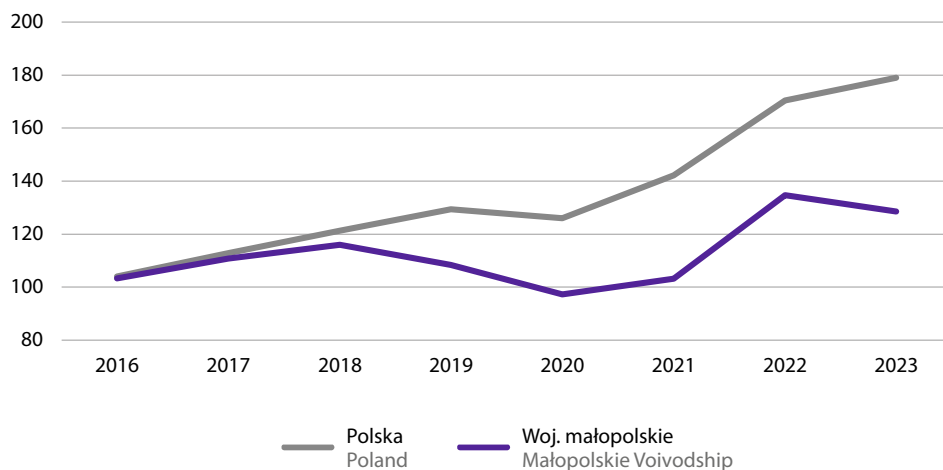
Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 72. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2015=100

Chart 72. Indices of retail sales of goods (current prices)

2015=100

Tablica 41. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)Table 41. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	104,3	89,8	130,6	95,4	105,0
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	103,9	83,4	125,3	120,8	111,3
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	92,4	75,8	130,4	93,5	89,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	102,9	86,9	96,3	116,9	110,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowa- nych sklepach Other retail sale in non-specialised stores	97,6	113,5	233,3	104,9	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment	113,2	107,9	128,1	126,4	110,3
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	127,3	76,6	182,2	68,2	102,6
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	85,8	111,0	154,6	33,3	95,1
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowa- nych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	211,1	127,3	135,9	57,2	92,2
Pozostałe Others	87,4	99,0	156,0	73,9	100,5

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both of the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Spadek sprzedaży w odniesieniu do 2022 r. wystąpił m. in. w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategorii „meble, RTV, AGD” (o 66,7%), „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 42,8%) oraz „tekstylia, odzież, obuwie” (o 31,8%). Poziom sprzedaży wyższy niż rok wcześniej obserwowano w grupach przedsiębiorstw zajmujących się farmaceutykami, kosmetykami, sprzętem ortopedycznym” (o 26,4%), pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 20,8%), żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi” (o 16,9%), jak również pozostałą sprzedażą detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach” (o 4,9%). W ogólnej wartości sprzedaży detalicznej przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych miały największy udział – 23,9% (o 4,4 p. proc. więcej niż przed rokiem). Duży udział w strukturze sprzedaży detalicznej miały również przedsiębiorstwa prowadzące handel paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi – 18,8% (o 0,3 p. proc. mniej niż w poprzednim roku).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2023 r. wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych była niższa o 44,2% niż przed rokiem, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych o 48,5% (wobec wzrostu w 2022 r. odpowiednio o 89,0% i 96,5%, a w 2015 r. odpowiednio o 0,9% i o 0,1%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych była o 18,1% mniejsza niż rok wcześniej, a zrealizowana przez jednostki hurtowe – o 24,7% (rok wcześniej zanotowano odpowiednio wzrost o 35,9% i 39,3%).

Wśród grup sprzedaży hurtowej najgłębszy spadek zanotowano w grupie „półprodukty i odpady pochodzenia nierolniczego oraz złom” (o 71,6%). Największy wzrost w odniesieniu do 2022 r. wystąpił w grupie „sprzedaż hurtowa AGD, RTV, artykułów użytku domowego” (o 231,9%).

Transport

W 2022 r. w województwie małopolskim, zwiększyła się w ujęciu rocznym długość dróg publicznych, w tym o nawierzchni twardej. Wzrosła również długość tras rowerowych. Liczba linii obsługiwanych przez komunikację miejską była większa niż rok wcześniej. W transporcie lotniczym odnotowano znaczny wzrost liczby obsługiwanych pasażerów zarówno w ruchu międzynarodowym, jak i krajowym.

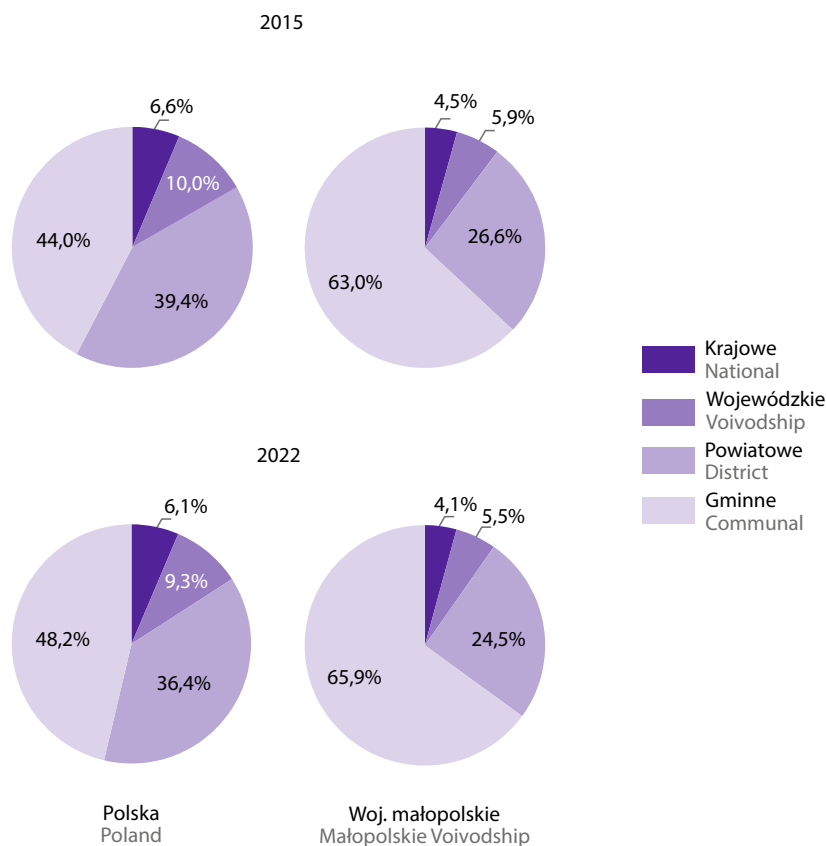
Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Według stanu na koniec 2022 r. na terenie województwa małopolskiego znajdowało się 31,9 tys. km dróg publicznych, w tym drogi o nawierzchni twardej stanowiły 83,8% (w 2021 r. – 84,0%, w 2015 r. – 81,7%). Spośród dróg utwardzanych 91,5% posiadało nawierzchnię ulepszoną (przed rokiem – 91,3%, a w 2015 r. – 90,8%). W odniesieniu do roku poprzedniego długość dróg publicznych zwiększyła się o 1,2%, dróg utwardzanych – o 0,9%, a dróg o nawierzchni twardej ulepszonej – o 1,1%, a w odniesieniu do 2015 r. wzrosła odpowiednio o: 5,7%, 8,4% i 9,3%. W 2022 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 176,0 km dróg o nawierzchni twardej (w 2021 r. – 174,4 km, w 2015 r. – 162,3 km), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wyniósł 101,5 km.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Wykres 73. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 73. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

W strukturze dróg publicznych przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. gminne i powiatowe, o łącznej długości 29,3 tys. km (w 2021 r. – 29,0 tys. km, w 2015 r. – 27,6 tys. km), w tym drogi o nawierzchni twardej o długości 24,2 tys. km (więcej o 1,0% niż przed rokiem oraz o 9,3% niż siedem lat wcześniej). Spośród lokalnych dróg utwardzanych – 90,6% miało nawierzchnię ulepszoną (w 2021 r. – 90,4%, w 2015 r. – 89,7%). Pozostałe to drogi o nawierzchni gruntowej, które stanowiły 17,6% łącznej długości dróg publicznych gminnych i powiatowych (przed rokiem – 17,4%, przed siedmioma laty – 19,9%).

Wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej wyniósł 159,2 km na 100 km² powierzchni województwa (w 2021 r. – 157,6 km, w 2015 r. – 145,6 km). W kraju wskaźnik ten osiągnął wartość 85,9 km.

Długość dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej wyniosła 1,5 tys. km (więcej o 0,4% niż w 2021 r. i 0,8% niż w 2015 r.), a dróg krajowych – 1,1 tys. km (więcej o 0,1% więcej niż rok wcześniej i 0,2% niż w 2015 r.). Na 100 km² powierzchni województwa przypadało, podobnie jak przed rokiem – 9,6 km dróg wojewódzkich utwardzanych i 7,2 km dróg krajowych o nawierzchni twardej. W kraju wskaźniki te wyniosły odpowiednio 9,5 km i 6,2 km.

Tablica 42. Drogi publiczne według rodzaju nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem w km Total in km	30153	31400	31508	31870
o nawierzchni twardej hard surface	24648	26139	26481	26721
w tym ulepszonej of which improved	22369	23903	24174	24452
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	5505	5261	5027	5149

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Zarówno w ujęciu rocznym, jak i w porównaniu z 2015 r., zwiększyła się długość dróg ekspresowych (54,9 km), natomiast autostrad pozostała bez zmian (151,0 km). Oznacza to, że na 1000 km² powierzchni województwa przypadało 13,6 km dróg ekspresowych i autostrad, w tym 9,9 km autostrad (w kraju odpowiednio 15,6 km i 5,8 km).

Tablica 43. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem w km Total in km	24648	26139	26481	26721
na 100 km ² per 100 km ²	162,3	172,2	174,4	176,0
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	22369	23903	24174	24452
ekspresowe expressways	21,8	38,9	52,0	54,9
autostrady motorways	151,0	151,0	151,0	151,0

Źródło : dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

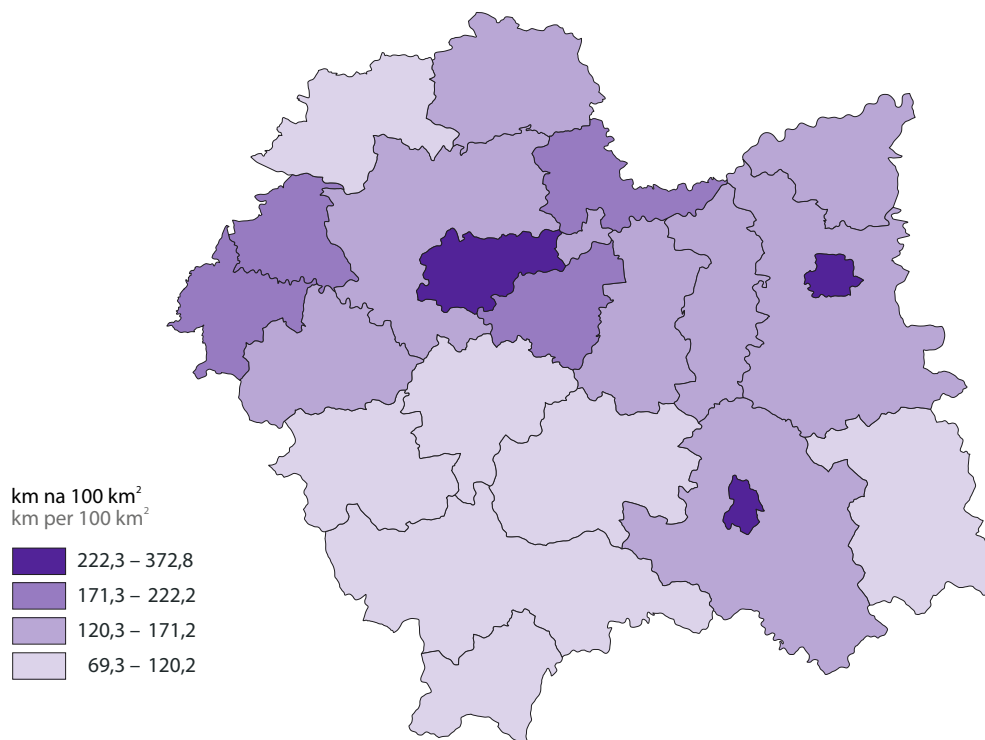
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Mapa 51. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 51. Improved hard surface communal and district roads in 2022

As of 31 December

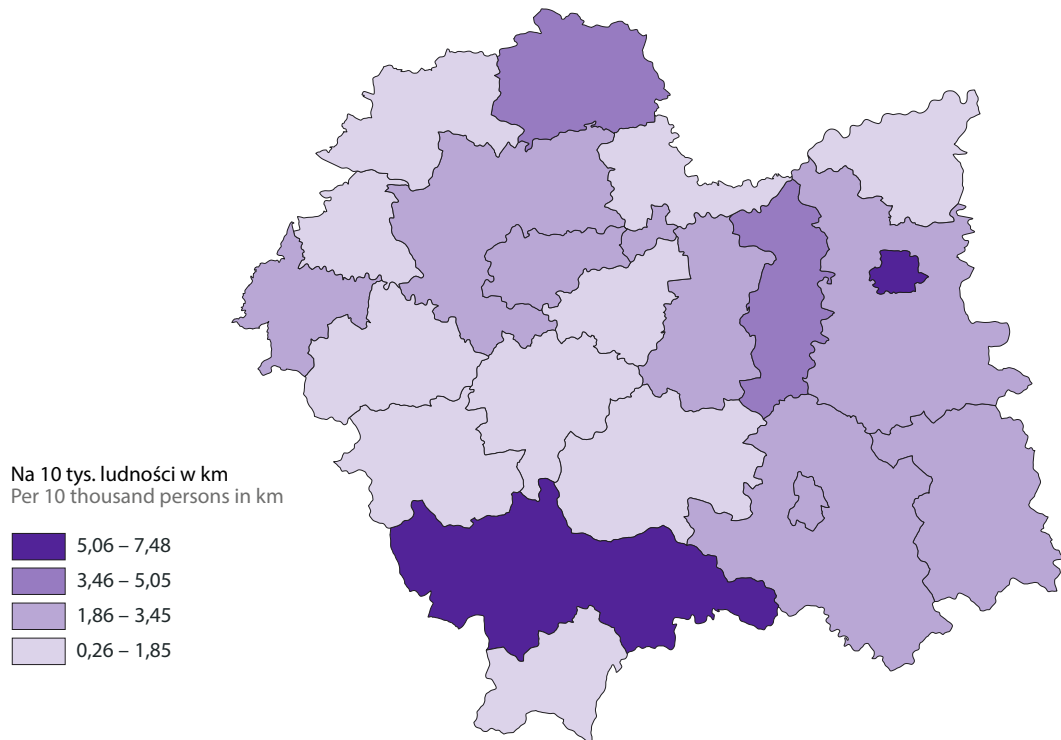

Długość ścieżek rowerowych (będących pod nadzorem gminy, powiatu bądź województwa) w 2022 r. wyniosła 910,3 km (4,6% ogólnej długości ścieżek rowerowych w kraju) i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 8,7%, a w zestawieniu z 2015 r. – o 145,6%. Na 100 km² powierzchni przypadało ich 6,0 km (w 2021 r. – 5,5 km, w 2015 r. – 2,4 km), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wyniósł 6,3 km. Na 10 tys. ludności przypadało 2,7 km ścieżek rowerowych (w 2021 r. – 2,4 km, w 2015 r. – 1,1 km), a w kraju 5,2 km.

Największą łączną długość ścieżek rowerowych odnotowano w Krakowie – 269,7 km, co stanowiło 29,6% ogólnej długości ścieżek rowerowych w województwie małopolskim. W porównaniu z poprzednim rokiem w 17. powiatach województwa długość ścieżek rowerowych wzrosła. Największy przyrost długości ścieżek dla rowerów, w ujęciu rocznym, odnotowano w powiecie wadowickim (o 105,1%). W 4. powiatach długość ścieżek rowerowych pozostała bez zmian, a w powiecie gorlickim nieznacznie spadła (o 1,7%). W odniesieniu do 2015 r. największy, 84-krotny, przyrost długości ścieżek rowerowych wystąpił w powiecie krakowskim (z 0,7 km do 58,7 km).

Mapa 52. Ścieżki rowerowe w 2022 r.

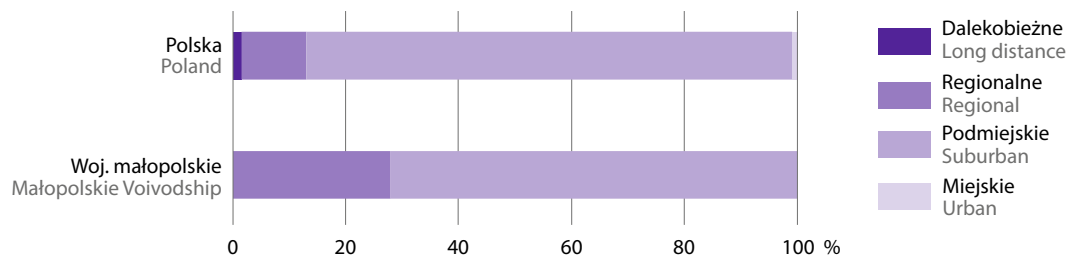
Stan w dniu 31 grudnia

Map 52. Cycle paths in 2022
As of 31 December

Regularna komunikacja autobusowa⁴ prowadzona była na 147 liniach krajowych o łącznej długości 6,3 tys. km. W odniesieniu do roku poprzedniego liczba linii krajowych zwiększyła się o 29 (tj. 24,6%), a w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 135 (tj. 47,9%). Ich łączna długość wzrosła w ujęciu rocznym o 15,5%, a w odniesieniu do 2015 r. o 46,2%. W ogólnej liczbie linii regularnej komunikacji autobusowej dominowały linie podmiejskie w liczbie 106, które stanowiły 72,1% (przed rokiem – 83,1%, a w 2015 r. – 83,3%).

Wykres 74. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 74. National lines of scheduled bus transport in 2022
As of 31 December

⁴ Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

W 2022 r. przestały funkcjonować międzynarodowe linie regularnej komunikacji autobusowej, których przed rokiem było 3, a w 2015 r. – 5.

Sieć komunikacji miejskiej⁵ obejmowała 5,2 tys. km linii i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 2,2% (w kraju spadek o 2,8%). Długość linii autobusowych wzrosła w stosunku rocznym o 2,4%, a tramwajowych spadła o 0,8%. W 2022 r. komunikacja miejska dysponowała 1,0 tys. autobusów i 0,4 tys. tramwajów, co stanowiło odpowiednio wzrost o 0,8% i spadek o 1,3% w relacji do poprzedniego roku. W porównaniu ze stanem w 2015 r. odnotowano wzrost liczby autobusów (o 12,8%), przy jednoczesnym spadku liczby tramwajów (o 6,0%).

Liczba autobusów komunikacji miejskiej przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych wzrosła o 0,5%, a ich udział w ogólnej liczbie autobusów wyniósł 95,5%. Zwiększyła się również liczba tramwajów przystosowanych do przewozu tych osób (o 5,4%), a ich udział w ogólnej liczbie tramwajów wzrósł w ciągu roku z 63,1% do 67,4%. W relacji do 2015 r. odsetek autobusów i tramwajów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych wzrósł odpowiednio o 20,0 p. proc. i 27,7 p. proc. Taborem komunikacji miejskiej przewieziono 378,8 mln pasażerów, tj. o 52,4% więcej niż w poprzednim roku i o 4,6% mniej niż w 2015 r.

Tablica 44. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 44. Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	5678	5364	5112	5223
linii autobusowych bus lines	5375	5045	4792	4905
linii tramwajowych tram lines	303	320	320	318
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	911	987	1020	1028
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	688	916	977	982
tramwaje trams	401	380	382	377
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	159	206	241	254
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	85851	94414	101147	101153
w tym przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	71065	90647	98545	98285
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	60201	61138	64806	65881
w tym przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	33774	43095	50676	53661
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	396,9	244,3	248,6	378,8
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	117,7	71,5	72,5	110,5

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

5 Prowadzona przez jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Długość sieci kolejowej, podobnie jak w roku poprzednim, wyniosła 1080 km i była o 7 km krótsza niż w 2015 r. Stanowiła ona 5,6% łącznej długości sieci kolejowej w kraju. W ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych linie zelektryfikowane stanowiły 84,4% (tyle samo co przed rokiem oraz o 1,8 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r.). W 2022 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 7,1 km linii kolejowych eksploatowanych, podczas gdy w kraju wskaźnik ten był o 0,9 p. proc. niższy.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują: pasażerów przybyłych, tj. osoby, dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, pasażerów odprawionych, tj. osoby, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, a także pasażerów w transporcie bezpośrednim, tj. pasażerów, którzy przybywają do portu lotniczego i po krótkiej przerwie kontynuują podróż tym samym samolotem z tym samym numerem lotu.

Liczba krajów, z którymi utrzymywana była regularna komunikacja lotnicza wyniosła 34 (35 w 2021 r., 19 w 2015 r.). W 2022 r. ruch samolotów w porcie lotniczym w Krakowie zwiększył się o 80,1% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz był większy o 49,6% w stosunku do 2015 r. Stanowił 13,7% ogólnokrajowego ruchu samolotów (startów i lądowań). Wzrost ruchu międzynarodowego w województwie w ujęciu rocznym wyniósł 83,3%, a ruchu krajowego – 60,7%. Loty samolotami polskimi w liczbie 6,8 tys. stanowiły 12,4% ogólnej liczby zrealizowanych lotów (w 2021 r. – 14,0%). W 2022 r. ogólna liczba startów i lądowań wyniosła 27,2 tys., w tym 87,2% dotyczyło ruchu międzynarodowego.

Tablica 45. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice
Table 45. Passenger traffic at the John Paul II International Airport Kraków-Balice

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	170572	84911	111826	230589
zagranicznych foreign	1926220	1184262	1442178	3424543
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	1863829	1171776	1425026	3378034
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	175013	87861	111788	235578
zagranicznych foreign	1941996	1231935	1400165	3495289
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	1878598	1219852	1383127	3447365

^a W lotach komunikacyjnych.

Źródło: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.

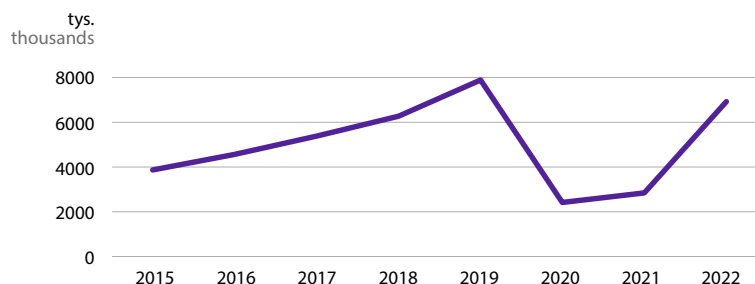
^a In transport flights.

Source: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

W 2022 r. Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice obsłużył (bez tranzytu) 7,4 mln pasażerów, tj. więcej o 140,9% niż w roku poprzednim oraz o 75,3% niż siedem lat wcześniej. Ruch pasażerów w porcie Kraków-Balice stanowił 18,0% całkowitego ruchu lotniczego w Polsce (w 2021 r. – 15,6%, w 2015 r. – 13,8%). W komunikacji międzynarodowej przewieziono 6,9 mln pasażerów, tj. o 143,5% więcej w ujęciu rocznym. W komunikacji krajowej obsłużonych zostało 466,2 tys. pasażerów, tj. o 108,5% więcej niż rok wcześniej. Z transportu samolotami polskimi skorzystało 479,1 tys. pasażerów (o 129,1% więcej niż w 2021 r.), którzy stanowili 6,5% ogólnej liczby podróżujących (przed rokiem – 6,8%).

Wykres 75. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice (przyloty i odloty)

Chart 75. Passenger traffic at the John Paul II International Airport Kraków-Balice (arrivals and departures)

Źródło: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.
Source: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

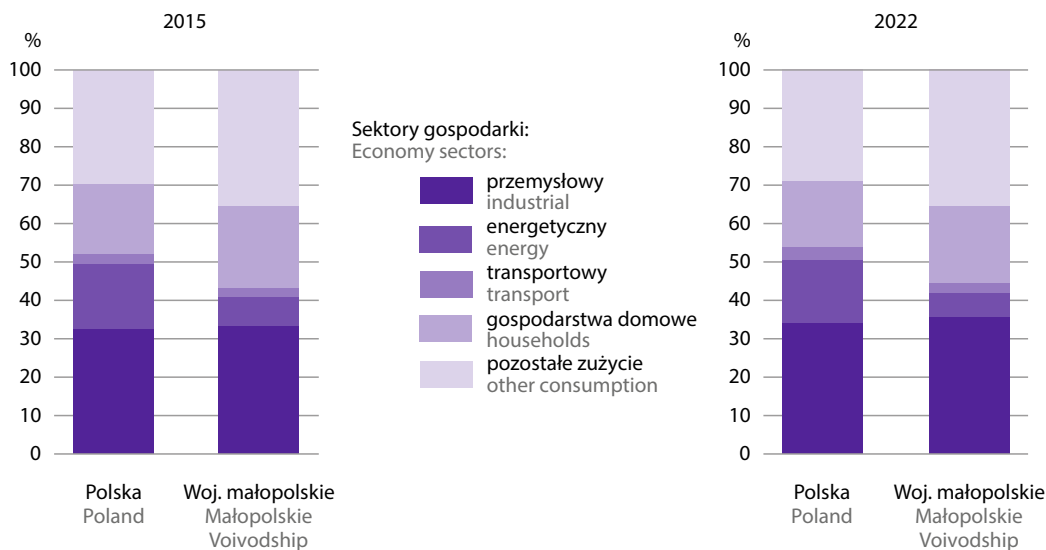
Energia Energy

W 2022 r., w relacji do roku poprzedniego, odnotowano wzrost **mocy zainstalowanej i osiągalnej** elektrowni oraz niewielki spadek produkcji energii elektrycznej. Zwiększyła się liczba odbiorców, przy jednoczesnym spadku zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.

W województwie małopolskim w 2022 r. łączna moc zainstalowana elektrowni wyniosła 2700,1 MW, tj. więcej o 4,0% niż w 2021 r. i 30,5% niż w 2015 r. Stanowiła ona 4,5% łącznej mocy zainstalowanej w kraju (4,6% przed rokiem). Głównymi producentami energii elektrycznej były elektrownie zawodowe, tj. elektrownie dostarczające energię elektryczną do ogólnej sieci elektroenergetycznej i na potrzeby wszystkich odbiorców. Moc zainstalowana tych elektrowni wyniosła 1471,8 MW, czyli 54,5% ogólnej mocy zainstalowanej elektrowni w województwie (przed rokiem – 64,9%).

Łączna moc osiągalna elektrowni wyniosła 2625,8 MW i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 15,3%, a w zestawieniu z 2015 r. – o 34,4%. Łączna moc osiągalna zainstalowanych urządzeń prądotwórczych w województwie stanowiła 4,5% ogólnej mocy osiągalnej w kraju (4,3% w 2021 r.). Największą mocą osiągalną charakteryzowały się elektrownie zawodowe – 1398,1 MW, co stanowiło 53,2% łącznej mocy osiągalnej w województwie (przed rokiem – 60,0%).

Wykres 76. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 76. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2022 r. produkcja energii elektrycznej wyniosła 5335,6 GWh, tj. mniej o 2,9% niż w roku poprzednim i 19,4% niż w 2015 r. Energia elektryczna wyprodukowana w województwie stanowiła 3,0% ogólnej produkcji w kraju (wobec 3,1% w 2021 r.). Udział odnawialnych nośników energii w ogólnej produkcji energii elektrycznej wyniósł 20,6% (w kraju – 21,0%), wobec 14,7% w roku poprzednim i 7,0% w 2015 r.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 46. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 46. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	1249,5	1380,7	1410,0	1436,9
miasta urban areas	715,2	807,0	822,6	839,7
wieś rural areas	534,3	573,7	587,4	597,3
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
W GWh In GWh	2652,3	2938,1	3001,2	2791,2
miasta urban areas	1381,4	1503,7	1531,8	1453,2
wieś rural areas	1270,9	1434,4	1469,4	1338,0
W kWh na 1 odbiorcę ^a In kWh per consumer ^a	2122,7	2128,0	2128,5	1942,5
miasta urban areas	1931,7	1863,3	1862,2	1730,7
wieś rural areas	2378,4	2500,4	2501,4	2240,2

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.
 Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

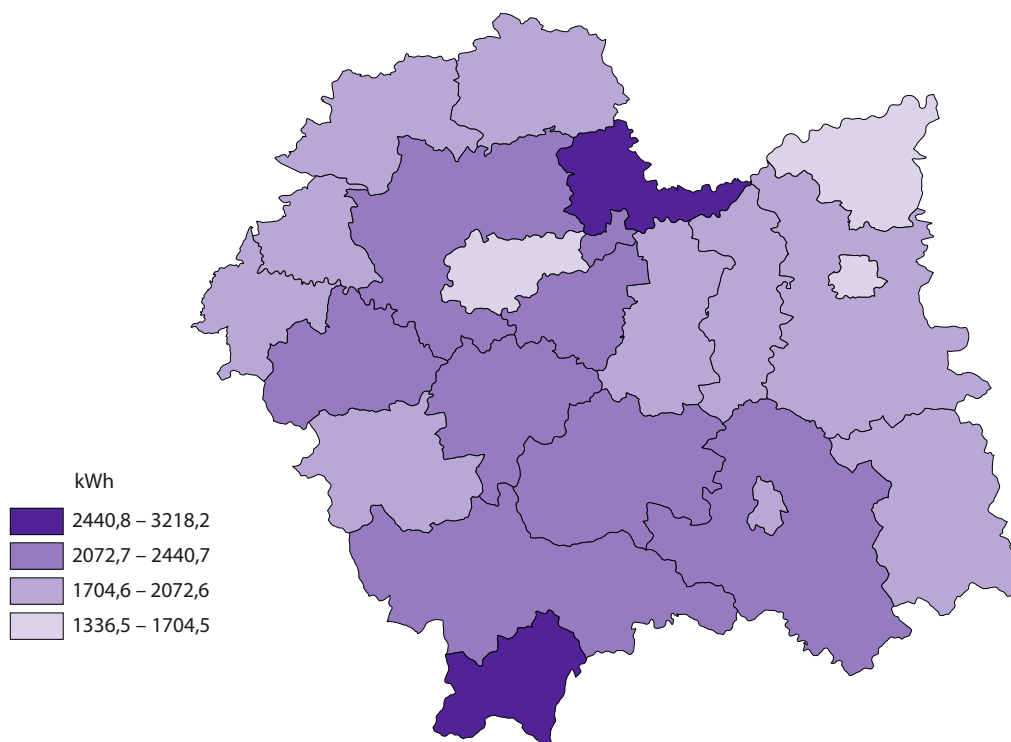
^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.
 Source: data of the Ministry of Climate and Environment.

W 2022 r. w województwie małopolskim odnotowano 1436,9 tys. odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu, co oznacza wzrost o 1,9% w odniesieniu do poprzedniego roku oraz o 15,0% w porównaniu z 2015 r. Odbiorcy energii elektrycznej w miastach stanowili 58,4% ogólnej liczby z niej korzystających (wobec 58,3% w 2021 r.). W kraju łączna liczba odbiorców wzrosła o 1,8% w stosunku do 2021 r. i 12,5% w zestawieniu z 2015 r.

Zużycie energii elektrycznej wyniosło 2791,2 GWh (o 7,0% mniej niż przed rokiem oraz o 5,2% więcej niż w 2015 r.) i stanowiło 9,3% wielkości krajowej (9,5% w 2021 r.). W miastach zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych było większe niż na wsi i stanowiło 52,1% ogólnego zużycia w województwie (51,0% w 2021 r.).

Wskaźnik zużycia energii elektrycznej na jednego odbiorcę w województwie wyniósł 1942,5 kWh (w kraju – 1847,7 kWh), natomiast w przeliczeniu na jednego mieszkańca – 814,0 kWh (w kraju – 794,7 kWh). Mieszkańcy miast zużywali średnio 885,0 kWh energii elektrycznej, podczas gdy na wsi było to 748,8 kWh. W kraju wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 791,3 kWh i 799,7 kWh.

Mapa 53. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 odbiorcę w 2022 r.
Map 53. Consumption of electricity in households per consumer in 2022

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2022 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego były nieznacznie większe niż rok wcześniej. W strukturze dochodów zwiększył się udział dochodów własnych kosztem dotacji oraz subwencji ogólnej.

W 2022 r. dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego wyniosły łącznie 29784 mln zł, tym samym zwiększyły się zarówno w ujęciu rocznym (o 0,5%), jak i w relacji do 2015 r. (o 83,1%). Na tę kwotę złożyły się przede wszystkim dochody gmin (15525 mln zł) oraz miast na prawach powiatu (8773 mln zł), a w znacznie mniejszym stopniu – powiatów (3345 mln zł) i województwa (2140 mln zł). Wzrost dochodów w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w budżetach powiatów (o 12,3%) oraz budżecie województwa (o 6,4%). Dochody jednostek samorządu terytorialnego mających największy wpływ na wielkość budżetu ogółem, a więc gmin i miast na prawach powiatu były mniejsze (odpowiednio o 1,7% i 0,9%).

W 2022 r. po raz siódmy z kolei udział dochodów budżetów gmin w dochodach ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego przekroczył 50% (52,1%). Udział dochodów budżetów miast na prawach powiatu wyniósł 29,5%, powiatów 11,2%, a województwa 7,2%.

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 8686 zł i były wyższe w ujęciu rocznym o 48 zł.

Tablica 47. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 47. Revenue of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4826	7777	8639	8686	48,7
Gminy ^a Gminas ^a	3297	5777	6465	6360	43,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5415	7764	8962	8880	61,8
Powiaty Powiats	824	1169	1219	1371	36,5
Województwo Voivodship	337	595	586	624	53,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

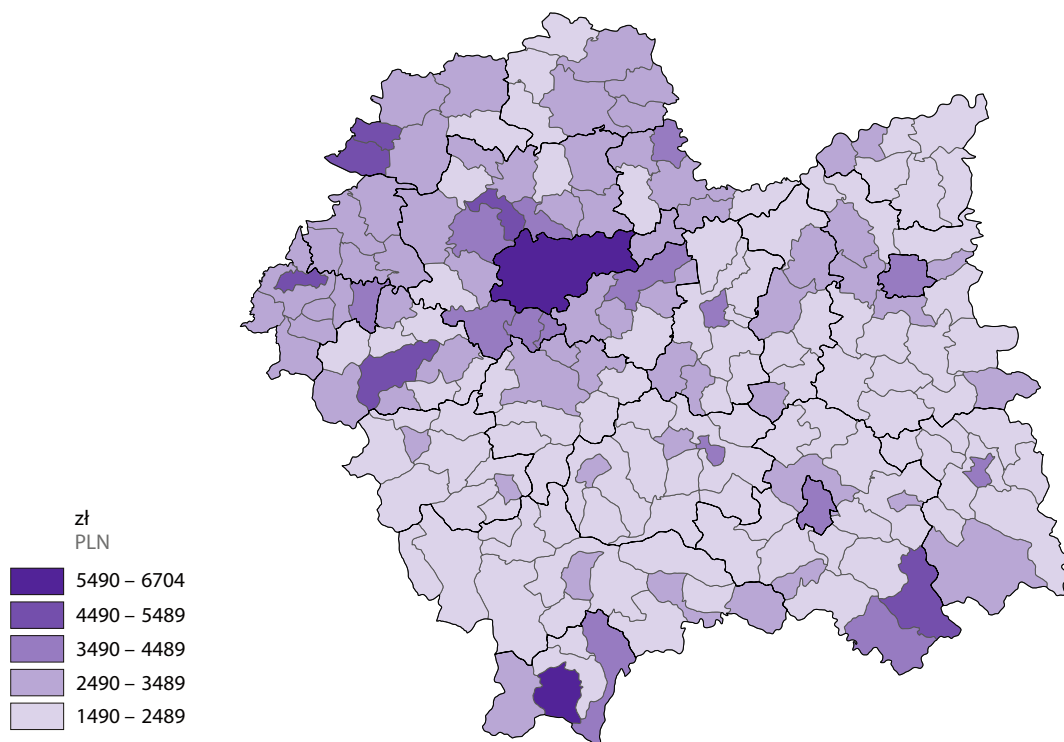
W strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów odnotowano zmiany względem roku poprzedniego. Zwiększył się z 44,9% do 48,7% udział dochodów własnych będących głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego, natomiast zmniejszeniu uległ udział subwencji ogólnej z 26,0% do 22,5% oraz udział dotacji z 29,1% do 28,8%.

Dochody własne ogółem jednostek samorządowych województwa wyniosły 14495 mln zł i były większe o 8,8% niż rok wcześniej oraz 81,0% w porównaniu z 2015 r. Na dochody własne składały się głównie wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych, które wyniosły 6961 mln zł (48,0%).

Dochody własne budżetów jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca kształtowały się w 2022 r. na poziomie 4227 zł. W gminach było to przeciętnie 1960 zł (od 1490 zł w gminie Lipnica Wielka do 6704 zł w gminie Zakopane), podczas gdy w miastach na prawach powiatu – 5486 zł (od 3801 zł w Tarnowie, przez 4265 zł w Nowym Sączu do 5828 zł w Krakowie). Dla powiatów omawiany wskaźnik wyniósł przeciętnie 500 zł (od 352 zł w nowotarskim do 691 zł w miechowskim). Z budżetu województwa na każdego mieszkańca przypadało 331 zł dochodów własnych. Tak duża rozpiętość dochodów własnych między jednostkami poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego wynika głównie z ustawowo różnych udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

Mapa 54. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2022 r.

Map 54. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2022

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
a Revenues of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Istotnym elementem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dotacje. W 2022 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego z tego tytułu wpłynęło 8588 mln zł, co oznacza spadek o 0,5% w ujęciu rocznym. Dotacje ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 2505 zł (o 10 zł mniej niż w 2021 r.).

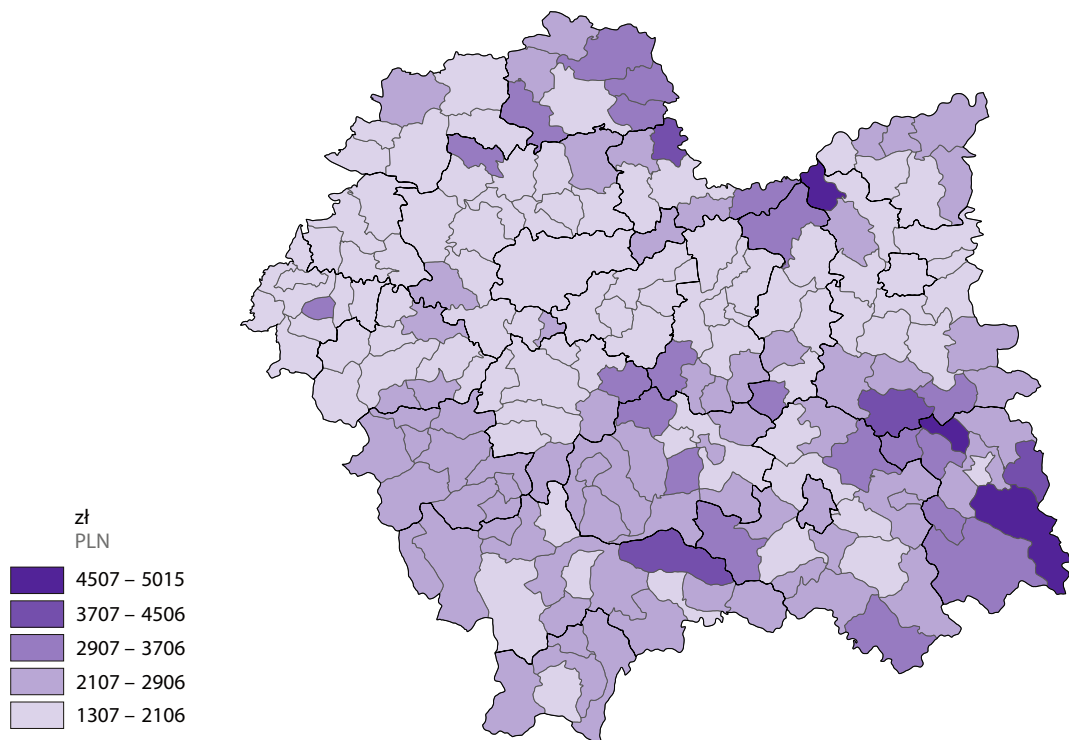
Dotacje inwestycyjne, mające duży wpływ na rozwój regionu, osiągnęły wartość 1885 mln zł, co stanowiło 21,9% kwoty dotacji ogółem. Udział ten zmniejszył się o 0,3 p. proc. względem roku poprzedniego.

W strukturze dotacji przeważały dotacje celowe, których wartość wynosząca 7025 mln zł, stanowiła 81,8% dotacji ogółem. Dotacje celowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 2049 zł (o 8 zł mniej niż w 2021 r.). Pozostałe środki stanowiły dotacje przyznane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (§§ 200, 620 oraz §§ 205, 625) w łącznej kwocie 1562 mln zł, tj. 18,2%.

Z tytułu dotacji do budżetów gmin przekazano 5108 mln zł (59,5% ogólnej kwoty dotacji), do miast na prawach powiatu – 1753 mln zł (20,4%), do powiatów – 948 mln zł (11,0%), a do budżetu województwa – 779 mln zł (9,1%).

Najwyższe dotacje ogółem na jednego mieszkańca w 2022 r. odnotowano w gminie Moszczenica (5015 zł), natomiast najniższe wystąpiły w gminie Zielonki (1307 zł). Dla porównania wartość tego wskaźnika dla Krakowa wyniosła 1729 zł. Dotacje inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca najwyższą wartość osiągnęły w gminie Wietrzychowice – 3335 zł, najniższą w gminie Skrzyszów – 18 zł. W Krakowie było to 451 zł.

Mapa 55. Dotacje^a dla gmin na 1 mieszkańca w 2022 r.
Map 55. Grants^a for gminas per capita in 2022

^a Dane dotyczą dotacji celowych oraz dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej; w 2022 r. wraz z dotacjami z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (w tym z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych) i dotacjami z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy.

^a Data concerning targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification; in 2022 with grants from the COVID-19 Prevention Fund (including Local Government Investment Fund) and grants from the Assistance Fund or other funds for financing or subsidising the implementation of tasks in the field of helping Ukrainian citizens.

W 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego zasiłowała także subwencja ogólna z budżetu państwa w wysokości 6702 mln zł, która była o 992 mln zł (o 12,9%) mniejsza niż przed rokiem. Subwencja ogólna składa się w największym stopniu z części oświatowej. Jej wartość wyniosła 5132 mln zł, co stanowiło 76,6% subwencji ogólnej. Subwencja oświatowa była o 319 mln zł większa niż w 2021 r. Subwencja ogólna miała największy udział w dochodach budżetów powiatów (35,2%), a znacznie mniejszy w budżetach gmin (23,8%), miast na prawach powiatu (18,2%) i województwa (10,6%).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli zrealizowały wydatki wyższe niż przed rokiem. Relatywnie najbardziej wzrosły wydatki budżetów powiatów, a najmniej województwa. W strukturze wydatków odnotowano spadek udziału wydatków bieżących na rzecz wydatków majątkowych. W ujęciu rocznym zwiększyła się zarówno wartość wydatków inwestycyjnych, jak i ich udział w wydatkach ogółem.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa małopolskiego zrealizowały w 2022 r. wydatki ogółem w wysokości 31237 mln zł, co oznacza wzrost o 10,3% względem roku poprzedniego oraz o 91,6% w relacji do 2015 r. Większa część tej kwoty przypadała na wydatki gmin (16008 mln zł) oraz miast na prawach powiatu (9699 mln zł). Znacznie mniejsze były wydatki powiatów (3476 mln zł), jak i województwa (2054 mln zł). Większy niż przeciętnie wzrost wydatków odnotowano w budżetach powiatów (o 22,2%), natomiast mniejszy w budżecie województwa (o 5,3%) oraz w budżetach miast na prawach powiatu (o 7,7%). W budżetach gmin wydatki wzrosły podobnie, jak dla ogółu jednostek samorządu terytorialnego w województwie (o 10,3%).

W strukturze wydatków budżetów JST największy udział miały gminy (51,2%). Znacznie mniejsze były udziały pozostałych typów jednostek – miast na prawach powiatu (31,1%), powiatów (11,1%), a także województwa (6,6%).

Z wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego na jednego mieszkańca województwa w 2022 r. przypadało 9110 zł, tj. o 858 zł (10,4%) więcej niż w 2021 r. Omawiany wskaźnik jest bardzo zróżnicowany biorąc pod uwagę jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego. W miastach na prawach powiatu i gminach osiąga on znacznie wyższe wartości niż w powiatach i województwie.

Tablica 48. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4836	7688	8252	9110	17,3
Gminy ^a Gminas ^a	3277	5573	5942	6558	17,7
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5519	8243	9111	9817	13,0
Powiaty Powiats	829	1069	1164	1424	17,4
Województwo Voivodship	329	585	568	599	33,0

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

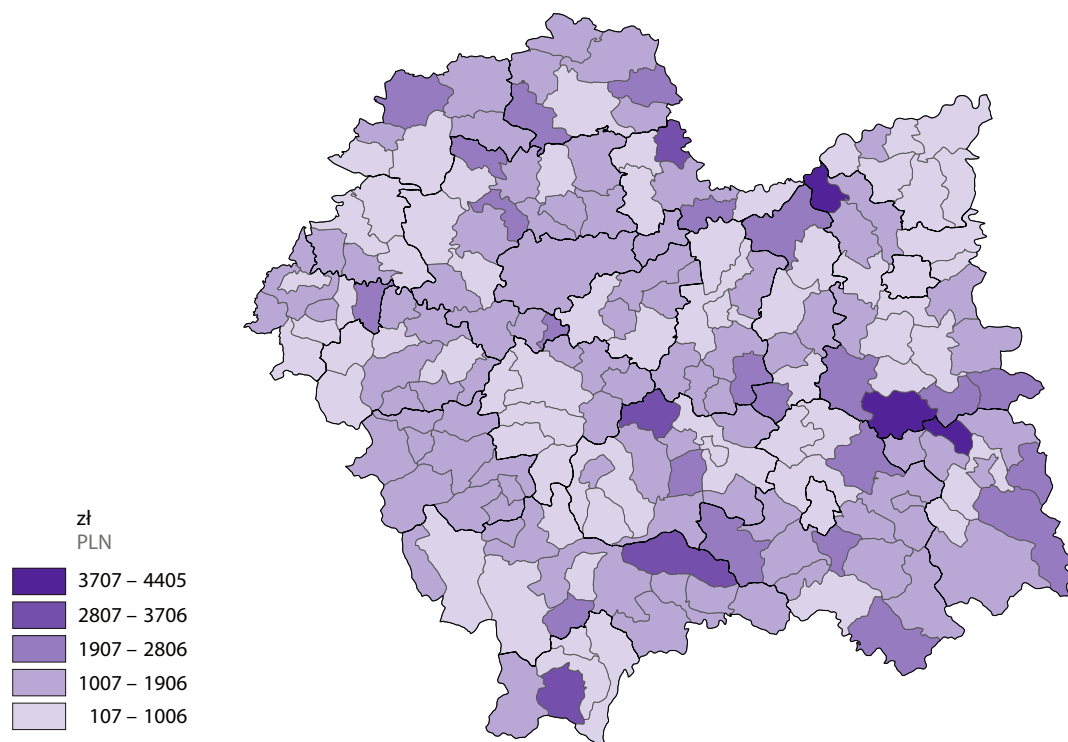
^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące – w 2022 r. wyniosły one 25450 mln zł, co stanowiło 81,5% wydatków ogółem. Z tej kwoty najczęściej przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (9832 mln zł, tj. 38,6%). Znaczący udział w strukturze wydatków bieżących miały także wydatki na zakup materiałów i usług (6325 mln zł, tj. 24,9%) oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych (4728 mln zł, tj. 18,6%). W ujęciu rocznym wydatki bieżące JST były wyższe o 2166 mln zł, tj. o 9,3%. Wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi) wzrosły o 874 mln zł (o 9,8%), a wydatki na zakup materiałów i usług – o 1095 mln zł (o 20,9%).

Poza wydatkami bieżącymi jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały w 2022 r. wydatki majątkowe w kwocie 5787 mln zł, które niemal w całości (5392 mln zł, tj. 93,2%) zostały przeznaczone na inwestycje. Wydatki inwestycyjne stanowiły 17,3% wydatków ogółem budżetów JST (w 2021 r. – 16,9%). Udział ten był największy w budżecie województwa (33,0%), natomiast najmniejszy w budżetach miast na prawach powiatu (13,0%). W budżetach gmin kształtował się na poziomie 17,7%, a w budżetach powiatów wyniósł 17,4%.

Wydatki inwestycyjne budżetów JST w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 1572 zł (o 180 zł więcej niż w 2021 r.), przy czym w miastach na prawach powiatu było to 1281 zł (o 29 zł więcej), w gminach – 1164 zł (o 270 zł więcej), w powiatach – 248 zł (o 48 zł więcej), a w województwie – 198 zł (o 55 zł mniej).

W 2022 r. największe wydatki inwestycyjne na jednego mieszkańca poniosła gmina Wietrzychowice (4405 zł), natomiast najmniejsze odnotowano w gminie Koszyce (107 zł). Wydatki inwestycyjne na jednego mieszkańca Krakowa wyniosły 1425 zł.

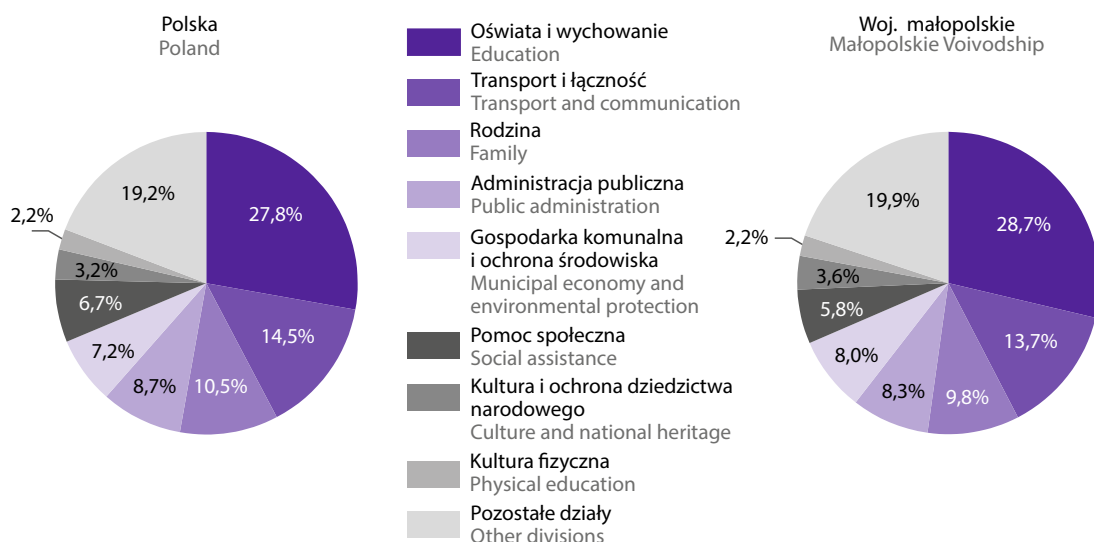
Mapa 56. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2022 r.Map 56. Investment expenditure of gminas^a per capita in 2022

a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.

a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

W województwie małopolskim w 2022 r., podobnie jak w latach poprzednich, nie zmieniły się główne kierunki rozdysponowania środków budżetowych według działów i rozdziałów klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych Ministerstwa Finansów. Największy udział miały „Oświata i wychowanie” (28,7%), „Transport i łączność” (13,7%) oraz „Rodzina” (9,8%). W strukturze wydatków budżetów JST w województwie małopolskim nie odnotowano większych różnic względem struktury dla całego kraju. Wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” były największym obciążeniem dla budżetów gmin (31,4%), a wydatki w dziale „Transport i łączność” – dla województwa (33,1%). Wydatki w dziale „Rodzina” realizowane były głównie przez gminy i miasta na prawach powiatu (odpowiednio 13,5% i 8,2% ogółu wydatków tych jednostek). Odmienność struktury wydatków jednostek poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego wynika z odmienności przypisanych im zadań.

Wykres 77. Struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2022 r.
Chart 77. Structure of budget expenditure of local government units by divisions in 2022

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2022 r. wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego był ujemny, podczas gdy rok wcześniej odnotowano nadwyżkę. Relacja deficytu do dochodów ogółem ukształtowała się na poziomie blisko 5%. Deficyt budżetowy miało niemal 2/3 jednostek samorządu terytorialnego w województwie.

W 2022 r. w budżetach jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego odnotowano zbiorczo deficyt w wysokości 1453 mln zł wobec nadwyżki w kwocie 1326 mln zł rok wcześniej. Na tę kwotę złożył się przede wszystkim ujemny wynik budżetów miast na prawach powiatu (minus 926 mln zł), a w dalszej kolejności deficyt w budżetach gmin (minus 483 mln zł) oraz powiatów (minus 130 mln zł). Niewielka nadwyżka wystąpiła jedynie w budżecie województwa (86 mln zł).

Relacja deficytu w budżetach jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem wyniosła 4,9% wobec nadwyżki wynoszącej 4,5% w 2021 r. W miastach na prawach powiatu relacja deficytu do dochodów ogółem wyniosła 10,6% (wobec deficytu rządu 1,7% przed rokiem), w powiatach 3,9% (nadwyżka 4,5%), a w gminach 3,1% (nadwyżka 8,1%). W województwie relacja nadwyżki do dochodów ogółem osiągnęła poziom 4,0% (3,1%).

Deficyt budżetowy w kwocie 1743 mln zł odnotowano łącznie w budżetach 132 jednostek (w 115. gminach, 3. miastach na prawach powiatu i 14. powiatach), natomiast nadwyżkę budżetową w wysokości 290 mln zł miało 70 jednostek (64 gminy, 5 powiatów oraz województwo).

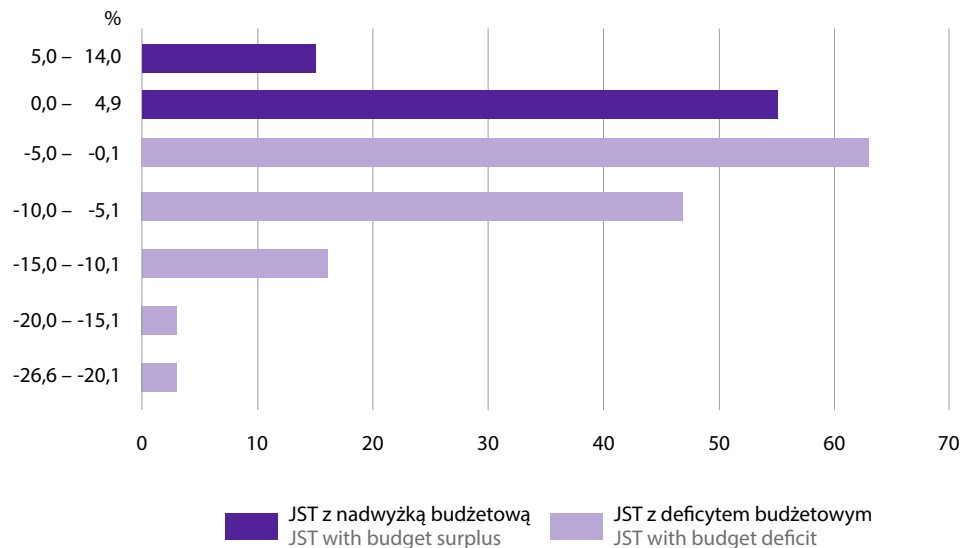
Tablica 49. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 49. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relations to total revenue in %
Ogółem Total	-33	305	1326	-1453	-4,9
Gminy ^a Gminas ^a	48	499	1278	-483	-3,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-100	-474	-148	-926	-10,6
Powiaty Powiats	-11	245	134	-130	-3,9
Województwo Voivodship	29	35	62	86	4,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 78. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2022 r.

Chart 78. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2022

Jednostki samorządowe województwa małopolskiego w 2022 r. posiadały zobowiązania wynoszące 9691 mln zł, tj. o 4,5% większe niż rok wcześniej. Zobowiązania wystąpiły w 194. spośród 202. jednostek samorządowych wszystkich kategorii.

Na gminy przypadało 3476 mln zł z ogólnej kwoty zobowiązań (o 1,2% mniej niż w 2021 r.), na miasta na prawach powiatu – 5227 mln zł (wzrost o 10,6%), na powiaty – 532 mln zł (spadek o 1,3%), a na województwo – 456 mln zł (spadek o 7,6%).

Tablica 50. Zadłużenie budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 50. Debt of local government units in 2022

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2021=100
Ogółem Total	9691	2826	32,5	104,5
Gminy ^a Gminas ^a	3476	1424	22,4	98,8
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5227	5291	59,6	110,6
Powiaty Powiats	532	218	15,9	98,7
Województwo Voivodship	456	133	21,3	92,4

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

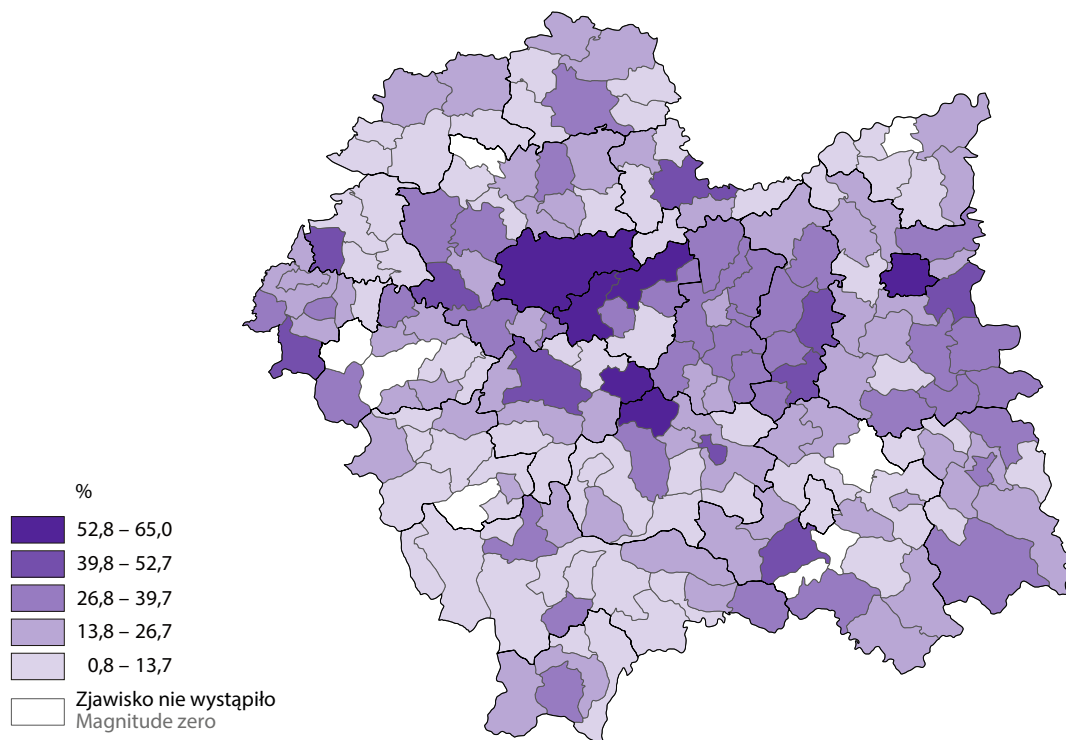
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 57. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 57. Debt of gminas in % of total revenue in 2022

As of 31 December

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Udział dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa małopolskiego był mniejszy niż przeciętnie w kraju. Najwięcej środków było przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

Umowa Partnerstwa 2014–2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Do końca czerwca 2023 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych na terenie województwa małopolskiego w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 wyniosła 46,4 mld zł, co stanowiło 7,9% wartości całkowitej w Polsce (nie wliczając środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna).

Ponad połowa omawianej kwoty (59,6%, tj. 27,6 mld zł) pochodziła z budżetu Unii Europejskiej. W kraju udział dofinansowania ze środków wspólnotowych był o 1,4 p. proc. wyższy i wyniósł 61,0%. Na jednego mieszkańca województwa małopolskiego przypadało przeciętnie 13539 zł, tj. o 2129 zł mniej niż średnio w kraju.

Najwięcej pieniędzy wydatkowano w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (19632 mln zł), a nieco mniej przeznaczono na Program Infrastruktura i Środowisko (16905 mln zł). Udział omawianych środków w całkowitej wartości dofinansowania tych projektów w Polsce wyniósł odpowiednio 9,3% oraz 7,0%.

Tablica 51. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca czerwca 2023 r.^a

Table 51. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the Voivodship by the end of June 2023^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	Polska=100 Poland=100
	w mln zł	in million PLN		
Ogółem Total	46422	27646	13539	7,9^b
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	16905	8691	4930	7,0
Inteligentny Rozwój Smart Growth	8151	4562	2377	10,5
Polska Cyfrowa Digital Poland	495	309	144	3,1
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	1239	1083	361	4,7
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	19632	13000	5726	9,3

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia. Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For Poland, together with the funds of the Operational Programme Eastern Poland.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Należy podkreślić, że opisane wartości projektów to nie są wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczę Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodzi do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

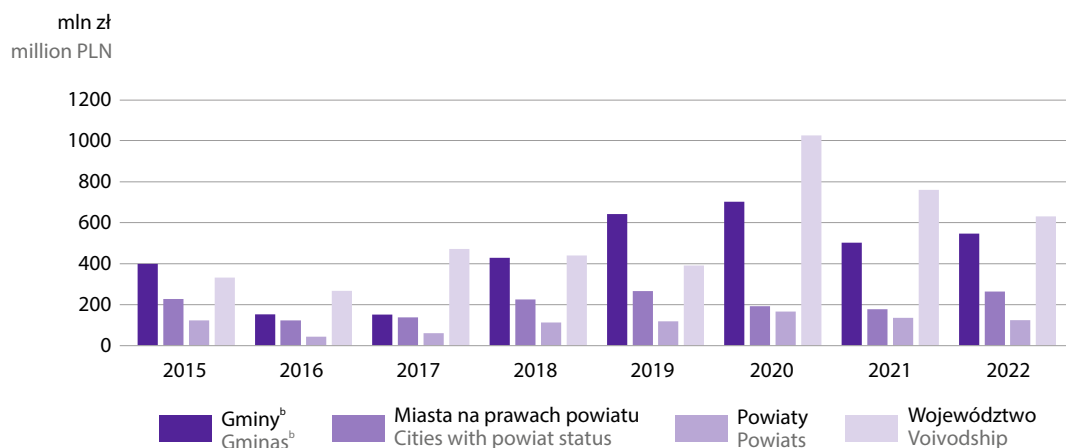
W 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały 1562 mln zł w formie dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (§§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej). Większość z tej kwoty (1470 mln zł) dotyczyła projektów określonych w Umowie Partnerstwa na lata 2014–2020 (§§ 205 i 625), natomiast pozostała część (92 mln zł) dotyczyła źródeł pozaunijnych (§§ 200 i 620).

W porównaniu z 2021 r. dotacje z funduszy europejskich były mniejsze o blisko 11 mln zł, tj. o 0,7%, natomiast większe o 485 mln zł, tj. o 45,0% w stosunku do 2015 r.

W ogólnej kwocie dotacji otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich (§§ 200, 620, 205 i 625) największy udział miało województwo – 40,4%. Dotacje dla gmin stanowiły 35,0%, miast na prawach powiatu – 16,8%, a dla powiatów 7,8%.

Wykres 79. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

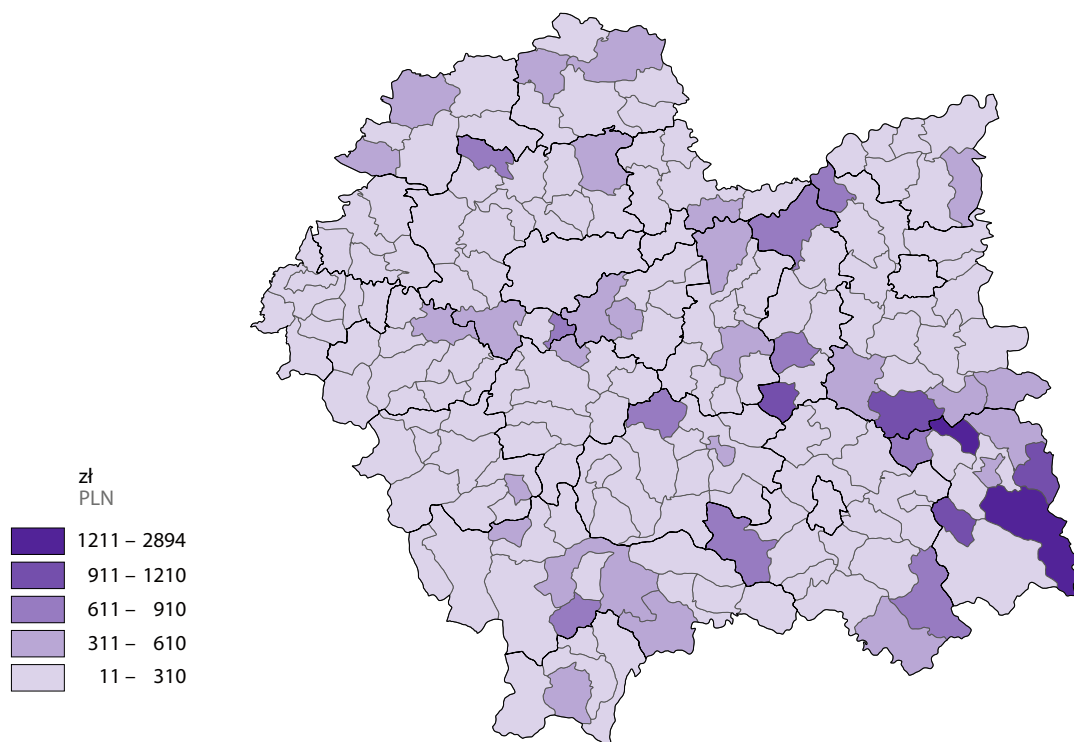
Chart 79. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2022 r. dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 456 zł, tj. o 3 zł mniej niż rok wcześniej. W budżetach gmin były to 224 zł, w miastach na prawach powiatu – 266 zł, w powiatach – 50 zł, a w budżecie województwa – 184 zł. Spośród 182 gmin województwa małopolskiego najwyższe dotacje z funduszy europejskich w przeliczeniu na jednego mieszkańca zanotowano w gminie Moszczenica (2894 zł), natomiast najniższe w gminie Skrzyszów (11 zł). Dla porównania w Krakowie kwota ta wyniosła 268 zł. Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w województwie małopolskim w 2022 r. wyniosła 10,8%, co oznacza spadek w ujęciu rocznym o 1,0 p. proc. Omawiana relacja najwyższą wartość osiągnęła w budżecie województwa 55,6%. W powiatach było to 10,0%, w gminach – 8,1%, a w miastach na prawach powiatu – 4,8%.

Mapa 58. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b na 1 mieszkańca w 2022 r.
 Map 58. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b per capita in 2022

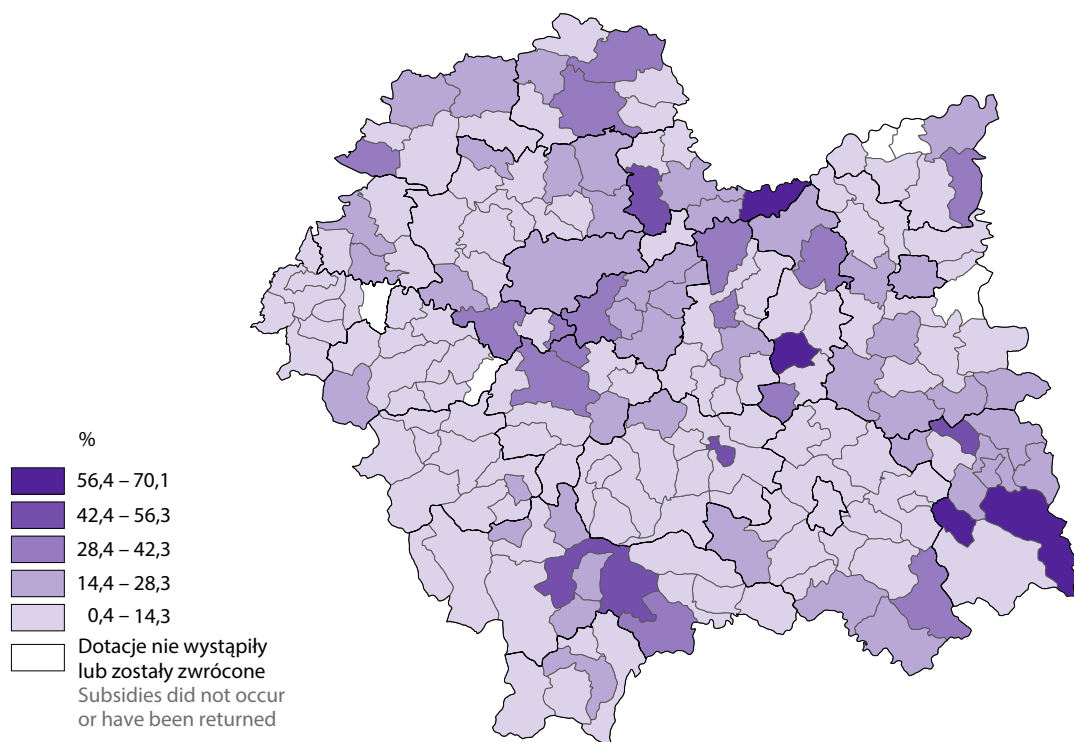
a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

W 2022 r. dotacje inwestycyjne (§§ 620 i 625) w województwie małopolskim osiągnęły wartość 1066 mln zł i stanowiły 68,3% ogólnej kwoty dotacji z funduszy europejskich. W tej kwocie największy udział miały gminy – 39,9% (426 mln zł). Udział dotacji inwestycyjnych w województwie wyniósł 34,9% (372 mln zł), w miastach na prawach powiatu 20,2% (215 mln zł), a w powiatach 5,0% (54 mln zł).

Fundusze europejskie stanowiły źródło finansowania przeciętnie 19,8% wydatków inwestycyjnych zrealizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Największy udział odnotowano w województwie (54,8%), a znacznie mniejszy w miastach na prawach powiatu (17,0%) gminach (15,0%) i powiatach (8,9%).

Mapa 59. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2022 r.
 Map 59. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2022

7.5. Planowanie przestrzenne

7.5. Spatial planning

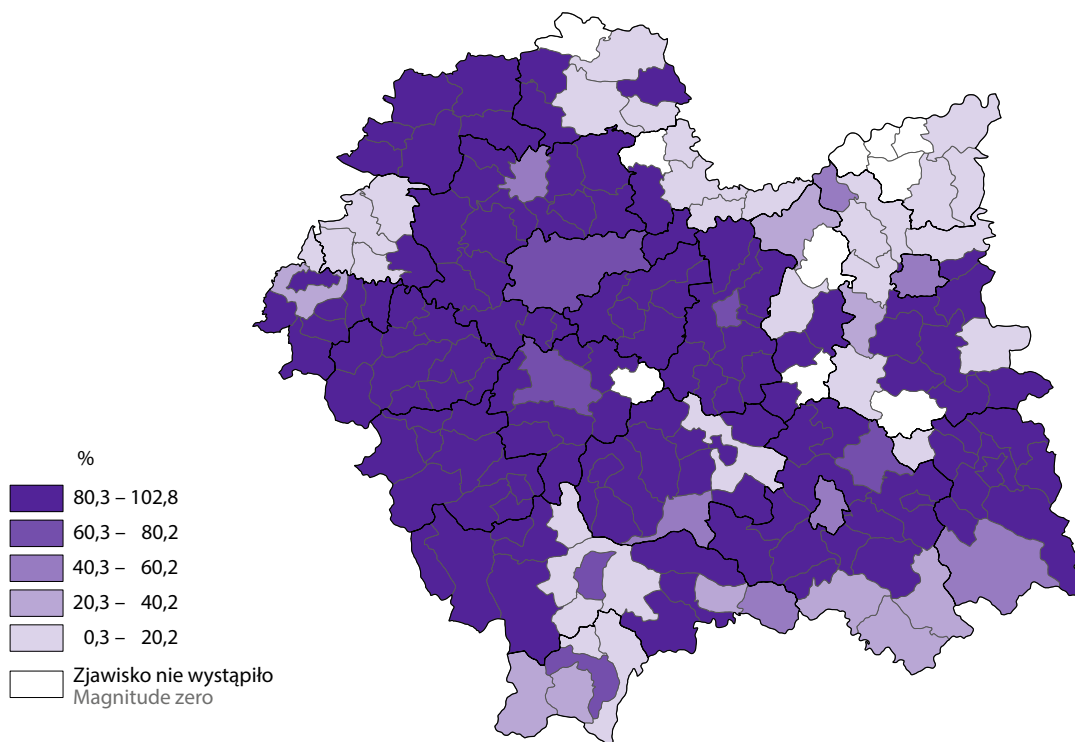
W 2022 r. w województwie małopolskim wzrosła liczba planów zagospodarowania przestrzennego i tym samym wzrosła powierzchnia obszarów objętych tymi planami w gminach. Działania rewitalizacyjne prowadziło 75,3% gmin w województwie i w większości były one prowadzone na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyznaczyło 79,7% gmin województwa, a jego powierzchnia stanowiąca 19,8% powierzchni województwa uległa zwiększeniu w ujęciu rocznym.

Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego jest to opracowanie planistyczne gminy – akt prawa miejscowego uchwalony przez radę gminy – ustalające dla obszaru nim objętego, przeznaczenie terenów wyodrębnionych liniami rozgraniczającymi, z określeniem ich funkcji, zasad zagospodarowania, zasad obsługi w zakresie infrastruktury, a także ustalające, w zależności od potrzeb, lokalne warunki, zasady i standardy kształtowania zabudowy oraz inne szczególne warunki wymagające uregulowania planistycznego.

W 2022 r. liczba planów zagospodarowania przestrzennego w województwie małopolskim wyniosła 2704 (o 36 więcej niż rok wcześniej). Powierzchnia gmin objęta obowiązującymi planami ogółem wyniosła 1070,2 tys. ha i zwiększyła się w ujęciu rocznym o 21,4 tys. ha. Jej udział w powierzchni ogółem województwa w 2022 r. wyniósł 70,5% (69,1% przed rokiem).

Mapa 60. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2022 r.

Map 60. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2022

Uwaga. Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 rewizji granic jednostek terytorialnych.
Note. The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' boundaries since 2006.

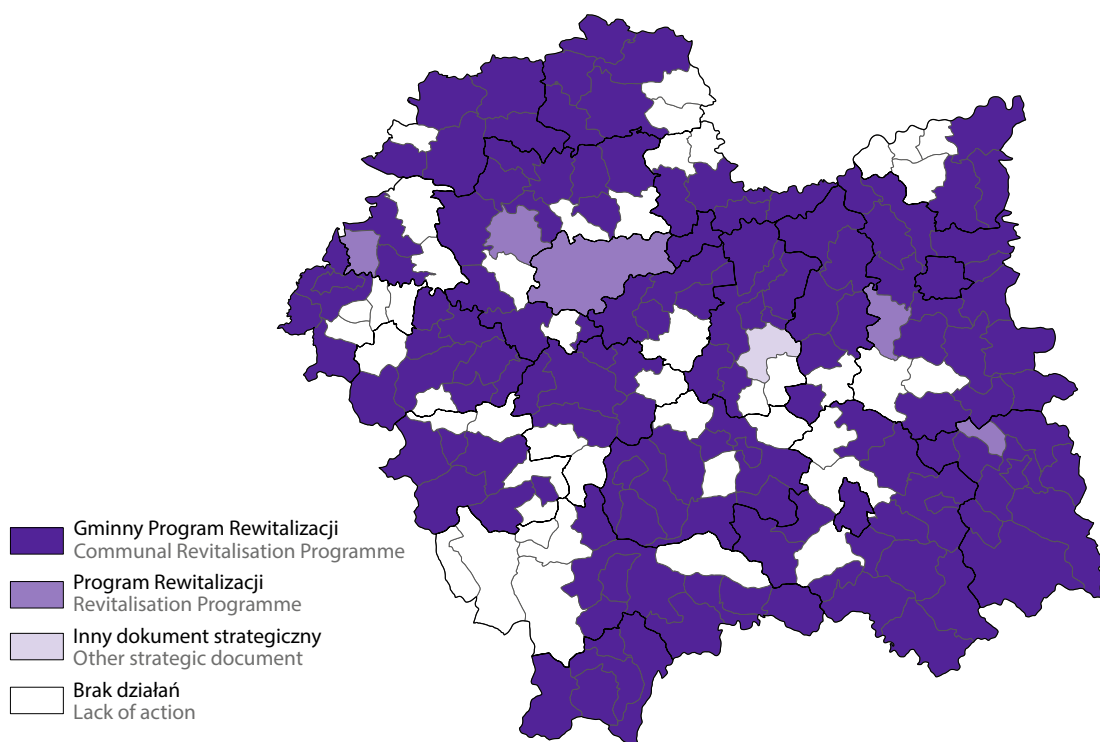
W 2022 r. liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. w województwie małopolskim wyniosła 644 (o 40 więcej niż rok wcześniej). Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyniosła 500,0 tys. ha i zmniejszyła się w porównaniu z 2021 r. o 46,6 tys. ha.

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Rewitalizacja proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

W 2022 r. działania rewitalizacyjne prowadziło 137 gmin województwa małopolskiego (o 1 mniej niż w 2021 r.), co stanowiło 75,3% wszystkich gmin w województwie (o 0,5 p. proc. mniej niż przed rokiem). Działania rewitalizacyjne, ze względu na rodzaj gminy, prowadziły wszystkie miasta na prawach powiatu, wszystkie gminy miejskie, 87,5% gmin miejsko-wiejskich i 67,5% gmin wiejskich. W 2022 r. 95,6% ogólnej liczby gmin prowadzących działania rewitalizacyjne zadeklarowało prowadzenie działań rewitalizacyjnych na podstawie GPR (gminnego programu rewitalizacji uchwalonego na podstawie ustawy o rewitalizacji), 3,7% na podstawie PR (programu rewitalizacji uchwalonego na podstawie ustawy o samorządzie), a pozostałe 0,7% na podstawie IDS (innego dokumentu strategicznego).

Mapa 61. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2022 r.
Map 61. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2022

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja. W 2022 r. 145 gmin województwa małopolskiego podało informację o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (143 w roku poprzednim), co stanowiło 79,7% wszystkich gmin w województwie. Powierzchnia wyznaczonego obszaru zdegradowanego ogółem wyniosła 300,8 tys. ha (o 10,1 tys. ha więcej niż w 2021 r.), tj. 19,8% powierzchni ogółem w województwie (o 0,7 p. proc. więcej niż w 2021 r.)

Tablica 52. Obszary zdegradowane w gminach
Table 52. Degraded area in gminas

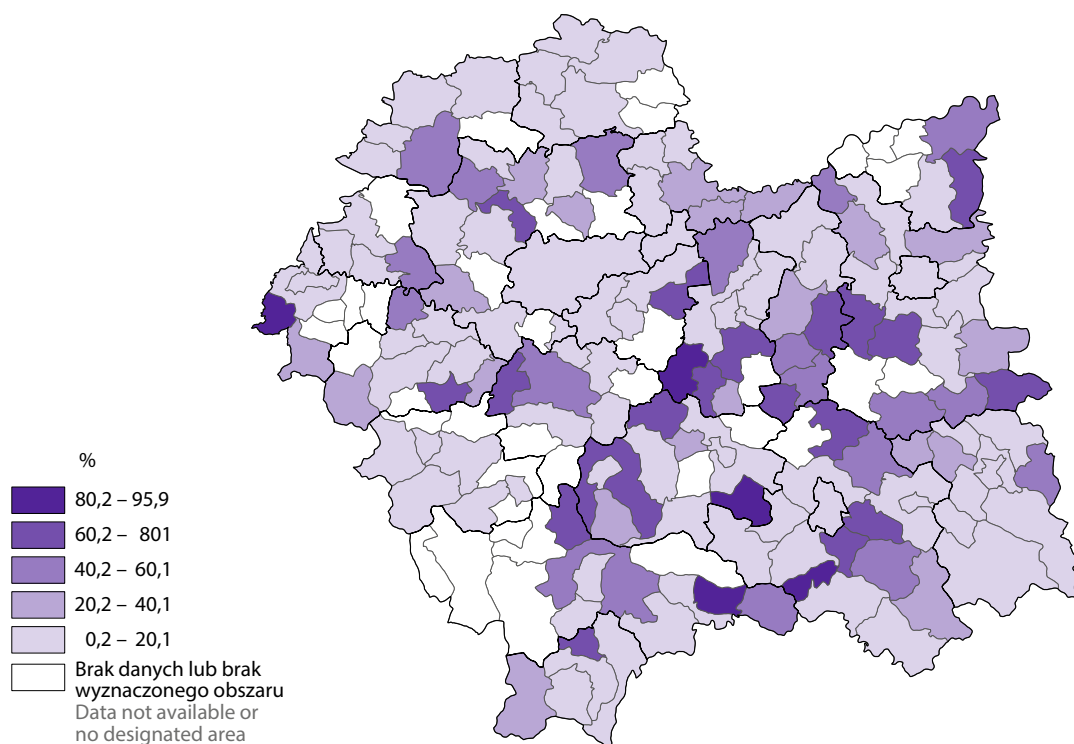
Wyszczególnienie Specification	2021	2022		2021	2022	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego ^a area of degraded area ^a		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % gmin ogółem in % of total gminas		w ha in ha		w % gmin ogółem in % of total gminas
Ogółem Total	143	145	79,7	290714	300808	19,8
gminy miejskie ^b urban gminas ^b	11	11	100,0	2267	2267	5,7
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	3	3	100,0	2920	2920	6,4
gminy wiejskie rural gminas	85	86	71,7	188680	190227	19,4
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	44	45	93,8	96847	105394	23,3

a W momencie jego wyznaczenia. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a At the time of designation. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 62. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin w 2022 r.

Map 62. Share of area of degraded area in total area of gminas in 2022

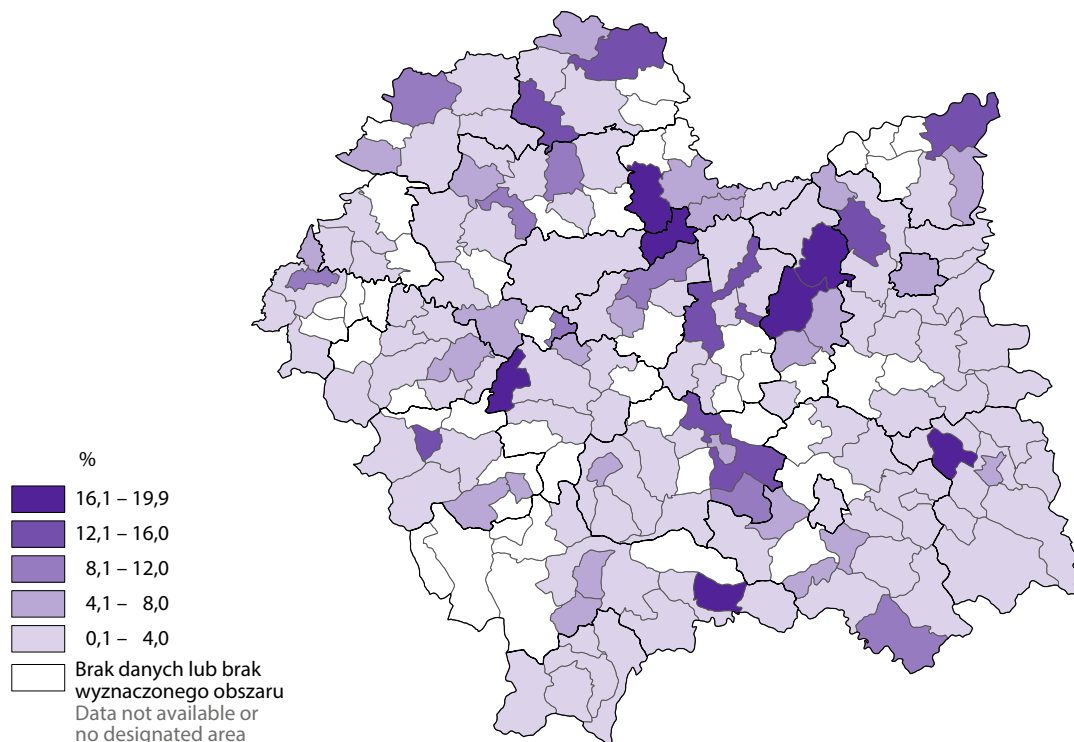
W 2022 r. w 139 gminach, które podały informację o liczbie osób zamieszkujących obszar zdegradowany w momencie jego ustanowienia mieszkało 957,6 tys. osób, co stanowiło 27,9% ogólnej liczby ludności w województwie. W porównaniu z 2021 r. liczba ta wzrosła o 25,6 tys. osób.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przy najmniej wskazanym w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

Łączna powierzchnia obszarów rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR, wyniosła w 2022 r. w województwie małopolskim 46,4 tys. ha i zwiększyła się o 1,5 tys. ha w porównaniu z 2021 r. Obszar rewitalizacji zajmował 4,0% (o 0,2 p. proc. więcej niż rok wcześniej) powierzchni gmin prowadzących działania rewitalizacyjne.

Mapa 63. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2022 r.

Map 63. Share of area of revitalisation area in total area of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2022

Liczba ludności zamieszkująca obszar rewitalizacji w momencie uchwalenia programu rewitalizacji (w gminach, które podały informację o liczbie osób) wyniosła w 2022 r. 458,1 tys. osób (o 7,4 tys. osób więcej niż w roku poprzednim), co stanowiło 16,4% ogólnej liczby ludności zamieszkującej gminy w momencie uchwalenia programów rewitalizacyjnych (o 0,4 p. proc. więcej niż w 2021 r.).

W strukturze powierzchni rewitalizacji według typu funkcjonalnego terenów, na których ustanowiono obszar rewitalizacji w gminach (w których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR), wyraźnie dominują tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi. Stanowiły one 66,3% obszarów rewitalizacji w 2022 r. (o 0,9 p. proc. mniej niż w roku poprzednim). Wśród pozostałych typów terenów wyróżniały się tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w mieście – 21,0% (o 1,1 p. proc. mniej niż w 2021 r.) oraz pozostałe tereny niezamieszkane – 8,6% (o 0,9 p. proc. więcej). Tereny niezamieszkane zabudowane stanowiły 1,8% powierzchni obszaru rewitalizacji (o 0,1 p. proc. mniej niż w roku poprzednim), a tereny zieleni (parki, zieleńce, cmentarze) – 2,3% (o 1,2 p. proc. więcej).

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

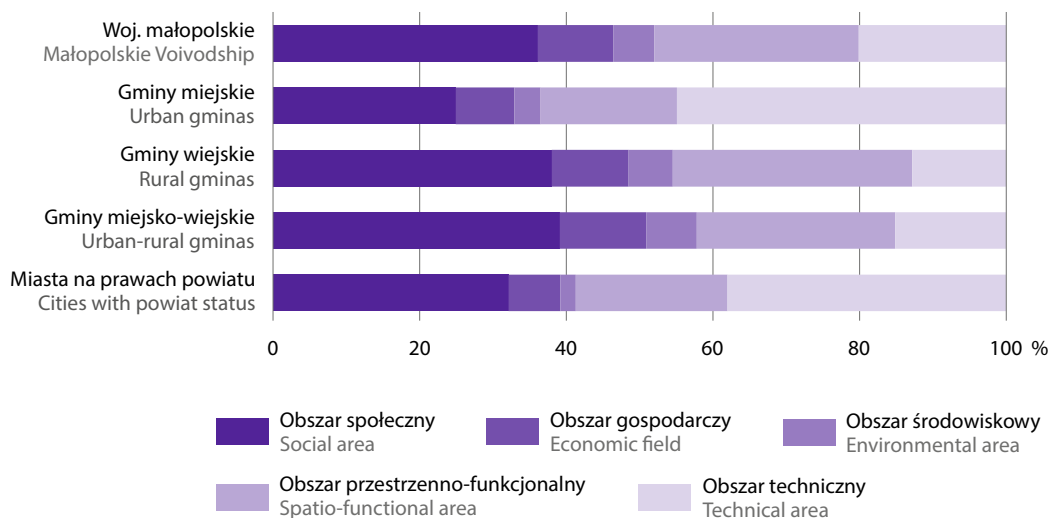
W obowiązujących w 2022 r. programach rewitalizacji było 3557 przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania programu GPR lub PR (o 7 mniej w porównaniu z 2021 r.).

W strukturze przedsięwzięć podstawowych, zaplanowanych w programach rewitalizacji obowiązujących w badanym okresie, dominowały przedsięwzięcia z obszaru społecznego – 36,1%. Udział ten zmniejszył się o 1,4 p. proc. względem poprzedniego roku. Liczne interwencje obejmowały również działania w obszarach przestrzenno-funkcyjnych – 27,9% (o 0,7 p. proc. więcej niż rok wcześniej) oraz technicznym – 20,1% (o 0,1 p. proc. mniej). Pozostałe interwencje obejmowały obszary gospodarcze oraz środowiskowe – odpowiednio 10,3% i 5,6% (o 0,6 p. proc. i 0,1 p. proc. więcej niż w roku poprzednim).

W przekroju gmin w 2022 r. w ramach programów GPR lub PR, największy udział przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania programu charakteryzował gminy wiejskie – 44,3% ogólnej liczby programów zaplanowanych w województwie małopolskim (o 0,8 p. proc. więcej niż w 2021 r.). Zaplanowane przedsięwzięcia w gminach miejsko-wiejskich stanowiły 33,3% (o 0,9 p. proc. mniej w porównaniu z rokiem poprzednim), w gminach miejskich oraz w miastach na prawach powiatu – odpowiednio 13,3% i 9,1% (podobnie jak w roku ubiegłym).

Wykres 80. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2022 r.

Chart 80. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2022

Udział przedsięwzięć rozpoczętych/realizowanych w 2022 r. w ogólnej liczbie przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania programów GPR/PR w województwie małopolskim wynosił 16,9% (o 0,8 p. proc. więcej niż w 2021 r.).

W strukturze gmin w omawianym okresie największy udział odnotowano w miastach na prawach powiatu – 36,4% (o 0,9 p. proc. więcej w porównaniu z 2021 r.), natomiast najmniejszy wykazały gminy miejsko-wiejskie – 13,3% (o 0,9 p. proc. mniej). W gminach miejskich kształtował się na poziomie 21,9% (o 1,9 p. proc. więcej niż w roku poprzednim), a w gminach wiejskich – 14,1% (o 1,8 p. proc. więcej).

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie małopolskim

Selected data on Małopolskie Voivodship

Tablica 53. Wybrane dane o województwie małopolskim

Table 53. Selected data on Małopolskie Voivodship

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	1636274	752662	495877	825329
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	380370	165174	108095	149162
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dan³	31,4	32,2	33,5	34,0
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	23,9	27,3	30,3	32,5
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,99	1,66	1,86	1,59
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,30	10,76	11,27	11,15
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,93 ^a	1,09	1,21	1,63
Wskaźnik starości demograficznej w %	15,3	15,7	16,2	16,6
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	826	879	908
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w %	49,6	51,3	51,3	50,8
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w %	53,3	54,1	54,1	53,1
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w %	6,9	5,2	5,3	4,3
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^c	40	20	16	13
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^d w zł	3876,04	4065,97	4375,40	4696,66
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	718,8	719,2	719,9	739,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1938,81	1975,40	2029,96	2122,42
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1305,45	1423,46	1491,91	1627,85
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	.	.	.
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	6,1	5,5	4,8	4,5
Dzieci przebywające w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^c	62,6	76,5	89,1	107,3
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności ^c	340	344	349	353
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m³	26,8	26,8	27,1	27,7
Porady lekarskie ^f udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,3	7,5	7,4	7,6
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^c	1681	1630	1619	1591
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^g w %	94,7	94,8	94,5	94,6

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b W 4 kwartale. Wyniki badania opracowanych na podstawie NSP 2021. W związku z tym nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi za wcześniejsze lata. c Stan w dniu f Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba a Data on internal migration for 2015 and foreign migration for 2014 were used to calculate the balance. b In the Q4. Since 2021 the survey results have Census 2021. As a result, they are not fully comparable to the data presented for previous years. c As of 31 December. d Data concern economic entities in non-hospitalized patients. g Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

2019	2020	2021	2022	2023	Specification
939682	857860	819650	1106639	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
258453	210788	264400	403945	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
34,0	33,2	33,8	34,3	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³
33,2	39,8	41,1	41,5	.	Share of waste municipal collected separately in total municipal waste in %
1,16	-1,00	-2,17	-1,42	-1,30	Natural increase per 1000 population
10,85	10,29	9,70	9,06	8,26	Live births per 1000 population
2,02	1,16	1,40	1,20	1,52	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
17,0	17,2	17,5	17,9	18,3	Old age ratio in %
918	882	906	949	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6
52,6	54,4	55,0	56,2	57,7	Employment rate by LFS ^b in %
53,7	55,9	56,7	57,4	59,4	Activity rate by LFS ^b in %
2,1	2,5	3,0	2,1	2,8	Unemployment rate by LFS ^b in %
17	23	13	16	18	Unemployed persons per a job offer ^c
5151,08	5483,28	6020,56	6923,39	7797,50	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^d in PLN
744,0	746,8	744,4	743,2	748,6	Annual average number of retirees and pensioners in thousands
2224,97	2280,37	2509,36	2736,32	3206,40	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1773,08	1914,74	2038,88	2236,67	.	Average monthly per capita available income in households in PLN
16,0	13,7	14,9	13,6	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %
4,1	3,7	3,4	3,0	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
119,9	121,5	143,3	169,2	.	Children staying in nurseries ^e and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^c
358	374	379	385	.	Dwelling stocks per 1000 population ^c
28,1	28,5	28,2	28,7	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita in m ³
7,7	6,9	7,4	7,7	.	Doctor's consultation ^f provided within the scope of out-patient health care per capita
1652	1638	1588	1559	.	Population per out-patient health care unit ^c
94,4	93,7	91,3	93,0	94,4	Cost level indicator in non-financial enterprises ^g in %

od 2021 r. zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej Polski zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów 31 grudnia. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. e Łącznie z oddziałami żłobkowymi. pracujących przekracza 49 osób.

been generalised using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National which the number of employed persons exceeds 9 persons. e Including nursery wards. f Including consultations provided in admission rooms for

Tablica 53. Wybrane dane o województwie małopolskim (dok.)

Table 53. Selected data on Małopolskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,7	4,4	4,6	4,5
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	8442,1	7683,2	7924,1	8774,1
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	110,5	91,0	103,1	110,7
Nakłady ^b wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	628,5	946,9	873,9	1087,4
Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	104,3	103,2	107,2	104,7
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej ^d	145,6	147,8	154,0	153,7
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	7,0	7,7	8,4	7,0
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
Ogółem	49,2	46,5	46,2	47,0
Gminy ^e	44,1	38,9	38,2	38,5
Miasta na prawach powiatu	64,7	62,0	62,7	63,2
Powiaty	32,6	35,6	36,8	37,5
Województwo	43,6	49,4	45,8	53,4
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
Ogółem	19,1	13,1	14,4	17,8
Gminy ^e	19,3	10,9	12,6	18,0
Miasta na prawach powiatu	14,4	10,6	10,7	13,7
Powiaty	20,5	14,7	17,2	19,9
Województwo	38,0	40,7	41,9	34,8
Dotacje inwestycyjne ogółem ^f dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
Ogółem	1339	751	811	1148
Gminy ^e	521	244	196	526
Miasta na prawach powiatu	234	120	119	172
Powiaty	265	199	115	172
Województwo	319	191	382	277
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
Ogółem	-33	344	29	-775
Gminy ^e	48	317	18	-438
Miasta na prawach powiatu	-100	3	-52	-351
Powiaty	-11	69	19	-40
Województwo	29	-47	43	54

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą prawach powiatu. f Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern status. f Sum of all types of investment grants.

2019	2020	2021	2022	2023	Specification
4,7	5,3	7,5	6,0	4,6	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
11191,0	11113,0	13151,4	14761,9	15119,0	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
127,5	99,3	118,3	112,2	102,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)
1213,8	1327,3	1577,1	1840,9	.	Intramural expenditures ^d on research and development per capita in PLN (current prices)
93,4	89,8	106,0	130,6	.	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)
156,2	155,5	157,6	159,2	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area (as of 31 December)
10,6	14,6	14,7	20,6	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
					Share of own revenue in total revenue of local government units in %
46,5	45,3	44,9	48,7	.	Total
38,1	40,3	37,3	43,3	.	Gminas ^d
60,7	57,8	59,9	61,8	.	Cities with powiat status
40,8	41,0	38,1	36,5	.	Powiats
56,7	38,5	48,8	53,0	.	Voivodship
					Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
16,6	15,9	16,9	17,3	.	Total
16,5	15,6	15,0	17,7	.	Gminas ^d
13,7	11,5	13,7	13,0	.	Cities with powiat status
18,3	16,1	17,2	17,4	.	Powiats
30,4	36,3	44,5	33,0	.	Voivodship
					Total investment grants ^e for local government units in million PLN
1276	1482	1919	1885	.	Total
735	709	1053	910	.	Gminas ^d
216	136	162	388	.	Cities with powiat status
143	151	139	203	.	Powiats
182	486	565	384	.	Voivodship
					Result of budgets of local government units in million PLN
-269	305	1326	-1453	.	Total
-110	499	1278	-483	.	Gminas ^d
-348	-474	-148	-926	.	Cities with powiat status
105	245	134	-130	.	Powiats
84	35	62	86	.	Voivodship

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Stan w dniu 31 grudnia. e Bez gmin mających również status miast na economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d As of 31 December. e Excluding gminas which are also cities with powiat

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Krakowie

Selected data on Kraków

Tablica 54. Wybrane dane o Krakowie

Table 54. Selected data on Kraków

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:				
gazowych	4686130	4441006	5087968	4842749
pyłowych	985	745	796	808
Odpady wytworzone ^a w tys. t	1330,9	1329,3	1478,3	1821,4
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	248,8	326,1	283,3	291,2
Ludność ^b	761069	765320	767348	771069
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,54	2,18	1,97	2,05
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	.	2,37	2,61	6,13
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b	613	635	658	678
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	930	1001	1021
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (w %)	4,4	3,5	2,7	2,3
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w %	54,8	56,3	52,7	50,7
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b	17	9	7	4
Liczba osób na 1 przychodnię ^b	1214	1163	1157	1108
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	11,2	11,6	11,8	12,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	3,2	3,4	2,8	2,7
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^d i klubach dziecięcych w %	15,7	21,3	23,3	26,2
Miejsca w żłobkach ^d i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3	204	230	257	308
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b	2,11	2,07	2,02	1,98
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności	171	176	181	182
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności	108	108	110	114
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności	31	35	38	36
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^e w %	3,3	3,3	3,7	4,2
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^f na 1 mieszkańca w zł	6105	5786	5493	5944
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	8,5	12,3	14,4	12,5
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	3780,79	4011,03	4319,22	4679,43
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	815,99	798,29	819,68	1031,12

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach
e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których
a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Including children in units performing health care activities throughout the school year.
f Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

2019	2020	2021	2022	2023	Specification
					Emission of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:
3913849	2392576	2670721	2417038	.	gaseous
591	234	230	214	.	particulates
1442,6	600,9	477,7	653,9	.	Waste generated ^a in thousand tonnes
284,3	240,7	239,8	245,8	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg
779115	800531	802583	803282	806201	Population ^b
1,97	-0,08	-1,00	-0,46	-0,51	Natural increase per 1000 population
9,00	3,12	4,04	2,35	4,05	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
692	616	624	632	636	Non-working age population per 1000 persons of working age ^b
1010	1047	1046	1103	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1000 children aged 3–6
2,0	3,1	2,8	2,3	1,9	Registered unemployment rate ^b in %
46,4	39,5	59,0	50,1	45,2	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in %
6	12	6	6	7	Registered unemployed persons per job offer ^b
1136	1126	1070	1050	.	Population per out-patient departments ^b
12,1	10,8	11,6	12,0	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita
2,5	2,3	2,1	1,9	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %
27,3	30,1	33,2	36,2	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %
327	407	429	436	.	Places in nurseries ^d and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
1,94	1,85	1,83	1,79	.	Population per dwelling in dwelling stocks ^b
189	191	199	209	219	Entities of the national economy ^b per 1000 population
118	120	125	132	139	Natural persons conducting economic activity ^b per 1000 population
38	39	42	45	47	Commercial companies ^b per 1000 population
4,1	4,5	6,2	4,3	4,4	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^e in %
5688	5210	6055	7366	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^f per capita in PLN
16,8	12,7	12,6	13,4	12,0	Dwellings completed per 1000 population
4947,30	4752,01	5672,78	5827,82	.	Own revenues of the city budget per capita in PLN
1160,96	1047,71	1518,56	1666,49	.	Property expenditures of the city budgets per capita in PLN

wykonujących działalność leczniczą. d W latach 2016–2018 łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017–2022 ze żłobkami przyzakładowymi. liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

d In 2016–2018 including nursery wards as well as in 2017–2022 workplace nurseries. e Data concern economic entities employing more than 49 persons.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Tablica 55. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Table 55. Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie	Kraków	Nowy Sącz	Tarnów	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2022 r. w tonach/rok):				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2022 in tonnes/year:
gazowych	2417038	116106	926168	gaseous
pyłowych	214	33	264	particulates
Odpady wytworzone ^a w 2022 r. w tys. t	653,9	22,2	89,2	Waste generated ^a in 2022 in thousand tonnes
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2022 r. w kg	245,8	276,7	237,7	Mixed municipal waste collected per capita in 2022 in kg
Ludność ^b w 2023 r.	806201	80358	103129	Population ^b in 2023
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	-0,51	-1,39	-5,34	Natural increase per 1000 population in 2023
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.	4,05	-3,38	-3,15	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b w 2023 r.	636	753	764	Non-working age population per 1000 persons of working age ^b in 2023
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2022/23	1103	1208	1131	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2022/23 school year
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w 2023 r. w %	1,9	3,5	4,1	Registered unemployment rate ^b in 2023 in %
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w 2023 r. w %	45,2	37,6	48,3	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in 2023 in %
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b w 2023 r.	7	50	7	Registered unemployed persons per job offer ^b in 2023
Liczba osób na 1 przychodnię ^b w 2022 r.	1050	1060	1238	Population per out-patient departments ^b in 2022
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2022 r.	12,0	11,2	14,5	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2022
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. w %	1,9	3,4	3,5	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2022 in %
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych ^b w 2022 r. w %	36,2	18,9	25,2	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's clubs ^b in 2022 in %
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2022 r.	436	278	271	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^b in 2022
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b w 2022 r.	1,79	2,54	2,28	Population per dwelling in dwelling stocks ^b in 2022
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności w 2023 r.	219	140	127	Entities of the national economy ^b per 1000 population in 2023
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności w 2023 r.	139	98	88	Natural persons conducting economic activity ^b per 1000 population in 2023
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności w 2023 r.	47	16	16	Commercial companies ^b per 1000 population in 2023
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^c na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł	7366	6459	6513	Investment outlays in enterprises (current prices) ^c per capita in 2022 in PLN
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.	12,0	4,6	3,3	Dwellings completed per 1000 population in 2023
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł	5827,82	4265,23	3801,30	Own revenue of the city budget per capita in 2022 in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł	1666,49	1598,68	625,99	Property expenditure of the city budget per capita in 2022 in PLN

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.